BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

JAMES HOWARD KUNSTLER

ŢINUTUL NOMAZILOR

CUM SĂ SUPRAVIEŢUIEŞTI ÎN AMERICA SECOLULUI 21

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



ŢINUTUL NOMAZILOR

CUM SĂ SUPRAVIEŢUIEŞTI ÎN AMERICA SECOLULUI 21

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

NOMADLAND



BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

JESSICA BRUDER

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

JAMES HOWARD KUNSTLER

ŢINUTUL NOMAZILOR

CUM SĂ SUPRAVIEŢUIEŞTI ÎN AMERICA SECOLULUI 21

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

NOMADLAND



COLECȚIE COORDONATĂ DE
Magdalena Mărculesc

u**JESSICA BRUDER**

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

ŢINUTUL NOMAZILOR

CUM SĂ SUPRAVIEŢUIEŞTI ÎN AMERICA SECOLULUI 21

Traducere din limba engleză şi note de Mihaela Apetrei

A

TRe

iEditori:

Silviu Dragomir Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial: Magdalena Mărculescu

Redactare: Alexandra Fusoi

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Design şi ilustraţie copertă: Andrei Gamarţ
Fotografii realizate de Jessica Bruder.
Fotografia de la pagina 34 a fost oferită de Linda May.

Director producţie: Cristian Claudiu Coban

Dtp
:Mírela Voicu

Corectură:

Duşa Udrea-Boborel Oana Apostolescu

Conţinutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimţământul editorului, sunt interzise. Dreptul de folosinţă al lucrării nu este transferabil.
Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparţin persoanei juridice Editura Trei SRL.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Copyright © 2017 by Jessica Bruder. By arrangement

with the Author. All rights reserved.

Titlul original: Nomadland: Surviving America in The Twenty-First Century

Autor: Jessica Brude

rCopyright © Editura Trei, 2021, pentru prezenta ediţie

O.P. 16, Ghişeul 1, C.P. 0490, Bucureşti Tel.: +4 021 300

60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20 e-mail:

comenzi@edituratrei.ro www.edituratrei.ro

ISBN (prinţ): 978-606-40-1173-2

ISBN (epub): 978-606-40-1445-

0Pentru Dale

»Există o fisură în toate. Pe acolo lumina
străbate.”
— LEONARD COHEN

.Capitaliştii vor ca nimeni să nu trăiască în afara
reţelei lor economice.”
— COMENTATOR ANONIM, AZDAILYSUN.COM

Cuvânt-înainte

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

în timp ce eu scriu această carte, ei sunt împrăştiaţi peste tot prin ţară...

în Drayton, Dakota de Nord, un fost şofer de taxi din San Francisco, de 67 de ani, trudeşte la recoltarea anuală a sfeclei-de-zahăr. Munceşte de la răsărit până după apus, la temperaturi care scad sub limita îngheţului, ajutând la descărcarea tonelor de sfeclă-de-zahăr din camioanele care vin de pe câmp. Noaptea doarme în dubiţa care i-a devenit casă din momentul în care Uber l-a scos din industria taximetriei şi l-a lăsat în imposibilitatea de a-şi plăti chiria.

în New Bern, Carolina de Nord, o femeie aflată în căutare de lucru, a cărei locuinţă este rulota „cutie de chibrituri" — atât de mică, încât poate fi tractată şi de o motocicletă —, împarte adăpostul cu o prietenă. Chiar dacă are diplomă de masterat, această indigenă de 38 de ani din Nebraska nu-şi poate găsi un serviciu, în ciuda faptului că a candidat numai în ultima lună pentru sute de joburi. Ştie că se fac angajări pentru recoltarea sfeclei-de- zahăr, dar călătoria până în cealaltă parte a ţării presupune să cheltuiască mai mulţi bani decât are. în urmă cu câţiva ani şi-a pierdut jobul pe care îl avea la o organizaţie nonprofit şi aşa a ajuns să locuiască într-o rulotă. După epuizarea finanţărilor pentru postul ocupat de ea, nu şi-a mai putut
permite să plătească şi o chirie, pe lângă achitarea împrumuturilor făcute pentru studii.

în San Marcos, California, un cuplu de 30 şi ceva de ani a organizat pe marginea drumului, într-o dubită GMC din

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

anul 1975, un stand cu dovleci, alături de un carnaval pentru copii şi o grădină zoologică unde animalele pot fi mângâiate; au lucrat cinci zile ca să pună totul pe picioare de la zero, pe o bucată de pământ al nimănui. în câteva săptămâni vor transforma locul în târg de brazi de Crăciun.

în Colorado Springs, Colorado, un bărbat în vârstă de 72 de ani care locuieşte într-o dubă încearcă să-şi vindece, în timpul unei vizite pe care o face familiei, cele trei coaste rupte pe când lucra la întreţinerea unui camping.

Dintotdeauna au existat nomazi, hoinari, vagabonzi, suflete fără odihnă. Dar acum, în mileniul trei, este pe cale să apară o nouă seminţie de rătăcitori. Oameni care nu şi-au imaginat niciodată că vor deveni migratori şi-au luat lumea în cap. Şi-au părăsit apartamentele sau casele tradiţionale pentru a locui în ceea ce unii numesc „imobiliare pe roţi" — dube, diferite tipuri de rulote la mâna a doua, încorporate sau tractabile, berline vechi.

Aceşti oameni fug cât îi ţin picioarele de alegerile imposibile cu care se confruntă cei care formau înainte clasa de mijloc. Fug de decizii precum:

O să-ţi cumperi de mâncare sau o să te duci la dentist? O să-ţi plăteşti ipoteca sau factura la electricitate? O să plăteşti rata la maşină sau o să cumperi medicamente? O să acoperi chiria sau rata împrumutului pentru studii? O să-ţi iei haine sau benzină pentru navetă?

Pentru mulţi, răspunsul pare categoric la început.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Nu poţi să-ţi acorzi singur o mărire de salariu, dar cum ar fi dacă ai reduce cheltuiala cea mai mare? Să schimbi reşedinţa din lemn şi cărămidă cu o existenţă pe roţi?

Unii îi numesc „persoane fără adăpost”. Noii nomazi resping această etichetă. Echipaţi atât cu acoperiş deasupra capului, cât şi cu un mijloc de transport, ei au adoptat un alt cuvânt, referindu-se la ei înşişi, cu simplitate, drept „persoane fără casă”[1].

De la distanţă, mulţi dintre ei pot fi uşor confundaţi cu nişte pensionari lipsiţi de griji, care străbat lumea în rulotă. în rarele ocazii când îşi oferă luxul unui film la cinematograf sau al unei cine la restaurant se amestecă bine în mulţime. După mentalitate şi după felul în care arată, aparţin, în mare, clasei mijlocii. îşi spală hainele la spălătorie şi se duc la sala de fitness ca să facă duş. Mulţi au ajuns pe drumuri după ce economiile le-au fost înghiţite de Marea Recesiune. Ca să-şi umple rezervoarele şi burţile, muncesc din greu ore în şir, la joburi care presupun muncă fizică. în vremurile pe care le trăim, când salariile stagnează şi costurile cu locuinţa cresc, oamenii aceştia s-au descătuşat din chingile chiriei şi ipotecii, ca să poată depăşi această perioadă. Supravieţuiesc Americii de azi.

însă şi pentru ei — ca pentru oricine altcineva — supravieţuirea nu este suficientă. Aşa încât ceea ce a început ca un efort pe ultimele metereze a devenit un strigăt de luptă pentru un lucru mai important. Să fii om înseamnă să năzuieşti la mai mult decât simpla

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

subzistenţă. Avem nevoie de speranţă tot atât de mult pe cât avem nevoie de hrană şi adăpost.
Şi pe drumuri există speranţă, un produs secundar al impulsului de a merge înainte. Un sens dat oportunităţii, la fel de mare ca ţara însăşi. O convingere profundă că va urma ceva mai bun. E chiar în faţa ta, în următorul oraş, la următorul job, în următoarea întâlnire întâmplătoare cu un străin.
Iar atunci când se întâmplă, unii dintre aceşti străini sunt şi ei tot nomazi. Când se întâlnesc — online, la job sau campând departe de zonele populate, în afara civilizaţiei —, încep să se formeze comunităţi. Ei înţeleg lucrurile în acelaşi fel, se aseamănă unii cu alţii. Când i se strică maşina cuiva, contribuie toată lumea cu bani. Există sentimentul contagios că se petrece un lucru important. Ţara se schimbă cu rapiditate, vechile structuri se prăbuşesc făcute ţăndări, iar aceşti oameni reprezintă epicentrul noutăţii. La miezul nopţii, în jurul unui foc de tabără la care participă cu toţii, se întrezăreşte o frântură dintr-o utopie.
Acum, când scriu aceste rânduri, e toamnă. Curând va veni iarna. în joburile sezoniere vor începe disponibilizările obişnuite. Nomazii îşi vor strânge tabăra şi se vor întoarce la adevărata lor casă — drumul — deplasându-se prin ţară precum celulele de sânge prin vene. Vor porni la drum în căutarea prietenilor şi familiei sau doar a unui loc cald. Unii vor traversa tot continentul. Cu toţii vor număra kilometri întregi, derulaţi ca rola unui film despre America. Fast-foodurile

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

de la intersecţii şi mallurile. Câmpuri dormitând sub pojghiţa de brumă. Showroomuri auto, biserici uriaşe şi restaurante deschise peste noapte. Câmpuri întregi care nu se deosebesc unul de altul. Ferme de animale, fabrici părăsite, cartiere în care casele sunt identice şi depozite pătrăţoase. Culmi înzăpezite. Drumul curge printre ele din zori şi până în noapte, până când se instalează oboseala. Cu ochii împăienjeniţi, nomazii găsesc un loc unde să tragă pe dreapta şi să se odihnească. în parcările de la Walmart. Sau pe străzile liniştite de la periferii. în refugiile pentru camioane, în zumzetul liniştitor al motoarelor la ralanti. Apoi, dimineaţa devreme — înainte să-i observe cineva —, iau din nou calea autostrăzilor. Conducând neîncetat, nomazii sunt siguri de un singur lucru:

Ultima parcelă liberă din America este un loc de parcare.

Joc de cuvinte intraductibil. Termenul englezesc pentru „persoane fără adăpost” este homeless, iar aceşti nomazi îşi spun houseless. Diferenţa dintre cele două cuvinte este că home desemnează mai degrabă noţiunea de „acasă”, în timp ce house este

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

mai curând „casa”, locuinţa în sine. (N.t.

)PARTEA ÎNTÂI

Capitolul unu. „Hanul înghesuit”

Pe Autostrada Foothill, cam la o oră de mers dinspre Los Angeles, dincolo de traficul către nord se profilează un lanţ muntos, care pune capăt brusc suburbiilor oraşului. Sălbăticia aceasta reprezintă graniţa sudică a munţilor San Bernardino, „un povârniş abrupt şi înalt”, potrivit descrierii făcute de United States Geological Survey[2]. Munţii fac parte dintr-o formaţiune care a început să se ridice acum unsprezece milioane de ani de-a lungul faliei San Andreas şi se înalţă şi azi, câştigând în fiecare an câţiva milimetri, pe măsură ce plăcile tectonice ale Pacificului şi Americii de Nord se suprapun, măcinându-se una pe cealaltă. în orice caz, crestele muntoase par să crească mult mai repede atunci când mergi direct spre ele. E genul de privelişte care te face să te îndrepţi în scaun şi începi să simţi cum ţi se umflă pieptul, ca şi când cutia toracică ţi-ar fi invadată de un val de heliu suficient, poate, să te ridice de la pământ şi să te ducă departe. Linda May ţine strâns volanul şi priveşte prin ochelarii ei bifocali cu rame roz spre munţii care se apropie tot mai mult. Şi-a prins cu o bentiţă de plastic părul argintiu, lung până la umeri, ca să nu-i vină peste faţă. Iese de pe Autostrada Foothill către Autostrada 330, cunoscută şi sub numele de City Creek Road. Pe o porţiune de câţiva

kilometri, asfaltul este drept şi lat. Apoi se îngustează într-o serpentină abruptă, cu o singură bandă pe sens, după care începe urcuşul spre Parcul Naţional San Bernardino[3].

Această bunică de 64 de ani conduce un Jeep Grand Cherokee Laredo, distrus complet şi reparat înainte să-l cumpere din lotul de maşini tractate. Senzorul „verifică motorul" are mereu toane — îi stă în obicei să se aprindă şi atunci când nu este nimic în neregulă — şi la o privire mai atentă s-ar vedea că vopseaua albă de pe capota cândva boţită zdravăn şi înlocuită este într-un ton mai deschis decât restul maşinii. însă după luni de reparaţii, se dovedeşte că vehiculul ţine la drum. Un mecanic a instalat un arbore cu came şi valve noi. Linda a mai dichisit şi ea maşina cât a putut, frecând farurile înceţoşate cu un tricou vechi îmbibat în insecticid, un truc pentru
cei care se descurcă pe cont propriu. Şi astfel, jeepului i s-a ataşat pentru prima dată locuinţa tractată a Lindei: o rulotă micuţă, de un galben-pal, pe care a denumit-o „Hanul înghesuit". (Dacă vizitatorii nu se prindeau din prima ce vrea să spună acest nume, îl integra într-o propoziţie — „Da, este loc, înghesuiţi-vă în han!" — şi zâmbea, dând la iveală riduri adânci provocate de râs.)

Rulota este o relicvă mucegăită, fabricată din fibră de sticlă, modelul Hunter Compact II din 1974 şi promovat la început drept „realizarea supremă în călătoria de plăcere" care „te va urma ca o pisicuţă la drum întins şi va trage ca un tigru când drumul devine dificil"[4]. Timp de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

patru decenii, „Hanul înghesuit” a părut un soi de fermecătoare capsulă retro pentru menţinerea sistemelor vitale: o cutie cu colţuri rotunjite şi laturi înclinate, o reminiscenţă geometrică a cutiilor tip scoică, din polistiren, folosite cândva pentru ambalarea hamburgerilor. Interiorul măsoară trei metri dintr-un capăt în celălalt, având mai mult sau mai puţin aceeaşi dimensiune cu a căruţei cu coviltir care, în urmă cu mai mult de un secol, a purtat-o şi pe stră-străbunica Lindei de-a latul ţării. Rulota are accente specifice anilor '70: este căptuşită cu un vinilin crem ce acoperă pereţii şi tavanul, iar pe jos are linoleum cu imprimeu în nuanţe de muştar şi avocado. Este înaltă exact cât să poată sta Linda în picioare. După ce a cumpărat-o la licitaţie pentru preţul de 1 400 de dolari, a descris-o şi pe Facebook. „în interior are 1,60 metri, iar eu am 1,57”, a scris ea. „Potrivire perfectă.”

Linda îşi tractează „Hanul înghesuit” spre Hanna Fiat, un loc de campare în pădurea de pini de la nord-vest de lacul Big Bear. Este luna mai şi plănuieşte să rămână aici până în septembrie. Dar, spre deosebire de miile de vizitatori de vreme bună, care călătoresc de plăcere în fiecare an spre Parcul Naţional San Bernardino — o limbă de sălbăticie mai mare decât statul Rhode Island —, Linda face această călătorie ca să muncească.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Linda May şi căţeluşa ei, Coco

Este a treia ei vară ca angajată aici, în rol de gazdă: un job sezonier în care e şi femeie de serviciu, şi casieră, administrator, paznic şi comitet de întâmpinare. E plină de entuziasm la gândul că va începe treaba şi va primi creşterea anuală pentru lucrătorii care revin şi anul următor, ceea ce îi va ridica plata pe oră la suma de 9,35 de dolari, cu 20 de cenţi mai mult decât în anul precedent. (La momentul respectiv, salariul minim în California era de 9 dolari pe oră.) Şi, cu toate că şi ea, şi celelalte gazde din camping sunt „la dispoziţia angajatorului”, potrivit politicii de personal a companiei — asta însemnând că pot fi concediate „în orice moment,

cu sau fără motiv sau preaviz” —, i s-a spus că se aşteaptă de la ea să muncească program complet de patruzeci de ore pe săptămână.

Unii dintre cei care se angajează pentru prima dată pe aceste posturi se aşteaptă la o vacanţă plătită în paradis. Nu poţi să-i condamni. Reclamele pentru aceste joburi sunt înţesate cu fotografii de izvoare sclipitoare şi păşuni sufocate de flori sălbatice. O broşură a companiei California Land Management, concesionarul privat care a angajat-o şi pe Linda, înfaţişează femei grizonante zâmbind cu încântare pe malul unui lac scăldat în lumina soarelui, braţ la braţ, ca două bune prietene într-o tabără de vară. „Eşti plătit ca să stai în camping!” te linguşeşte reclama de pe un panou prin care încearcă să recruteze personal American Land & Leisure, o altă companie care angajează gazde pentru campinguri. Sub slogan sunt şi mărturii ale oamenilor: „Personalul nostru spune: «Pensionarea e mai distractivă ca oricând!»; «Am pus bazele unor prietenii pe viaţă»; «De ani întregi n-am mai fost atât de sănătoşi»„[5].

Nou-veniţii sunt recunoscuţi pentru ezitările lor — uneori chiar renunţă atunci când se confruntă cu partea mai puţin pitorească a jobului: supravegherea beţivilor, oaspeţii gălăgioşi, cenuşa şi cioburile rămase în gropile pentru focurile de tabără şi adunate cu lopeţile (vizitatorii scandalagii aruncă sticle în foc, să le vadă explodând) şi ritualul repetat de trei ori pe zi al curăţeniei în perimetru. Cu toate că igienizarea toaletelor este sarcina cea mai nesuferită pentru gazde, pe Linda

nu o dezgustă, ba chiar se mândreşte un pic cu faptul că se achită bine de ea. „Vreau ca toaletele să fie curate, pentru că sunt folosite de oaspeţii mei din campus”, spune ea. „Nu sunt germofobă — pur şi simplu îţi tragi pe mâini nişte mănuşi de cauciuc şi treci la treabă.”

Când ajungi la munţii San Bernardino, priveliştile sunt sublime, într- adevăr, dar te şi distrag. Drumul este foarte îngust şi pe margine abia dacă ai un pic de loc de refugiu. Pe unele porţiuni, lângă panglica de asfalt nu este decât un gol şi, dincolo de el, pantele abrupte. Indicatoarele îi avertizează pe şoferi: „Căderi de pietre” şi „Evitaţi supraîncălzirea: opriţi aerul condiţionat în următorii 20 de km”. Totuşi, niciunul dintre aceste avertismente nu pare s-o tulbure pe Linda. Experienţa ei de aproape douăzeci de ani ca şofer de camion o face să nu se teamă de drumurile dificile.

Chiar în faţa Lindei mă aflu eu, la volanul unei autorulote. Ca jurnalist, am petrecut alături de ea un an şi jumătate, cu intermitenţe. între întâlnirile în persoană am vorbit la telefon de atâtea ori încât, la fiecare convorbire, îi anticipez salutul familiar chiar înainte să apuce să răspundă. Este un „bun- ăăă-ăăă” melodios, spus în aceeaşi notă cântată pe trei tonuri a lui „Te-am văzut!”, atunci când joci „de-a v-aţi ascunselea” cu un copil mic.

Pe Linda am întâlnit-o prima dată în timpul documentării pentru un articol despre subcultura în plină dezvoltare a nomazilor americani, oameni care trăiesc permanent pe drum[6]. La fel ca Linda, multe dintre aceste suflete

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

rătăcitoare încearcă să scape de paradoxul economic: ciocnirea dintre chiriile în creştere şi stagnarea salariilor, adică o forţă de neoprit care loveşte un obiect imposibil de clintit din loc.[7] Aceşti oameni se simt prinşi ca într-o menghină, consumându-şi tot timpul cu munci istovitoare, care le ucid sufletele şi pentru care sunt plătiţi doar cât să-şi achite o chirie sau rata pentru ipotecă, fără nicio cale de a-şi îmbunătăţi soarta şi fără nicio speranţă că vor reuşi vreodată să se pensioneze. Aceste sentimente sunt fundamentate pe o stare de fapt solidă: salariile şi costurile cu locuinţa sunt atât de divergente încât, pentru un număr tot mai mare de americani, visul la o viaţă în categoria clasei mijlocii s-a transformat din „dificil" în „imposibil". în momentul în care scriu acest material, în America nu există decât douăsprezece regiuni şi o singură zonă metropolitană unde un lucrător cu normă întreagă, plătit cu salariul minim, să-şi poată permite un apartament cu un dormitor, la o chirie rezonabilă în piaţă. Trebuie să câştigi cel puţin 16,35 de dolari pe oră — mai mult decât dublul salariului minim la nivel naţional — pentru a închiria un astfel de apartament fără să cheltui pentru locuinţă mai mult decât procentul recomandat de 30 % din venit. Consecinţele sunt cumplite, mai ales pentru una din şase gospodării americane, în care se alocă mai mult de jumătate din venit doar pentru acoperişul de deasupra capului.[8] Pentru multe familii cu venituri reduse, asta înseamnă că mai rămâne foarte puţin sau

chiar nimic pentru achiziţionarea hranei, medicamentelor sau a altor lucruri esenţiale.
Mulţi dintre cei pe care i-am întâlnit au impresia că au petrecut prea multă vreme într-un joc măsluit la care pierd. Şi aşa au găsit o modalitate de a pirata sistemul. Au renunţat la casele tradiţionale de „lemn şi cărămidă", rupând lanţurile chiriilor şi ipotecilor. S-au mutat în dubiţe, rulote şi autorulote, călătorind din loc în loc în căutarea vremii călduroase şi umplându-şi rezervoarele din munca lor în diferite joburi sezoniere. Linda face parte dintr-o astfel de comunitate, iar eu am urmat-o în călătoria ei prin vestul ţării.
Când începe urcuşul spre munţii San Bernardino, buna dispoziţie provocată de vederea culmilor îndepărtate mi se mai estompează. Brusc, mă cuprinde teama. Mă sperie un pic ideea de a conduce pe serpentine în dubiţa mea greoaie. Mă sperie foarte tare s-o văd pe Linda cum târăşte „Hanul înghesuit" remorcat la jeepul ei hodorogit. Mai devreme mi-a cerut să merg în faţa ei. A vrut să fie ea în spate, să meargă după mine. Dar de ce? S-a gândit, oare, să nu i se desprindă rulota şi să o ia la vale? N-am aflat niciodată motivul.
După ce am trecut de indicatorul spre Parcul Naţional San Bernardino, în spatele „Hanului înghesuit" se iveşte, sclipitoare, o cisternă de petrol. Şoferul pare nerăbdător şi stă un pic prea aproape; intrăm într-o serie de serpentine care o ascund pe Linda vederii mele din oglinda retrovizoare. Mă uit neîncetat după jeepul ei. Când drumul se întinde iar, nu o văd apărând, în schimb,

pe culme se iveşte imediat cisterna. Nu e nici urmă de Linda.

Trag pe dreapta într-un refugiu şi formez numărul ei, sperând să aud acel familiar „Bun-ăăă-ăăă". Telefonul sună şi sună, apoi intră căsuţa vocală. Parchez duba, cobor şi mă învârtesc nervoasă în dreptul locului şoferului, încerc iar. Niciun răspuns. Deja mai multe maşini — poate vreo cinci- şase — au ieşit la drum drept din zona cu serpentine şi au trecut de refugiul în care mă aflu. încerc să resping senzaţia de greaţă şi, pe măsură ce minutele se scurg, adrenalina se transformă în panică. „Hanul înghesuit" a dispărut.

De luni de zile, Linda tânjea să se întoarcă iar pe şosele şi să-şi reia jobul din camping. Stătuse izolată în Mission Viejo, la 80 de kilometri sud-est de Los Angeles, în casa închiriată de fiica şi ginerele ei, Audra şi Collin, împreună cu trei dintre nepoţii ei, toţi adolescenţi. Nu aveau suficiente camere, aşa că nepotul ei Julian dormise în spaţiul fără uşă care dădea spre bucătărie, folosit ca loc de luat masa. (Aranjamentul acesta era oricum mai confortabil decât ultimul apartament în care locuiseră, unde o debara în care abia puteai intra fusese utilizată ca dormitor pentru una dintre cele două nepoate.)

Linda luase ce mai rămăsese disponibil: canapeaua de lângă uşa de la intrare. Era ca o insulă. Oricât de mult îşi iubea familia, se simţea captivă acolo, mai ales fiindcă avea jeepul blocat în service. Ori de câte ori cei din familie plănuiau o ieşire la care ea nu lua parte, era nevoie să treacă pe lângă canapeaua Lindei în drum spre

IBfBMIEHBIM

ieşire. începuse să devină de-a dreptul stânjenitor. Linda îşi făcea griji: dacă se simţeau vinovaţi că ies fără ea? îi lipsea totodată şi propria independenţă. „Mai degrabă sunt regină în casa mea decât să trăiesc ca supusă a reginei unei alte case, chiar dacă e vorba despre propria mea fiică", mi-a spus ea.

în acelaşi timp, mai multe probleme de sănătate subţiaseră zdravăn rezervele familiei — atât pe cele emoţionale, cât şi pe cele financiare —, ceea ce o împiedica tot mai mult pe Linda să se bazeze pe rude. Nepoata ei, Gabbi, avea de mai bine de trei ani perioade de slăbiciune care o ţintuiseră la pat, din cauza unei disfuncţionalităţi misterioase a sistemului nervos; fusese în cele din urmă diagnosticată cu sindromul Sjogren, o boală autoimună. Nepotul ei, Julian, se lupta cu un diabet de tip I. Fiica ei, Audra, avea o artrită urâtă. Şi de parcă toate astea n-ar fi fost de ajuns, Collin, susţinătorul familiei, începuse să aibă nişte migrene cumplite şi stări de vertij care l-au obligat să renunţe la slujba lui de birou.

La un moment dat, Linda a luat în considerare şi angajarea într-un post sezonier la unul dintre depozitele Amazon prin CamperForce, un program creat de distribuitorul online pentru angajarea lucrătorilor temporari. Dar făcuse aceeaşi muncă şi cu un an în urmă şi sfârşise cu o afecţiune generată de mişcarea repetitivă pe care o executa cu scannerul codului de bare. Rămăsese şi cu o urmă vizibilă, o umflătură de mărimea unui bob de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

strugure pe încheietura mâinii drepte. Dar şi mai rău era ceea ce nu se putea vedea: o durere ce o secătuia, radiind pe toată lungimea braţului drept, de la degetul mare la încheietură, apoi spre cot, umăr şi gât. Ridicarea unei căni de cafea de 200 de grame sau a unei tigăi era suficientă ca să-i provoace un şoc dureros. Şi-a spus că este un caz grav de tendinită, dar faptul că ştia asta nu i-a diminuat cu nimic chinul. Şi fără o vindecare corespunzătoare nu se putea întoarce la treabă.
Falită şi sechestrată pe canapeaua-insulă, Linda a încercat să se concentreze asupra opţiunilor ei de viitor ca proprietăreasă — şi unică ocupantă — a „Hanului înghesuit". înainte de a veni să locuiască alături de familie, călătorise din job în job într-o rulotă încorporată El Dorado din 1994, lungă de opt metri şi jumătate, care topea benzina şi stătea să se desfacă în bucăţi. Astfel încât reducerea spaţiului la o rulotă de mici dimensiuni părea un lucru bun, chiar dacă noua căsuţă avea nevoie de nişte îmbunătăţiri. Foştii proprietari o ţinuseră în aerul sărat de pe coasta Oregonului, aşa că unele părţi metalice începuseră să se corodeze; o dungă de rugină portocalie păta exteriorul din fibră de sticlă. Linda a început să-şi petreacă timpul liber cu proiecte de îmbunătăţire a casei mobile. Prima sarcină de lucru a fost să născocească o soluţie abrazivă de curăţare — ingredientul secret erau cojile de ou trecute prin blender — pe care a folosit-o pentru îndepărtarea petelor de rugină. O altă sarcină de lucru a fost să-şi conceapă un pat confortabil. Rulota avea un mic loc de masă

poziţionat de-a lungul peretelui din spate, aşa că Linda a scos masa şi a decupat un şablon din carton care să se potrivească peste banchete. Când lângă pubela vecinilor şi-a făcut apariţia o saltea subţire şi destul de mare, arătând ca nouă, n-a stat pe gânduri şi a şterpelit-o. Apoi a despicat-o şi a scos arcurile ca un negustor de peşte care dezosează o pradă mare. A scos straturile cu care era umplută, a trasat pe ele cu un marker conturul şablonului de carton şi a îndepărtat materialul în exces folosind un cutter pentru covoare. După ce a ajustat şi materialul exterior, astfel încât să se potrivească pe dimensiune, a cusut husa la loc — croită frumos, pe măsură — şi a umplut din nou salteaua, creând ceea ce s-a dovedit a arăta ca o salteluţă perfectă, de 180 pe 91 de centimetri. „M-am gândit că n-ar fi amuzant să dorm pe ceva mai îngust împreună cu prietena mea de aici", mi-a spus ea arătând spre Coco, cockeriţa ei spaniei din rasa Cavalier King Charles. „Aşa că am făcut-o de 91 de centimetri pentru amândouă."

în ziua în care a pornit spre Hanna Fiat, am întrebat-o pe Linda dacă este entuziasmată. M-a privit de parcă acesta ar fi fost cel mai evident lucru din lume. „Oh, da!", a spus ea. „N-am avut maşină. N-am avut bani. Am fost asediată pe canapeaua aia." Cei 524 de dolari pe care îi primeşte lunar de la Asigurările Sociale aveau s-o susţină până la prima plată în noul job[9]. Linda era pregătită pentru sentimentul că lumea se deschide iarăşi pentru ea, după ce fusese redusă la dimensiunea unei canapele. Prea mult timp fusese lipsită de libertatea cu care se

obişnuise, de acea excitaţie accelerată de noutate şi de posibilităţile pe care ţi le oferă largul drumului. Era timpul s-o ia din loc.

Dimineaţa de 6 mai a fost blândă şi noroasă. Linda s-a îmbrăţişat cu ai ei, luându-şi rămas-bun. „Vă sun când ajung”, a promis ea. A urcat-o pe Coco în jeep şi dusă a fost, îndreptându-se spre un service auto unde şi-a umflat cauciucurile desperecheate, crăpate şi tocite. Jeepul nu avea roată de rezervă. Următoarea oprire a fost o benzinărie Shell. A umplut rezervorul şi a intrat pentru chitanţă şi pentru câteva pachete de Marlboro Red 100. Tânărul de la casă a dat din cap când Linda şi-a amintit că în adolescenţă cumpăra patru litri de benzină cu 25 de cenţi, la mare distanţă de preţul actual de 3,79 de dolari. „Puteai să pui un dolar în rezervor şi să te plimbi toată ziua”, i-a spus ea, scuturând din cap şi zâmbind.

Părea că nimic nu-i putea strica buna dispoziţie, nici măcar faptul că, reîntorcându-se la maşină, a găsit uşile încuiate şi cheile înăuntru. Coco stătea sprijinită pe picioarele din spate, cu lăbuţele din faţă pe muchia portierei şoferului, dând din coadă. Probabil că apăsase pe încuietoare, a presupus Linda. Fereastra era coborâtă câţiva centimetri, totuşi. Am găsit în dubă un aprinzător de grătar cu coada lungă, mi-am strecurat mâna prin crăpătură şi am reuşit să deblochez uşa. Şi astfel ne-am putut continua călătoria.

„Hanul înghesuit” aştepta într-un depozit de la marginea oraşului Perris, aflat la capătul îndepărtat al munţilor

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Santa Ana, una dintre zonele peninsulare care separă regiunea de coastă a Californiei de zona deşertică mai aspră din interiorul statului. Ca să ajungem acolo însemna să o apucăm pe Autostrada Ortega[10]. Aceasta este una dintre cele mai periculoase şosele din ţară, „un loc unde se ciocnesc frontal extinderile urbane, condusul prost şi tehnicile învechite de construcţie a drumurilor", după cum a spus un reporter de la Los Angeles Times. Drumul sinuos este adeseori înţesat de microbuze cu navetişti care circulă între Orange County şi Inland Empire, dar în miezul zilei traficul era lejer, din fericire. în scurt timp, Linda se afla de cealaltă parte, trecând pe lângă câteva dintre cele cinci-şase parcuri de camioane care stăteau agăţate ca nişte colonii de scoici pe malul vestic al lacului Elsinore. în urmă cu trei ani trăise şi ea aici, în Parcarea de locuinţe mobile Shore Acres, închiriind cu 600 de dolari pe lună o rulotă aşezată pe o limbă crăpată de asfalt, care se întindea din autostradă până pe malul apei.

De la un magazin Target, Linda şi-a cumpărat mâncare suficientă până la următoarea plată a ajutorului de la stat, peste o săptămână: o cutie mare de cereale, douăzeci de ouă, carne tocată de vită, parizer, chifle de hamburger, biscuiţi săraţi, biscuiţi dulci, muştar şi doi litri de lapte. Cu toate că nu trebuia să înceapă treaba decât peste câteva zile, l-a sunat din parcare pe cel care urma să-i fie curând şef. A vrut să-i spună că se poate baza pe ea şi că- şi lua jobul în serios. I-a mai spus şi că

este deja pe drum şi că estimează să ajungă la Hanna Fiat înainte de lăsarea serii.
„Hanul înghesuit" se afla într-un depozit la nord de autostrada 74, îndărătul unui gard solid de sârmă terminat cu sârmă ghimpată şi steaguri ale Americii decolorate de soare. Linda a intrat cu jeepul pe poartă. A venit să o salute cel care era de serviciu, un tip pe nume Rudy, slăbănog şi cu o barbă căruntă în stilul lui Van Dyke. Au glumit amândoi în timp ce Linda şi-a pregătit rulota, încercând să-şi amintească tot ce are de făcut.
„Eu am o minte ca o capcană din oţel: nimic nu intră, nimic nu iese", a glumit Rudy. încă vorbeau când Linda a coborât prea repede din rulotă, iar aceasta s-a dezechilibrat. „Hanul înghesuit" s-a balansat pe unicul ax, iar partea din spate s-a izbit de pământ. „N-ar fi trebuit să mănânci de dimineaţă ruloul ăla cu scorţişoară, este?", a tachinat-o Rudy. Linda a încercat să-şi recapete echilibrul. „M-am grăbit!", a spus ea. Din fericire, nici ea, nici rulota nu şi- au rupt nimic.
Linda a închis bine un sertar din faţa rulotei, în care se afla depozitată o pereche de butelii cu propan de nouă kilograme, care alimentau frigiderul, ochiurile de la aragaz şi un mic încălzitor. în cele din urmă, Rudy a ajutat-o să remorcheze rulota la jeep. Linda a pornit motorul şi a tras puţin în faţă, la început cu prudenţă. I-a făcut cu mâna lui Rudy şi a ieşit pe poartă. Exact cum promitea vechea broşură, rulota „o urma ca o pisicuţă". Când am văzut că Linda nu apare după prima serie de curbe din munţii San Bernardino, mintea mea a

inventariat rapid o serie de posibile dezastre. Poate că i s-a oprit motorul. Poate i s-a dezumflat un cauciuc — o veste foarte proastă atunci când nu ai roată de rezervă — sau, mai rău, poate a făcut explozie. Temerile îmi deveneau din ce în ce mai întunecate. Dacă s-a desprins rulota şi a luat-o hurducăind la vale? Dar dacă vreo curbă mai largă a trimis jeepul dincolo de marginea drumului, în canion, ca într-un apoteotic remake al scenei finale din Thelma şi Louise?

Tocmai porneam duba ca să mă duc să văd ce-a păţit, când mi-a sunat telefonul. „Ajung imediat", a spus Linda. Am simţit un val de uşurare când am zărit-o apărând din curbă, dar n-a durat prea mult. A tras pe dreapta şi mi-a arătat ceva ciudat la rulotă: raftul cu buteliile de propan era gol. în curbele strânse ale serpentinelor, ambele butelii zburaseră din locaşul lor. Una dintre ele, având încă furtunul ataşat, ricoşase în „Hanul înghesuit", lăsând o adâncitură de zece centimetri în carcasa din fibră de sticlă a rulotei. Cealaltă se desprinsese complet şi se rostogolise pe drum ca un ghem de ciulini inflamabil. Cisterna de petrol care se afla la acel moment chiar în spatele Lindei a derapat, reuşind să evite butelia, şi a depăşit jeepul în viteză; Linda a avut noroc şi a găsit imediat un refugiu pe marginea drumului, ca să tragă pe dreapta. Butelia desprinsă se oprise departe, pe cealaltă parte a drumului. Linda şi-a evaluat repede situaţia — aflată în extremitatea unei curbe oarbe, era invizibilă pentru maşinile de pe drum — aşa că a rezistat tentaţiei de a ţâşni în traversare ca să recupereze obiectul

pierdut. „Aia e o butelie de 20 de dolari, în timp ce eu sunt o persoană nepreţuită!”, şi-a amintit ea că-şi spusese în gând. A deşurubat din suport butelia rămasă şi a depozitat-o în rulotă.

După evitarea unui posibil accident nefericit, Linda şi-a continuat urcuşul. A traversat comunităţile din Arrowbear Lake şi Running Springs, ale căror pante alpine aduc iarna schiori şi snowboarderi, iar acum atrăgeau biciclişti şi căţărători amatori de trasee montane. A trecut de barajul mai vechi de un secol construit pe lacul Big Bear, un adevărat rezervor pentru zăpada topită, al cărui mal nordic străbate habitatul vulturilor pleşuvi. Apoi urmează golful Grout şi micul orăşel Fawnskin, botezat astfel de întreprinzătorii de la începutul secolului XX, care au considerat că o denumire precum „Grout”[11] nu-i va atrage pe turiştii aflaţi în vacanţă.[12] Magazinul universal de aici este burduşit cu tot ce i-ar trebui unui aventurier în sălbăticie: articole de pescuit, suporturi termoizolante pentru bere, sănii, lanţuri pentru cauciucuri, saci de dormit, umbrele de soare şi sticluţe cu tărie în formă de pistol, pe post de suvenir („shoturi[13] de Tequila”, după cum ne-a explicat femeia de la casă). Parcul aflat în apropiere era plin cu statui din fibră de sticlă reprezentând bărbaţi în uniformă, inclusiv un jucător de baseball, un şef de trib indian, un cowboy, un pompier, un pilot de avion de vânătoare, un pirat şi un membru al patrulelor de autostradă. Arătau cu toţii de parcă erau gata să înceapă să cânte „Y.M.C.A”. „Atâtea statui!”, a exclamat Linda

într-o vizită ulterioară în Fawnskin. „De ce nu sunt şi nişte femei?” Apoi a observat alte sculpturi: o pereche de vite înhămate la o căruţă. „Astea două sunt probabil femele, a sugerat ea, din moment ce nu au organe genitale clar definite şi sunt singurele personaje care muncesc ceva.” Din acel moment, ori de câte ori traversa parcul, striga spre vite: „Heeeeei, fetelor!”

Pe şoseaua Rim of the World, Linda a trecut pe lângă o proprietate privată a cărei peluză incredibil de bine întreţinută se vedea dindărătul porţilor zdravăn ferecate, pe care erau montate indicatoare cu „Trecerea interzisă”. A încetinit la minimum şi a apucat-o pe drumul forestier Coxey Truck. Aici, asfaltul a lăsat locul unui drum de pământ şi pietriş tasat, flancat de crenguţe galbene de micsandre de munte iţindu-se dintre bolovani şi tufe de strugurii-ursului pline de flori rozalii, în formă de clopoţei. Se vedeau şi urme ale incendiilor de pădure Butler II din 2007: trunchiuri de copaci carbonizate ţâşnind din pământ ca nişte ţepi uriaşi de arici. Flăcările acelea au înghiţit mai mult de 5 650 de hectare de pădure, inclusiv Hanna Fiat, care a fost închisă pentru refacere până în 2009[14]. Pe măsură ce se apropie de camping, Linda reduce tot mai mult viteza şi se concentrează la drumul accidentat, evitând şleaurile adânci săpate în pământul bătătorit zdravăn. Rulota se clatină şi se hurducă în urma ei.

Când a ajuns la intrarea în camping, era ora 6 după-amiaza şi încă lumină. La 2 000 de metri peste nivelul mării, Hanna Fiat se afla cu mai mult de 1 500 de metri

mai sus decât Mission Viejo, unde începuse călătoria Lindei în acea dimineaţă. Aerul era mai rece şi mai rarefiat. Linda a ochit un avizier şi a coborât din jeep să citească ce scria. Erau avertismente pentru vizitatori, să se ferească de şerpi, să stingă focurile pe care le făceau („PÂNĂ LA ULTIMA FĂRÂMĂ DE JĂRATIC") şi să evite să aducă lemn de foc care putea conţine pasageri clandestini: insecte precum cariile stejarului, punctate cu auriu, şi dăunătorii patogeni cu nume precum „cancerul lemnului" şi „moartea subită a stejarului". O hartă mare arăta un drum şerpuind printre optzeci şi opt de locuri de campare, fiecare dintre ele putând fi închiriat pentru 26 de dolari pe noapte. Mai era şi un loc nenumerotat situat atât de aproape de intrare, încât Linda îl zărea de unde stătea ea. Era oarecum amenajat: avea o parcare pavată, racorduri pentru apă şi curent şi o zonă de picnic cu o masă şi o vatră rotundă pentru făcut focul. în faţă, lângă un ciot putrezit colonizat de furnici roşii, era un indicator pe care scria: „GAZDELE CAMPINGULUI".

Aceasta avea să fie casa Lindei pentru următoarele patru luni.

Pe lângă faptul că începea munca, mai era ceva care o făcuse pe Linda să numere zilele: avea o prietenă care venea să lucreze cu ea. Silvianne Delmars, în vârstă de 60 de ani, nu mai fusese niciodată gazdă în camping, dar era încântată să încerce. „Cu Linda May alături aş putea înfrunta o armată!", declarase ea cu câteva luni în urmă. Silvianne locuia într-un microbuz Ford E350 Econoline Super Club din 1990, care fusese folosit pentru

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

transportul bătrânilor, dar şi al celor condamnaţi la muncă în folosul comunităţii, înainte să-l cumpere ea de pe Craigslist, cu garnituri de chiulasă distruse, frâne proaste, furtunuri de servodirecţie fisurate, cauciucuri tocite şi un demaror care hârâia sinistru, ca o râşniţă. Câteodată, razele soarelui cădeau pe locul pasagerului într-un unghi care dezvăluia muchiile unor litere imprimate acolo cu multă vreme în urmă, care alcătuiau cuvintele „Asociaţia Seniorilor din Holbrook”.

Două dintre prietenele Silviannei sugeraseră nume pentru vehicul: „Regina Mary” sau „Esmeralda”. Fiindcă nu a vrut să aleagă între cele două, l-a denumit „Regina María Esmeralda”. A transformat interiorul folosind eşarfe în culori de pietre preţioase, perne brodate, luminiţe de Crăciun şi un altar cu o candelă închinată Fecioarei din Guadalupe şi o statuetă a lui Sekhmet, zeiţa egipteană cu cap de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

leu. Silvianne se stabilise în microbuzul acela după un şir de provocări: îi fusese furată maşina, îşi luxase încheietura (nu avea asigurare) şi deţinea în New México o casă pe care nu putea s-o vândă. „Prima dată când dormi în maşină, în oraş, ai sentimentul unui eşec teribil, te simţi ca o persoană fără adăpost”, a explicat ea. „Dar oamenii au această calitate extraordinară: reuşim să facem locuibil orice spaţiu.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



„Silvianne în microbuzul ei, „Regina María Esmeralda”
Silvianne o cunoscuse pe Linda cu un an şi jumătate în urmă, pe când munceau amândouă ca lucrătoare sezoniere în tura de noapte de la depozitul Amazon, locul unde Linda se alesese cu afecţiunea de la încheietură. Silvianne era ghicitoare în cărţi de tarot — mai avusese joburi şi în corporaţii din sistemul medical, ospătărie, comerţ, acupunctură şi catering — şi ajunsese să vadă şirul de evenimente care o trimisese în microbuzul ei ca pe o intervenţie divină, ca şi cum zeiţa o trimisese pe această cale de ţigan nomad. (Pe blogul ei, Silvianne Wanders[15], ea caracterizează această tranziţie şi ca pe: „O baby-boomer[16] aproape de vârsta pensionării, care

renunţă la fosta ei cabană de miner, din lemn şi cărămidă, la cele trei joburi cu jumătate de normă şi la ataşamentul de orice iluzie a siguranţei pe care rămăşiţa ferfeniţită a visului american ar putea-o aduce sufletului său chinuit. Scopul: să o ia din loc pentru o aventură nomadă, ca ghicitoare în cărţi de tarot – Astrolog Şaman – Agent al Schimbării Cosmice, aşa cum i-a fost dintotdeauna sortit”.)
Silvianne a scris un cântec pe care-l numeşte „imnul rulotistului”. Prima dată când mi l-a cântat, o trăsese pe „Regina Maria Esmeralda” în parcarea unui Burger King din Arizona şi îi luam un interviu înăuntru, în timp ce ea curăţa pesmetul de pe nişte crochete de pui şi le dădea apoi pisicii ei cu ochii verzi, Layla, care nu le mânca necurăţate. Compusă pe melodia piesei „King of the Road”[17]— şi rafinată de câteva ori de când Silvianne începuse să scrie versurile, pe o porţiune singuratică de autostradă din Arizona — ultima versiune a piesei suna cam aşa:

Bătrâna furgonetă rablagită O conservă mare, de tablă

ruginită. Fără chirie, fără reguli şi fără bărbat, Nu-s

legată de niciun pământ, de niciun ratat. M-am distrat

vara în păduri, Am iernat sub soarele deşertului, pe

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

călduri. Sunt o ţigancă bătrână, cu ţeluri noi, Regina Şoselelor!

Prietenii îmi spun că sunt nebună, Eu cred că ei trăiesc într-o banală văgăună, Dacă uneori cânt blues, e-un preţ prea mic Pentru viaţa bună pe care mi-o dedic

.Am descoperit că tot locul este sfânt, Când vrem să luăm aminte în jur, la pământ, în căutarea Pământului cel Nou, Reginele Şoselelor!

Ştiu orice văgăună din cinci state din Vest, Când dau peste-un drum de ţară nu mă codesc, Aflu istoriile stranii ale fiecărui orăşel. Poate-ajung mai încet, dar ating orice ţel...

în Fordul meu care topeşte benzina mergând, Sunt uneori speriată, dar plictisită nicicând, Pentru că, în

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

sfârşit, lanţurile le-am rupt Aşa cum hoarde de

consumerişti n-au putut.

Mi-am luat o felină să mă ţină echilibrată, Numele ei e Layla cea Minunată, Nu chiar sălbatică, dar nici prea blândă — o ador, Reginele Şoselelor![1]

[8]Când a ajuns Linda la Hanna Fiat, Silvianne era la două ore spre sud, cu „Regina María Esmeralda” parcată în faţa apartamentului unei prietene din Escondido, unde se bucura de accesul la maşina de spălat rufe şi la câteva băi fierbinţi. (în argoul furgonetiştilor, făcea „navetă de alee”.) Rămasă cu 40 de dolari, aştepta să vină de la poştă un card de credit, primul pe care-l avea de zece ani încoace.

Primele zile ale Lindei în camping au fost liniştite. Şi-au făcut apariţia nişte coioţi şi au fost şi zvonuri despre nişte râşi. S-au aşternut şi câţiva centimetri de zăpadă, aşa că Linda a dat drumul la radiator, să încălzească „Hanul înghesuit”. A cumpărat o butelie de propan, de rezervă. Şi-a decorat frigiderul cu un magnet pe care scria „Trăieşte fiecare zi ca şi când te-ar vedea Mătuşa Albinuţă”, înfăţişând o fotografie a gospodinei din serialul The Andy Griffith Show[19], alături de o odă dedicată

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

traiului nomad, intitulată A Full Set of Stuff[20], scrisă de un autor pe nume Randy Vining, care se intitula Şmecherul Călător. începea aşa: „Călătoresc mereu cu un set complet de lucruri / Nu mai puţin decât am nevoie sau mai mult decât destul". Citea cărţi. O prietenă furgonetistă îi recomandase Woodswoman: Living Alone in the Adirondack Wilderness şi Linda a devorat-o, minunându-se de independenţa şi viaţa simplă a autoarei, ecologista Anne LaBastille, care a fost inspirată de Walden[21] şi şi-a construit propria colibă folosind buşteni în valoare de numai 600 de dolari. Apoi a început Making Ideas Happen: Overcoming the Obstacles Between Vision and Reality, o carte de dezvoltare personală pentru antreprenoriat în care a căutat recomandări pentru a-şi construi un viitor care s-o împlinească[22]. Şi s-a ghemuit alături de Coco, care stătea cuibărită pe partea ei din salteaua pe care o împărţeau şi se mai căţăra câteodată peste ea ca s-o lingă pe faţă cu entuziasm. „Oh, ce mă mai pupi!", îi spunea ea căţelei. „O să-ţi toceşti limba aia! O să ai nevoie de un reşapat de limbă şi ghici cine o să plătească pentru asta?"

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Zăpada căzută în campingul Hanna Fiat a acoperit „Hanul înghesuit”

Duminică trebuia să ajungă şi Silvianne, aşa că Linda s-a dus să se primenească la cele mai apropiate duşuri, aflate la 8 kilometri depărtare, în campingul Serrano, pe marginea lacului Big Bear, în nişte cabine reci, făcute din bolţari cenuşii. Pentru economisirea apei, instalaţia funcţiona pe intervale foarte scurte, aşa că pentru a face un duş trebuia să apeşi iar şi iar acelaşi buton cromat. întoarsă în parcare, Linda şi-a periat pletele lungi în bătaia soarelui şi le-a dat pe spate cu o mişcare de reclamă. „îmi mai luceşte părul?”, m-a întrebat ea.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Silvianne şi-a făcut apariţia în după-amiaza aceea, îmbrăcată într-un tricou muştar, imprimat cu portretul Fridei Kahlo, o fustă largă, pestriţă, colanţi roz şi pantofi mocasini din piele întoarsă. A îmbrăţişat-o pe Linda şi s-a dus să arunce o privire în „Hanul înghesuit". „în poze părea mai mare!" a spus ea. Silvianne este înaltă, zveltă şi îşi poartă pletele ondulate, de un castaniu încărunţit, cu breton şi câteva şuviţe scăpate din clipsul banană prins la ceafa. A trebuit să se aplece ca să poată intra în rulotă. Linda i-a spus cât de mult îi place să locuiască aici. Singurul confort care îi lipsea faţă de vechea ei rulotă încorporată era duşul şi toaleta. Pe aceasta din urmă o înlocuise cu o găleată şi deocamdată lucrurile păreau să funcţioneze destul de bine şi aşa.
Instruirea gazdelor din camping a început luni dimineaţa, la ora 8:30, şi a durat două zile. Programul s-a desfăşurat la Big Bear Discovery Center, un complex educaţional gestionat de U.S. Forest Service[23]. Ca să-i răsplătească pe participanţii la curs, supervizorii de la California Land Management le aruncau prăjiturele Moon Pie. Mulţi dintre lucrători erau mari amatori de un prânz gratuit: într-o zi hotdogi, în alta pui de la El Pollo Loco. Dincolo de hrană, gazdele de la camping au primit câte un dosar maro-roşcat, cu sistem de prindere în trei inele, care conţinea cele 350 de pagini ale manualului de operaţiuni de la California Land Management, împreună cu o descriere verbală detaliată a muncii pe care o aveau de făcut. Erau încurajaţi să scotocească prin campinguri după „microdeşeuri" — bucăţele de ambalaje de celofan,

resturi de staniol, chiştoace de ţigări şi alte resturi — şi să elimine din locurile individuale de campare lucrurile de care s-ar fi putut împiedica turiştii, de exemplu, conurile de mărimea unui grepfrut care cădeau din uriaşii pini Jeffery din pădure. Au mai auzit şi poveşti care să-i avertizeze asupra greşelilor pe care ar trebui să le evite. Odată, un nefericit de angajat a uitat să verifice, înainte de a îndepărta cu lopata cenuşa rămasă, dacă în vatră mai sunt cărbuni aprinşi, şi a ajuns să dea foc maşinuţei de golf folosite pentru transport. Nu faceţi ca el. Altă dată, o femeie şi-a rupt o coastă când s-a căţărat pe un tomberon ca să prindă la loc un lanţ pentru ţinerea urşilor la distanţă. „Eu am fost aia!", a exclamat Linda, spre mâhnirea şefilor ei care relataseră întâmplarea fără să-şi dea seama că era şi victima de faţă. (Accidentul respectiv avusese loc în vara precedentă, pe când Linda lucra în Mammoth Lakes, California. O vreme, afecţiunea i-a provocat dureri la orice mişcare: când respira, când mătura, când conducea maşinuţa de golf pe drumuri denivelate, când se apleca, ba chiar şi când râdea alături de ocupanţii campingului. Prietenii şi familia insistaseră să se ducă la medic. Acesta îi confirmase că avea o coastă ruptă şi îi ceruse imperios să evite să ridice obiecte mai grele de 4-5 kilograme, până la vindecare.)

Miercuri, la ora 8 dimineaţa, Linda şi Silvianne erau gata de prima lor zi de muncă, îmbrăcate în uniforme asortate: pantaloni maro şi geci de vânt kaki având cusut în dreptul sânului stâng un ecuson cu un vârf de munte stilizat, îmbrăcate în culorile acelea semănau destul de

bine cu pădurarii oficiali; li se spusese că era un fel de camuflaj foarte util pentru momentele în care aveau de-a face cu clienţi recalcitranţi. Silvianne era deja în picioare de ore bune, ca să-şi poată respecta regimul matinal — lua ierburi detoxifiante, medita şi apoi mânca un mic dejun în care, la fel ca în restul dietei sale, nu existau zahăr, carne, lactate sau cereale rafinate — o rutină vindecătoare care spera ea să o ajute în tămăduirea carcinomului bazocelular de sub ochiul drept. Maşinuţa lor de golf era încărcată cu uneltele necesare: două greble, două mături, o cazma, o cutie metalică pentru cenuşă şi găleţi de plastic pline cu materiale pentru curăţenie. Era ticsită şi cu pliante care promovau tururi scumpe prin sălbăticie, cu parapanta, elicopterul, pe Segway, pe tiroliană, off-road cu 4x4 şi cu un vapor cu zbaturi denumit Miss Liberty. Silvianne, care abia învăţase să conducă maşinuţa de golf, era încântată să stea ea la volan. Linda o asista pe scaunul de alături. Dimineaţa era rece, dar luminoasă, iar razele soarelui treceau printre crengile de pin. Pe ramuri croncăneau corbi, iar cicadele de munte cântau o melodie în trei note, asemănătoare cu „Cei trei şoricei orbi”[24]. La baza copacilor, plante de un roşu-aprins — cu tulpinile în formă de sparanghel, care înfloresc primăvara târziu şi se folosesc de o ciupercă pentru a extrage substanţe nutritive din rădăcinile coniferelor — începuseră să se iţească prin covorul de ace de pin. Şopârle cu abdomen albastru se furişau cu repeziciune, traversând peticele de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

pietriş. La apropierea maşinuţei, veveriţele de pământ dispăreau în vizuinile lor.

îţi dădeai imediat seama că Linda mai făcuse şi înainte genul acesta de muncă, după colecţia de trucuri pe care o deţinea. Când dezinfecta acareturile, înfăşură un prosop de hârtie peste rola de şerveţele de toaletă, ca să nu le umple de chimicale. Zicea ceva despre un spray Pam de gătit sau WD-40, dar Pam era mai ieftin, pentru că aplicarea soluţiei pe pereţii vaselor de toaletă făcea ca dejecţiile să nu se mai lipească aşa uşor. După ce a golit un coş de gunoi a arătat o modalitate rapidă de a lega un sac nou, astfel încât să nu alunece peste margine. Când a greblat în jurul meselor de picnic, a adăugat o manevră scurtă, din încheietură, la finalul fiecărei curse. „în felul ăsta nu-ţi dai seama unde te-ai oprit cu greblatul", a explicat ea. „Arată mult mai natural."

Au dat şi peste un loc de campare lăsat în dezordine — un sac de dormit nestrâns şi o rolă de hârtie igienică erau abandonate în ţărână, împreună cu un ambalaj gol de supă instant —, iar focul fusese lăsat arzând. Linda şi Silvianne au făcut ture ca să-l stingă, cărând apă cu cana şi tuşind din cauza fumului şi aburului care se ridicau în timp ce jarul sfârâia. Au răscolit cu o lopată cenuşa apoasă, clocotită, ca să se asigure că dedesubt n-au rămas cărbuni aprinşi care s-ar fi putut reaprinde. în aceeaşi zi, mai târziu, turiştii — o gaşcă de tineri cam la 20 de ani — s-au întors din căţărare şi au găsit groapa pentru foc inundată cu apă. Le era frig. în ciuda prognozei de ninsoare, unul dintre ei avea haine cu

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

mânecă scurtă şi nu-şi luase cu el nicio jachetă, iar altul se căţărase pe munte cu singurele încălţări pe care şi le adusese: nişte papuci de casă. Aşa i-a găsit Linda, încercând fără succes să reaprindă focul. „Când plecaţi trebuie să vă asiguraţi că puteţi să puneţi mâna în cenuşă", a spus ea răbdătoare. „Aţi avut noroc că am găsit noi focul, şi nu pădurarii." Pădurarii i-ar fi amendat. Băieţii şi-au cerut iertare în mod repetat. „Ne pare rău, doamnă!", au spus ei. „Ne pare rău pentru situaţie."
De două ori pe săptămână, Linda şi Silvianne erau responsabile pentru tot campingul Hanna Fiat. în alte trei zile, împărţeau teritoriul cu o altă gazdă obişnuită cu zona. (Angajatei respective îi plăcea să spună o poveste din anul precedent, când lucra în aceeaşi pădure şi un exhibiţionist înfăşurat în steagul american — şi în nimic altceva — alergase prin zonă arătându-se în toată goliciunea, până când sosise poliţia ca să-l ia de acolo.) în cea mai mare parte a timpului făceau curat în cele optsprezece toalete şi cele optzeci şi opt de locuri de campare. în afară de sarcinile legate de curăţenie, înregistrau şi nou-veniţii, încasau banii, marcau locurile rezervate, dădeau sfaturi pentru excursioniştii plecaţi în drumeţie, rezolvau dispute mărunte, scoteau cenuşa din gropile pentru făcut focul şi întocmeau acte. Turiştii veneau la ele ca să cumpere o legătură de lemne de foc la 8 dolari, puse la dispoziţie de companie şi încuiate într-o cuşcă lângă locul rezervat gazdelor. Adeseori plecau fără să cumpere nimic, urmând sfatul Lindei şi al

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Silviannei, de a aduna lemne din pădure pe principiul „DUC”: Desprins,
Uscat sau Căzut. Câteodată, la final de tură, Linda era atât de epuizată, încât trebuia să tragă un pui de somn. Nu este deloc simplu să trăieşti lângă un indicator pe care scria „GAZDELE CAMPINGULUI”. Asta înseamnă că eşti permanent la dispoziţia turiştilor, captivă nevoilor lor. în cazul ăsta, tu când ai timp liber? Dacă un angajat este în zonă şi e ceva de făcut, se aşteaptă de la el să facă acel lucru. într-o noapte, pe la ora 23:30, la Hanna Fiat au sosit două rulote cu turişti care s-au îndreptat direct spre „Regina María Esmeralda” şi au trezit-o pe Silvianne ca să-i înregistreze. Se mai aşteaptă ca tot gazdele să aibă grijă să fie respectate „orele de linişte” şi să gestioneze plângerile pe această temă. Linda încearcă să prevină problemele într-o manieră prietenoasă. Când observă că vreun grup nou-venit e pus pe distracţie, le spune turiştilor: „Vrem să vă distraţi aici, dar după ora 22:00 chiar va trebui să o faceţi în linişte”. Odată, când a văzut locul de campare plin cu sticle de bere, nu le-a cerut turiştilor să le strângă, ci s-a oferit să ajute cu ceva: „V- aş putea aduce eu nişte saci de gunoi mai mari”. Linda şi Silvianne fuseseră angajate să muncească 40 de ore pe săptămână, dar nu existau garanţii în această privinţă. După o jumătate de lună de muncă, supervizorul lor le-a spus fără menajamente că au scăzut rezervările şi compania trebuie să reducă din costuri. în consecinţă, Linda şi Silvianne urmau să lucreze la trei sferturi din normă pentru următoarele două săptămâni. Asta a

însemnat pentru Linda o plată săptămânală sub 290 de dolari. (Pentru Silvianne a fost chiar mai puţin, fiindcă ea nu primea mărirea acordată angajaţilor care reveniseră la job, aşa cum era Linda.)

Linda şi Silvianne nu s-au plâns de imprevizibilitatea şi uneori lipsa de reguli şi limite a acestei munci prost plătite, dar alţi lucrători au făcut-o. Ei şi-au exprimat frustrarea comună în legătură cu faptul că se aşteaptă de la ei să muncească mai mult decât este posibil în orele de program fixate, pentru care sunt şi plătiţi. Unul dintre îngrijitori, în vârstă de 60 de ani, angajat pentru prima dată de California Land Management în anul 2016, mi-a trimis o scrisoare referitoare la această situaţie. „Munca de gazdă în camping este o călătorie", a scris el. „Am primit de la «management» o mulţime de mesaje amestecate. Eu am un program de treizeci de ore, dar în unele săptămâni am pontat mai mult de patruzeci şi cinci de ore. I-am presat în legătură cu asta şi şi-au mai redus din solicitări." Cu toate acestea, nu a fost plătit pentru orele suplimentare deja lucrate.

Situaţia semăna cu cea semnalată în 2014 unui site de ştiri din domeniul juridic de un cuplu de îngrijitori de 65 de ani, Greg şi Cathy Villalobos. Aceştia susţineau că, pe când lucrau ca gazde la un camping al companiei California Land Management şi al unui alt concesionar, Thousand Trails, li s-a cerut să muncească mai multe ore decât aveau voie să ponteze pe cartele. „Am vrut să fac public acest lucru pentru a-i ajuta şi pe alţi oameni în vârstă şi pentru a opri această practică. Este destul de

scandalos, mai ales pentru că, de fapt, e vorba despre guvernul federal care încheie contracte cu aceste companii", i-a declarat Greg Villalobos reporterului.[25]
O altă lucrătoare, angajată de California Land Management în anul 2015, a acordat companiei o singură stea în evaluarea de pe Yelp, susţinând că ea şi soţul ei au lucrat adeseori douăsprezece ore sau chiar mai mult pe zi, dar nu li s-a permis să ponteze mai mult de opt ore[26]. „Ceea ce le fac ei cuplurilor în vârstă care au nevoie de aceşti bani este complet greşit şi trebuie cercetat!", a scris ea.
Şi la U.S. Forest Service, care angajează concesionari privaţi pentru gestionarea campingurilor publice, au ajuns astfel de plângeri. Am putut citi câteva dintre ele după ce am trimis către Pacific Southwest Regional Office o cerere privind dreptul la libera informare. Când am primit, într-un final, aceste documente, numele, vârstele şi datele de contact ale angajaţilor fuseseră cenzurate. într-una dintre scrisori, o persoană angajată timp de paisprezece ani la California Land Management a declarat că lucrătorii fuseseră ţinuţi fără apă în timp ce munceau în căldură. „Chiar şi celor care lucrează la câmp li se oferă un loc umbros şi apă rece de băut. De ce nu facem acelaşi lucru şi noi, pentru angajaţii noştri?", scria ea. Descria amănunţit muncile făcute de una dintre gazde, căreia i se alocaseră două campinguri — Upper şi Lower Coffee Camp, la poalele munţilor Sierra Nevada —, unde muncea la aproape 43 de grade Celsius şi care „fusese deja luată de două ori cu ambulanţa, din cauza

muncii epuizante în canicula". în document se mai preciza că acelaşi angajat „lucrase multe ore suplimentare, [dar] managerul campingului îi spusese să nu le ponteze pe card. Sunt sigură că există şi alţi angajaţi trataţi în felul acesta".

într-o altă plângere, o fostă gazdă angajată de California Land Management în Sequoia National Forest scria: Am primit un regim de lucru pentru emigranţi extrem de dur... am fost angajat cu 8,50 de dolari pe oră pentru „patruzeci de ore", dar munceam de regulă până la şaizeci de ore sau mai mult pentru aceiaşi bani, fără nicio plată pentru ore suplimentare sau măcar pentru ture consecutive. Prin urmare, CLM nu plăteşte salariul minim. în „muncă" nu includ şi timpii morţi, ci doar cele opt ore de lucru intens, greblat, strâns gunoiul, făcut curăţenie în campingurile Hume, Princess şi Stony Creek, precum şi în Ten-Mile şi Landslide, curăţarea numeroaselor vase de toaletă de câteva ori pe zi, a gropilor pentru foc, curăţatul drumurilor etc. Iar apoi înregistrarea turiştilor până la 9 seara. în prima mea săptămână m-au pus la treabă şase zile la rând, între unsprezece şi douăsprezece ore pe zi... După ce am avut câteva discuţii în care mi-am exprimat, în sfârşit, unele îngrijorări, [supervizorul meu] m-a numit „golan" şi mi-a spus să „încetez cu porcăriile mele de golan" şi să-mi „car înapoi în Oregon curul de golan".

Am scris companiei California Land Management despre aceste nemulţumiri şi am primit un răspuns din partea preşedintelui Eric Mart. „Vă asigur că politicile noastre

(disponibile pentru toţi angajaţii), trainingul oferit şi procedurile standard după care operăm contrazic în întregime faptele reclamate de aceşti angajaţi", a răspuns el. California Land Management a anchetat cel puţin trei dintre aceste plângeri, a continuat el, şi le-a găsit nefondate. (Totuşi, unuia dintre angajaţi i s-au plătit orele suplimentare în urma plângerii.) Ultimul caz — cel în care managerul a nedreptăţit un angajat şi l-a numit „golan" — a fost cercetat separat de către U.S. Forest Service, a adăugat el.[27] însă oficialii federali au susţinut altceva. Când am abordat U.S. Forest Service în legătură cu aceste scrisori, mi s-a spus că agenţia nu se ocupă direct de astfel de plângeri, ci le trimite mai departe către concesionarii reclamaţi de respectivii angajaţi — în acest caz, California Land Management. Aceasta este politica oficială a agenţiei, chiar dacă U.S. Forest Service este responsabil cu eliberarea şi reînnoirea permiselor de operare ale concesionarilor şi, în cele din urmă, pentru felul în care sunt gestionate terenurile publice.

„U.S. Forest Service nu are autoritatea de a acţiona în cazul plângerilor referitoare la încălcarea legislaţiei muncii, discriminare sau orice alt tip de plângeri împotriva angajatorilor privaţi şi nici nu poate desfăşura vreo investigaţie", mi-a explicat într-un e-mail responsabilul pentru relaţii cu presa, John C. Heil III. într-o convorbire ulterioară la telefon, l-am întrebat dacă vrea într-adevăr ca acesta să fie tot răspunsul agenţiei. „Mi se pare foarte ciudat faptul că aceştia sunt partenerii

voştri contractuali, aflaţi aparent sub controlul vostru, deşi se pare că nu-i puteţi controla deloc", am adăugat. Heil mi-a explicat că a studiat protocolul U.S. Forest Service, care spune clar că scrisorile trebuie trimise mai departe, şi că nu are nimic altceva de adăugat.

Linda s-a instalat la Hanna Fiat, iar eu am observat-o timp de două săptămâni şi jumătate. Am petrecut împreună ore întregi în rulota ei, seara. Mi-a povestit viaţa ei în reprize. Cea mai mare dintre cei trei fraţi, Linda şi- a adorat părinţii, în ciuda felului în care se purtau cu ei. Tatăl ei bea mult şi lucra când şi când ca mecanic la şantierul naval din San Diego, în timp ce mama se lupta cu o depresie cronică. Se mutau dintr-un loc în altul, de şapte ori într-un singur an, şi la un moment dat au plecat din California

pentru o perioadă de şedere cu restul familiei în Black Hills, în Dakota de Sud. în călătoria lor spre est, Linda s-a îngrămădit într-o camionetă cu părinţii şi cei doi fraţi ai ei, plus toate bunurile lor şi un dachshund pe nume Peter Jones Perry. Maică-sa tocmai îşi extrăsese nişte dinţi în perioada aceea. „Tata nu şi-a permis să-i pună o dantură în gură", şi-a amintit Linda. „Aşa că iată-ne pe toţi pe platforma aceea mare, cu toată mobila depozitată în spate, o mamă fără dinţi, trei copii şi un nenorocit de câine".

De-a lungul timpului, tatăl Lindei a avut tot mai multe ieşiri violente. Câteodată, la cină, îl lovea peste cap pe cel mai mic dintre fraţi cu lingura pentru servit. A bătut-o pe mama Lindei şi a aruncat-o pe scări, iar ea „s-a

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

rostogolit până jos ca o păpuşă de cârpă". în timpul unei astfel de încăierări, Linda, care avea pe atunci şapte ani, s-a pitit în colţul din spate al patului suprapus din camera în care dormea şi şi-a făcut o promisiune: Mie n-o să mi se întâmple niciodată aşa ceva.

în acelaşi timp, fetiţa se lupta cu dislexia, deşi nimeni nu părea să ştie lucrul acesta. în evaluările lor, profesorii spuneau lucruri de genul „Linda are potenţial pentru studii superioare, dar nu se străduieşte suficient". Ea se simţea aidoma unei raţe pe apă. Pentru privitorii de pe mal părea că alunecă pe valuri fără niciun efort, dar sub apă dădea frenetic din picioare.

A renunţat la liceu, însă în cele din urmă şi-a luat certificatul de absolvire, împreună cu încă unul în tehnologia construcţiilor, plus calificarea adecvată. A avut joburi de camionagiu, chelneriţă de bar, constructor, proprietară a unui magazin de pardoseli, manager al unei firme de asigurări, inspector în construcţii, reprezentant al Fiscului pentru contactarea telefonică a contribuabililor, îngrijitoare într-o instituţie pentru tratarea afecţiunilor cerebrale provocate în urma unor traume, îngrijitoare de câini şi curăţătoare de canise într-un program guvernamental pentru seniori — şi acum mai avea cicatricea lăsată de muşcătura unui Shih Tzu — şi jumulitoare de raţe şi prepeliţe la o cabană de vânătoare. Şi Linda mai crescuse şi două fiice, aproape de una singură.

Am ascultat-o cu mare atenţie, asimilând cât de mult am putut. Speram că asta mă va ajuta să înţeleg răspunsul la

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

câteva întrebări sâcâitoare: Cum se face că o bătrână de 64 de ani, foarte muncitoare, sfârşeşte fără casă sau fără un adăpost permanent, bazându-se doar pe un venit minim, absolut imprevizibil, cu care să supravieţuiască? Traiul în sălbăticia alpină de la 1 500 de metri, cu ninsoare intermitentă şi poate şi râşi, într-o rulotă minusculă, frecând WC.-urile la mila unor angajatori care, după bunul plac, îi pot reduce din orele de lucru sau chiar o pot concedia? Cum arată viitorul pentru o astfel de persoană?

Chiar dacă n-am avut nicio revelaţie ascultând-o, tot a trebuit la un moment dat să plec acasă. Le-am lăsat lor alimentele care îmi rămăseseră: nişte mezeluri, roşii, ouă, şuncă, brânză, salată kale, supă, morcovi şi tortilla. Cea mai mare parte a mers spre Linda, din cauza dietei stricte pe care o ţinea Silvianne.

„O să-mi prindă bine", a spus Linda fără ocolişuri. „Nu mai am decât 10 dolari până la salariu."

în timp ce îmi faceam bagajul pentru plecare, Linda şi Silvianne au făcut un foc de tabără. în loc de surcele au folosit un teanc de acte vechi — copii ale „RZS", „raportul zilnic al sosirilor", în care se menţiona ce locuri din camping au fost rezervate. Rapoartele ar fi trebuit arse sau tocate. Le-am întrebat: dacă fumul scos de arderea RZS ar putea duce spre cer un mesaj de la turişti, care ar fi acela? „Am stat în camping! Ne-am distrat grozav! Băile au fost imaculate!", a răspuns Linda. Soarele apunea şi se lăsa frigul. Deja înfofolite în hanorace şi în gecile de la serviciu, bine căptuşite, Linda

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

şi Silvianne discutau, tremurând, că trebuie să se apuce de pregătit cina. Nu mai aşteptau turişti care să trebuiască înregistraţi. Puseseră deja la intrare o pancartă pe care scria: „NU MAI SUNT LOCURI DE CAMPARE”.

Aşa că mi-am luat rămas-bun şi am pornit motorul furgonetei. Gazdele campingului s-au ridicat şi mi-au făcut cu mâna. „Nu-i lăsaţi pe turişti să dea foc pădurilor!”, le-am strigat. Linda a dat din cap şi a strigat şi ea: „în cazul ăsta, aş rămâne fără job!”

https://geomaps.wr.usgs.gov/archive/socal/geologv/transverse ranges/san b ernardinomtns ÎN. a.)

Paul W. Bierman-Lytle, „Case Study: San Bernardino Mountains and Urban Communities Interface: Historical, Contemporary and Future”, în Climate Change Impacts on High-Altitude Ecosystems, ed. Miinir Oztiirk et al. Cham, Elveţia: Springer, 2015, pp. 292-93. (N.a.)

Descărcat dintr-un repertoriu de broşuri vechi despre rulote: http://www.fiberglassrv.eom/forums/downloads//ec_tmp/CompactIIBrochur e.pdf (N.a.)

Observate în timpul vizitei la Expoziţia anuală Sports, Vacation & RV Show din Quartzsite, Arizona, 2014-2016. (N.a.)

După ce m-am încumetat pentru prima dată să scriu despre aceste lucruri, puţinul pe care-l ştiam s-a dezvoltat într-un proiect mai amplu, care a presupus trei ani de reportaje şi sute de interviuri. (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Diane Yentel et al., Out of Reach 2016: No Refuge for Low Income Renters. Washington, D.C.: The National Low Income Housing Coalition, 2016. http://nlihc.org/sites/default/files/oor/OOR_2Ol6.pdf (N.a.)
Marcia Fernald, ed., The State of the Nation's Housing 2016. Cambridge, MA: Joint Center for Housing Studies of Harvard University, 2016, p. 31. (N.a.)
După câteva săptămâni, Linda a împlinit 65 de ani, ceea ce i-a adus scăderea la 424 de dolari a venitului oricum foarte mic, după deducerea primelor pentru asigurarea Medicare. (N.a.)
Dan Weikel, „Driving a Deadly Dinosaur", The Los Angeles Times, 11 august 2001, p. Al. (N.a.)
Chit, mortar (N.t.).
John McKinney, „Grout Bay Trail Leads to History", The Los Angeles Times, 25 iulie 1999, p. 8. (N.a.)
Joc de cuvinte intraductibil: shot are şi înţelesul de „împuşcătură", aluzie la forma de pistol a sticluţei. (N.t.)
Incident relatat de Cal Fire, 21 septembrie 2007. (N.a.)
Silvianne Wanders, The Adventures of a Cosmic Change Agent, https://silviannewanders. wordpress.com (N.a.)
Termen preluat din limba engleză care se referă la persoanele născute între 1946 şi 1964. (N.t.)
Piesă din 1965 a cântăreţului Roger Miller. (N.t.)
Versuri scrise de Silvianne K. Delmars si reproduse aici cu permisiunea ei. (N.a.)
Serial american de comedie difuzat pentru prima dată de CBS la 3 octombrie 1960. (N.t.)
Randy Vining, Forty Years a Nomad: Poems from the Road, Kindle ed., publicare independentă, 2015. (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Walden sau viaţa în pădure, carte scrisă de scriitorul american Henry David Thoreau. Publicată în 1854, lucrarea este o meditaţie asupra traiului simplu în natură. (N.t.)

Anne LaBastille, Woodswoman: Living Alone in the Adirondack Wilderness. New York: Penguin Books, 1991; Scott Belsky, Making Ideas Happen: Overcoming the Obstacles between Vision and Reality. New York: Portfolio, 2012. (N.a.)

Departamentul Forestier din Statele Unite. (N.t.)

în original, Three Blind Mice, cântec pentru copiii mici, foarte popular. (N.t.)

Jane Mundy, „California Labor Law Also Applies to Seniors", Lawyers AndSettlements.com, 16 iulie 2014. http://www.lawyersandsettlements^ com/articles/california_labor_law/interview-california-labor-law-43- 19945.html (N.a.)

Când povestea a ajuns pe Facebook, Greg Villalobos a confirmat că despre el este vorba în articol şi a adăugat într-un mesaj direct: „Problema este foarte des întâlnită, dar multe gazde de camping pur şi simplu fac muncă în plus, fără să protesteze şi fără să fie plătite. Am lucrat în două astfel de posturi şi ambele erau gestionate în acelaşi fel. Era vorba despre două companii diferite. Nu mai lucrez ca gazdă în camping. îmi plac turiştii care vin să campeze, dar nu şi managementul acestor locuri". (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

E-mailul de la Eric Mart, preşedintele California Land Management, datat în 26 decembrie 2016, mai include şi următoarele:

„Munca «peste program» din orice motiv este o încălcare a politicii companiei, şi angajaţii care încalcă aceasta politică vor fi cercetaţi disciplinar şi împotriva lor se vor lua măsuri inclusiv până la desfacerea contractului de muncă...

în cei 36 de ani de când suntem în acest business am investigat multe plângeri ale angajaţilor. Ceea ce aflăm adeseori este că circumstanţele reclamaţiilor sunt diferite de alegaţiile angajaţilor. Totuşi, când descoperim dovezi ale abuzurilor săvârşite de management, luăm măsuri de corectare a atitudinii respectivului manager. în perioada de vârf din timpul verii angajăm peste 450 de persoane şi avem un procent foarte mare de angajaţi sezonieri care se întorc în fiecare an. Acest lucru nu s-ar întâmpla în niciun caz dacă politicile noastre de personal ar permite lucrurile semnalate în scrisoarea dumneavoastră". (N.a.)

Capitolul doi. Sfârşitul

De Ziua Recunoştinţei, în 2010 — înainte să înceapă viaţa de nomad —, Linda May stătea singură în containerul-rulotă unde locuia, în New River, Arizona. La 60 de ani, această bunică încărunţită rămăsese fără electricitate şi apă curentă, pentru că nu-şi permisese să mai plătească factura de utilităţi. Nu găsea de lucru. Ajutorul de şomaj se terminase. Familia fetei ei mai mari, cu care locuise mulţi ani cât timp avusese mai multe joburi plătite cu

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

salariul minim, se mutase recent într-un apartament mai mic. Având trei dormitoare pentru şase oameni, spaţiul nu mai era suficient ca să se mute şi ea acolo. Era captivă în rulotă şi nu ştia încotro să se îndrepte.

„O să beau toată băutura din lume. O să pornesc butelia cu propan. O să-mi pierd cunoştinţa şi aia o să fie", şi-a spus ea. „Iar dacă o să mă trezesc cumva, o să aprind o ţigară şi o să sărim dracului în aer cu toţii."

Cei doi căţei ai săi, Coco şi Doodle, o priveau ţintă. (Doodle, un pudel ca de jucărie, avea să moară înainte ca Linda să se mute în „Hanul înghesuit".) A ezitat — chiar putea să-şi imagineze cum avea să-i arunce şi pe ei în aer? Asta nu era o opţiune. Aşa că a acceptat invitaţia la masă la o prietenă, de Ziua Recunoştinţei.

Dar clipa aceea — momentul în care şi-a văzut hotărârea clătinându-se — nu a fost un lucru pe care să-l poată uita uşor. Linda se consideră „o persoană veselă, fericită". Nu a cochetat niciodată serios cu ideea de a renunţa la toate. „Pur şi simplu, eram atât de jos, încât nu vedeam nicio cale de ieşire", şi-a amintit ea mai târziu. Trebuia să se schimbe ceva.

Câţiva ani mai târziu, Linda s-a trezit iar pe marginea prăpastiei. Lucra pe post de casieră la Home Depot, cu un salariu de 10,50 de dolari pe oră, într- un magazin din Lake Elsinore, California. în unele săptămâni era programată să lucreze doar douăzeci sau douăzeci şi cinci de ore, abia cât să acopere suma de 600 de dolari pentru închirierea unui container-rulotă în

cealaltă parte a oraşului, la parcarea de locuinţe mobile Shore Acres. îi luase luni întregi să obţină jobul acela, chiar şi cu CV-ul ei care includea două diplome în construcţii, plus o experienţă de un an şi jumătate într-un Home Depot din Las Vegas, unde câştigase înjur de 15 dolari pe oră în departamentul de livrări, o poziţie care îi plăcuse fiindcă însemna să rezolve probleme prin interacţiunea personală cu clienţii. După toate acestea, postul de casieră a părut ca un pas înapoi. Totuşi, a încercat să facă lucrurile cât mai bine. „Cu toată experienţa aceea, m-au trimis la casa de marcat", îşi amintea ea. „Aşa că mi-am spus: OK, atunci o să fiu cea mai bună casieră de aici!" Linda intra în vorbă cu clienţii, îi întreba despre proiectele lor şi îi ajuta ori de câte ori putea. Când vreun proprietar ajungea la casă cu tipul greşit de cherestea pentru acoperiş, ea îi indica alt material, denumit „plăci multistratificate OSB", avertizându-l că acestea sunt mult mai potrivite (şi mai ieftine cu 500 de dolari). De ce risipea Home Depot aceste cunoştinţe îndărătul unei case de marcat? „în opinia mea, au oarece prejudecăţi legate de vârstă", a sugerat Linda.

S-a întrebat, nu pentru prima dată, cum ar putea cineva să-şi permită să îmbătrânească. Dintre toate joburile pe care le avusese în viaţă, niciunul nu- i adusese nici măcar o stabilitate financiară minimă. „N-am reuşit niciodată să cotizez pentru pensie", a spus ea.

Linda ştia că în curând va avea dreptul la ajutor de la Asigurările Sociale. Nu dăduse niciodată prea mare

atenţie declaraţiilor ei anuale, dar a fost totuşi surprinsă când a citit una dintre ele şi a aflat că ajutorul ei lunar se ridica la suma de 500 de dolari, insuficientă fie şi numai pentru plata chiriei.

Linda crescuse două fete ca părinte singur. Ştia ce înseamnă să trăieşti de azi pe mâine. Propria ei mamă o învăţase măcar atâta lucru, cum să facă o jumătate de kilogram de carne de hamburger să dureze cât hrana pe o săptămână pentru Linda şi fraţii ei. Când aveau la cină spaghete bologneze — dar în farfurii nu se zărea nicio fărâmă de carne —, copiii o tachinau pe mamă, spunând că a pus carnea tocată într-o şosetă şi a fluturat-o pe deasupra cratiţei, ca să-i dea un pic de aromă. Din când în când luau la ei câte un copil ai cărui părinţi dăduseră de bucluc, iar atunci Linda glumea că mama n-a trebuit decât „să fluture şoseta cu carne încă o dată pe deasupra cratiţei" pentru porţia nou-venitului.

Poate că, din cauza acestui trecut, Linda era înţelegătoare faţă de cei pe care îi părăsise norocul. La începutul anilor '90 administra un magazin de covoare şi pardoseli din Bullhead City, Arizona, denumit Cherokee Interiors, unde (după orele de lucru) în spatele clădirii se adunau bărbaţi fără adăpost ca să se spele şi să-şi umple bidoanele de apă de la o cişmea publică. „Nu e nicio problemă", le spunea ea. „Doar să aveţi grijă să închideţi robinetul când terminaţi. Să nu uitaţi!" Construcţia în stilul unei cabane de bârne avea şi o verandă cu stâlpi de susţinere îndesaţi sub streaşină. Când au început să înnopteze acolo, Linda i-a avansat: „OK, dacă vreţi să

dormiţi aici, jobul vostru e să fiţi paznici de noapte”, le-a spus ea, sugerându-le să le spună asta şi poliţiştilor dacă vor încerca să-i alunge.

Unul dintre ei, fost lucrător la spaţii verzi, i-a spus Lindei că voia să nu mai stea pe străzi. Credea că ar putea face niscaiva parale lucrând pentru administraţia oraşului, care dădea contracte pentru curăţarea buruienilor ce invadaseră terenurile, sufocându-le. Linda l-a ajutat să strângă bani ca să înceapă: greble, o cositoare, o mică sumă pentru combustibil. Au mers împreună cu maşina prin împrejurimi, căutând parcele invadate de vegetaţie pe care oraşul le scosese la licitaţie pentru servicii de îngrijire. Folosind autorizaţia ei de antreprenor, Linda a reuşit să câştige câteva contracte de acest tip.

Apoi s-au întâmplat două lucruri nefaste. Magazinul de pardoseli a sucombat, pentru că partenera ei de afaceri ţinuse contabilitate dublă, trăgându-şi pentru ea o parte din profit. Iar fostul lucrător la spaţii verzi a ratat angajamentele pe care i le obţinuse Linda. Când i s-a oferit o altă treabă — să zugrăvească o casă în Las Vegas —, omul a fugit din oraş fără să cureţe parcelele.

Cu toate astea, Linda s-a considerat norocoasă. „Ştii, îi mulţumesc lui Dumnezeu, eram totuşi asigurată”, şi-a amintit ea. „N-aveam nicio şansă de a face bani, dar aveam toate contractele alea.” N-a trecut mult şi a început să împingă cositoarea, în zilele toride de vară, când temperaturile urcau spre 50 de grade Celsius. Se familiarizase cu simptomele insolaţiei: „Dacă stai în soare şi începi să ai frison, fugi repede şi-adăposteşte-te!”

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Contractele i-au adus aproximativ 150 de dolari de parcelă. Adeseori începea munca în zori şi cădea lată spre amiază, apoi se întorcea mai târziu ca să termine de greblat şi de strâns resturile.

„înainte de prima plată nu am avut bani să duc resturile la gunoi, aşa că le- am dus la lac, unde am făcut un foc de tabără cu ele; era o zi vântoasă rău", a povestit ea, amintindu-şi drumul spre lacul Mead. „Vântul a luat ierburile uscate şi le-a împrăştiat peste tot pe mal. A venit un poliţist şi mi-a spus: „E interzis să faci aşa ceva." Iar ea i-a zis ceva de genul: „M-am prins deja. Pun deja pământ peste el. îl sting".

„Din acel moment, mi-am spus: «Nu este posibil să stau într-o arşiţă de 50 de grade Celsius, să greblez buruieni. Nu de-asta am făcut facultate!»„, şi-a amintit Linda, care a studiat tehnologia construcţiilor. între timp, fiica ei mai mare şi ginerele ei au găsit amândoi de lucru în înfloritoarea industrie a cazinourilor: ea lucra într-un restaurant, iar el se ocupa de serviciul de parcare cu valeţi. Linda a căpătat şi ea destul de repede un job ca vânzătoare de ţigări la cazinoul Riverside, în Laughlin, un orăşel din Nevada în care înflorea industria jocurilor de noroc. (Cel care dăduse numele oraşului — proprietarul Riverside, Don Laughlin — a vrut iniţial să-l numească „Cazinou", dar denumirea nu a fost aprobată de Poşta din Statele Unite.)[28] Linda a fost atât de recunoscătoare pentru oportunitate, încât i-a trimis lui Don Laughlin două duzini de trandafiri. Apoi a fost sunată de la biroul lui. „Ce-i asta?" a întrebat-o el, perplex.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

„Este o mulţumire din adâncul sufletului, Don”, a spus ea. „Nu există niciun alt motiv. N-am vrut decât să-ţi mulţumesc pentru job. Nu urmăresc nimic altceva.” La cazinou, Linda vindea bomboane, flori şi tutun, de pe o tavă atârnată cu chingi de umerii ei. Tava era atât de grea, încât la început a trebuit să poarte un suport pentru spate ca s-o poată duce. Chiar şi cu suportul, se simţea foarte solicitată din punct de vedere fizic. „De la mărimea 14 am ajuns la mărimea 10 doar cărând ţigări”, îşi aminteşte ea.

Linda cumpăra trandafirii en-gros, la preţul de 96 de cenţi bucata, şi-i vindea apoi cu 4 dolari, ceea ce îi aducea de obicei şi un bacşiş de un dolar.

Cumpăra ţigări cu cartuşul şi le vindea apoi cu un profit de 50 de cenţi per pachet. Treptat a început să-i cunoască şi pe jucători, de exemplu, pe tipul care avea mereu dureri de cap şi puteai să contezi pe faptul că va arunca cinci dolari pe un pachet de aspirină de 25 de cenţi. în nopţile bune, putea ajunge la un câştig net de 200-300 de dolari. Mai găsise şi o sursă secundară de venit, angajându-i şi supervizându-i pe cei care trebuiau să cureţe plantele artificiale din cazinou.

Dar zilele de glorie ale vânzătoarelor de ţigări s-au terminat brusc odată cu apariţia automatelor de vândut tutun. Don a chemat-o pe Linda la el la birou ca să-i dea vestea că jobul ei era depăşit de vremuri. însă n-a vrut s-o concedieze. I-a sugerat să discute cu Dale, directorul

general, ca să-i găsească altceva de făcut. Linda l-a căutat şi a trecut direct la subiect.

— Cine câştigă cel mai mult aici? a întrebat ea.

— Păi, ori dealerul, ori chelneriţa de bar, a răspuns Dale.

— Cred că aş prefera să fiu chelneriţă de bar, a decis

Linda.

Noul job a venit împreună cu o uniformă: un frac micuţ, un brâu din mătase roşie peste un şort mulat cu talie înaltă, ciorapi de nailon şi tocuri. Nu prea lăsa loc imaginaţiei şi din cauza asta Linda nu se simţea prea confortabil. „Nu ştiu dacă aş putea purta vreodată aşa ceva!" s-a gândit ea, dar a hotărât ca măcar să încerce. Când şi-a pus pentru prima dată uniforma, supervizorul i-a spus că arată excelent. Spre surprinderea ei, a fost şi ea de acord. Când a ieşit în sala cazinoului, s-a simţit protejată de bodyguarzi, care nu le permiteau jucătorilor să fie lipsiţi de respect faţă de chelneriţe. „Am văzut cum oamenii de la pază i-au apucat pe unii de ceafa şi au deschis uşile cu ţeasta lor", a spus ea.

Linda se gândeşte cu afecţiune la perioada petrecută la Riverside. Mai are încă nişte cadre cu ea îmbrăcată în uniformă, zâmbind, cu părul negru tuns scurt, fotografiată pe fundalul fluviului Colorado. Dar pe atunci n-avea decât 40 de ani. Opţiunile ei în privinţa locurilor de muncă s-au redus odată cu vârsta, în loc să crească,

proporţional cu experienţa. Părea să nu existe nicio cale prin care să depăşească bariera joburilor prost plătite. La cei 60 de ani ai ei se iveşte o întrebare: Cum şi-ar putea permite vreodată să nu mai muncească? îşi petrecuse cea mai mare parte a vieţii trăind de la un salariu la altul, fără să poată face economii. Singura ei plasă de siguranţă, plăţile de la Asigurările Sociale, erau periculos de neînsemnate. Cum ar fi arătat pensionarea cu un venit de aproximativ 500 de dolari pe lună?



Linda, în uniformă, la cazinoul Riverside

în acelaşi timp, Linda avea de multă vreme un vis privind viitorul. Nu includea nimic din obişnuitele clişee — o comunitate păzită în Florida sau măcar câteva ture la

golf. Speranţele ei erau, aproape la propriu, mult mai aproape de pământ, făcute din ţărână şi din gunoiul altora.

Voia să construiască o „Navă Terestră”: o casă autosustenabilă cu ajutorul energiei solare, construită din materiale aruncate de alţii, precum cutii de metal şi sticle, cu pereţii de susţinere construiţi din cauciucuri umplute cu pământ. Inventate de Michael Reynolds, arhitect revoluţionar din New Mexico, care a bricolat la aceste case încă din 1970, Navele Terestre sunt concepute în aşa fel încât să-i susţină pe locatarii lor în absenţa totală a conectării la reţelele de utilităţi. Toţi pereţii funcţionează ca nişte baterii, absorbind căldura soarelui pe timpul zilei, printr-un rând de ferestre orientate spre sud, ca s-o elibereze în timpul nopţii, pentru reglarea temperaturii din interior. Ploaia şi zăpada topită se scurg de pe acoperiş într-o cisternă, furnizând apa filtrată ulterior şi refolosită pentru băut şi spălat, pentru creşterea fructelor cultivate în interior şi a grădinilor de zarzavat, precum şi pentru rezervoarele de la W.C.-uri. Electricitatea este furnizată de panourile solare şi, în unele cazuri, de mori de vânt.

Cu toate aspectele lor practice, multe dintre aceste locuinţe ecologice au tuşe pline de fantezie — turle şi creneluri, coloane şi arcade, pereţi de chirpici în culori vii sau şiruri de sticle încorporate, ca să aducă pe undeva cu vitraliile. Construirea lor nu necesită vreo tehnică sofisticată, ceea ce le face accesibile şi pentru

constructorii amatori şi lasă loc pentru creativitate. Zeci de astfel de case împestriţează deşertul lângă Taos, în New Mexico, într-un cartier cunoscut sub numele de „Cea mai mare comunitate de Nave Terestre din lume". Adunate aşa, laolaltă, casele arată ca o colonie lunară întemeiată de Dr. Seuss, Antoni Gaudi şi creatorii decorurilor din Star Wars.

Ideea unei locuinţe unice, autosustenabile şi ecologice i-a sunat Lindei foarte tentant. „Nu sunt realizate în producţie de masă", a spus ea. „Este ca şi când ai trăi într-o piesă de artă şi este un lucru pe care îl pot construi cu mâinile astea două ale mele". Fascinaţia ei pentru Nava Terestră a început după ce actorul Dennis Weaver, din Gunsmoke, s-a mutat, în 1989, în Colorado şi a construit o astfel de casă. El a realizat un documentar despre procesul de construcţie, iar materialul a fost difuzat ani de zile de televiziunea publică, făcându-le astfel cunoscut conceptul americanilor obişnuiţi.[29] în deschiderea filmului, actorul grizonant stă pe culmea unui zid scund, tasând cu un baros pământul îndesat într-un cauciuc. Apoi ridică privirea şi se uită direct spre cameră. „Ţi-ar plăcea să trăieşti într-o casă fără facturi pentru energia electrică, fără aer condiţionat, fără conducte

pentru încălzire şi cu toate astea perfect confortabilă în cele mai reci ierni şi cele mai fierbinţi veri?" întreabă el. „Pare nebunesc?" Apoi se alătură vesel echipei de constructori. Curăţă scoarţa de pe un buştean, ca să facă o bârnă pentru acoperiş, apoi toarnă peste cauciucuri şi

dozele de aluminiu un amestec de nămol, nisip şi paie, construind astfel peretele dormitorului.

Nu toată lumea a înţeles pasiunea actorului pentru traiul într-un morman de cauciucuri ridicate în slăvi. Localnicii au poreclit casa „vila Michelin”. Jay Leno l-a întrebat, în emisiunea The Tonight Show, dacă nu cumva vecinii lui cred că mai construieşte o anexă ori de câte ori scoate gunoiul. „Când vin gunoierii, de unde ştiu unde începe gunoiul şi unde se termină casa?”, i-a dat comediantul ultima lovitură.[30]

Lăsând la o parte materialele modeste, construirea locuinţei de 900 de metri pătraţi a lui Dennis Weaver a costat 1 000 000 de dolari şi este un exemplu extrem a ceea ce putem numi „Navele Terestre ale bogaţilor faimoşi”. Cele mai multe locuinţe de tip Navă Terestră au costuri finale asemănătoare cu cele ale casei convenţionale[31], cu toate că a existat în Noua Zeelandă o familie care a reuşit să se descurce cu un buget mai mic de 20 000 de dolari. „Cred în munca făcută de copii”, a scris online Brian Gubb, mândrul tată a cinci copii, adăugând că soţia lui l-a crezut iniţial „dus cu sorcova” pentru că şi-a dorit să construiască o Navă Terestră.[32] În Seattle, un grup entuziast de adepţi ai Navelor Terestre a decis să realizeze o versiune mică, simplificată, utilizând resturi, muncă voluntară şi drumul de acces donat cu generozitate de un prieten. Structura lor miniaturală — pe care un ziar local a numit-o „lotca terestră” — este încă în construcţie.[33]

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Astfel de Nave Terestre există pe fiecare continent, în afara Antarcticii. Voluntari care merg peste tot în lume ca să ajute după dezastre au construit aceste case după catastrofe precum valul tsunami din Oceanul Indian, în 2004, cutremurul din Haiti, din 2010, sau taifunul Haiyan din Filipine, în 2013. Probabil că cei mai cunoscuţi constructori ai unei Nave Terestre sunt, până acum, membrii cultului Poarta Raiului, care au ridicat o casă din cauciucuri în comunitatea lor din New Mexico. în nebunia mediatică de după sinuciderea lor colectivă din 1997, arhitectul Michael Reynolds i-a asigurat pe americani că Navele Terestre nu aveau nimic de-a face cu această nenorocire. „Oamenii înnebuniţi de ocultism au şi ei nevoie de
locuinţe", exact ca oricine altcineva, a declarat el pentru Associated Press. „Noi îi învăţăm pe oameni cum să se conecteze cu planeta, nu cum s-o părăsească."[34]
Linda este unul dintre admiratorii fervenţi ai lui Reynolds. Ea respectă lupta lui încrâncenată pentru a-şi realiza viziunea şi felul în care s-a poziţionat împotriva birocraţilor ce impun în industria construcţiilor regulamente numai de ei ştiute, o bătălie zugrăvită în filmul Garbage Warrior.[35]
„N-ai vrea să poţi intra în mintea lui Michael Reynolds? Duce bătălia asta din 1970", s-a entuziasmat Linda. „Ba chiar odată i-au suspendat licenţa, pentru că primele lui case au fost un eşec."
în ultimii ani, Reynolds a susţinut că Navele Terestre pot juca un rol în satisfacerea nevoilor de bază ale oamenilor,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

într-o manieră care nu este lăsată în voia pieţei. „Trebuie să găsim mijloace sigure de subzistenţă care să nu depindă de monstrul numit economie”, se arată într-o declaraţie de pe site-ul lui. „Economia este un joc. Acest joc ar trebui să implice lucruri neesenţiale (motociclete, computere, televiziune). O persoană care îşi hrăneşte familia rămâne în viaţă, are adăpost... asta n-ar trebui să cadă pradă economiei.”[36]

în urmă cu aproximativ un deceniu, Linda a început să scotocească pe internet după planuri ale Navei Terestre, diagrame de sisteme şi fotografii de interior. Le-a tipărit pe cele care i-au plăcut cel mai mult şi le-a aranjat pe toate, ordonat, într-un dosar cu trei inele de prindere, cu copertă de vinilin imitând scoarţa de copac. Poza de pe profilul ei de Facebook arată o Navă Terestră ridicându-se din tufărişul deşertului, sub un apus roz de New Mexico. „Asta este casa visurilor mele”, a scris ea dedesubtul imaginii. Şi a adăugat, cu titlu explicativ: „Navele Terestre sunt făcute din cauciucuri reciclate, sticle şi conserve şi doze de băuturi. Sunt autosustenabile, nu au nevoie de racordare la utilităţi, folosesc soarele şi/sau vântul pentru producerea energiei electrice şi apa vine din cer. Apa este folosită de patru ori. Hrana creşte în grădinile interioare. Asta înseamnă că poţi trăi liber, fără facturi. De câte ori să spun că trebuie să fac asta ca să-mi pot plăti ipoteca?”

Linda spera să găsească undeva o bucată ieftină de pământ, cu reguli mai lejere de construcţie. Reynolds numeşte astfel de locuri „petice de libertate”. Linda avea

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

o idee generală despre sursele gratuite de materiale şi despre recrutarea voluntarilor care s-o ajute la treabă. Dar cum s-ar fi putut angaja la un proiect atât de ambiţios cât timp era captivă în joburi prost plătite şi-şi aloca cea mai mare parte a salariului pentru plata chiriei, ştiind cât de puţină uşurare îi aduce ajutorul de la Asigurările Sociale? Avea nevoie de un nou stil de viaţă, de o strategie care să-i permită să câştige în continuare bani, limitând totodată costurile deja mici ale cheltuielilor de zi cu zi. Cu alte cuvinte, avea nevoie de o punte către Nava Terestră.

Linda ştia că nu mai poate aştepta. Nu întinerea, iar ridicarea unei case noi cere un nivel rezonabil al condiţiei fizice. Şi acumularea de resurse avea să- i ia timp. Dar, dacă reuşea s-o scoată la capăt, proiectul urma să fie mai mult decât un loc aparte unde să se retragă. Nava Terestră era şansa ei la posteritate, un monument care avea şansa să dureze un secol sau poate mai mult. „O să fie nevoie de toată cartea pe care am învăţat-o, de tot ce ştiu să fac şi de tot sufletul meu, dar o să las în urmă ceva durabil", a spus ea. „Mi- ar plăcea să le las copiilor şi nepoţilor casa asta."

Linda tânjea după autosustenabilitate. Socotea că o Navă Terestră, cu sistemele ei autonome de furnizare a hranei, a curentului electric, apei şi temperaturii controlate, ar funcţiona aproape ca un organism simbiotic. Dacă ar putea crea şi menţine o asemenea locuinţă, aceasta ar avea grijă de ea, la rându-i. Genul acesta de stabilitate

era liniştitoare, fiindcă, îmbătrânind, Linda trecea totuşi într-o clasă de vârstă aflată într-o stare precară. Potrivit cifrelor de la recensământul din 2015, mai mult de una din şase femei în vârstă care trăiesc singure se află sub limita sărăciei. Femeile bătrâne sărace (în număr de 2,71 milioane) sunt aproape de două ori mai multe decât bărbaţii aflaţi în aceeaşi situaţie (în număr de 1,49 milioane).[37] Şi când vine vorba despre ajutoarele de la Asigurările Sociale, femeile beneficiare primesc în medie cu 341 de dolari mai puţin decât bărbaţii, din cauza contribuţiilor salariale totale mai mici, ceea ce reprezintă o consecinţă nerecunoscută a diferenţelor de salarizare[38]. în 2015, femeile încă erau plătite cam cu 80 de cenţi la un dolar câştigat de bărbaţi şi erau mai predispuse să lucreze ca îngrijitoare neplătite pentru copii mici şi părinţi în vârstă.[39] (în afară de creşterea celor doi copii ai săi, Linda a devenit, mai târziu, şi ajutor permanent pentru mama ei, care a făcut cancer cerebral la jumătatea anilor '90.) Femeile au venituri mai mici pe durata vieţii şi acumulează mai puţine economii. Şi, având în vedere longevitatea mai mare — în medie trăiesc cu cinci ani mai mult decât bărbaţii —, aceşti bani trebuie să le ajungă pe o perioadă mai lungă în viitor.[40]
Pe 1 iunie 2012, Linda May a împlinit 62 de ani. Luna următoare i-a sosit la poştă primul ajutor de la Asigurările Sociale. „N-ar fi trebuit să încep să-l primesc până la vârsta de 65 de ani”, s-a gândit ea mai târziu, „dar ajutorul meu era atât de mic, încât m-am gândit:

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

«Nu-mi pasă ce procent au pus, oricum nu va creşte prea mult».”

Oricum ar fi fost, avea o problemă. „Cum aş putea trăi fără să trebuiască să muncesc pentru tot restul vieţii şi să nu devin o povară pentru copiii mei?”, s-a întrebat ea. Linda ştia că şi-ar dori o Navă Terestră ca soluţie pe termen lung. Dar cum să reuşească vreodată să ajungă acolo?

Frank Aleksandrowicz, „Nevada by Day: The Other Attractions Around Las Vegas”, The Elyria Chronicle-Telegram, 17 iunie 1990, p. Ell. (N.a.)

Dennis Weaver's Earthship. Regizor: Phil Scarpaci. Robert Weaver Enterprises, 1990. (N.a.)

Associated Press, „Actor Builds Treasure with Other People's Trash”, Colorado Springs Gazette Telegraph, 28 noiembrie 1989, p. B8. (N.a.)

Patricia Leigh Brown, „Father Earth”, The New York Times, 10 ianuarie 1993, p. Al. (N.a.)

http://gubbsearthship.com (N.a.)

Sara Bernard, „Earthship!”, Seattle Weekly, 12 august 2015, p. 9. (N.a.)

Martha Mendoza/Associated Press, „«Earthships» Meld Future with Past”, The Los Angeles Times, 18 mai 1997, p. 1. (N.a.)

Garbage Warrior. Regizat de Oliver Hodge. Open Eye Media, 2007. (N.a.)

http://earthship.com/a-brief-history-of-earthships; http://earthship.com/Designs/earthship-village-ecologies (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Jasmine Tucker si Caitlin Lowell, National Snapshot: Poverty Among Women & Families, 2015. Washington, D.C.: National Women's Law Center, 2016. http://nwlc.org/wp-content/uploads/2016/09/Poverty-Snapshot-Factsheet-2016.pdf (N.a.)
Joan Entmacher si Katherine Gallagher Robbins, Fact Sheet: Women & Social Security. Washington, D.C.: National Women's Law Center, 2015. http://nwlc.org/wp-content/uploads/2015/08/socialsecuritykeyfactsfactsheetfeb2015update.pdf (N.a.)
Ariane Hegewisch si Asha DuMonthier, The Gender Wage Gap: 2015. Washington, D.C.: Institute for Women's Policy Research, 2016. http://www.iwpr.org/publications/pubs/the-gender-wage-gap-2015-annual- earnings-differences-by-gender-race-and-ethnicity (N.a.)
Jiaquan Xu et al., Mortality in the United States, 2015. Hyattsville, MD: Centers for Disease Control and Prevention National Center for Health Statistics, 2016. https://www.cdc.gov/nchs/data/databriefs/db267.pdf (N.a.

)Capitolul trei. Supravieţuind în America

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Exact la o săptămână după ce Linda s-a decis să nu-şi arunce în aer rulota de Ziua Recunoştinţei, în 2010, au sosit veşti proaste în Empire, o aşezare industrială de trei sute de locuitori, agăţată ca un ciulin pe spatele deşertului Black Rock din nord-vestul Nevadei. Unul dintre ultimele oraşe tradiţionale fondate în jurul unei companii, Empire, era deţinut în întregime de United States Gypsum, compania care fabrică rigipsul Sheetrock. Locul era o întoarcere în timp în zilele de glorie idealizate ale manufacturii americane, când lucrul în fabrică le oferea muncitorilor posibilitatea de a pune piciorul în clasa de mijloc şi şansa de a-şi creşte copiii fără teama că va trebui să plece în altă parte.
Empire se afla la aproape zece kilometri nord de „ghips", o exploatare de suprafaţă într-o mină de ghips cuibărită la poalele lanţului muntos Selenite. Acolo, minerii detonau încărcături de ANFO — un amestec exploziv alcătuit din nitrat de amoniu şi păcură — pentru a disloca hălci de minereu albe şi cretoase din cinci gropi în trepte, cea mai mare având diametrul de aproape un kilometru. Camioane de transport duceau calupuri de şaizeci de tone de ghips spre autostradă, către o fabrică de ghips-carton de la marginea oraşului. Acolo, muncitorii le transformau în ipsos, un praf pe care îl încălzeau în nişte cuve imense până la 260 de grade Celsius şi îl modelau apoi sub forma ghips-cartonului pe care-l poţi găsi în casele de pe tot cuprinsul vestului Statelor Unite.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Dincolo de fabrica Empire, căsuţele fără etaj stau aliniate de-a lungul celor patru străzi principale pe marginea cărora sunt plantaţi plopi roşii, ulmi şi plopi argintii. U.S. Gypsum subvenţiona chiriile, care erau de 110 dolari pentru un apartament şi 250 de dolari pentru o casă. (Tehnicienii din fabrica de rigips câştigau până la 22 de dolari pe oră, iar manipulanţii de echipamente un pic mai puţin, ceea ce însemna că angajaţii îşi puteau plăti în mod obişnuit chiria cu câştigul dintr-o zi sau două de muncă.) Firma plătea, de asemenea, pentru televiziune, canalizare, salubritate şi serviciul
de internet. Ca urmare a cheltuielilor reduse şi a veniturilor stabile, noţiunea traiului de pe o zi pe alta — acea formă de existenţă epuizantă şi precară din lumea exterioară — a fost relativ necunoscută aici. Empire părea un oraş suspendat în anii '50, de parcă economia postbelică nu s-ar fi sfârşit niciodată. „Este un loc foarte bun pentru a face economii”, mi-a spus Anna Mărie Marks, angajată de cincisprezece ani în laboratoarele de testare a rigipsului Sheetrock.
în perioada lui de vârf, oraşul a numărat mai mult de 750 de oameni care trăiau aici, aşa cum menţiona în numărul său din iulie 1961 revista internă a U.S. Gypsum, Gypsum News. „Cei care au făcut din Empire casa lor constituie o mare şi fericită familie”, se preciza în revistă. Cu toate că populaţia a scăzut pe fondul modernizării şi în 2010 a ajuns la mai puţin de jumătate din acest număr, sentimentul nu s-a schimbat. Pentru că toţi cei din Empire se cunosc unii cu alţii, uşile de la intrare ale

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

caselor nu erau niciodată încuiate, iar maşinile erau lăsate adeseori cu cheile în contact. „Fără bande, fără sirene, fără violenţă”, ridica osanale Tonja Lynch, care trăia în oraş împreună cu soţul ei, supervizor în fabrică. Şi, pentru că Empire era atât de izolat — ani de zile a fost marcat pe Autostrada statală 447 cu un indicator cât două etaje, pe care scria „Bine aţi venit Nicăieri” —, oamenii n-aveau altă variantă decât să se distreze de unii singuri sau unii cu alţii. Asta însemna multe petreceri pe stradă, agape şi întruniri de dat cu zarul într-un joc denumit Bunco, plus excursii în sălbăticia înălţimii deşertului, la vânătoare de căprioare, antilope şi chukari, nişte potârnichi cu pene cenuşii şi maroniu-scorţişoară, cu aripi dungate şi cioc roşu- intens. Mulţi dintre cei din oraş întreţineau nişte peluze incredibil de bogate, împingând zona aridă şi afişând un soi de mândrie civică. Unde se sfârşea iarba care le marca teritoriul începea să se întindă deşertul Black Rock, neîntrerupt până departe, la orizont. în fotografiile din satelit, Empire sărea în ochi: un petic verde într-o întindere altminteri maronie şi stearpă.

Izolarea avea şi părţile ei negative. „Aveam şi un program de supraveghere a vecinătăţilor”, glumeşte Aaron Constable, maistru la serviciul de întreţinere al fabricii. „Vecinii tăi te supraveghează, indiferent că vrei sau nu.” Decenii întregi, acesta fusese stilul local de viaţă, în care colegii de serviciu locuiau în apropiere unii de alţii. în 1923, muncitorii au pus bazele unei colonii de corturi în zona care, mai târziu, avea să devină un oraş.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Din unele relatări reiese că Empire se mândrea cu cea mai durabilă exploatare minieră neîntreruptă din ţară, excavând pe baza unei creanţe acordate companiei Pacific Portland Cement, în 1910.

Pe 2 decembrie 2010, această poveste s-a sfârşit brusc. Muncitorii încălţaţi cu bocanci şi purtând căştile pe cap au fost convocaţi la 7:30 dimineaţa în sala comună, pentru o şedinţă cu prezenţa obligatorie. Mike Spihlman, managerul fabricii, recunoscut pentru felul lui liniştit de a vorbi, a transmis unei săli pline de chipuri uluite o decizie sumbră: Empire urma să fie închis. Trebuia să plece cu toţii până la data de 20 iunie. Mai întâi s-a făcut linişte, apoi au venit şi lacrimile. „A trebuit să stau în faţa a nouăzeci şi doi de oameni şi să le spun «Nu doar că n-o să mai aveţi joburi, dar n-o să mai aveţi nici case»„, şi-a amintit Mike mai târziu, oftând din greu. în ziua aceea, angajaţii au primit liber. Au ieşit agale în dimineaţa rece şi înnorată de iarnă, întorcându-se în casele care n-aveau să mai fie ale lor pentru multă vreme, ca să rumege veştile şi să le spună şi familiilor.

U.S. Gypsum, evaluată la 4 miliarde de dolari, suferise în 2010 pierderi enorme, de 284 de milioane de dolari până la finalul celui de-al treilea trimestru. William C. Foote, pe atunci CEO al companiei, a atribuit acest declin „condiţiilor tot mai proaste din piaţă şi volumelor de transport extraordinar de scăzute”. în spatele acestui jargon corporatist se afla o poveste simplă: nu mai exista suficientă cerere pentru ceea ce producea Empire. Soarta fabricanţilor de rigips este direct legată de

industria construcţiilor individuale, iar criza provocată de declinul pieţei imobiliare durase deja prea mult. Aşa că, în timp ce multe oraşe abia dacă fuseseră atinse de recesiune, Empire avea să dispară cu totul.

în ianuarie 2011 am vizitat oraşul Empire ca să scriu un articol pentru o revistă. Calvin Ryle, fost supervizor pentru controlul calităţii şi înainte de asta maistru-şef, mi-a spus că a început să lucreze în fabrică la 1 iulie 1971. „Am fost aici timp de treizeci şi nouă de ani şi şapte luni", mi-a declarat el fără ocolişuri. „N-am lipsit de la serviciu nici măcar o zi, n-am fost niciodată bolnav". Pentru că deţine recordul de cel mai vechi angajat, i-a revenit onoarea de a opri linia de producţie. Stând lângă o bandă

transportoare din fabrică, acolo unde lucra şi fiul lui, ca mecanic de mentenanţă, bătrânul de 62 de ani a ridicat mâna dreaptă sub privirile colegilor săi. A apăsat butonul de oprire şi a început să plângă. „Cel mai rău lucru pe care-l poţi auzi într-o fabrică de rigips este tăcerea", mi-a explicat Calvin. „Eşti parte din construirea Americii; aici nu facem doar Sheetrock." Iar Empire, a adăugat el, fusese un loc extraordinar unde să-şi crească copiii, în mijlocul naturii, câştigând bani frumoşi. Plănuia să scoată tufele de trandafiri pe care le plantase în curte şi să le ia cu el, fiindcă presupunea că oraşul avea să fie curând invadat de buruieni. „Probabil că o să arate ca în filmul ăla, The Hills Have Eyes[41], a spus el sobru. (în remake- ul din 2006 al acestui film horror clasic apare o aşezare abandonată după un test nuclear, unde printre clădirile

IBfBMIEHBIM

stând să cadă se ascund canibali.) „O să fie oraşul-fantomă al anului 2011 din Nevada.”

Misiunea catolică Sf. Iosif Muncitorul, aflată în apropierea fabricii, şi-a celebrat una dintre ultimele slujbe. Biserica avea o pancartă nouă din lemn sculptată de unul dintre enoriaşi, Tom Anderson, în vârstă de 61 de ani, care lucrase timp de treizeci şi unu de ani ca electrician cu normă întreagă în fabrică. La fel cum avea de gând Calvin cu plantele lui, şi Tom a spus că o să-şi ia la plecare panoul meşterit de mâinile lui. A asistat la slujbă alături de douăzeci şi patru de vecini. Către final, pastorul a întrebat dacă doreşte cineva să spună o rugăciune mai specială. S-a anunţat o fetiţă de şase ani, în rochie de prinţesă, de culoarea lavandei. „Vreau să mă rog pentru unii dintre cei care au nevoie de ajutor ca să-şi găsească locuinţe”, a spus ea, şovăind. „Şi pentru cei care au nevoie de cele necesare traiului.” S-a lăsat liniştea.

Spre cariera aflată în sudul oraşului, drumurile erau deja sugrumate de movile enorme de pietriş care împiedicau trecerea vehiculelor. în scurt timp au început să se ivească şi alte semne ale dispariţiei oraşului Empire. în jurul oraşului apăruse un gard de sârmă înalt de doi metri şi jumătate, terminat cu sârmă ghimpată. Localnicii spuneau că face ca locul să semene cu „un lagăr de concentrare”. Noii şomeri au creat un spaţiu de comemorare improvizat din căştile lor de şantier îngrămădite pe ramurile unui copac din faţa oficiului poştal. (Căştile de la U.S. Gypsum, de care purtătorii lor

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

fuseseră cândva atât de mândri, erau echivalentul corporatist al
tricourilor unei echipe sportive. Multe fuseseră personalizate cu abţibilduri, altele cu desene făcute cu vopsele sau markere permanente. Şi mai erau şi căştile speciale, aurii, ale muncitorilor precum Calvin, care depăşiseră douăzeci şi cinci de ani de serviciu.)
Încet-încet, a început şi exodul. Aceeaşi economie care fusese aplatizată de prăbuşirea pieţei imobiliare a făcut ca preţul aurului să crească vertiginos, aşa că minele din Nevada începuseră să caute muncitori. Mai mult de o duzină dintre foştii angajaţi din Empire au plecat să lucreze pentru Barrick Gold Corporation, care deţinea câteva zone de exploatare în apropiere. însă alţii, aflaţi printre cei disponibilizaţi, o duceau greu.
„Am trimis nişte CV-uri, dar n-am primit nici cel mai mic semn", mi-a spus fostul manager al lanţului de aprovizionare, Dan Moran. „S-ar putea să fiu nevoit să tai lemne de foc ca să-mi câştig traiul." Monica Baker, în vârstă de 22 de ani, care a crescut în Empire, revenise recent în orăşel din Oahu, cu doi copii mici şi cu promisiunea unui job în fabrică, iar acum era lovită în plin de închidere. „Am fost foarte supărată, pentru că mi-au tot spus că o să primesc de lucru aici", a zis ea. Chiar dacă a auzit că se fac angajări la minele de aur, Monica era îngrijorată de munca în preajma iazurilor toxice de decantare, ştiind că mercurul folosit în industrie făcuse deja ca peştele pescuit în nordul Nevadei să nu mai poată

fi consumat de populaţie. S-a gândit să-şi încerce norocul la 70 de mile în sud, în micul orăşel Fernley, care avea nişte lanţuri de magazine. Mergea pe valul economiei naţionale: departe de producţie, către vânzare cu amănuntul şi industria de servicii. „O să găsesc de lucru la Walmart sau Lowe", şi-a spus ea.

Exodul familiilor de muncitori a continuat pe tot parcursul lunii iunie. Când au plecat şi ultimii dintre ei, oraşul a fost izolat în spatele porţilor legate cu lanţuri, sub ochiul camerelor de supraveghere şi cu indicatoare pe care scria „Trecerea interzisă". Căsuţele, ştrandul public, două biserici, un oficiu poştal şi un teren de golf cu nouă găuri au fost lăsate de izbelişte. Chiar şi codul poştal local, 89405, a fost eliminat. Ca să ţină buruienile departe, compania a importat două duzini de capre ce cutreierau noul oraş-fantomă precum o escadrilă de aparate vii de tuns iarba. La câţiva ani după aceea, vizitatorii au comparat locul cu Cernobîlul[42], un inventar de vieţi întrerupte.

în birourile de la fabrică, pe mese, rămăseseră pahare cu cafeaua însă nebăută, iar calendarele arătau în continuare data închiderii.[43]

în mod straniu, există un loc unde Empire trăieşte în continuare. începând din 2017, poţi să intri pe Google Maps Street View, să postezi un avatar minuscul pe Circle Drive şi să te plimbi nestingherit prin oraş privind maşinile parcate, mobila de grădină şi localnicii udându-

şi peluza fără întrerupere, totul încremenit într-un decor fotografiat care nu a mai fost actualizat din 2009.[44]

în aceeaşi perioadă în care Empire murea, o localitate înfiinţată tot în jurul unei companii, nouă şi foarte diferită, prospera la o sută de kilometri spre sud. Era, în multe sensuri, opusul lui Empire. în loc să ofere stabilitate pentru clasa mijlocie, această aşezare era populată cu membrii unei comunităţi precare: lucrători sezonieri cu joburi pe termen scurt, prost plătite. Mai precis, cetăţenii acestui orăşel erau reprezentaţi de câteva sute de muncitori itineranţi care trăiau în rulote, autorulote, dube şi furgonete, ba chiar şi în câteva corturi. La începutul toamnei, începeau să umple parcările de locuinţe mobile care înconjurau localitatea Fernley. Linda nu ştia încă, dar în curând avea să li se alăture. Mulţi dintre ei aveau cam 60, 70 de ani, apropiindu-se sau fiind deja trecuţi bine de vârsta de pensionare. Majoritatea călătoriseră sute de kilometri — şi se supuseseră rutinelor nedemne de verificare a cazierului şi de „fa-pipi-în-pahar" pentru testul antidrog — pentru şansa de a câştiga 11,50 de dolari pe oră, plus nişte ore suplimentare la locurile de muncă temporare în depozite. Plănuiau să stea până la începutul iernii, în ciuda faptului că multe dintre casele pe roţi nu erau concepute ca să poţi trăi în ele la temperaturi negative. Aceşti oameni erau angajaţi de Amazon.com.

Amazon îi recrutase ca parte a programului denumit de companie „CamperForce": o unitate de forţă de muncă formată din nomazi care

lucrau ca angajaţi sezonieri în câteva dintre depozitele firmei, denumite de companie „centre de aprovizionare”, pe scurt FC[45]. Pe lângă miile de angajaţi temporar din companie, acum se făceau angajări pentru satisfacerea cererii crescute de livrări din „sezonul de vârf, perioada de aur a consumului, care începea cu trei până la patru luni înainte de Crăciun.

Amazon nu dezvăluie presei detalii despre structura forţei de muncă, dar când am întrebat ca din întâmplare o manageră CamperForce de la un birou de recrutare din Arizona care este dimensiunea programului, estimarea ei a fost pe undeva pe la 2 000 de lucrători. (Asta se întâmpla în 2014. Pentru sezonul din 2016, Amazon a pus capăt angajărilor pentru CamperForce mai devreme decât de obicei, pentru că „a fost un an-record de cereri”, potrivit unei postări de pe Facebook a unui fost administrator de program.)

Turele de lucru durează cel puţin zece ore, timp în care unii angajaţi merg mai mult de 24 de kilometri pe pardoseala de ciment, aplecându-se, ghemuindu-se, întinzându-se şi urcând scări ca să scaneze, sorteze şi împacheteze mărfurile.[46] Când se termină nebunia sărbătorilor, Amazon nu mai are nevoie de CamperForce şi încheie contractele angajaţilor. Aceştia pleacă în ceea ce managerii denumesc veseli „parada stopurilor de frână”.

Primul membru al CamperForce cu care am corespondat pe larg, timp de mai multe luni, a fost un bărbat căruia o să-i spun Don Rotarul[47]. (Nu este numele său real, din

motive pe care le voi explica mai târziu.) Don îşi petrecuse ultimii doi ani ai carierei sale principale de director pentru software călătorind la Hong Kong, Paris, Sydney şi Tel Aviv. Pensionarea din 2002 a însemnat pentru el stabilirea, în fine, într-un loc anume: într-o casă din 1930, construită în stilul Renaşterii coloniale spaniole, pe care o deţinea împreună cu soţia lui în Berkeley, California. Pensionarea i-a mai oferit şi timpul necesar pentru a se bucura de obsesia lui de-o viaţă pentru maşinile rapide. A cumpărat un Mini Cooper S în alb şi roşu şi l-a adus la 210 cai-putere, antrenându-se până când a ajuns numărul 3 general în Campionatul SUA de automobilism pentru profesionişti.

Perioada existenţei în viteză nu a durat prea mult. Când am început să corespondez cu el, Don avea 69 de ani, era divorţat şi stătea în parcarea de autorulote Desert Rose, lângă depozitul din Fernley. Soţia lui reuşise să păstreze casa. Prăbuşirea pieţei în 2008 îi consumase economiile. Fusese nevoit să vândă Mini Cooperul.

Don locuia împreună cu Rizzo — un terier Jack Russell de 6-7 kilograme, într-o rulotă Airstream din 1990 pe care o botezase „Ellie" —, ca referinţă la modelul ei, 300LE —, cu o păpuşă hawaiiană de plastic aşezată pe bord şi afişe cu maşini de curse sprijinite de storurile închise de la ferestre. în fosta lui viaţă, cheltuia aproximativ 100 000 de dolari pe an. în noua viaţă, învăţase să trăiască cu numai 75 de dolari pe săptămână.

Don anticipa că, până la finalul vacanţei din 2013, va lucra la depozitul Amazon cinci nopţi pe săptămână, până

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

în zori, şi în ture suplimentare de până la douăsprezece ore, cu treizeci de minute pauză de prânz şi încă două pauze de câte cincisprezece minute. Cea mai mare parte a timpului stătea în picioare, primind mărfurile care soseau şi scanându-le.

„E multă muncă, dar se câştigă bani frumoşi”, a explicat el. Don era chel, cu ochelari cu ramă subţire şi barbişon alb ca zăpada. La şoldul drept avea o proteză pe care şi-o pusese după ce căzuse dintr-o camionetă, când avea o altă slujbă sezonieră, într-un camping din Oregon. Don nu-i suporta pe reclamagii. Totuşi, ca mulţi dintre colegii lui, număra zilele până la 23 decembrie, finalul sezonului de lucru în CamperForce.

Mi-a spus că făcea parte dintr-un fenomen în creştere. El şi cei mai mulţi din CamperForce — alături de un spectru mai larg de muncitori itineranţi — se intitulau „lucrăturişti”[48]. Cu toate că mai dădusem deja peste cuvântul acela, nu auzisem niciodată pe nimeni definindu-l atât de inspirat ca Don. El mi-a scris într-un mesaj pe Facebook:

Lucrăturiştii sunt călători moderni, mobili, care îşi iau joburi temporare pe tot cuprinsul Statelor Unite în schimbul unui loc gratuit de campare — incluzând de obicei şi accesul la electricitate, apă curentă şi canalizare — şi poate a unei mici sume de bani. Ai putea crede că lucrăturismul este un fenomen modern, dar avem o tradiţie îndelungată. Am urmat legiunile romane, ascuţind săbii şi îndreptând armuri. Am rătăcit prin noile oraşe din

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

America, reparând ceasuri şi maşinării, dregând vasele de gătit, construind ziduri de piatră, treizeci de centimetri pentru un bănuţ şi tot cidrul pe care-l puteam bea. Am urmat migraţia spre Vest în căruţele noastre, cu uneltele şi talentele noastre, ascuţind cuţite şi reparând tot ce era stricat, ajutând la desţelenirea terenurilor, punând acoperişuri pe casă, arând câmpurile şi strângând recolta pentru o masă caldă şi nişte bani de buzunar, apoi am trecut la slujba următoare. înaintaşii noştri sunt meşterii ambulanţi.

Am trecut de la căruţa meşterilor ambulanţi la autocarul confortabil sau la rulota remorcată. în majoritate pensionari, am adăugat repertoriului nostru de talente şi abilităţile unei vieţi în domeniul afacerilor. Putem să ajutăm la gestionarea unui magazin, să-ţi îngrijim curtea din faţă sau din spate a casei, să-ţi conducem camionetele sau motostivuitoarele, să-ţi ridicăm şi să-ţi împachetăm bunurile pentru transport, să-ţi reparăm maşinăriile, să-ţi gâdilăm computerul şi reţeaua, să muncim la recolta de sfeclă, să-ţi amenajăm terenul sau să-ţi curăţăm băile. Noi suntem meşterii ambulanţi tehnologici.

Ceilalţi lucrăturişti cu care am vorbit aveau propriile moduri de a se descrie. Mulţi spuneau că sunt „pensionari", chiar dacă anticipau că vor munci zdravăn până la 70 sau 80 de ani. Alţii îşi spuneau „călători", „nomazi", „vagabonzi motorizaţi" sau, ironic, „ţigani". Observatorii externi le dădeau şi alte porecle, de la

„Okies[49] ai Marii Recesiuni” la „refugiaţii americani”, „homeless înstăriţi”, ba chiar „emigranţii moderni din Marea Criză”[50].

Oricum le-ai spune, lucrăturiştii parcurg un circuit naţional al joburilor care se întinde de pe o coastă pe alta şi apoi mai sus, în Canada, o economie în umbră creată de sute de angajatori care postează anunţuri de joburi pe site- uri precum Workers on Wheels şi Workamper News.[51] în funcţie de fiecare perioadă din an, nomazii sunt căutaţi ca să culeagă zmeură în Vermont, mere în Washington şi afine în Kentucky. Ei ne fac turul de prezentare la crescătoriile de peşti, rup biletele la cursele NASCAR şi păzesc porţile câmpurilor petrolifere din Texas[52]. („A fost oribil”, a spus o lucrătură angajată la pază în Gonzalez, Texas, unde ea şi soţul ei câştigau înjur de 125 de dolari pentru o zi de lucru de douăzeci şi patru de ore — aproximativ cinci dolari pe oră. în scurt timp cei doi au ajuns să se extenueze, pentru că nu puteau dormi decât pe intervale scurte. „Trebuie să- i înregistrezi pe toţi — număr de înmatriculare, numele de pe ecuson — la orice oră din noapte. Când am plecat de acolo, soţul meu şi cu mine eram adevăraţi zombi”) Acum lucrăturiştii frig burgeri pe grătar în timpul jocurilor de baseball din Cactus League, o serie de jocuri demonstrative organizate în extrasezon în Phoenix, Arizona. Sunt solicitaţi să organizeze standuri cu mâncare la rodeo-uri şi la Super Bowl în 2017, în incinta stadionului NRG din Houston. („Candidatul trebuie să

ştie tehnicile prin care îl poate face pe client să cumpere tot mai mult", sublinia anunţul de job.)
întreţin sute de locuri de camping şi parcări de rulote, de la Marele Canion până la cascada Niagara, recrutaţi de concesionari privaţi împreună cu U.S. Forest Service şi Army Corps of Engineers. Fac parte din personalul unora dintre cele mai mari atracţii turistice din ţară, inclusiv Wall Drug, cu brontozaurii lui de ciment, lungi de 25 de metri, şi cowboy-ii animatronici cântători, şi „The Thing?", un muzeu al curiozităţilor într-o zonă pustie de autostradă din Arizona, unde zeci de panouri galbene avertizează: „Vezi atunci când crezi" şi „Misterul deşertului".
în timpul vacanţelor, nomazii lucrează la tarabe aşezate pe marginea drumului, vânzând dovleci de Hallo-ween şi artificii pentru 4 Iulie. (Să campezi „timp de o săptămână lângă un cort plin cu explozibil... Sunt nebună?" a scris o văduvă lucrătură care să pregătea pentru un astfel de job.[53]) Unii comercializează brazi de Crăciun. („Daţi o şansă pomului de Crăciun din camping!", declama o reclamă destinată turiştilor cu rulote. „Fără morocănoşi", se lamentează alta.) Unii ţin chioşcuri prin galerii comerciale, vânzând cadouri de sezon de la See's Candies şi Hickory Farms. Alţii sunt angajaţi pentru depistarea scurgerilor de gaze din conducte, târându-se kilometri întregi de-a lungul ţevilor îngropate, cu „echipamente de flacără" care monitorizează nivelul hidrocarburilor pentru a preveni exploziile.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Departamentul pentru Pescuit şi Vânătoare din Florida îi angajează în puncte de control pentru vânători, unde cântăresc carcasele mistreţilor şi căprioarelor şi recoltează mostre biologice — mandibula, în cazul căprioarelor — care sunt analizate pentru monitorizarea vârstei şi sănătăţii turmelor din zonă. O cabană de vânătoare de fazani din Dakota de Sud are posturi disponibile la departamentul de „procesare a păsărilor". Lucrăturiştii se ocupă de tururile din parcurile de distracţii, de la Dollywoodul din Tennessee până la Adventureland din Iowa, Darien Lake din New York şi Story Land din New Hampshire. („Lucrăturiştii nu doar că se întâlnesc şi lucrează cu oameni necunoscuţi din întreaga lume, dar ajung şi să experimenteze în fiecare zi bucuria pură a copiilor care-şi văd visurile devenite realitate!", promite o reclamă pentru recrutarea de angajaţi a companiei Story Land.[54])

în compensare, unii angajatori plătesc un salariu orar. O fermă din Georgia caută lucrăturişti pentru „antrenamentul zilnic practic al lamelor", oferind loc de parcare pentru rulotă şi branşamentele necesare la utilităţi, în schimbul a douăzeci până la douăzeci şi patru de ore de muncă gratuită pe săptămână, după care plăteşte 7,50 de dolari pe oră[55]. Alţii oferă doar o versiune de „pensiune" — adică un loc de parcare nu neapărat asfaltat, dar poate măcar neted şi drept, plus branşamente pentru apă, electricitate şi canalizare. (O reclamă pentru un astfel de job fără salariu suna cam aşa: „Ştii să conduci o barcă? îţi place?" şi căuta un

„voluntar", căpitan de taxi acvatic, pentru Port San Luis Harbor District, în California. Jobul presupunea să lucrezi până la patruzeci de ore pe săptămână, în schimbul cărora primeai un loc de parcare pentru rulotă —, dar nu şi salariu.[56]) Şi mai sunt şi recoltele anuale de sfeclă-de-zahăr. în ultima săptămână din septembrie, compania American Crystal Sugar aduce sute de rulotişti în Montana, Dakota de Nord şi Minnesota. Atunci când vremea o permite, aceştia lucrează zi şi noapte, în schimburi de douăsprezece ore, primind pentru munca lor un salariu iniţial de 12 dolari pe oră, plus plata orelor suplimentare şi un loc de parcare standard.

Nu există o evidenţă clară a numărului celor care trăiesc în stil nomad în America. Călătorii permanenţi sunt coşmarul demografilor. Statistic, ei se amestecă în restul populaţiei, din moment ce legea le cere să-şi păstreze nişte adrese fixe — cu alte cuvinte, false. Indiferent cât de mult ar călători, nomazii trebuie să fie în mod oficial „domiciliaţi" undeva. Statul de rezidenţă este acela în care îţi este înregistrat şi verificat vehiculul, unde îţi schimbi permisul de conducere, unde plăteşti taxe, votezi, eşti convocat ca jurat, te înscrii pentru asigurarea de sănătate (mai puţin cei înscrişi în Medicare) şi îndeplineşti o litanie întreagă de alte responsabilităţi. Şi se dovedeşte că a nu trăi într-un loc, de fapt, înseamnă că poţi trăi unde vrei, cel puţin pe hârtie. Sunt mulţi cei care optează pentru rezidenţă în locuri cu mai puţină bătaie de cap — Florida, Dakota de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Sud şi Texas, state în care nu există impozitele pe venit, sunt de mult timp favoritele — şi folosesc serviciile poştale de retrimitere a corespondenţei pentru a rămâne în legătură cu restul lumii. Cele mai relaxate sunt condiţiile necesare ca să fii înregistrat în Dakota de Sud: să petreci o noapte la un motel local şi să te înregistrezi la un serviciu de retrimitere a corespondenţei din Dakota de Sud. Apoi trimiţi ambele chitanţe la Departamentul local pentru siguranţă publică şi gata, eşti cetăţean al statului respectiv.[57]

în lipsa unor cifre clare, evidenţele empirice sugerează că numărul americanilor itineranţi a început să crească vertiginos după colapsul imobiliar şi de atunci a tot crescut. „Din 2008 încoace, ne caută multă lume. De fapt, am o listă de persoane interesate de joburi. A trebuit să limitez lista la 25 000 de nume", a declarat unui reporter Al Jazeera Warren Meyer, preşedintele Recreation Resource Management, care gestionează 110 campinguri şi angajează aproximativ 300 de lucrătureşti. „Mulţi dintre aceşti oameni fac parte dintr-un cuplu, aşa că pentru cele 50 de joburi pe care le am au candidat probabil cam 50 000 de oameni", a adăugat el. „în 2008 eram nevoit să merg pe la întrunirile pensionarilor, să încerc să-i conving, să-i implor să lucreze pentru mine."[58]

Kampgrounds of America (KOA), un mare angajator de lucrătureşti, angajează cam 1 500 de cupluri în fiecare an pentru complexurile şi francizele lor din întreaga ţară, a declarat pentru AARP un reprezentant al companiei. Workamper News, revistă care apare odată la două luni

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

şi al cărei website afişează un serviciu foarte popular de anunţuri de joburi, susţine că ajunge la 14 000 de membri, iar numărul creşte constant.[59] între timp, The New York Times Magazine a proclamat spre finalul lui 2011 că „traiul într-o furgonetă sau «furgonetraiul» este la modă acum", adăugând că 1,2 milioane de case urmau să fie confiscate în anul respectiv şi notând faptul că vânzările de autoutilitare au crescut cu 24 la sută.[60]

Dintre toate programele în căutare de lucrăturişti, cel mai agresiv ca recrutare a fost CamperForce, al lui Amazon. „Jeff Bezos a prezis că, până în 2020, unu din patru lucrăturişti din Statele Unite va fi lucrat deja pentru Amazon", spunea un slide dintr-o prezentare pentru noii angajaţi. Ca să găsească mână de lucru, compania a instalat chioşcuri de recrutare la evenimentele destinate nomazilor — în special expoziţii de rulote şi

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

adunări — în mai mult de douăsprezece state din toată ţara. Recrutorii poartă tricouri cu CamperForce şi înmânează pliante cu „ANGAJĂM URGENT”, împreună cu abţibilduri promoţionale, carnete, evantaie de hârtie, balsam de buze, calendare cu peisaje şi „hăinuţe”, adică suporturi de neopren care păstrează reci dozele de bere; toate aceste obiecte au inscripţionat logoul CamperForce: silueta neagră a unei rulote în mers, cu simbolul „zâmbetului” Amazon

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Recrutorii CamperForce înmânează materiale promoţionale la expoziţiile de rulote din ţară
în ultimii ani, logoul şi un link către website-ul de recrutare pentru CamperForce au apărut şi pe nişte parasolare uriaşe, magnetice, făcute să acopere parbrizele rulotelor parcate. în 2015, acestea au fost oferite în dar câtorva muncitori din CamperForce, cărora li s-a cerut să le afişeze oriunde merg. Acestora li s-a oferit, totodată, şi un bonus de 125 de dolari — crescut de la 50 de dolari în 2012 — pentru fiecare nou angajat pe care reuşeau să-l recruteze.[61] CamperForce a publicat

şi buletine informative electronice pentru potenţialii angajaţi, cu ponturi de la veteranii programului, de exemplu:
Donna Bonnett spune: „Nu încercaţi să lucraţi încălţaţi cu pantofi noi! Asiguraţi-vă că i-aţi uzat puţin înainte”.
Joyce Cooley spune: „Cel mai important truc este atitudinea pozitivă. Nu trebuie să ne aşteptăm că ni se va oferi totul pe tavă. Trebuie să muncim pentru asta”.
Carol Petty spune: „Va ajută mult o perspectivă corectă încă de la început. Ăsta este un job, nu o carieră”.
George Nelson spune: „Lasă-te dus de curent şi nu te plânge, pentru că asta nu e profesia ta. E doar un job sezonier”.
Brian Nelson spune: „Am preferat perspectiva potrivit căreia urma SĂ FIU PLĂTIT CA SĂ FAC SPORT în rolul meu de colector. Când ai distanţe mari de parcurs între locurile de colectare a comenzilor, mergi cu elan. O să arzi mai multe calorii şi vei fi totodată şi mai productiv”.
Sharon Scofield spune: „Poate că vei avea nişte zgârieturi pe mâini sau vreo iritaţie de la manevrarea cutiilor. Amazon oferă mănuşi care să-ţi protejeze mâinile. Cumpără cremă de mâini DE CALITATE şi masează-le bine”.[62]
Buletinele informative mai recomandau şi atracţii aflate în apropierea depozitelor Amazon, de care muncitorii de la depozite se puteau bucura în timpul liber. „În octombrie, oraşul Fernley sărbătoreşte «Dansul în vremuri de restrişte»„, era una dintre sugestiile de distracţie. „Participanţii vin îmbrăcaţi în ţinute din

perioada Marii Crize şi a «vremurilor de restrişte»„.[63] Altă idee, sugerată muncitorilor din Coffeyville, Kansas, spunea: „în parcări sunt şi nişte nuci [şi] puteţi culege gratuit nuci negre, nuci pecan şi nuci hicori. Anul trecut, un cuplu din camping a cules şi a vândut peste 45 de kilograme de nuci pecan!”[64]

Un pliant de recrutare de la Amazon îi avertizează pe candidaţii la programul CamperForce că ar trebui să fie în stare să ridice până la 22 de kilograme odată, într-un mediu unde temperatura poate să depăşească uneori 32 de grade Celsius[65]. Buletinele informative ale programului repetă sloganul motivaţional al companiei: „Munceşti din greu. Te distrezi. Faci istorie”. Şi subliniază recompensele intangibile ale programului[66]: „Vei fi înconjurat de colegi din CamperForce care se adună ca să-şi facă prieteni noi şi să reia legătura cu cei vechi, să se bucure laolaltă de mâncare bună, poveşti bune şi vremuri bune în jurul focului de tabără sau în jurul mesei, într-un fel, asta contează mai mult decât banii!”[67] într-un grup închis de pe Facebook, dedicat lucrătorilor mobili şi intitulat Amazon CamperForce Community, o femeie a povestit cum a pierdut 11 kilograme în timpul celor trei luni petrecute la job. O alta a replicat: „E uşor să slăbeşti când mergi în fiecare zi o jumătate de maraton. Bonus: eşti prea obosit ca să mănânci!” Al treilea lucrător a arătat că a parcurs 880 de kilometri în zece săptămâni de muncă. Mai târziu a fost întrecut de un altul, care a postat o înregistrare a brăţării

lui Fitbit, arătând 1 320 de kilometri în douăsprezece săptămâni şi jumătate.

Voiam să văd eu însămi acest nou tip de oraş-companie. Când am menţionat acest lucru unui fost recrutor CamperForce, el mi-a sugerat că momentul cel mai potrivit pentru o vizită ar fi spre sfârşitul lui octombrie, fiindcă „oamenii nu sunt încă prea epuizaţi".

I-am ascultat sfatul şi am ajuns în Fernley în săptămâna de dinaintea vacanţei de Halloween din 2013. Până la acel moment, lucrătorii erau deja înghesuiţi pe loturile disponibile pe o rază de 55 de kilometri în jurul depozitului Amazon, incluzând parcarea de rulote de la Grand Sierra Resort & Casino din Reno. (Linda se afla şi ea în furnicarul ăsta, în apropiere de Fallon, dar nu ştiam la acel moment şi nu m-am întâlnit cu ea decât trei luni mai târziu, în Arizona.) Multe dintre aceste parcări pentru locuinţe mobile fuseseră rezervate cu luni de zile înainte şi exista şi o lungă listă de aşteptare. Cea mai populară — fiindcă oferea cea mai scurtă navetă — era parcarea de rulote Desert Rose, o parcelă de pietriş învecinată cu Autostrada 50 şi traversată de cabluri de înaltă tensiune care se auzeau pârâind deasupra capului. Lucrătorii din CamperForce amenajaseră locul cu covoraşe şi mobilă de terasă. Atârnaseră clopoţei de vânt şi căsuţe pentru păsările şi înălţaseră steaguri inscripţionate cu „MINUNATA AMERICA" şi „UNDEVA ESTE ORA CEAIULUI". în câteva locuri erau expuse obiecte decorative realizate manual, incluzând un glob ocular zburător, de mărimea unui cantalup, montat pe un

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

ax de direcţie răsturnat, cu câteva furculiţe înfipte pe fiecare parte, pe post de aripi. Alţii scoseseră la iveală decoraţiunile de Halloween: baloturi de fân, tulpini uscate de porumb, un dovleac acoperit cu sclipici roz. Iar atunci când nu-şi înfrumuseţau propriul loc de parcare, se implicau în mici tranzacţii sociale care făceau ca locul să înceapă să semene cu o comunitate: mergeau împreună cu maşina ca să economisească banii de benzină sau schimbau opinii despre restaurante ieftine pentru o ieşire în ziua liberă. (Preferatul lor? Gold Pan Special din Pioneer Crossing Casino, în Fernley: două ouă şi două clătite cu lapte bătut, plus şuncă, jambon sau cârnaţi şi o farfurie cu crochete de cartofi sau cartofi prăjiţi, totul pentru numai 2,70 de dolari, luând în considerare reducerea de 10 la sută pentru seniori.) Multă vreme am presupus că majoritatea locatarilor de rulote erau pensionari care hoinăreau în dorul lelii prin America, admirând peisajele şi bucurându-se de relaxarea pe care o meritau după decenii de muncă. Rulota este, până la urmă, un „vehicul recreaţional”. Aceşti pensionari fericiţi şi norocoşi există, dar lor li s-au alăturat nomazii de generaţie nouă. Cea mai mare parte a locatarilor de la Desert Rose, de exemplu, nu se gândeau la relaxare. Nou-veniţii erau ocupaţi cu „iniţierea în muncă”, o perioadă de aclimatizare cu ture de o jumătate de zi. Cei sosiţi mai devreme se chinuiau deja să ţină pasul cu ritmul din depozit.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Angela şi Kenny Harper, lucrători în CamperForce, în parcarea de rulote Big Chief din Coffeyville, Kansas

„Este prima dată când fac muncă brută şi o privesc cu mai mult respect”, mi-a spus Linda Chesser, fostă consilieră pentru studii la Universitatea de Stat din Washington. întindea nişte tricouri în spălătoria din Desert Rose, unde câteva rafturi cu cărţi găzduiau o mică bibliotecă pentru împrumuturi şi unde dintr-un puzzle de o mie de piese încă neterminat răsărea o poiană cu flori sălbatice. Femeia avea 68 de ani şi mi-a spus că era recunoscătoare pentru existenţa ibuprofenului. „Iau patru când plec spre serviciu, dimineaţa, şi mai iau patru când mă întorc, seara.” Pentru unii locatari din camping,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

ibuprofenul nu era suficient. Karren Chamberlen, fostă şoferiţă de autobuz, acum în vârstă de 68 de ani, cu două proteze de şold, mi-a spus că a plecat din CamperForce după cinci săptămâni, pentru că genunchii ei nu au rezistat orelor de mers pe ciment. Pe parcursul unei vizite într-o altă tabără Amazon — parcarea de rulote Big Chief, din Coffeyville — l-am cunoscut pe Kenny Harper, care a renunţat la puţină vreme după aceea. Mai târziu, mi-a explicat motivul într-un e-mail: „articulaţiile umărului meu stâng nu au acceptat jobul”. Alţii mi-au vorbit despre „degetul în trăgaci”, o afecţiune a tendonului care poate fi provocată de sarcinile repetitive precum utilizarea scanerului. Şi mulţi dintre rulotiştii înregistraţi de mine erau dotaţi ca nişte farmacii mobile, cu geluri reci / fierbinţi pentru alinarea durerilor, bazine pentru picioare obosite, săruri de relaxare şi sticluţe cu diferite calmante. Dacă rămâneau fără pilule, nu era o problemă — Amazon avea montate în pereţi distribuitoare care ofereau gratuit calmantele fără reţetă. „Asta este o şleahtă întreagă de refugiaţi după dezastrul din imobiliare!”, îşi aminteşte Bob presupunerile pe care le-a făcut într-o discuţie cu soţia lui, Anita, când au ajuns în Fernley ca să se alăture CamperForce. Familia Apperley îşi făcuse socoteala că la pensie se va retrage să locuiască pe o barcă, finanţându-şi acest vis din capitalul obţinut în urma vânzării casei lor cu trei dormitoare din Beaverton, Oregon. Cumpăraseră casa cu 340 000 de dolari, când piaţa era în vârf, şi mai investiseră în ea 20 000 de dolari. Apoi bula imobiliară se

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

spărsese şi valoarea casei scăzuse la 260 000 de dolari. înainte de criză se descurcaseră foarte bine. Bob era contabil la o firmă de cherestea — urâse jobul acela, dar îi plătise facturile —, iar Anita era decorator de interioare şi lucra o jumătate de normă ca însoţitoare pentru persoane cu dizabilităţi. Niciunul dintre ei nu-şi imaginase că-şi va petrece restul vieţii plătind pentru un împrumut cu o valoare mai mare decât a casei lor. Aşa că au cumpărat o rulotă model Cardinal, din 2003, şi şi-au luat lumea în cap. „Pur şi simplu ne-am pornit la drum", a spus Anita. „Neam zis: «N-o să mai rămânem în jocul ăsta»."

Bob dădea vina pe băieţii răi de pe Wall Street. Vorbea aproape defensiv despre decizia lui de a renunţa la casă. S-a grăbit să adauge că-şi plătise mereu facturile la timp şi că s-a dovedit o persoană de încredere. Punea propria decădere pe seama încrederii în doctrina preţurilor imobiliare în permanentă creştere. „Nu am văzut niciodată să scadă valoarea unei case", a spus Bob, scuturând din cap. A comparat „realitatea ivită lent la orizont" a noii sale vieţi cu trezirea din The Matrix: momentul în care afli că acea lume plăcută şi predictibilă în care trăiai este un miraj, o minciună clădită să ascundă o distopie brutală. „Nu sunt convins că siguranţa în care îşi găsesc cei mai mulţi liniştea nu e cumva o iluzie", a adăugat el. „Când afli că ceea ce credeai tu că e adevărat nu este, te simţi dezorientat. Ceea ce credeai că este adevărat e înţepenit în tine. E nevoie de o lovitură zdravănă ca să renunţi la convingerea aceea". Când i-am

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

întâlnit pe cei doi Apperley, amândoi mai aveau câţiva ani până să aibă acces la ajutorul de la Asigurările Sociale. Bob plănuia să continue cu munca sezonieră în CamperForce până când împlinea 65 de ani. Anita nu se califica pentru un serviciu la depozit, fiindcă nu avea diploma de terminare a liceului. Aşa că primea câte ceva de făcut de la vecini. Şi în tabăra lor, ca şi în altele populate de lucrătorii din CamperForce, se dezvoltase o economie la scară mică, alimentată de partenerii rămaşi acasă ai celor care lucrau în depozit. Aceştia îşi promovau serviciile — plimbat câinii, gătit, cusut, repararea tapiţeriei, lecţii de pictură pentru începători — pe panourile cu anunţuri din spălătoriile comune[68]. Familia Apperley nu era singura victimă a executărilor silite pe care am găsit-o în rândurile CamperForce. Am vorbit cu zeci de muncitori din Nevada, Kansas şi Kentucky. Poveştile despre problemele cu banii erau foarte răspândite. Câteodată mi se părea că rătăcesc printre tabere de refugiaţi post-recesiune, locuri ale ultimei şanse, unde erau expediaţi americanii dacă aşa-zisa „recuperare din şomaj" îi exilase din rândurile forţei de muncă tradiţionale. în alte momente, mi se părea că stau de vorbă cu nişte deţinuţi. Mă tenta să trec peste politeţuri şi să întreb direct: „Pe tine de ce te-au închis?" Printre cei pe care i-am întâlnit se aflau şi unii ale căror economii fuseseră mâncate de investiţiile proaste sau care îşi văzuseră banii de pensie evaporaţi în prăbuşirea pieţei, în 2008. Unii nu reuşiseră să-şi creeze o plasă de siguranţă pentru alte traume, cărora altminteri le-ai

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

putea supravieţui: divorţ, boli, accidente. Alţii fuseseră concediaţi sau deţinuseră mici afaceri care cedaseră în recesiune. Şi, cu toate că muncitorii sub 50 de ani erau o minoritate, i-am întâlnit şi pe ei. Descriau joburile pe care le pierduseră — sau pe care nici măcar nu le găsiseră — şi problemele provocate de împrumuturile pentru studii şi de diplomele care se dovedise că aveau prea puţină valoare practică. Mulţi speraseră că viaţa pe drumuri va fi o evadare dintr-un viitor altminteri pustiit. CamperForce a început ca un experiment, unul care s-a întâmplat să coincidă cu prăbuşirea pieţei imobiliare. Imensele depozite Amazon se luptau de ani de zile să găsească suficient personal pentru onorarea comenzilor de Crăciun, aşa că încercaseră diferite programe de angajare, şi chiar aduseseră cu autobuzele lucrători de la trei-cinci ore de mers. Apoi, în 2008, o agenţie pentru angajări temporare, Express Employment Professionals, a adus un grup de rulotişti la depozitul din Coffeyville, Kansas, special pentru perioada aglomerată dinaintea Crăciunului. încântat de rezultate, Amazon a botezat programul cu numele şi sigla CamperForce, extinzându-l la depozitele din Fernley şi Campbellsville, Kentucky, şi a început să angajeze direct, sărind peste agenţiile pentru forţa de muncă temporară. Apoi managerii au creat mici echipe de veterani de încredere din CamperForce — le-au numit „echipe detaşate” — pentru a-i instrui pe lucrătorii din centrele abia deschise în Tracy, California; Murfreesboro, Tennessee; şi Robbinsville, New Jersey. La începutul lui 2017, Amazon a anunţat încă o serie de

angajări în programul CamperForce, în depozitele din Campbellsville, Murfreesboro, şi Haslet şi San Marcos, Texas. (Centrul din Fernley, Nevada, se închisese, înlocuit de o nouă unitate în Reno, unde nu se făceau angajări pentru CamperForce.)

Lucrăturiştii reprezintă muncă „la comandă", simbolul comodităţii pentru angajatorii aflaţi în căutare de personal sezonier. Apar unde şi când e nevoie. îşi aduc propriile case, transformând parcările de rulote în oraşe efemere construite în jurul unei companii, care se golesc odată ce treaba e terminată. Nu rămân suficient timp într-un loc încât să-şi facă sindicat.

Având nişte joburi solicitante din punct de vedere fizic, mulţi dintre ei sunt prea obosiţi ca să socializeze după ture.

De asemenea, aceşti oameni cer puţin în termeni de beneficii sau protecţie. Ba chiar dimpotrivă, printre cei peste 50 de muncitori intervievaţi în primul meu an de scris reportaje despre lucrăturişti, cei mai mulţi şi-au exprimat aprecierea pentru orice aparenţă de stabilitate oferită de joburile lor pe termen scurt. Să luăm exemplul lui Joanne Johnson, în vârstă de 57 de ani, care se afla în centrul Amazon din Campbellsville când s-a repezit pe scări, a alunecat şi a căzut, lovindu-se cu capul de bara de susţinere a unei benzi transportoare. A fost bandajată de cei de la AmCare[69] — o unitate medicală internă — şi apoi trimisă de urgenţă la camera de gardă. După acest episod, s-a ales cu ambii ochi vineţi şi nouă copci la rădăcina părului. „M-au lăsat să lucrez în continuare. Nu

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

m-au concediat", îşi aminteşte Johnson cu recunoştinţă. Iar în ziua de după accident, cineva de la resurse umane a venit în vizită în rulota pe care o împărţea cu soţul ei în vârstă de 67 de ani, fost lucrăturist. Johnson, care le promisese celor de la firmă că nu va mai alerga niciodată pe scări, a rămas uluită. „Ne-am zis că ăsta era unul dintre cele mai grozave lucruri din lume, chiar şi-a făcut timp să vină la uşa noastră ca să vadă ce fac."

M-am întrebat de ce o companie precum Amazon ar fi deschisă să accepte candidaţi în vârstă pentru joburi care par potrivite unor oameni mai tineri. „Pentru că suntem de încredere, se pot baza pe noi", a sugerat Johnson. „Noi ştim că, dacă te angajezi la un lucru, faci tot ce poţi tu ca să-l duci la bun sfârşit. Noi nu ne luăm zile libere decât dacă n-avem încotro." (în perioada de recuperare după rana la cap, Johnson n-a lipsit decât o singură zi din program. Iar ziua aceea nu i-a fost plătită.)

Administratorii CamperForce au reiterat convingerea că lucrătorii mai în vârstă aduc o bună etică a muncii. „Am avut persoane la 80 de ani care au făcut pentru noi o treabă extraordinară", a spus Kelly Calmes, administrator în programul din Campbellsville, în timpul unui seminar online despre joburi găzduit de Workamper News. „Beneficiul obţinut din faptul că populaţia noastră de lucrăturişti este, în cea mai mare parte, un pic mai în vârstă, constă în aceea că voi, oameni buni, aţi muncit o viaţă întreagă. Voi înţelegeţi ce este munca. Voi v-aţi pus mintea la treabă şi ştim că acesta

este un maraton, nu un sprint. Este cam ca în fabula Ţestoasa şi iepurele. Avem câţiva mai tineri cu care să vă luaţi la întrecere. Voi, oameni buni, sunteţi destul de metodici — adică ştiţi să lucraţi pas cu pas şi lucraţi pas cu pas — şi până la urmă, vă vine sau nu să credeţi, treceţi de linia de sosire cam în acelaşi timp, şi unii, şi alţii."[70]

Dincolo de asta, Amazon absoarbe credite fiscale federale — mergând până la 25-40 la sută din salarii — pentru angajarea lucrătorilor dezavantajaţi din câteva categorii, inclusiv beneficiarii în vârstă ai Venitului de Asigurare Suplimentar (VAS) şi toată lumea care primeşte bonuri de masă. Membrii CamperForce mai pricepuţi ştiu totul despre aceste modalităţi de stimulare. „Creditul fiscal pentru şansa la muncă este motivul pentru care Amazon angajează o forţă de muncă atât de înceată şi de ineficientă", observă o lucrătoare itinerantă pe blogul ei, Tales from the Rampage. „în timp ce ei ne scot de sub asistenţa guvernamentală pentru aproape trei luni pe an, noi reprezentăm pentru ei o deducere de taxe."[71]

Atitudinea favorabilă faţă de munca prestată de persoane în vârstă nu este întâlnită doar la Amazon. în timpul unui seminar de recrutare online pentru recolta anuală de sfeclă-de-zahăr, Scott Lindgren, asociatul cu funcţie de director al firmei de angajări temporare Express Employment Professionals, a lăudat statornicia rulotiştilor mai în vârstă.

„Am mai aflat, totodată, că lucrăturiştii noştri au o etică în muncă grozavă şi pentru motivul ăsta vă aplaud", a

adăugat el. „Ştim că aţi muncit din greu toată viaţa voastră şi ştim că ne putem baza pe voi să terminaţi treaba. Sunteţi unii dintre cei mai buni lucrători ai noştri.”[72]

David Roderick, în vârstă de 77 de ani, rulotist, este şi el de acord.

„Le plac mult pensionarii, pentru că te poţi baza pe ei. Vin la program, trag din greu şi fac, pe fond, muncă de sclavi”, mi-a spus el, reamintindu-şi iarna din 2012, când el şi soţia lui, tot în vârstă de peste 70 de ani, au vândut brazi de Crăciun în Centrul de Evenimente San Mateo, din California, trăind în rulota lor veche de cincisprezece ani, „Lazy Daze”. Jobul lui presupunea să care conifere care atingeau aproape trei metri înălţime şi să le urce pe maşina sau în camioneta clientului, opt până la zece ore pe zi, şase zile pe săptămână. „îmi place partea de vânzări, dar munca din culise, să tai şi să cari brazii, ar trebui să fie treaba unei persoane foarte, foarte tinere. însă mulţi dintre noi suntem pensionari”, a spus el.

Dacă n-ar fi fost tricoul turcoaz cu sigla CamperForce pe care-l purta David când ne-am întâlnit prima dată în parcarea de rulote Desert Rose, bunicuţul cu cioc alb nu mi s-ar fi părut un posibil candidat la munca sezonieră. După ce şi-a început cariera predând chimie şi oceanografie în facultăţile de stat din California, David a lansat o companie deschizătoare de drumuri în ecoturism şi mai târziu a lucrat pentru Departamentul de Stat, într-un program de limbă engleză în Iordania. (David a primit şi oferte ulterioare pentru posturi de profesor în Arabia

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Saudită şi Kuwait. Ambele au fost retrase când angajatorii şi-au dat seama că împlinise 70 de ani, ceea ce depăşea limita de vârstă până la care putea fi angajat în ţările respective.)

însă rezerva financiară pe baza căreia David ar fi putut ieşi la pensie a dispărut. în urma unui divorţ anterior, fusese obligat să-şi retragă prematur fondul de pensie acumulat în cei şaisprezece ani de predare în facultăţile de stat din California. Dacă i-ar fi lăsat acolo, suma ar fi crescut cel puţin până la 500 000 de dolari, cu tot cu contribuţia din partea statului; la momentul respectiv era de 22 000 de dolari, care au trebuit să fie împărţiţi între el şi prima soţie. Mai târziu, David s-a recăsătorit cu o femeie care încasase la rândul ei o lovitură financiară, pierzând o rentă viageră de 650 000 de dolari din primul său mariaj în urma colapsului din 1991 al Executive Life, ceea ce a reprezentat, la momentul respectiv, cel mai mare faliment din istoria industriei de asigurări.

David mi-a arătat mişcările de întins-ghemuit pe care le făcea de sute de ori pe zi în depozitul Amazon. Mi-a spus că se consideră norocos, pentru că, spre deosebire de soţia lui, nu-l durea şi nu-l chinuia nimic. Estima că la Amazon câştiga o cincime din suma cea mai mare pe care o câştigase vreodată.

„Vreau să spun că n-am avut niciodată probleme să-mi găsesc de lucru, dar aici se munceşte pe salarii de sclavi", a spus el. „Asta este noua eră a pensionarilor."

Pe măsură ce lucrători ca David îşi spuneau poveştile, taberele Amazon începeau să semene tot mai mult cu

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

microcosmosuri ale unei catastrofe naţionale. Parcările de rulote gemeau de muncitori care decăzuseră multe trepte de la confortul lor de clasă mijlocie, considerat mereu garantat. Erau purtătorii de stindard ai tuturor perioadelor economice nefaste care i-au afectat pe americani în ultimele decenii. Cu toţii aveau câte o poveste.

Unul dintre ei era Chuck Stout, de 70 de ani, care a estimat că merge zilnic aproape 30 de kilometri în calitate de „colector" din depozit, trăgând produsele de pe rafturi ca să onoreze comenzile. „Oamenii numesc acest loc «închisoare», pentru că mergi în şir indian, intri în tură, te duci şi-ţi faci treaba", mi-a spus el. într-o altă viaţă, Chuck a petrecut patruzeci şi cinci de ani în corporaţia McDonald's, unde s-a numărat printre manageri, ca director de dezvoltare a produselor la finalul anilor '70, la sediul central de la nivel global. Dar Chuck a ajuns să-şi declare falimentul în 2011, după ce el şi soţia sa, Barbara, profesoară de muzică în vârstă de 57 de ani, şi-au văzut evaporate la bursă cele 410 000 de dolari. Şi-au pierdut casa de lângă terenul de golf de la Heron Pointe, o comunitate închisă din Myrtle Beach, Carolina de Sud, şi s-au mutat într-o rulotă-autocar National Seabreeze din 1996, pe care au botezat-o CT. (Mi-au explicat că în zilele bune „CT" este prescurtarea de la „confort total", iar în zilele proaste, de la „conservă de tinichea".) înăuntru se afla un ştergar brodat care spunea „Casa este acolo unde sunt şi îmbrăţişările."

Următorul lor job după Amazon a fost vânzarea de bere şi

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

burgeri la Campionatul de antrenamente de primăvară pentru Oakland Athletics.

Alt caz este cel al lui Phil DePeal, în vârstă de 48 de ani, veteran al Furtunii în Deşert. „îmi tot spun că nu e vorba decât despre două luni", a spus el. „Dacă am putut rezista în armată, pot să rezist şi la Amazon." Phil şi soţia lui, Robin, în vârstă de 46 de ani, au început lucrăturismul după prăbuşirea pieţei din 2008 şi după ce, în consecinţă, banca le-a pus sechestru pe casă. Concurenţa intensă provocată de creşterea preţurilor la mărfuri a zdrobit firma de colectare de fier vechi din Michigan a lui Phil, We-R-Junk. „Colectarea de deşeuri a explodat", a povestit el. „Oricine putea pune ceva pe maşină transporta gunoi." Acum trăiesc amândoi într-o rulotă tractată cu o camionetă Dodge P350, maro cu auriu. Pe o latură a rulotei era lipit un abţibild care spunea „Bani făcuţi uşor".

„Asta era aici când am cumpărat rulota", a spus Phil.

Cei mai mulţi dintre lucrătorii pe care i-am întâlnit în taberele Amazon făceau parte dintr-o populaţie care a crescut în ultimii ani cu o viteză alarmantă; americanii în vârstă, scăpătaţi şi itineranţi. în zilele de glorie ale unui loc precum Empire — era unei clase de mijloc puternice, cu joburi stabile şi fonduri de pensie —, situaţia în care trăiesc aceşti oameni acum ar fi fost, practic, de neimaginat.

Monique Morrissey, economistă la Economic Policy Institute, mi-a vorbit despre natura fără precedent a acestei schimbări. „Ne confruntăm cu prima inversare a

siguranţei pensionării în istoria modernă a Statelor Unite", a explicat ea. „începând cu mai tinerii baby boomers, fiecare generaţie care a urmat o duce mai rău decât precedentele în ceea ce priveşte capacitatea de a se pensiona fără să constate o scădere a standardelor de viaţă".

Asta înseamnă că nu te poţi odihni la bătrâneţe. Aproape nouă milioane de americani de peste 65 de ani erau încă angajaţi în 2016, cu 60 la sută mai mult decât în urmă cu zece ani.[73] Economiştii se aşteaptă ca aceste numere — împreună cu procentele reprezentând seniorii din câmpul muncii — să crească în continuare. Un sondaj recent sugerează că în prezent americanii se tem mai mult să supravieţuiască fondurilor pe care le au decât să moară.[74] Un alt sondaj arată că, deşi majoritatea americanilor mai în vârstă încă văd pensionarea ca pe „o perioadă de relaxare", doar 17 la sută se aşteaptă să nu muncească deloc în ultima parte a vieţii.[75]

Ideea de pensionare, în sine, este o invenţie relativ nouă. în cea mai mare parte din istoria omenirii, oamenii au muncit până au murit sau au fost prea infirmi ca să ridice măcar un deget, moment după care nu mai supravieţuiau prea mult. în 1795, părintele fondator şi vizionarul Thomas Paine a scris o broşură intitulată Justiţie agrară, care propunea o pensie anuală de 10 lire sterline începând cu vârsta de 50 de ani, ceea ce considera el că ar fi durata de viaţă tipică. Americanii l-au ignorat şi a trecut mai mult de un secol până când politicianul

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

german Otto von Bismarck să creeze prima asigurare de bătrâneţe din lume. Adoptat în 1889, planul lui Bismarck i-a recompensat cu pensii pe muncitorii care împlineau 70 de ani. Mişcarea aceasta a fost concepută ca să contracareze agitaţia marxistă şi să scape destul de ieftin, întrucât puţini germani supravieţuiau până la vârsta respectivă. Totodată, l-a adus pe Bismarck, poreclit Cancelarul de Fier şi constructor al unui imperiu de dreapta, în vizorul criticilor conservatori, care l-au acuzat că s-a cam înmuiat. însă el le-a respins plângerile ani de zile. „Spuneţi-i socialism sau cum vreţi voi; pentru mine e tot aia", a declarat el în Reichstag în 1881, în cursul uneia dintre primele dezbateri despre asigurările oferite de stat.

Noţiunea de pensionare a fost propovăduită în America începutului de secol XX de către William Osler, un medic celebru şi foarte vocal care ajutase la fondarea Facultăţii de Medicină Johns Hopkins. Muncitorii sunt în cea mai bună formă a lor la 40 de ani, a susţinut el într-un discurs din 1905, apoi o iau la vale până ajung pe la 60 de ani — moment în care, a sugerat el în glumă, ar putea fi la fel de bine adormiţi cu cloroform. Aceste remarci au ajuns să fie cunoscute drept „discursul cloroformului" şi au provocat un scandal naţional. Echipa editorială de la The New York Times i-a asemuit punctul de vedere cu cel al „triburilor de sălbatici care au obiceiul să-şi lovească bătrânii în cap ori de câte ori consideră că le stau în drum".[76] între timp, „oslerizarea" a avut o scurtă perioadă de glorie ca termen devenit popular. (Acea

monedă de schimb nu era totuşi chiar corectă, din moment ce planul pentru eutanasie forţată fusese împrumutat din The Fixed Period a lui Anthony Trollope, o poveste distopică şi probabil cea mai puţin populară operă a acestui autor, vândută doar în 877 de exemplare.[77])

Avocatul pensionării Lee Welling Squier a exprimat un sentiment asemănător în 1912, în termeni mult mai puţin amuzanţi:

După atingerea vârstei de 60 de ani, tranziţia de la nondependenţă la dependenţă reprezintă o etapă simplă — nu mai ai proprietăţi, prietenii au murit ori s-au mutat, rudele sunt tot mai puţine, ambiţia s-a prăbuşit de tot şi nu ţi-au mai rămas decât câţiva ani de trăit, iar moartea este un final definitiv şi bine-venit pentru toate — astfel de concluzii îl transformă inevitabil pe salariat dintr-un cetăţean independent şi plin de speranţă într- unui sărac şi neajutorat.[78]

Multe naţiuni industrializate au urmat exemplul Germaniei în adoptarea unor forme de asigurare pentru bătrâni. Dar Statele Unite, ţara individualismului în formă pură, întârzie să o facă. Până la începutul secolului XX, americanii care erau prea bătrâni ca să mai muncească aveau două opţiuni: se puteau muta împreună cu copiii lor — dacă aveau — sau puteau merge la azil, o instituţie sinistră importată din Marea Britanie, unde viaţa era atât de cumplită, încât rezidenţii — numiţi „deţinuţi”— este posibil să fi preferat „oslerizarea”. Observatorul unei astfel de instituţii din Sandusky, Ohio,

a descris-o astfel: „Clădirea este foarte veche şi dărăpănată; pereţii arată groaznic; nu sunt plase la geamuri; roiuri de muşte peste tot; scaune incomode; încăperi foarte murdare; deţinuţii fac toată treaba; hrana precară. Acest aşa-zis spital este un loc mizerabil, mai îngrozitor decât o puşcărie". într-un raport din 1920 al consiliului de stat al organizaţiilor caritabile din Colorado a apărut o instituţie la fel de sumbră: „Clădirea este o biserică veche, declarată în urmă cu cinci ani ca fiind nepotrivită pentru locuit; pereţii sunt nesiguri şi se prăbuşesc; clădirea nu protejează de frig; podelele sunt vechi, crăpate şi murdare; paturi murdare, suprapuse; un deţinut cu coxartroză la ambele şolduri, legat de un astfel de pat din luna septembrie, care nu a fost îmbăiat de atunci... într-o altă odaie dărăpănată se află o femeie în zdrenţe, trecută de 90 de ani, lipită de o sobă veche în încercarea de a se încălzi un pic".[79]

Azilul a devenit un simbol atât de puternic şi de temut, încât i s-a acordat un pătrat în cea mai veche versiune de Monopoly[80]. Plasată în colţul tablei de joc, această instituţie civică era locul ultimei şanse pentru orice jucător care „n-are destui bani ca să-şi plătească datoriile şi nu mai poate împrumuta, vinde sau ipoteca nimic din proprietăţi", potrivit regulilor din 1904 ale jocului. în versiunile ulterioare, creatorii jocului au turnat beton peste azil şi au făcut acolo „parcare fără plată".

A fost nevoie de Marea Criză pentru ca pensionarea să se transforme în realitate în Statele Unite. Erau prea mulţi muncitori şi prea puţine joburi, în consecinţă era limpede

că bătrânii trebuiau scoşi din rândurile forţei de muncă. în acelaşi timp, americanilor mai în vârstă nu le mergea prea bine. Până în 1934, mai mult de jumătate dintre ei nu aveau posibilitatea de a se întreţine.[81] Unele state încropiseră diverse sisteme pentru pensionarea vârstnicilor, dar acestea abia reuşeau să cuprindă o părticică dintre bătrânii nevoiaşi. Francis Townsend, un medic în California care se ocupase şi cu distribuţia de fân şi fusese şi manager al unei fabrici falimentare de gheaţă carbonică, a început să facă lobby pentru ceea ce a devenit cunoscut drept Planul Townsend: dacă un muncitor se pensiona la 60 de ani, guvernul federal îl recompensa cu o pensie lunară de până la 200 de dolari. în scurt timp, în ţară au apărut ca ciupercile după ploaie mii de „Cluburi Townsend". în parte ca răspuns la această iniţiativă populistă, preşedintele Franklin D. Roosevelt şi Congresul dominat de democraţi au aprobat Legea Asigurărilor Sociale din 1935, care, spre deosebire de Planul Townsend, le cerea viitorilor pensionari să contribuie la fond în perioada în care munceau. Cinci ani mai târziu a fost emis primul cec, pentru o anume Ida Mae Fuller, în vârstă de 65 de ani, din Vermont, care se pensiona dintr-un post de secretară în domeniul juridic. Cecul era în valoare de 22,54 dolari.

După adoptarea New Deal, economiştii au început să vorbească despre modelul american de finanţare a pensiilor ca despre un „scaun cu trei picioare". Acest tripod solid era compus din Asigurările Sociale, pensiile private şi o combinaţie între investiţii şi economii.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Bineînţeles că în ultimii ani două dintre aceste picioare au căzut. Mulţi americani şi-au văzut patrimoniul distrus de Marea Recesiune; chiar şi înaintea colapsului economic, mulţi dintre ei economiseau tot mai puţin. Şi din anii '80, angajatorii au înlocuit pensiile cu beneficii definite, finanţate de angajatori şi garantând o sumă lunară pe termen nelimitat, cu planurile 401(k), care se bazează adeseori pe contribuţia angajatului şi care se pot epuiza înainte de moartea acestuia. Promovate ca instrumente de libertate financiară care le permit angajaţilor să facă propriile alegeri în privinţa investiţiilor, planurile 401(k) sunt parte dintr-un curent cultural american mai larg, care se îndepărtează de responsabilităţile partajate, îndreptându-se către un individualism nesigur. Traducere: planurile 401(k) sunt cu mult mai ieftine pentru companie decât planurile de pensie.

„Pe parcursul ultimei generaţii, am fost martorii unui transfer masiv al riscului economic dinspre marile structuri de asigurări, inclusiv cele sponsorizate de sectorul corporatist şi în egală măsură de sectorul guvernamental, spre bilanţul contabil fragil al familiilor americane”, scrie Jacob S. Hacker, politolog la Yale, în cartea sa The Great Risk Shift. Mesajul general: „Sunteţi pe cont propriu”.[82]

Cu alte cuvinte, Asigurările Sociale reprezintă acum cea mai mare sursă unică de venit pentru majoritatea americanilor de peste 65 de ani.[83] Dar este şi îngrozitor de inadecvată. „în locul unui taburet solid cu trei

picioare, avem acum un pogo stick", a spus în glumă economistul Peter Brady, de la Investment Company Institute[84].

Asta înseamnă că banii abia dacă ajung pentru necesităţile de bază. S-ar putea ca aproape jumătate dintre angajaţii din clasa mijlocie să fie nevoiţi să trăiască la pensie cu un buget de hrană de 5 dolari pe zi, potrivit Teresei Ghilarducci, economistă şi profesoară la New School, în New York.[85] „Eu îi spun «finalul pensionării»„, a declarat ea într-un interviu. Mulţi pensionari pur şi simplu nu pot supravieţui fără un venit suplimentar. între timp, remarca ea, slujbele pentru americanii mai în vârstă sunt plătite mai prost şi devin tot mai solicitante din punct de vedere fizic. Ghilarducci era îngrijorată că ne întoarcem la lumea descrisă de Lee Welling Squier cu mai mult de un secol în urmă. Şi orice discuţie serioasă despre acea problemă, a adăugat ea, este complicată de o stigmă culturală. „Nu vorbesc niciodată despre această problemă în termenii «pensionării»„, a spus ea. Americanii detestă, în mod tradiţional, „ideea că trăieşti pe spinarea altcuiva sau nu eşti productiv".

Până la urmă, fie şi numai menţionarea cuvântului „pensionare" riscă să evoce stereotipul „boşorogului lacom": un bau-bau invocat de criticii sistemului de Asigurări Sociale la începutul secolului XXI, cel mai important dintre ei fiind fostul senator american de Wyoming Alan Simpson.[86] „Boşorogul lacom" îşi petrece vârsta de aur bucurându-se din plin de plăcerile timpului

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

liber şi în acelaşi timp sugând sângele vital al generaţiilor mai tinere. Este un vampir geriatrie, o versiune septuagenară a „reginei asistenţei sociale” a lui Ronald Reagan. Doar că aceasta conducea un Cadillac, în timp ce caricatura descrisă de Alan Simpson conduce un Lexus. De asemenea, Simpson a devenit celebru şi pentru ocările aduse „Panterelor Roz”, un grup de lobby în favoarea asigurărilor sociale care, de fapt, nu există; a fost inventat de el, ca om de paie — sau femeie de paie? —, pentru a-şi crea spaţiu de dispută şi argumentare. Atunci când un grup real de susţinere a sistemului de asigurări, Liga Femeilor Vârstnice, l-a acuzat că vitriolează pe criterii de vârstă şi sex, el a mers mai departe, trimiţându-le un e-mail în care le spunea că Asigurările Sociale au ajuns „ca o vacă de muls cu 310 milioane de ţâţe!”.

Acel e-mail se încheia cu un rămas-bun sarcastic, care părea să sugereze că legislatorul nu pusese niciodată piciorul într-un loc precum noile oraşe create în jurul companiei Amazon şi nu întâlnise niciodată pe niciunul dintre mulţii americani în vârstă care trebuie să trudească cât e ziua de lungă ca să-şi suplimenteze veniturile subţiate.

în finalul e-mailului se spunea: „Daţi un semn când v-aţi găsit o muncă cinstită!”

Film clasic: The Hills Have Eyes. Regizat de Wes Craven. Vanguard, 1977. Remake: The Hills Have Eyes. Regizat de Alexandre Aja. Fox Searchlight Pictures, 2006. (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Jenny Kane, „Gypsum Mine, Town of Empire Sold”, The Reno Gazette- Journal, 4 iunie 2016, p. A5. (N.a.)

Jenny Kane, „Empire Mining Co. Will Only Restore Part of Ghost Town”, The Reno Gazette-Journal, 24 august 2016, p. A4. (N.a.)

La momentul în care scriam, Google Maps încă nu-şi actualizase vederea stradală şi un localnic din Empire încă putea fi văzut udându-şi peluza, aici: https://www.google.eom/maps/@40.572901,119.34298,3a,75y,340.84h,74.5 t/data=!3m6! 1 e 1! 3m4! 1 sNxqOMbTKOKuCSPqOolMttQ! 2e0! 7i3328! 8i 166 4 (N.a.)

Abreviere de la denumirea în engleză, „fulfillment centers”. (N.t.)

„Amazon CamperForce Program”, film de promovare publicat de AmazonFulfillment la 19 iulie 2013, https://youtu.be/jTlDlRsWlbQ (N.a.)

în original, Don Wheeler. (N.t.)

în original workamper, cuvânt deja intrat în engleza americană, provenit din worker (muncitor) şi camper (ocupant al unui camping). în română am încercat adaptarea „lucrător” + „turist” = „lucrăturist”, deşi aceşti oameni nu fac în niciun caz turism, cu toate că uneori mi graţia lor este percepută astfel. (N.t.)

Denumire ironică a muncitorilor agricoli itineranţi, în special proveniţi din Oklahoma. (N.t.)

http://lovable-liberal.blogspot.com/2013/08/grapes-of-workamping.html; „American Refugees”: http://unlawflcombatnt.proboards com/thread/9293; „Affluent Homeless”:

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

http://earlystart.blogs.cnn.com/2012/12/12/workampers-filling-temporary- jobs-for-amazon-com-cnns-casey-wian-reports-on-these-affluent-homeless;
„Modern-Day Fruit Tramps”:
http://unionperspectives.blogspot.com/2012/02/workampers-are-new-iww- wobblies.html (N.a.)
Worhamper News, http://workamper. comand Workers on Wheels http://www. work-for-rvers-and-campers. com (N. a.)
Unii dintre aceşti lucrăturişti au apărut la ştirile din toată ţara în 2010, când Departamentul pentru Muncă al Statelor Unite a pretins că angajatorul lor, Gate Guard Services LP din Corpus Christi, i-a clasificat greşit drept contractori independenţi în loc de angajaţi şi ca urmare le datora acestor oameni 6,2 milioane de dolari, retroactiv. Mai târziu, un judecător federal a anulat această sentinţă. (N.a.)

Wor kamper News, iulie/august 2013, p. 33. (N.a.)

Wor kamper News, noiembrie/decembrie 2015, p. 36.

(N.a.)

Wor kamper News, septembrie/octombrie 2013, p. 20.

(N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Wor kamper News, septembrie/octombrie 2013, p. 17.

(N.a.)

http://dps.sd.gov/licensing/driver licensing/obtain a

license.aspx (N.a.)
Kristyn Martin, „Working into Their 70s: The New Normal for Boomers", Al-Jazeera America, 17 octombrie 2014. http://america.aljazeera.com/watch/shows/real-money-with- alivelshi/2014/10/Workampers retirement-babyboomers.html
Melissa Preddy, „Work Camping: Seasonal Jobs on the Road", AARP Bulletin, decembrie 2014. (N.a.)
Eric Spitznagel, „What the Kids Are Doing These Days", The New York Times Magazine, 6 noiembrie 2011, p. 9. (N.a.)
Amazon CamperForce Referral Form, 2015; era 50 de dolari în 2012: Amazon CamperForce Newsletter, mai 2012, p. 5. (N.a.)

Amazon CamperForce Newsletter, iulie 2012, pp. 2-5.

(N.a.)

Amazon CamperForce Newsletter, aprilie 2012, p. 3.

(N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Amazon CamperForce Newsletter, martie 2013, p. 3.

(N.a.)
https://www.scribd.com/document/133679509/CamperForce-Recruiting- Handout (N.a.)
„Bottom Line at Amazon.com: Money", Workamper News, iulie/august 2014, pp. 31-34. (N.a.)
Cu toate astea, se pare că nu toată lumea acordă prioritate stimulentelor de natură emoţională. „Unde se trage linia pentru lucrăturiştii de la Amazon.com: la bani", spune titlul unui articol de fond despre CamperForce, apărut în 2014 în Workamper News, care i-a intervievat pe câţiva lucrători. (N.a.)
Amazon CamperForce Newsletter, iulie 2013, p. 1. (N.a.)
Muncitorii nemulţumiţi au inventat ceva mai târziu cuvântul combinat „Shamcare", pentru a desemna serviciul medical intern al Amazon în cursul discuţiilor de pe Facebook. (N.a.)
„Workamper News Jobinar with Amazon CamperForce", http://www.youtube.com/watch?v=STC3funalGg [încărcat pe 21 martie 2013], (N.a.)
http: //talesfromtherampage. com/amazon .(N.a.)
„Workamper News Jobinar with Express Sugar Beet Harvest", https://www.youtube.com/watch?v=cbJtFHJHf_M [încărcat pe 26 februarie 2014], (N.a.)
Bureau of Labor Statistics, U.S. Department of Labor, Labor Force Statistics from the Current Population

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Survey, Unemployment Level 65 years and over: https://data.bls.gov/timeseries/LNU02000097 (N.a.)
„Reclaiming the Future: Challenging Retirement Income Perceptions", Allianz Life Insurance Company of North America, 2010. (N.a.)
S. Kathi Brown, „Retirement Attitudes Segmentation Survey 2013", AARP Research, Washington, D.C., 2013. (N.a.)
„Old Men at Forty", The New York Times, 24 februarie 1905. (N.a.)
David Lodge, „Rereading Anthony Trollope", The Guardian, 15 decembrie 2012, p. 16. (N.a.)
Lee Welling Squier, Old Age Dependency in the United States: A Complete Survey of the Pension Movement. New York: The Macmillan Company, 1912, pp. 28-29. (N.a.)
Harry C. Evans, The American Poorfarm and Its Inmates, Des Moines, IA: The Loyal Order of the Moose, 1926, pp. 13, 29. (N.a.)
Nancy Altman, „Social Security at 80: Lessons Learned", The Huffmgton Post, 18 august 2015. (N.a.)
U.S. Social Security Administration, „Historical Background and Development of Social Security: Pre-Social Security Period", https://www.ssa.gov/history/briefhistory3.html (N.a.)
Jacob S. Hacker, The Great Risk Shift: The Assault on American Jobs, Families, Health Care, and Retirement and How You Can Fight Back. Oxford: Oxford University Press, 2006, pp. x, 5-6. (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

„Fact Sheet: Social Security”, U.S. Social Security Administration, https://www.ssa.gov/news/press/factsheets/basicfact-alt.pdf (N.a.)
Emily Brandon, „The Retirement Pogo Stick”, U.S. News & World Report, 5 februarie 2009, disponibil doar online: http://money.usnews.com/money/blogs/planning-to-retire/2009/02/05/the- retirement-pogo-stick (N.a.)
Teresa Ghilarducci, „Our Ridiculous Approach to Retirement”, The New York Times, 22 iulie 2012, p. SR5. (N.a.)
Jeanne Sahadi, „Co-Chair of Obama Debt Panel under Fire for Remarks” CNNMoney.com, 25 august 2010.
mission (N.a.

)Capitolul patru. Planul de evadare

Confruntată cu o problemă insurmontabilă — suma prea mică primită ca ajutor social —, Linda a făcut ce ar fi făcut oricine în locul ei: a consultat internetül. Aşa a dat peste un website unde scria:
Poate că într-o altă viaţă ai fost nomad, vagabond sau hoinar, dar crezi că nu vei putea să-ţi permiţi vreodată viaţa liberă după care tânjeşti?
Poate că te-ai săturat, pur şi simplu, de roata aia de şoarece şi vrei să-ţi simplifici existenţa.
Avem veşti bune pentru tine: poţi, iar noi suntem aici ca să-ţi arătăm cum s- o faci![87]
Linda descoperise CheapRVLiving.com, creaţia unui fost magazioner de la Safeway, rezident în Alaska, pe nume

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Bob Wells. Imaginaţi-vă o doctrină anticonsumeristă predicată cu râvna unei evanghelii a prosperităţii — aşa era mesajul lui Bob. El predica traiul fericit şi simplu. Toate articolele sale subliniau un principiu de bază — cea mai bună cale de a-ţi descoperi fericirea, sugera el, era să devii ceea ce societatea, în marea ei parte, considera o persoană fără adăpost.

„Cheia este să elimini singura cheltuială mare pe care o avem cu toţii”, scria Bob, cerându-le imperios cititorilor săi să evite casele şi apartamentele tradiţionale, în favoarea a ceea ce unii nomazi numesc „imobiliare pe roţi”:

o furgonetă, o maşină sau o rulotă. Bob observa că existau rulotişti şi furgonetişti care supravieţuiau cu 500 de dolari pe lună sau mai puţin — o sumă care a căpătat imediat sens pentru Linda — şi creiona un exemplu de buget trăgând de acea sumă mizerabilă pentru a acoperi strictul necesar, inclusiv banii de hrană, asigurarea maşinii, benzina, abonamentul telefonului mobil şi un mic fond pentru urgenţe.

Odiseea de furgonetist a lui Bob începuse cu aproape două decenii în urmă, cu mult mai puţin entuziasm. în 1995 se lupta să treacă prin divorţul urât de soţia lui, cu care stătuse treisprezece ani şi cu care avea doi copii mici. Era ceea ce el numeşte „dependent de îndatorare”, cu 30 000 de dolari sumă descoperită pe cârdurile de credit. Se pregătea să-şi declare falimentul personal. Când a venit momentul să se mute din locuinţa aglomerată a familiei, aflată în Anchorage, Bob a plecat

la Wasilla, unde cumpărase cu ani în urmă o bucată de teren, ca să-şi ridice o casă. Nu avea decât fundaţia şi podeaua. Descurajat, a locuit într-un cort, folosind locul ca tabără de bază de unde făcea naveta cei 80 de kilometri spre serviciu, în Anchorage.

Nu după mult timp şi-a dorit să fie mai aproape de copii şi de Safeway, unde avea un job stabil. (Tatăl lui fusese manager la Safeway şi Bob găsise primul job aici, ca ambalator, în ziua când împlinise 16 ani.) Dar apartamentele din Anchorage erau scumpe şi întreţinerea a două gospodării separate părea aproape imposibilă. Din cei 2 400 de dolari pe care îi primea lunar, jumătate mergeau la fosta soţie. „Ea primeşte 1 200 de dolari, iar mie îmi rămân 1 200, şi în Anchorage nu poţi închiria nimic la banii ăştia", a spus el. „în cele mai multe locuri poţi, dar cu siguranţă aici nu se poate."

între timp, consuma timp şi benzină în fiecare zi cu naveta între Anchorage şi Wasilla. începuse să se simtă cuprins de disperare.

Aşa că Bob a încercat un experiment. Ca să economisească benzină, a început să petreacă în oraş zilele lucrătoare ale săptămânii, dormind într-o camionetă Ford Courier veche, cu acoperiş de pânză de cort, şi să se întoarcă în Wasilla la sfârşit de săptămână. Asta i-a mai eliminat un pic din presiunea financiară. Când era în Anchorage, parca lângă Safeway, ceea ce nu-i deranja pe manageri. Dacă cineva nu venea la schimb, îi ofereau lui

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Bob tura respectivă — din moment ce se afla deja acolo — şi în felul acesta era plătit şi pentru ore suplimentare. Iar asta l-a făcut să se întrebe: aranjamentul n-ar putea fi permanent?

Bob nu se putea imagina trăind tot timpul în camioneta lui înghesuită, dar a început să rumege opţiunile pe care le avea. Pe traseul pe care făcea naveta trecea pe lângă o autodubă Chevrolet, destul de rablagită, care stătea parcată în faţa magazinului unui electrician, cu o pancartă pe care scria „De vânzare" alături. într-o zi a intrat să se intereseze de ea. A aflat că vehiculul nu avea probleme mecanice. Doar că era atât de urâtă şi paradită, încât şefului îi era jenă să meargă cu ea la clienţi. Preţul de vânzare era de 1 500 de dolari, exact cât îi mai rămăsese lui Bob din economii. A riscat totul pe această carte.

Pereţii autodubei aveau o înălţime de doi metri, iar în spate se găsea o uşă- rulou. Podeaua avea o lăţime de 2,50 pe 3,60 metri. Vehiculul chiar era de dimensiunea unui dormitor micuţ, şi-a spus Bob, desfacându-şi salteaua şi păturile. Dar, în timp ce stătea întins în camionetă, în prima noapte petrecută acolo, s-a trezit plângând. Indiferent ce-şi spunea, intrarea în noua viaţă îi rupea sufletul. Nu-l ajuta nici faptul că, în patruzeci de ani de viaţă, nu fusese niciodată o persoană veselă şi optimistă. încă din copilărie avusese parte de lecţii dure despre nestatornicie şi instabilitate, când i-a fugit pământul de sub picioare, uneori la propriu. Pe când era copil mic, părinţii lui, nefericiţi în căsnicie, s-au mutat pe

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

rând la Flagstaff şi Prescott, în Arizona, şi în Ponca City, Oklahoma. În 1961, când avea şase ani, familia s-a stabilit în Anchorage. Trei ani mai târziu, a venit sfârşitul lumii. Sau, cel puţin, aşa i s-a părut atunci. Al doilea cel mai puternic cutremur înregistrat din istorie a lovit sudul şi centrul statului Alaska pe 27 martie 1964, la ora 17:36, când s-a produs o ruptură între plăcile tectonice ale Pacificului şi Americii de Nord[88]. Marele Cutremur din Alaska, cunoscut şi sub numele de Cutremurul din Vinerea Mare, a avut o magnitudine de 9,2 pe scara Richter şi a durat patru minute şi jumătate, absolut îngrozitoare, cu numeroase replici. Oraşele de coastă ale Alaskăi au fost măturate de tsunami, iar Anchorage a fost devastat de alunecările de teren care au pus la pământ cvartale întregi. Turnul de control de pe Aeroportul Internaţional din Ancorage, înalt de 18 metri, s-a prăbuşit. Cărămizi de ciment au căzut de pe faţada clădirii J.C. Penney, cu cinci etaje, strivind oamenii şi maşinile de dedesubt. La şcoala lui Bob, Denali Elementary, fundaţia era brăzdată de crăpături şi un horn de cărămidă s-a prăbuşit prin acoperiş, scoţând clădirea din uz pentru tot anul următor.[89]

Bob îşi aminteşte cum stătea ghemuit în casă, fără lumină şi fără căldură. Afară, temperatura era sub limita îngheţului şi pe străzi se aşternuse un strat de zăpadă. „Era ca şi când pământul s-ar fi deschis în jurul nostru şi toată noaptea am avut parte de replici”, a spus el. „Auzeai cum explodează casele. Stăteai întins în patul tău

şi mai exploda o casă. Erau scurgeri de gaze, care se aprindeau într-un fel sau altul."

Casa lui nu a sărit în aer în noaptea aceea. Dar a făcut-o, într-un anumit sens, şapte ani mai târziu, pe când Bob avea 16 ani şi părinţii lui s-au despărţit în cele din urmă. Sora lui a ales să locuiască alături de mama lor. Lui Bob i-a părut rău de tatăl său şi a decis să rămână cu el. în scurt timp a trebuit să împartă acoperişul de deasupra capului cu o mamă vitregă pe care o ura. Pe măsură ce se maturiza, încerca să ţină piept sentimentelor de deşertăciune pe care le simţea. în anii care au urmat s-a străduit să umple acest gol cu orice i-a căzut la îndemână: datorii, mâncare, sex, religie.

Bob n-a fost niciodată prea mândru de viaţa pe care şi-a clădit-o. Dar când s-a mutat într-o camionetă, la vârsta de 40 de ani, au dispărut şi ultimele rămăşiţe ale stimei de sine, atâta cât îi rămăsese. S-a temut să nu fi atins ultima bornă, fundul prăpastiei. Se privea cu ochi critic: tată a doi copii, angajat, care n-a reuşit să-şi salveze căsnicia, nevoit să trăiască într-un vehicul. Şi-a spus că e un om fără adăpost, un ratat. „Devenise ceva obişnuit să plâng până adormeam", a spus el.[90]

Autoduba pe care o numea adeseori camionetă avea să-i fie casă în următorii şase ani. Cu toate astea, traiul acolo nu a fost decăderea în mizerie la care se aşteptase. Lucrurile au început să se schimbe imediat ce a făcut interiorul locuibil. A construit paturi suprapuse din placaj şi plăci aglomerate. Dormea în cel de jos, iar pe cel de sus îl folosea ca loc de depozitare. A adus înăuntru şi un

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

fotoliu confortabil. A prins în pereţi rafturi de plastic. Drept bucătărie improvizată a folosit o cutie frigorifică şi o plită cu două ochiuri. Din toaletele supermarketurilor îşi umplea un bidon de patru litri cu apă. în zilele libere veneau băieţii lui în vizită. Unul dormea în patul suspendat şi celălalt pe fotoliul extensibil.

în scurt timp, Bob a ajuns să simtă că nu-i lipsesc prea multe din fostul stil de viaţă. Dimpotrivă, gândul la unele dintre lucrurile care îi lipseau acum — în special chiria şi facturile de utilităţi — îi dădea o stare de euforie. Cu banii economisiţi a continuat să facă duba tot mai confortabilă. A izolat pereţii şi acoperişul. A cumpărat un încălzitor pe combustibil şi o butelie de 150 de litri de propan, ca să aibă căldură în lunile de iarnă, când temperatura cobora la minus 30 de grade şi a instalat în tavan un ventilator care să facă răcoare vara. După ce a mai adăugat un generator, o baterie şi un transformator, a fost mai simplu să facă lumină seara. Curând şi-a cumpărat şi un cuptor cu microunde şi un televizor cu tub catodic şi diagonală de 70 de centimetri.

S-a ataşat aşa de mult de acest nou stil de viaţă încât, atunci când motorul camionetei s-a defectat, n-a ezitat nicio secundă. A vândut terenul din Wasilla, cu tot cu structura de rezistenţă a casei pe care continua s-o construiască folosind banii de pe cârdurile de credit. O parte din suma obţinută s-a dus pe reparaţia motorului. „Chiar nu ştiu dacă aş fi fost suficient de curajos s-o fac fără să fi fost nevoit", recunoaşte Bob pe website-ul lui. Dar, privind în urmă, este bucuros de schimbare. „Când

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

m-am mutat în dubă, mi-am dat seama că tot ce-mi spusese societatea era o minciună — că trebuie să mă căsătoresc şi să trăiesc într-o casă împrejmuită cu gard alb şi să merg la serviciu, apoi să fiu fericit până la sfârşitul vieţii, dar eu fusesem nefericit până atunci", mi-a spus el într-un interviu. „Pentru prima dată am fost fericit când am locuit în duba mea."

în 2005, Bob a pus bazele CheapRVLiving.com. Website-ul a început ca o colecţie modestă de „cum-se-face" pentru cititorii care sperau să poată trăi într-un vehicul, cu un buget strâmtorat. Cheia era „pustnicia[91]": să te retragi din civilizaţie, în loc să te bazezi pe lucruri de genul branşamentelor la apă, canalizare sau electricitate, care vin la pachet cu locul plătit din parcarea de rulote. (Cu toate că sensul informai al cuvântului a fost extins, „pustnicia" — aşa cum probabil vor puncta imediat puritanii — implică şi să fii parcat undeva, departe, în sălbăticie. Locatarii de vehicule care fac acest gen de lucruri în oraşe nu practică „pustnicia" — acestea sunt „parcări clandestine" sau „campări clandestine". Totuşi, website-ul lui Bob oferă strategii pentru ambele stiluri de viaţă.)

După colapsul financiar din 2008, traficul de pe CheapRVLiving.com a explodat. „Am început să primesc mesaje de la oameni care îşi pierduseră jobul, îşi terminaseră economiile şi se confruntau cu sechestrul pus asupra locuinţelor", a scris el mai târziu.[92] Alungaţi din clasa mijlocie, aceşti cititori încercau să-şi dea seama cum pot supravieţui. Căutarea pe Google a sintagmelor

precum „trai ieftin” şi „traiul într-o maşină sau dubă” îi aducea pe website-ul lui Bob. Şi într-o cultură în care ghinionul financiar era pus în mare parte pe seama victimelor sale, Bob le oferea acestor oameni încurajare, în locul oprobiului. „La un moment dat, a existat un contract social prin care, dacă jucai după reguli (mergeai la şcoală, îţi luai un job şi munceai din greu), totul era în regulă”, le spunea el cititorilor. „Asta nu mai este valabil în zilele noastre. Poţi face totul ca la carte, exact aşa cum vrea societatea să faci, şi să sfârşeşti tot falit, singur şi fără adăpost.” Mutându- se în autoutilitare şi alte vehicule, oamenii puteau deveni contestatari de conştiinţă ai sistemului care îi trădase. Puteau renaşte în vieţi pline de libertate şi aventură.

Toate acestea aveau un precedent. La mijlocul anilor '30, când America era prizonieră în ghearele Marii Crize, au intrat pentru prima dată în producţie de masă casele-rulotă.[93] Cei care aveau acest hobby sau doar un lot mic de pământ construiseră ani de-a rândul ciudatele drăcovenii, dar în momentele acelea popularitatea lor crescuse până la cer. „La început... rulota nu era decât o arătare diferită în camping... apoi oamenii au descoperit că ar putea trăi acolo”, menţiona Fortune Magazine doi ani mai târziu.[94]

La momentul respectiv, milioane de americani executaţi silit împărtăşeau deja sentimentele pe care Bob le-a făcut cunoscute mai târziu. Oamenii îşi respectaseră partea din contractul social, şi totuşi sistemul îi trădase. Unii dintre ei au avut o revelaţie: că ar putea scăpa de dominaţia

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

chiriei, mutându-se în case-rulotă. Devenind nomazi. Eliberându-se. Ce naiba, era mai tare ca Hooverville[95].

„Să mergi oriunde, să te opreşti oriunde, să scapi de impozite şi de chirie — chiar e ceva irezistibil. Până acum numai moartea a oferit atât de multe într-un singur pachet", potrivit unui articol apărut în Automotive Industries în 1936.[96]

„Devenim rapid o naţiune pe roţi", scria un reputat sociolog în The New York Times, în 1936. „Astăzi, sute de mii de familii şi-au strâns lucrurile în casele călătoare, şi-au luat rămas-bun de la prieteni şi au pornit-o la drum... [în curând] vor apuca pe aceeaşi cale şi alţii, transformând o parte importantă din naţiunea noastră în ţigani nomazi." Roger Ward Babson, oracol financiar care a prevăzut prăbuşirea pieţei din 1929, a făcut să se ridice câteva sprâncene când a anunţat că, până în 1950, o jumătate dintre americani vor trăi în case-rulotă.[97]

Harper's Magazine a decretat că „locuinţele pe roţi" reprezentau „un nou mod de viaţă, care ne va schimba în cele din urmă arhitectura, morala, legile, sistemul industrial şi sistemul de impozitare".[98]

în următorul sfert de secol, americanii au cumpărat sau au construit în propriile garaje şi curţi aproximativ un milion şi jumătate de case-rulote.[99] Moda s-a încheiat în jurul anului 1960, odată cu creşterea aşa-zisei „case mobile": unităţi locative construite ieftin, mai spaţioase decât verii lor nomazi, însă oferind mai puţină libertate —

pentru că, odată ce erau remorcate până în parcul de rulote, de obicei rămâneau acolo.

Criticile sociale au fost împărţite în privinţa rulotiştilor, descriindu-i deopotrivă ca pionieri iubitori de libertate sau prevestitori ai dezintegrării sociale. Scriitorul David A. Thornburg, ai cărui părinţi au trăit timp de cincisprezece ani într-o casă-rulotă, a văzut în elanul lor de autodeterminare o revoluţie tăcută. în istoria poetică intitulată Galloping Bungalows[100], el a scris:

Şi astfel, chiar din inima Marii Crize s-a născut un vis: visul evadării. Evadarea din zăpadă şi gheaţă, din impozite uriaşe şi chirii, dintr-un sistem economic în care nimeni nu mai are încredere. Evadare! Pentru iarnă, pentru weekend, pentru restul vieţii tale. N-ai nevoie decât de un pic de curaj şi de o casă-rulotă de 600 de dolari.

Apoi a detaliat:

Marea Criză a redus milioane de americani de toate vârstele şi condiţiile sociale la situaţia de neajutorare a adolescenţilor... Dar câţiva oameni au văzut oportunitatea din acest haos — oportunitatea de a-şi reclădi lumea şi valorile pe principii mai personale şi poate mai puţin vulnerabile. Printre aceşti întemeietori s-au aflat şi rulotiştii pionieri ai anilor '30, peste un milion de oameni puternici, idealişti şi rebeli, oameni care s-au retras chibzuit şi deliberat. Oameni care au ales să nu aştepte să-i salveze guvernul sau marile afaceri, care au ales să-şi ia destinul economic în propriile mâini. Oameni care au ales să alunece din laţul clasei mijlocii şi să formeze

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

pentru ei înşişi o subcultură cu totul nouă — o viaţă măcar un pic mai liberă, un pic mai autonomă şi mai puţin încărcată de anxietate, un pic mai apropiată de dorinţele inimii lor.

Chiar şi după ce şi-a revenit bursa, Bob a continuat să primească veşti de la refugiaţii sărăciţi pentru care „ajutorul de şomaj” adusese prea puţină alinare. Se părea că, spre deosebire de rulotiştii anilor '30 — din care o mare parte reveniseră, în cele din urmă, la casele de „lemn şi cărămidă” —, noul val de nomazi se pregătea pentru o tranziţie mai durabilă.

„Banii sunt o problemă majoră pentru noi toţi, mai ales în economia pusă la pământ din zilele noastre”, a scris Bob în 2012, într-un articol despre bugetare. „Aproape în fiecare săptămână primesc un e-mail de la câte un cititor care îmi spune că şi-a pierdut serviciul în urmă cu ceva timp, iar acum este evacuat. Printre alte întrebări, vor să ştie şi dacă îşi pot permite să fie nomazi în furgonete. Le scriu şi le răspund şi la alte întrebări, apoi îi întreb şi eu: «Dar cum îţi poţi permite să nu fii nomad?» Sunt convins că traiul într-o maşină, autoutilitară sau rulotă este de departe cel mai ieftin mod de trai pe termen lung.”[101]

Până la acel moment, website-ul lui Bob includea articole despre locuitul în vehicule de toate dimensiunile, de la un Ford Festiva subcompact şi o Toyota Prius, până la autoutilitare din fiecare epocă posibilă şi chiar un autobuz casat al U.S. Air Force. Erau prezentaţi şi unii dintre locatari, inclusiv Charlene Swankie[102] (cunoscută şi sub numele de „Swankie Rotiţe[103]”), care s-a mutat

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

într-o autoutilitară la vârsta de 64 de ani, când a rămas prea falită ca să închirieze un apartament decent, şi care se lupta cu astmul şi cu durerile de genunchi. Acest stil de viaţă i se potrivea; a slăbit aproape 30 de kilograme şi a pornit într-o aventură, cu scopul să vâslească în toate cele cincizeci de state într-un caiac galben pe care-l transporta pe dubiţă. (Swankie a reuşit să-şi termine misiunea la vârsta de 70 de ani şi şi-a stabilit un nou obiectiv: să parcurgă cei aproape 1 300 de kilometri ai traseului Arizona Trail[104].) într-un alt articol, un nomad pe nume Dan Soldatul[105] descria cum şi-a pierdut serviciul în Ohio şi cum trăia într-o camionetă Toyota albă, cu un acoperiş roşu de cort instalat deasupra, vehicul cu care ajunsese până în sudul Floridei şi pe care îl botezase VER sau „vehicul de retragere”. Ca adept al pregătirilor pentru supravieţuire în caz de catastrofa, era de mult gata pentru CLIR sau „Când Lucrurile o Iau Razna”. „Nu sunt decât un om obişnuit care a căzut victimă răsturnării situaţiei economice din prezent. Pe fond, mă simt de parcă aş merge în camping şi nu mă consider fără adăpost”, a scris el pe website. „Cred că acesta este un semn despre ce va să vină şi vom vedea peste tot oameni trăind în corturi şi vehicule (vă amintiţi de «oraşele Hoover?»). «Traiul nomad fără adăpost» este atât de răspândit, încât poliţiştii nici măcar nu se mai ostenesc să-i împiedice pe oameni să-l practice.”[106]

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Swankie Rotiţe are în dubă o hartă care îi aminteşte de aventura ei în caiac prin toate cele cincizeci de state CheapRVLiving.com acoperă subiecte de la alegerea şi echiparea vehiculului până la găsirea unor joburi sezoniere şi hrana sănătoasă din călătorie. Are instrucţiuni care detaliază cum poţi instala pe acoperiş panouri solare al căror preţ a scăzut în ultimii zece ani, permiţând astfel accesul la o tehnologie cândva doar la îndemâna celor relativ influenţi, imposibil de atins pentru rulotiştii cu bani puţini.

Din motive de „clandestinitate” — pentru a evita să fie hărţuiţi de trecători sau, mai rău, alungaţi şi chiar amendaţi de poliţie —, cititorii erau avertizaţi să-şi

ascundă panourile solare printre barele suportului pentru bagaje sau ale scării mobile.

Cu toate că multe dintre articolele publicate vizau chestiuni practice, Bob a tatonat şi idei filosofice. Posta citate însufleţitoare aparţinând unor categorii foarte diferite de gânditori, de la Braveheart şi Dale Carnegie până la Kahlil Gibran, Hellen Keller, Henry David Thoreau şi J.R.R. Tolkien. Prin alăturarea acestei retorici împrumutate şi a meditaţiilor existenţiale personale, Bob sugera că un trai simplu, nomad poate merge dincolo de satisfacerea nevoilor primare, devenind un portal pentru aspiraţii mai înalte: libertate, înnoirea sinelui şi aventură. Pentru americanul obişnuit, acest tip de efemeritate fragilă poate sugera o versiune modernă a romanului Fructele mâniei. Merită însă menţionată o diferenţiere critică. Pentru refugiaţii nomazi din epoca Dust Bowl[107] care erau cândva porecliţi batjocoritor „Okies", stima de sine însemna să ţii aprins jarul unei speranţe preţioase: aceea că, într-o bună zi, situaţia iniţială va fi refăcută şi oamenii se vor întoarce în locuinţele tradiţionale, recuperând astfel măcar o iotă de stabilitate.

La fel ca mulţi dintre rătăcitorii pe care i-a inspirat, Bob a văzut lucrurile diferit. El a avut viziunea unui viitor în care prefacerile economice şi de mediu vor deveni noua normalitate americană. Din acest motiv, nu a prezentat traiul nomad ca pe o soluţie rapidă, ceva care să-i ajute pe oameni să treacă peste un moment dificil până când se stabilizează societatea, punct în care s-ar fi putut reintegra în marea masă. Aspiraţia lui Bob a fost mai

degrabă să creeze un trib de nomazi ai cărui membri să poată opera în afara sau chiar dincolo de fragila ordine socială: o lume paralelă, pe roţi.

Până la finalul lui 2013, forumul de discuţii de pe website-ul lui Bob atrăsese mai mult de 4 500 de membri înregistraţi. După nici trei ani, numărul crescuse la peste 6 500. Nomazii schimbau sfaturi despre orice, de la cum să-ţi primeşti în continuare corespondenţa până la gestionarea singurătăţii şi evitarea hărţuirii din partea poliţiei. în acest mediu încurajator, chiar şi o întrebare simplă, de genul „unde fac duş?", genera o revărsare de soluţii ingenioase. Unii comentatori, de exemplu, recomandau abonarea la săli de sport fără fiţe — Planet Fitness era cea mai frecventă alegere — şi folosirea statutului de membru drept permis naţional pentru duşuri. Alţii pariau pe ştersul cu buretele şi folosirea generoasă a

şerveţelelor umede pentru bebeluşi. Alţii preferau duşurile solare, care semănau cu nişte pungi uriaşe pentru perfuzii, cu una dintre laturi vopsită în negru ca să capteze căldura. Unii se îmbăiau folosind vermorele pentru grădină. Alţii ştiau spălătorii cu duşuri amenajate în spate, unde plăteai per utilizare. Alţii mergeau în parcările pentru tiruri, precum Flying J, Love's şi Pilot, care îi recompensau pe şoferi cu credite pentru duş la fiecare plin. Şoferii de tiruri strângeau adeseori mai multe gratuităţi decât aveau nevoie şi le mai ofereau din creditele lor colegilor călători aflaţi la rând la casă[108].

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Conversaţiile au devenit tot mai aprinse şi nu se limitau doar la CheapRVLiving.com. Site-ul lui Bob era doar un nod din reţeaua în plină expansiune de locuri de adunare unde nomazii săraci, împrăştiaţi prin ţară, puteau să înveţe unii de la alţii şi să se susţină reciproc.
Comunitatea online există cel puţin din noiembrie 2000, când un personaj misterios, autointitulat „lance5g", a creat „Trăind în duba ta", un forum de discuţii pe Yahoo, folosind o introducere simplă:
Bine ai venit. Aş vrea să-ţi împărtăşesc nişte aspecte interesante ale tehnicii de a trăi în duba ta, cu scopul de a economisi — ce altceva? Dolari.
Evident, tema aceasta de discuţie este mai potrivită pentru un bărbat singur, dar şi femeile pot învăţa din ea...
Categorii: baie, dormit, parcare, mersul la toaletă, siguranţă, cum eviţi să fii depistat, amenajare interioară, nopţile de iarnă.[109]
După asta, lance5g n-a mai scris niciodată nimic. Ca versiune ieftină a lui Dumnezeu atotfacătorul, aşa cum era definit de teologii iluminişti, a construit o lume, a pus-o în mişcare şi a plecat. Totuşi, creaţia lui a crescut fără el, populată cu ceea ce urma să devină un grup strâns de prieteni care postau sub nume precum „nomadubist" şi „fatacurezervoruldevw". Apoi a intervenit o problemă: Yahoo a decis să mute toate forumurile de discuţii pe o nouă platformă. Grupurile cu

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

proprietari inactivi nu păreau că vor supravieţui acestei tranziţii.

Unul dintre cei mai activi membri ai comunităţii „Trăind în duba ta” era un nomad sociabil, pe nume Dansatorul Fantomă. Pe 1 ianuarie 2002, Dansatorul Fantomă era parcat lângă un McDonald's pe Autostrada 41, în Vincennes, Indiana, în casa lui — o camionetă maronie Ford FI50 din 1989. Auzise că termenul-limită pentru migrarea forumurilor de discuţii era până la final de zi. Era îngrijorat: oare prietenii lui, deja împrăştiaţi peste tot prin ţară, erau cât pe ce să-şi piardă clubul de pe internet? Faptul că nu ştia ce avea să se întâmple îl chinuia îngrozitor, ca şi cum ar fi fost trecerea sistemelor informatice în mileniul al treilea, dar la scară mică. Şi totuşi, nu făcuse nimic ca să se pregătească pentru situaţia asta.

Când i-a venit ideea, i s-a părut firească: de ce să nu creeze un nou spaţiu de întâlnire, înainte ca vechiul loc să piară în întuneric? Pentru asta, Dansatorul Fantomă nu putea, pur şi simplu, să dea buzna în McDonald's cu un laptop. în primul rând că nu avea aşa ceva, iar hotspoturile de Wi-Fi n-aveau să fie omniprezente pentru încă nişte ani buni. Aşa că a încropit în grabă o conexiune la internet între telefonul public şi echipamentul limitat pe care-l avea în camionetă, „în stilul lupului singuratic”, cum i-a spus el. Aranjamentul se baza pe un conector acustic Konexx; un dispozitiv care, ataşat la receptorul unui telefon public, putea primi şi transmite date în sistem analog prin poziţionarea microfonului în cască şi a

difuzorului la microfonul telefonului. Celălalt capăt al acestui conector era cuplat la un decodor WebTV, care avea integrat un modem ce îţi permitea navigarea simplă pe internet; aceste decodoare începuseră să apară pe la jumătatea anilor '90, când computerele erau mult mai scumpe şi mai puţin intuitive. Ca să economisească spaţiu, Dansatorul Fantomă atârnase decodorul de staţia lui radio de emisie-recepţie, iar de acolo îl conectase cu un televizor Philips cu diagonala de 33 de centimetri, care stătea pe podeaua din dreptul locului pasagerului.[110] După ce a petrecut ore bune ca să realizeze toate cablajele, a introdus 35 de cenţi în telefonul public, s-a conectat la Yahoo şi a iniţiat o nouă temă de discuţie, care se intitula: „Rulotişti: Trăind în duba ta 2”.[111] Era mândru de această reuşită, o fărâmă de „minitehnicus” devenit legendă, care a determinat un blogger foarte cunoscut să-l numească „fondatorul traiului în furgonetă”.[112]

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Dansatorul Fantomă în camioneta în care locuia

Ceva mai târziu, Dansatorul Fantomă a realizat că dăduse greş. Din cauza fusurilor orare, ratase cu câteva ore termenul-limită. Cu toate astea, nu a contat. Membrii comunităţii l-au urmat spre noul forum de discuţie. Şi, cu toate că Yahoo nu a închis niciodată originalul „Trăind în duba ta", acesta a devenit un oraş-fantomă virtual, invadat de roboţii de spam ai industriei porno, care vindeau „întâlniri ocazionale" şi „singuratici cibernetici perverşi" unui public inexistent. între timp, „Trăind în duba ta 2" a atras mii de nou-veniţi, inclusiv pe Bob Wells, şi a continuat să câştige teren. în cei patru ani care au urmat după colapsul economic din 2008, numărul

membrilor s-a dublat, ajungând la 8 560 de persoane. Una dintre descrierile acestui grup sună astfel: „Furgonetiştii" reprezintă locul de întâlnire al unui trib împrăştiat prin toată ţara. Reprezintă Adunarea Bătrânilor, Leagănul Grijii pentru cei care au ajuns în această cultură în urma propriilor alegeri sau a împrejurărilor, locul Ritualurilor de Trecere pentru nouveniţi, un loc unde Vânătorii şi Culegătorii de Informaţii împart prada cu tot tribul.

Conversaţia lor s-a întins şi spre alte platforme. în 2010, un membru al tribului Yahoo a pus bazele unui grup de Facebook intitulat: „Furgonetiştii: trăind în furgoneta ta"[113], cu o declaraţie privind misiunea asemănătoare afişată în documentul „întrebări frecvente":

Este vorba despre grijă, împărtăşire, dăruire de cunoştinţe, noi prietenii şi grija unul faţă de altul.

Acelaşi document a ridicat şi cea mai spinoasă problemă a participării într- o reţea de susţinere reciprocă ai cărei membri sunt adesea strâmtoraţi în privinţa banilor:

Mulţi dintre cei din grup sunt săraci. Când te loveşte un dezastru, adesea te lasă fără nimic sau te lasă fără bani, dependent de bunăvoinţa rudelor, prietenilor şi câteodată a străinilor. Deşi nu vrem ca acest grup să se transforme într-un loc de cerşit cibernetic, din când în când, cei care sunt faliţi şi disperaţi pot cere ajutorul membrilor. Vă încurajăm să vă folosiţi discernământul în legătură cu ce vreţi şi ce puteţi să faceţi.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Pe Reddit a început, în 2010, un forum de discuţii denumit „furgonetiştii”, care a ajuns să includă mai mult de 26 000 de cititori.[114] Pe YouTube, zeci de amatori de bricolaj au concurat să ajungă un Bob Vila[115] al traiului în dubă, făcând paradă de trucuri care să transforme cele mai banale vehicule în veritabile cabane pe roţi, bine amenajate. Unele website-uri compilează trucuri şi noutăţi de la călători din toată ţara, agregându-le într-o hartă cu funcţia de căutare a locurilor prietenoase cu nomazii. Unul dintre ele, FreeCampsites.net, afişează locuri idilice din natură unde vizitatorii pot sta gratuit, de la mici parcuri de oraş până la păduri întinse. Altul, AllStays.com, identifică firme care permit parcarea peste noapte, de la parcările pentru tiruri până la cazinouri, magazinele sportive Cabela's şi restaurantele Cracker Barrel. Acest site vindea şi o aplicaţie pentru smartphone dedicată aşa-numitului „Wallydocking”, sau autogospodărirea în parcările Walmart.

Walmart a fost îndrăgit multă vreme de rulotişti, pentru că le-a permis să rămână peste noapte în parcările sale. Unii cred că fondatorul Sam Walton, un pasionat vânător de păsări, a dat startul acestei tradiţii din solidaritate cu cei care trăiesc în aer liber. Alţii cred că este o strategie şireată de a câştiga mai mulţi cumpărători. Oricum ar fi, nomazii apreciază această invitaţie care frustrează însă afacerile cu locuri de campare plătite şi parcările de rulote, deloc încântate să-şi piardă businessul. Totuşi, regula nu funcţionează peste tot. Unele magazine Walmart sunt localizate în oraşe care interzic această

practică. Altele au retras dreptul, pentru că vizitatorii au început să profite de buna primire, să pună de un grătar şi să-şi aşeze mobilierul de exterior, stabilind tabere semipermanente. în martie 2015, a avut loc o încăierare între poliţie şi cei opt membri ai familiei unor muzicieni creştini din Idaho, care trăiau în Chevroletül lor model Suburban în parcarea de la Walmart Supercenter din Cottonwood, Arizona, încăierarea s-a sfârşit cu lupta pentru arma unui poliţist şi a lăsat în urmă un mort din rândul nomazilor.[116] După această întâmplare, magazinul a început să-i gonească pe oaspeţii de noapte. („Este aşa de trist că o mână de imbecili au distrus o înţelegere bună pentru toată lumea", a scris editorul website-ului RV Daily Report.[117]) Unele magazine Walmart se află într-o zonă gri, străduindu-se să gestioneze numărul în creştere al vizitatorilor nocturni — mulţi trăind în automobile — aduşi de condiţiile economice precare. Rulotele cu mâncare ale unui grup de asistenţă intitulat Mobile Loaves and Fishes fac vizite regulate în parcările magazinelor Walmart din Austin, Texas. „Clienţii Walmart sunt un pic iritaţi, probabil, de cei care dorm în maşini în parcările magazinelor", a declarat pentru un post de radio local Alan Graham, fondatorul organizaţiei. „Dar slavă cerului că [managementul] continuă să le permită acest lucru."[118]

Având în vedere miile de magazine Walmart din ţară, cum ar putea un călător cu privirea înceţoşată să ţină socoteala locurilor unde va fi bine primit? Aplicaţia AllStays, „Walmart Overnight Parking Locator",

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

marchează fiecare magazin din Statele Unite şi Canada cu un mic semn „W”.[119] Unele dintre ele sunt roşii. Parchează aici şi vei fi alungat sau, mai rău, ridicat. Cele mai multe sunt galbene. Dacă dai clic pe ele, vezi opinii ale celor care au fost acolo, precum cea de mai jos, despre un Walmart din Pahrump, Nevada:

#5101 Supercenter

Iulie 2015: Am stat foarte bine în furgoneta mea. Mai erau încă două.

Mai 2015: încă o rulotă. Managerul de noapte ne-a dat voie să stăm aici. Am parcat lângă locul pentru camioane, la prima insulă betonată, sub copaci. Dimineaţa devreme vin multe camioane de aprovizionare, aşa că le- am lăsat loc suficient.

Septembrie 2010: Managerul primeşte rulote. Am parcat în capătul din sud şi am avut grijă să nu blocăm drumul camioanelor de aprovizionare.

Literele „W” micuţe şi observaţiile aferente par un soi de versiune actualizată a semnelor hobo, simboluri folosite de vagabonzi pentru ceea ce trecea, la final de secol XIX şi începutul secolului XX, drept culegere de informaţii de la public. Marcate pe ziduri şi uşi cu cretă sau cărbune, câteodată scrijelite în scoarţa copacilor, semnele avertizau despre pericole — poliţişti zeloşi, câini răi, apă nepotabilă — sau indicau resurse: locuri de campare sigure, o femeie inimoasă, locuri de muncă.

Proliferarea blogurilor spre mijlocul anilor 2000 i-a încurajat pe călătorii altminteri solitari să-şi consemneze aventurile pentru un public larg, dând naştere unor mici

celebrităţi. Una dintre primele şi cele mai prolifice a fost George Lehrer, cunoscut drept „Tioga George”, supravieţuitor în urma unui cancer, care a început să posteze în 2003, când, ajuns la 65 de ani fără un venit care să-i permită şi un apartament, şi hrana necesară, s-a mutat într-o locuinţă motorizată Fleetwood Tioga Arrow, de opt metri lungime, cu panouri solare şi internet prin satelit. Pe blogul său, The Adventures of Tioga and George[120], el şi maşina lui de încredere erau „Cei mai mari vagabonzi din istoria lumii” şi mergeau înainte cu un motto însufleţitor: „Nu plăti niciodată chirie!” George posta după bunul plac ştiri despre călătoriile lui alături de „Domnişoara Tioga” (rulota sa) şi echipajul lor de companioni aduşi la viaţă în mod similar: domnul Sony Mavica (aparatul de fotografiat), domnul Chips (computerul), domnul Sunny (sistemul de energie solară), domnul DataStorm (antena de satelit), domnul Dometic (frigiderul), domnul DeLorme (sistemul GPS) şi aşa mai departe. Adeseori scria de mai multe ori pe parcursul unei singure zile, de la povestioare despre cum s-a împrietenit cu alţi camarazi călători până la bătălia cu o invazie de furnici şi confruntarea cu poliţiştii corupţi din Mexic, unde îi plăcea mult să călătorească. De asemenea, publica socoteli detaliate despre propriile venituri şi cheltuieli, inclusiv câştigurile de la Google ads. (în august 2010, a ajuns până la 1 300 de dolari.) A scris cu multă emoţie despre sinuciderea fiului său, David, şi câteva amintiri despre cum dormise pe jos, în sufrageria din căsuţa lui David, după ce recesiunea de la începutul

anilor '90 a nimicit compania unde George era angajat să vândă software
AutoCAD. în mai puţin de zece ani de la lansare, blogul lui George atrăsese undeva pe la şapte milioane de vizite. Tioga George a influenţat o generaţie întreagă de bloggeri care se autogospodăreau în pustietate, incluzând-o aici pe Tara Burns, o prostituată de 20 şi ceva de ani care trăia într-un Chevrolet Astro din 1998. Blogul ei[121] devenit foarte popular, „Vagaboanda Striperiţă”[122], povestea cum este să „trăieşti într-o camionetă şi să mergi peste tot prin ţară ca să te dezbraci pe bani”. Când nu călătorea de la un club de striptease la altul împreună cu Bro, câinele ei border collie, se aşeza la tastatură, instruindu-i pe cititori cum să vândă un dans în poală sau cum să schimbe pompa sistemului de răcire a motorului. O altă favorită a publicului era „Rulotista Sue & Echipajul ei canin”[123], blogul Susanei Rogers, o profesoară de matematică pensionară din Georgia, în vârstă de 60 şi ceva de ani, care a recunoscut că Tioga George a inspirat-o să pornească la drum.[124] Publicând zilnic informaţii dintr-o utilitară Chevrolet Express din 2005, care trăgea după ea o remorcă Casita lungă de cinci metri, ea a adunat un public febril şi, în 2012, a ajuns la ştirile naţionale după ce blogul ei a ajutat la regăsirea, undeva în Arizona, dintre Rusty Reed, un militar veteran ce trăia într-o camionetă cu cort vopsit în culori de camuflaj, şi câinele lui rătăcit, Timber, un ciobănesc metis. Urmând mottouri precum „trai cu buget mic şi experienţe mari” şi „trăieşti

cu mai puţin şi te bucuri de viaţă mai mult", Sue a devenit un model pentru mulţi dintre cititorii ei. „Mă gândesc la Rulotista Sue ca la zâna bună a rulotelor", a scris un blogger care trăia într- o autorulotă şi îşi spunea ZenPeRoţi. „Datorită umorului şi modestiei lui Sue am citit poveste după poveste despre viaţa ei de zi cu zi pe drum şi, încetul cu încetul, după mai multe luni, mi-am dat seama că da, aş putea face şi eu asta, cu siguranţă", a adăugat el, arătându-şi recunoştinţa pentru „deschiderea şi bunătatea ei şi pentru talentul dat naibii la povestit".

La fel ca Tioga George, şi Sue şi-a pus pe blog declaraţiile fiscale care, începând cu 2013, includeau venituri din reclamele de pe site-ul ei. Până la finalul primului an, pentru ea era ceva obişnuit să câştige mai mult de 1 000 de dolari pe lună. Câteodată, acest lucru stârnea rumoare printre bloggerii mai puţin populari, care încercau să-şi valorifice propriile articole, dar fără prea mare succes. (în timp ce majoritatea cititorilor nu pare să aibă nimic împotriva compensaţiilor primite de bloggerii de călătorii în schimbul muncii lor, este uşor de observat cum reclamele ce rulează pe site-urile minimaliste şi anticonsumeriste par uneori false, nepotrivite. De exemplu, pe Cheap RV Living, un articol intitulat „Scapă de lucruri", cu un citat din Bertrand Russell — „Mai mult decât orice altceva, preocuparea pentru posesia de bunuri ne împiedică să trăim liber şi nobil" —, atinge o coardă ciudată prin poziţionarea alături de un şir de link-uri Amazon promovând cu

îndârjire produse precum un cuptor portabil de 12 volţi şi un scaun de toaletă de tip „veceu transportabil”.)
Inevitabil, conversaţiile online între hoinari de ace-laşi fel se termină cu întâlniri în lumea reală. Când se văd la focuri de tabără în pădurile şi deserturile din ţară, ei pun bazele unui soi de clanuri improvizate, pe care romancierul Armistead Maupin le numea familia „logică” — în loc de „biologică”. Unii dintre ei chiar au numit-o „familotă”[125]. Pentru unii dintre ei, petrecerea sărbătorilor împreună a devenit mai interesantă decât reîntâlnirea cu propriile rude. O scenă tipică: cina de Crăciun într-un deşert sterp, ca un peisaj lunar, lângă Autostrada interstatală 10, din California, care a atras mai mult de o duzină de vehicule ai căror locatari aveau între 20 şi 70 de ani. Au împărţit cu toţii un curcan de şapte kilograme, dezosat şi porţionat, şi l-au gătit pe două grătare portabile, cu garnitură de piure, sos de carne şi sos de merişoare, şi două feluri de plăcintă, încât s-au săturat până şi câinii care au lins resturile rămase pe farfurii.
Cea mai mare agitaţie este în vest, însă adunările laolaltă — cunoscute şi sub numele de ALA[126] — se mai coagulează şi în est, din Ohio în jos, spre Alabama, Georgia şi Tennessee. Când oamenii pleacă în caravană dintr-un loc în altul, ca vagoanele de tren de altădată, instalând şi strângând tabăra pe drum, denumesc acest lucru „ALA rătăcitoare”. în 2011, Bob a organizat pentru prima dată ceea ce a devenit una dintre cele mai aşteptate adunări ale anului. Reuniunea Vagabonzilor

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Motorizaţi RVM[127], a fost inspirată în parte de oamenii de la munte, aspri şi eficienţi, din secolul al XlX-lea, care petreceau cea mai mare parte a timpului în condiţii grele şi izolare, întinzând capcane în locuri îndepărtate, dar adunându-se în fiecare an la târgurile anuale de blănuri. Organizată timp de două săptămâni, în ianuarie, pe un teren public pustiu de lângă oraşul Quartzsite, din Arizona, adunarea
RVM de iarnă era o şansă pentru nomazi de a-şi prezenta abilităţile şi poveştile, de a-şi face prieteni şi de a-i familiariza pe nou-veniţi cu acest stil de viaţă. Rulotiştii aspiranţi îşi făceau apariţia cu corturi sau camionete închiriate, ca să afle tot ce puteau înainte de a se aşterne ei înşişi la drum. Participarea la eveniment era gratuită şi vestea despre el se transmitea cel mai mult din gură în gură.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Bob Wells ţine în mână o hartă a parcărilor la nivel naţional, în timpul unei discuţii despre autogospodărirea în sălbăticie, la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi Pentru această comunitate, efortul de a se aduna în persoană nu era deloc un lucru de neglijat. Membrii ei petreceau cea mai mare parte din an împrăştiaţi prin ţară. Adeseori nu aveau bani de benzină ca să călătorească pe distanţe lungi dintr-o singură bucată. Şi mulţi dintre ei se considerau singuratici. Printre aceşti pustnici, Rulotista Sue cultivase în special o reputaţie de solitară, rugându-i pe cititorii blogului ei să nu pice neanunţaţi în locurile ei de campare şi explicându-le că „bloggingul mi se potriveşte bine,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

pentru că pot interacţiona cu tot felul de oameni interesanţi fără să fie nevoie să mă şi întâlnesc cu ei”. Unii dintre fanii săi au scris despre cum au ajuns în călătoriile lor în preajma unei Casita de cinci metri, care le părea cunoscută, apoi şi-au dat seama cui îi aparţine şi s-au îndreptat imediat în altă direcţie.
Unii dintre participanţii la Reuniunile Vagabonzilor Motorizaţi parchează intenţionat spre cea mai îndepărtată latură a zonei de campare, în timp ce alţii pot gestiona prezenţa altora numai în doze mici şi rămân doar pentru o scurtă perioadă, în loc de două săptămâni. Când a ajuns la întâlnirea RVM purtând un tricou pe care scria „Introvertiţii Uniţi: suntem aici, ne simţim inconfortabil şi vrem să mergem acasă”, Swankie a primit toată ziua zâmbete şi încuviinţări tacite.
Treptat, Bob Wells s-a trezit coordonatorul social de facto al acestor grupuri tot mai mari de izolaţi. Şi în fiecare an, după ce întâlnirile se sfârşeau, unii dintre ei începeau să migreze cu Bob spre următorul său loc de campare. (Multe dintre locurile gratuite de campare, inclusiv acela unde are loc RVM, obligă la respectarea limitei de paisprezece zile; când expiră acest termen, trebuie să te muţi într-un loc nou, la cel puţin 40 de kilometri depărtare.) Bob îi primeşte cu plăcere, iar ei parchează la o distanţă respectuoasă, ca să-i lase un pic de spaţiu.
Când un cititor al blogului a observat că oamenii îl urmează pe Bob peste tot şi i-a numit, ironic, „discipolii săi”, Bob i-a răspuns tot cu o glumă: „în ciuda eforturilor

mele de a controla minţile, de a-i spăla pe creier şi de a-i manipula, tot n-am niciun discipol!”

Cu toate astea, tonul lui Bob nu era întotdeauna atât de optimist. într-o conversaţie mult mai serioasă cu unul dintre cititori, el a scris: „Cred că ai dreptate, mulţi, mult mai mulţi oameni sunt obligaţi să trăiască o viaţă mai simplă. Scopul meu este să-i ajut să facă această tranziţie pe cât de uşor se poate şi să sper că, în cele din urmă, vor găsi o bucurie în acest stil de viaţă, aşa cum au făcut-o mulţi dintre noi”.

Navigând pe cheaprvliving.com şi citind avidă poveştile unor vieţi transformate, Linda a avut propria revelaţie. „Să dea dracu'!”, şi-a spus ea. „Dacă ei pot, sunt sigură că o să pot şi eu.” Bob a făcut ca austeritatea extremă să pară o cale spre libertate: eliberare în loc de privaţiune. Sau, în cuvintele Lindei: „Să trăieşti o viaţă îndestulată cu ce ai”. în plus, chiar şi ca hoinar singuratic, era limpede că nu va fi niciodată cu adevărat singură — exista undeva, acolo, o întreagă gaşcă de rătăcitori pe care să-i cunoască, inclusiv multe femei singure de vârsta ei, aflate şi ele pe drum. împreună alcătuiau o subcultură, clădindu-şi propriul set de obiceiuri, experimentând strategii de supravieţuire şi transmiţându-le mai departe pe cele mai bune, scriind un manual pentru viaţa de sub radarul economic. Acest gen de camaraderie era important pentru Linda. „Sunt o persoană foarte sociabilă”, a explicat ea. „Nu am avut niciodată senzaţia că voi fi undeva, acolo, singură cu mine însămi,

deprimată, doar trăind de azi pe mâine. Viaţa mea putea fi interesantă, împlinită şi creativă.”
Linda a început să se gândească la cel mai potrivit vehicul şi a pornit în căutare pe Craigslist. S-a uitat la zeci de anunţuri şi a găsit un candidat serios, dar nu avea încă banii ca să cumpere ceva. Aşa că nepotul ei mai mare, autist, a sfârşit prin a-l cumpăra pentru el, ademenit de promisiunea unei chirii mici: 500 de dolari pe lună plus costul electricităţii, pentru un spaţiu într-o parcare de rulote aflată nu prea departe de părinţii şi cei trei fraţi ai săi. Linda s-a bucurat să vadă că a cumpărat vehiculul, din moment ce avea atât de puţine opţiuni pentru a trăi independent. „Jobul cu jumătate de normă la Burger King nu oferă suficienţi bani ca să poţi trăi”, a spus ea sarcastic.
Apoi a venit o pleaşcă. Ginerele Lindei, Collin, lucra în vânzări pentru o firmă de soluţii de depozitare comercială, care instala orice, de la seifuri pentru arme şi dovezi până la dulapuri pentru arhivele muzeelor, adeseori cu contracte guvernamentale. Collin observase o scăpare în planurile pentru un proiect care urma să înceapă la un spital pentru veterani. în toată instituţia apăreau indicatoare şi afişe noi, dar nu fuseseră făcute niciun fel
de aranjamente pentru pregătirea activităţii: să fie date jos indicatoarele şi semnele vechi, să fie reparaţi şi văruiţi pereţii de dedesubt. Aşa că fiica Lindei, Audra, preluase jobul şi îi delegase şi ei o parte din treabă. „50 de dolari pe oră ca să zugrăveşti şi să pregăteşti spitalul

veteranilor a fost o binecuvântare pentru mine", şi-a amintit Linda. în câteva luni, adunase 10 000 de dolari. în aprilie 2013, Linda răsfoia Craigslist, când a văzut o rulotă încorporată, model El Dorado din 1994, cu dungi negre şi azurii. Cu doar 46 000 de kilometri la bord, rulota de 8,5 metri valora cam 17 000 de dolari. Cu toate astea, preţul era de doar 4 000 de dolari.

Entuziasmată, Linda a organizat o întâlnire şi şi-a adus şi o prietenă care s- o susţină moral. Au verificat împreună rulota. Exteriorul era într-o stare destul de bună, în afară de cauciucurile putrezite şi un crater cam de mărimea unei mingi de fotbal în cabină, în spaţiul de deasupra capului pasagerului. Fusese peticit cu nişte silicon care arăta ca pasta de dinţi uscată. („Siliconul n-avea ce căuta aici", s-a gândit Linda. „Nu ştiu ce-a fost în capul lui. Noi numim asta «abuz de materialele de construcţie».")

Proprietarul i-a explicat că mersese pe un drum denivelat — mai ridicat pe mijloc şi lăsat pe margini, ceea ce făcea ca vehiculul să se clatine spre exterior — când a lovit un stâlp de telefonie aplecat într-o parte.

Deschizând uşa rulotei, Linda a fost izbită de un miros jilav, stătut. Podeaua era acoperită cu membrane izolatoare şi placaje. Pereţii erau tapetaţi cu folii de plastic asemănătoare sacilor de gunoi. Aici a fost inundaţie, şi-a spus ea, pierzându-şi speranţa. Dar, pe măsură ce a cercetat mai bine interiorul, şi-a dat seama că mirosurile neplăcute veneau de la duş, care avea o gaură destul de uşor de reparat. Restul interiorului era foarte curat, de la dormitorul confortabil din spate până

la micul loc de luat masa de lângă bucătărie. Tapiţeria, obloanele de la geamuri, mocheta, toate arătau minunat; a stabilit că proprietarul avea o personalitate de tip A, genul celui care nu intră niciodată în rulotă fără să se descalţe. Comparativ cu unele rulote despre care citise, locul ăsta era Ritz Carlton. Generatorul era defect, însă în rest funcţiona absolut totul, inclusiv toaleta cu rezervor pentru tras apa, ceea ce a bucurat-o mult. (Pentru că citise despre rulotişti burduşiţi cu găleţi de 20 de litri pe care le foloseau drept toalete portabile, luase decizia că aşa ceva nu i se potrivea deloc.)

Linda simţea că îşi recapătă optimismul. în acel moment, s-a auzit o voce cunoscută. „Oh, nu. Nu se poate. Pe asta n-o poţi repara", a spus prietena ei. Dar era prea târziu. Linda se decisese deja. „Oh, haide, madam «Nu pot!»„, a replicat ea cu năduf. „Eu trăiesc din «Ba pot!»„.

Linda a cumpărat rulota. A reparat duşul, îndepărtând mirosul ciudat. Nu şi-a mai bătut capul cu craterul plin cu silicon din cabină — deşi arăta rău, părea să ţină deocamdată. Cauciucurile nu mai puteau fi amânate, aşa că a dat 1 200 de dolari ca să le înlocuiască. Aceasta a fost o cheltuială mare, dar Linda investea în viitorul ei — în libertatea ei — şi avea deja câteva idei despre cum să continue să câştige bani, odată ce pornea la drum.

Bob scrisese pe blog despre trei sezoane pe care le petrecuse muncind pentru California Land Management, ca gazdă de camping în Parcul Naţional Sierra. Urmându-i exemplul, Linda a candidat pentru un post la aceeaşi

companie şi a primit un job lângă Yosemite. „Nu-mi vine să cred cât de uşor e să primeşti un job când ai o rulotă”, şi-a spus ea ceva mai târziu. Odată aşteptase şase luni ca să apară ceva de lucru la un Home Depot în San Clemente, şi era vorba doar despre un transfer. Ştia că discriminarea vârstnicilor poate face deosebit de dificilă găsirea unui loc de muncă pentru cineva ajuns la bătrâneţe, dar cei care angajau nomazi pentru muncile sezoniere nu păreau să fi citit acelaşi scenariu ca restul angajatorilor. „Dacă ai o rulotă, intri pe internet şi primeşti un job în şase secunde”, s-a minunat ea.

Linda a devenit totodată şi fan al blogului Jimbo's Journeys[128] al lui Jim Melvin, fost vânzător de electrocasnice la Lowe, acum în vârstă de aproape 70 de ani, cu o mustaţă albă tunsă periuţă. După ce şi-a dat seama că nu-şi va permite niciodată să se retragă la pensie în statul său natal, California, Jim şi-a luat tălpăşiţa într-o rulotă alb cu bleu, un model Lazy Daze din 1992, spunând că sursa lui de inspiraţie a fost Tioga George. A călătorit între joburi sezoniere, mai întâi singur, apoi cu Chica, un chihuahua înfometat şi de pripas care s-a îndreptat spre rulota lui într-una dintre parcările de tiruri şi pe care, după aceea, Jim l-a declarat „suflet pereche”.

Jim a făcut tot felul de munci: întreţinerea terenului la Piney Ridge RV Estates, în Texas, unde temperaturile din iulie urcă până la peste 38 de grade Celsius; gazdă de camping la Ochoco Divide Campground, în centrul Oregonului; învârtitul burgerilor pe grătar la stadionul

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Tempe Diablo din Arizona, în timpul cantonamentului de primăvară al Los Angeles Angels; şi a intrat în programul CamperForce de la depozitul Amazon din Fernley. A descris acest ultim job drept cel mai dificil avut vreodată. Ca să poată face faţă, era nevoit să ia două calmante în fiecare zi. Durerile şi inflamaţiile nu au cedat luni întregi. Dar era plătit mai bine decât în alte joburi şi îi plăcea să lege prietenii cu ceilalţi camarazi rulotişti care lucrau acolo. „Am cunoscut o grămadă de oameni foarte prietenoşi şi amuzanţi", a scris el. „Dacă o să mă întorc şi la anul? Pe ouăle mele că da!!!"

Şi Linda s-a hotărât să candideze pentru un job la Amazon. Compania oferea 50 de dolari ca bonus de recomandare, aşa că a scris numele lui Jim. „Slavă cerului că există aceşti bloggeri, frate", a spus ea. „îţi dai seama? Nu exista aşa ceva când eram eu tânără. Dacă aveai nevoie de un lucru era ceva în genul «Vecinul o şti? De unde iau informaţia asta?» N-ai fi avut de unde să ştii de această comunitate dacă n-ai fi cunoscut pe cineva din interiorul ei."

Linda s-a gândit că, dacă trecea cu bine peste aceste joburi sezoniere, unul după altul, ca gazdă în camping şi lucrătoare în depozitul CamperForce, ar fi putut să-şi îngăduie o pauză după aceea şi să încaseze o perioadă ajutorul de şomaj. Totodată, şi-ar fi permis o călătorie la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, ca să-şi întâlnească noul trib, familia căreia i se alăturase, dar pe care n-o cunoscuse încă.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Cât despre adevăratele rude ale Lindei, acestea au susţinut-o când le-a anunţat ce planuri are. „Este cât se poate de interesant!”, a spus Audra, care a insistat că Lindei îi va fi necesar un smartphone ca să ţină legătura cu ai ei şi s-a oferit să-i plătească factura în abonamentul lor familial. „O să ne asigurăm că ai suficient acces la internet”, a adăugat Collin.
Vor funcţiona toate astea? N-aveau de unde să ştie. Totuşi, un lucru era sigur: viaţa Lindei era pe cale să se schimbe şi, cel puţin deocamdată, asta îi era suficient.

JdLaJt

„The Great M9.2 Alaska Earthquake and Tsunami of March 27, 1964”, http://earthquake.usgs.gov/earthquakes/events/alaska1964 (N.a.)
„The Great Alaska Earthquake of 1964: Engineering”, National Research Council, 1973, pp. 310, 416—418, 823; Wallace R. Hansen et al., „The Alaska Earthquake: March 27, 1964: Field Investigations and Reconstruction Effort”, U.S. Geological Survey, 1966, p. 83. (N.a.)
„What's Your Vision for Your Life?” https://web.archive.Org/web/20120728075840/http://cheaprvlivingblog.com /2012/07/whats-your-vision-for-your-life (N.a.)
în original boondocking, o combinaţie între boon (binefacere, caritate, beneficiu) şi docking (andocare, racordare). într-o traducere mai cuprinzătoare, sensul acestui cuvânt intrat deja în engleza americană ar fi „campare departe de civilizaţie, având la dispoziţie

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

resurse naturale şi proprii”, pe scurt, „autogospodărire”, aşa cum va mai apărea tradus în acest text. (N.t.)
„Thriving in a Bad Economy”, https://web.archive.Org/web/20121223110050/http://cheaprvlivingblog.com /2012/09/thriving-in-a-bad-economy (N.a.)
David A. Thornburg, Galloping Bungalows: The Rise and Demise of the American House Trailer. Hamden, CT: Archon Books, 1991. (N.a.)
„Two Hundred Thousand Trailers”, Fortune, martie 1937, p. 220. (N.a.)
„Hooverville” era un oraş de barăci întemeiat în timpul Marii Crize de persoanele fără adăpost din Statele Unite. A fost numit astfel după Herbert Hoover, preşedintele SUA găsit vinovat pentru prăbuşirea economică (N.t.).
Philip H. Smith, „House Trailers—Where Do They Go From Here?” Automotive Industries, 14 noiembrie 1936, p. 680. (N.a.)
Clyde R. Miller, „Trailer Life Seen as Good for Nation, Aiding Instead of Displacing Homes”, The New York Times, 20 decembrie 1936, p. N2. (N.a.)
Konrad Bercovici, „Gypsy in a Trailer [Part I]”, Harper's Magazine, mai 1937, p. 621. (N.a.)
David A. Thornburg, Galloping Bungalows: The Rise and Demise of the American House Trailer. Hamden, CT: Archon Books, 1991, p. 181. (N.a.)
David A. Thornburg, Galloping Bungalows: The Rise and Demise of the American House Trailer. Hamden, CT: Archon Books, 1991, pp. 2, 60-61. (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

„Where Does My Money Go?”
http://www.cheaprvliving.com/blog/where- does-my-money-go (N.a.)

http://www.cheaprvliving.com/inspiring-vandweller-

charlenes-story (N.a.) în original Swankie Wheels. (N.t.)
Arizona National Scenic Trail este un traseu pitoresc care merge din Mexic până în Utah, traversând statul Arizona de la sud la nord. (N.t.)
în original, Trooper Dan. (N.t.)
http ://www. cheaprvliving. com/survivalist-truck-dweller (N.a.)
Dust Bowl (în traducere, „ Vasul cu praf”) reprezintă o perioadă de furtuni de nisip foarte puternice, pe parcursul anilor '30, care au provocat pagube enorme, ecologice şi agricole, preriilor americane şi canadiene. (N.t.)
Am făcut primul meu duş gratuit într-o parcare de tiruri, în iarna dintre 2014 şi 2015, la Pilot, în Quartzsite, Arizona. Am ieşit din duba mea cu o pungă de plastic în care aveam săpun, şampon şi şlapi, am intrat să plătesc şi am făcut probabil o mutră anume când am auzit c-o să mă coste 12 dolari. Un şofer de tir aflat în dreapta a pus cârdul pe tejghea şi i-a spus casierei să composteze pentru duşul meu. „Domnule, vă daţi seama că, dacă vă folosiţi cârdul acum, nu-l mai puteţi utiliza în următoarele douăzeci şi patru de ore”, i-a spus casiera. Şoferul a ridicat din sprâncene, s-a mirosit la subţiori —

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

întâi stânga, apoi dreapta — şi a ridicat din umeri. „Vaaaai, s- a făcut deja o săptămână”, a spus el. (N.a.)
s/2 (N.a.)
https: //groups .yahoo. com/neo/groups/vandwellers/conversations/messages/156516 (N.a.)
http://swankiewheels.blogspot.com/2012/01/ghost-dance-arrived-at-rtr- today.html (N.a.)
https ://www.reddit. com/r/vandwellers/ (N.a.)
Robert Joseph Vila este gazda unor emisiuni americane despre renovări de locuinţe, cunoscut pentru show-urile This Old House, Bob Vila's Home Again şi Bob Vila. (N.t.)
Jim Walsh, „Family in Walmart Melee Performed”, The Arizona Republic, 25 martie 2015, p. A8; Jon Hutchinson, „Camping Ban Now Enforced at Cottonwood Walmart Store”, The Verde Independent, 27 martie 2015, http://www.verdenews.com/news/2015/mar/27/camping-ban-now-enforced- at-cottonwood-walmart-st (N.a.)
http://rvdailyreport.com/opinion/opinion-will-walmart-camping-become- thing-of-the-past (N.a.)
Jimmy Maas, „Meet Austin's «Real People of Walmart» „ KUT 90.5 FM, 26 mai 2016, http://kut.org/post/meet-austins-real-people-walmart (N.a.)

http: //bl og. vagabonders – supreme. net (N. a.)

http://www.hobostripper.com (N.a.)

în original, Hobo Stripper. (N.t.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

în original, Sue & Her Canine Crew. (N.t.)
Postări mai vechi: https://rvsueandcrew.com/; postări mai noi: http://rvsueandcrew.net (N.a.)
Joc de cuvinte intraductibil. în original, în engleză, „vanily", o combinaţie între „van" (aici cu sensul mai general de „rulotă, autoutilitară, dubă") şi „family" (familie). în acelaşi timp, „vanily" are, în engleză, înţelesul de „mândrie, vanitate". (N.t.)
în original, GTG — get-togethers. (N.t.)
Când am participat pentru prima dată la această întâlnire, în 2013, se adunaseră înjur de şaizeci de locuinţe mobile. Patru ani mai târziu, în 2017, estimarea era de cinci sute de vehicule. (N.a.)
https://iimbosiournevs.com (N.a.
)PARTEA A DOUA
Capitolul cinci. OraŞul Amazon
129
în iunie 2013, Linda împlinea 63 de ani şi conducea rulota El Dorado pe care o cumpărase de pe Craigslist spre Junction Campground, la trei kilometri de intrarea estică în Parcul Naţional Yosemite. Aici începea noua ei viaţă ca lucrăturistă — înconjurată de poieni presărate cu flori sălbatice, izvoare scânteietoare, locuri de campare şi pini cu scoarţa albicioasă, cu aerul de munte înconjurând-o din toate părţile şi privelişti ca de carte poştală cu crestele înzăpezite ale munţilor Sierra. Angajată pentru prima dată de California Land Management, urma să lucreze treizeci de ore pe

săptămână, pentru 8,50 de dolari pe oră. (Cu aceşti bani, chiar dacă Linda şi-ar fi convins managerul să-i ofere un job cu normă întreagă, de patruzeci şi opt de ore pe săptămână, tot anul — şi fără să-şi ia concediu —, salariul ei anual ar fi fost de 17 680 de dolari, fără niciun alt beneficiu.)

Linda se afla doar la o jumătate de zi de mers de magazinul Home Depot din Lake Elsinore, unde fusese casieriţă; pe atunci, sălbăticia îi părea cu totul îndepărtată. Acest nou job ca gazdă în camping era opusul înregistrării produselor de pe bandă, sub lumina ştearsă a unui magazin enorm, pătrăţos. N-avea nicio legătură cu slujbele pe care le avusese în restaurante, şantiere, cazinouri sau birouri de corporaţie, toate acele locuri în care dăduse timp în schimbul banilor. Şi cel mai mare avantaj era că avea să fie plătită în timp ce locuia fără chirie. Cu toate că din camping lipseau branşamentele pentru utilităţi, supervizorul ei i-a împrumutat un generator şi îi trimitea în fiecare marţi o cisternă cu apă ca să-şi umple rezervorul de 210 litri pe care-l avea instalat în rulotă. Cheltuielile ei cu traiul zilnic se reduceau acum la costurile cu alimentele, cu motorina pentru generator şi cu propanul pentru aragaz. Linda era absolut încântată.

Munca în Junction Campground nu era foarte solicitantă. Cele treisprezece locuri de campare se ocupau pe principiul „primul venit, primul servit” — eliminând astfel bătaia de cap cu rezervările şi cu hârţogăraia aferentă pe care ar fi avut-o de completat —

în plus, nu avea de curăţat decât două toalete. Aşa că, pentru o parte din timpul petrecut acolo, Linda a fost de acord să gestioneze şi un alt camping de mici dimensiuni, aflat lângă lacul Tioga.

Lindei îi plăcea mult partea socială a muncii ei, să stea de vorbă cu excursioniştii. Unul dintre turiştii ei favoriţi era un alpinist solitar, în vârstă de 69 de ani, pe care-l ştia sub numele de „Dl Brown". Escaladase rute foarte populare de pe toată suprafaţa parcului Yosemite, scobind de pe suprafaţa stâncilor ancore vechi care începuseră să se corodeze. Deşi aceste ancore securizează corzile de siguranţă ale alpiniştilor, deteriorarea lor poate avea consecinţe fatale.[130] Ori de câte ori găsea o bucată de echipament gata să cedeze, dl Brown o înlătura şi instala una nouă. I-a spus Lindei că făcea acest lucru de cincisprezece ani. „Bagajul pe care îl căra...", s-a minunat ea. „Oh, Doamne. Era cât un monstru." Deşi îi admira generozitatea şi rezistenţa fizică, era deopotrivă şi îngrijorată pentru el. „Nu-ţi faci griji că s-ar putea să cazi şi să mori?" l-a întrebat ea. „Vaaaai, nuuuu", i-a replicat dl Brown cu un mormăit zgârcit de alpinist. „Ştiu ce fac." Alţi doi turişti cunoscuţi de Linda la job au fost Billy şi Helene Outlaw[131] — numele de familie este real — un cuplu de rulotişti septuagenari. Când i-au pomenit de faptul că îşi căutau de lucru ca gazde în camping, Linda i-a prezentat şefilor săi. în scurt timp, şi-au preluat atribuţiile la campingul Tioga Lake. Cam în aceeaşi perioadă, Linda a aflat că acest job nu li se potriveşte tuturor. Unul dintre colegii săi, fost poliţist

în patrula de frontieră, a insistat să-şi facă tururile zilnice înarmat. „A decis că nu poate trăi fără o armă în dotare”, a explicat ea. „Dar gazda unui camping nu are voie să se înfurie. Oamenii nu vor veni într-un parc naţional dacă gazda din camping se înfurie. Au fost nevoiţi să renunţe la el.”

Vara petrecută de Linda lângă Yosemite s-a scurs lin până la mijlocul lui august. Atunci, anchetatorii au considerat că un vânător-arcaş singuratic a folosit rămurele şi ace de pin ca să-şi facă un mic foc de tabără — ilegal la acel moment — pentru a-şi încălzi supa şi a arde gunoiul din rucsac. Căutase căprioare în îndepărtatul Canion Clavey River din Parcul Naţional Stanislaus, la doar optzeci de kilometri vest de Junction Campground.

Vântul a suflat jarul spre un tufiş uscat şi aşa a început al treilea cel mai mare incendiu de pădure din istoria Californiei. în următoarele două luni, Rim Fire transformase în cenuşă o suprafaţă de teren de şaptesprezece ori mai mare decât Manhattanul.[132]

în septembrie, după ce fumul îngroşase deja şi aerul din campingul ei, Lindei i-a venit timpul să plece. Şi-a luat rămas-bun şi apoi a apucat-o spre nord, către Fernley, ca să se alăture programului CamperForce al Amazon — a doua slujbă de lucrăturistă la care candidase. Parcările de rulote din apropierea depozitului forfoteau deja, rezervate în întregime de lucrătorii itineranţi; locul era atât de înghesuit, încât trainerii Amazon le-au spus membrilor CamperForce că firma ia în considerare achiziţionarea unui teren în apropiere, ca să-şi

construiască propria parcare de rulote. Linda nu- şi făcuse rezervare; petrecuse cea mai mare parte a verii fără reţea de telefonie mobilă şi internet. La 53 de kilometri sud-est de depozit, Linda a descoperit parcarea de rulote Sage Valley: un teren cu pietriş, împrejmuit, chiar lângă Autostrada 50, în Fallon, Nevada, mărginit de plopi şi „parfumat" cu miasma cirezilor de pe păşunile din apropiere. Şi aceasta era rezervată în întregime de cei de la CamperForce, dar a vorbit cu un manager înţelegător, care i-a făcut şi ei loc.

înainte de începerea sezonului de vârf din 2013, Amazon a difuzat cea mai recentă ediţie, în format digital, a buletinelor de informare pentru potenţiali muncitori. Prima pagină a ediţiei din iunie spunea: „CamperForce: valoarea prieteniei"[133]. Imitând tonul vesel al broşurilor pentru gazdele din campinguri, articolul făcea ca munca fizică dificilă din depozit să pară un fel de tabără de vară. „Un avantaj care valorează greutatea lui în aur este clădirea unor prietenii durabile!", proclama cu entuziasm buletinul. „Cu toate că şi recompensa în bani este o parte importantă a motivaţiei [de a munci], prietenia este şi ea în top! în fiecare an auzim poveşti despre prietenii şi relaţii întemeiate aici, care continuă şi după ce «Parada stopurilor de frână» pleacă de la Amazon."

Asta era în contrast cu ediţia din martie. într-o secţiune intitulată „Pregătiţi- vă să faceţi istorie în 2013!"[134], ţi se recomanda un regim pregătitor de fitness şi erau abordate câteva provocări ale vârstei înaintate:

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Pregătirea fizică şi mentală va fi cheia pentru un sezon de vârf de succes la Amazon. Nu putem spune cât de important este să ajungeţi la Amazon pregătiţi din punct de vedere fizic. Dacă nu faceţi sport regulat, consultaţi-vă medicul despre recuperarea condiţiei fizice şi redeveniţi activi! Iată o sugestie fără niciun cost: ieşiţi la plimbare! Mersul este o formă excelentă de a face sport. Nu costă nimic şi este mai puţin solicitant pentru articulaţii decât alte activităţi sportive. înainte de a porni, încălziţi-vă muşchii cu câteva întinderi. Experţii spun că, pe măsură ce îmbătrânim, structura de colagen din corpul nostru se modifică, reducându-ne flexibilitatea şi gradul de mobilitate.

Ediţia din aprilie a continuat cu menţionarea unor provocări psihologice ale jobului. Sub titlul „La ce să te aştepţi în primele câteva săptămâni din programul CamperForce de la Amazon" se spunea:

Primele tale săptămâni la Amazon pot fi un pic intimidante. Dimensiunile depozitului, acronimele care par a fi o limbă străină, scanerele de mână care se comportă ca şi cum ar avea propria minte, totul te face să te simţi copleşit...[135]

între timp, felul în care Amazon îi trata pe muncitorii din depozite ţinea prima pagină a ştirilor din 2011. Acesta a fost momentul în care o anchetă a ziarului Allentown Morning Call a dezvăluit care erau condiţiile — aproape la propriu — de muncă pe plantaţie. Nici când temperaturile treceau de 38 de grade Celsius în depozitul din Breinigsville, Pennsylvania, managerii nu voiau să

deschidă uşile glisante pe unde se făcea aprovizionarea, de frica furturilor. în schimb, ancheta a dezvăluit că angajau paramedici care aşteptau afară, în ambulanţe, gata să-i extragă din interior, pe tărgi şi în scaune cu rotile, pe angajaţii răpuşi de căldură. Angajaţii au mai spus şi că erau presaţi să îndeplinească obiective de producţie uriaşe, o strategie cunoscută în limbaj colocvial drept „managementul prin stres". Amazon monitorizează productivitatea în timp real, analizând informaţiile din scanerele legate în reţea folosite de angajaţi în timp ce se deplasează şi sortează mărfurile[136]. Laura Graham, membră a CamperForce care a lucrat pe post de colector în depozitul din Coffeyville, Kansas, mi-a spus că, de fiecare dată când scana un produs, pe ecranul aparatului îi apărea o numărătoare inversă, indicând câte secunde mai are pentru a ajunge la următorul produs, ca şi cum ar fi atins nivelul următor într-un joc video. Era urmărit, de asemenea, şi progresul în ceea ce priveşte obiectivele orare. Când nimerea, accidental, pe culoarul greşit şi rămânea în urmă cu mai mult de cinci minute, sosea imediat un supervizor ca s-o dojenească. (Dincolo de presiunea psihologică, corpul Laurei s-a revoltat faţă de solicitările aparatului, care îi dicta cum să meargă între şaisprezece şi treizeci şi doi de kilometri pe zi, pe o podea de beton, într-o hală de 85 000 de metri pătraţi, pentru 11,25 de dolari pe oră. „Nu poate fi descrisă această stare fizică absolut deplorabilă", mi-a spus ea. „Am început să simt nişte dureri ascuţite în tălpi... şi am sfârşit cu fasciită plantară." N-au ajutat-o nici branţurile

noi puse în pantofi. Pentru a face faţă, lua câte două pastile cu ibuprofen la jumătatea schimbului de noapte, care dura între 17:30 şi 3:30, apoi mai lua două la final. în zilele libere, încerca să nu-şi folosească deloc tălpile şi stătea întinsă în pat, ridicându-se doar ca să meargă la baie sau ca să facă duş.)[137]

Cu toate astea, Linda nu a fost intimidată de niciunul dintre lucrurile auzite despre depozite. Nici nu era străină de munca fizică dură. „Am lucrat în construcţii şi am fost chelneriţă de bar, o muncă mai grea decât cea din construcţii", şi-a amintit ea. „De ce mi-aş face griji?" în plus, abia terminase un job de gazdă în camping la mai mult de 2 700 de metri deasupra nivelului mării. în privinţa condiţiei fizice, şi-a imaginat că asta o să conteze.

La începutul primei săptămâni de lucru, Linda a participat la seminare de iniţiere şi siguranţa muncii. A aflat că fusese desemnată pe o poziţie de „magazioner", adică persoana care aranjează pe rafturi mărfurile primite. Pentru a înţelege particularităţile acestui job, a urmat nişte cursuri de ceea ce compania numeşte „învăţarea procesului".

Magazionerii împing cărucioare încărcate cu nişte cutii galbene de plastic — cunoscute sub numele de „sacoşe" — pline cu articole nou- sosite, pe coridoarele cu rafturi aranjate ca la bibliotecă, unde Amazon depozitează mărfurile. (în jargonul companiei, aceste zone sunt numite „module de colectare"). Fiecare raft este împărţit cu ajutorul unor separatoare din plastic, formând unităţi

denumite „lăzi”, iar magazionerii vânează neîncetat spaţiile libere din aceste containere, ca să-şi poată încărca mărfurile. Când depozitează un obiect, magazionerul trebuie să îndrepte spre codul de pe ladă un scaner de cod de bare şi să scaneze şi articolul care urmează a fi aşezat acolo. Procesul este lent, pentru că angajaţilor li se spune să distribuie obiecte identice, care sosesc în acelaşi ambalaj, în lăzi diferite, împrăştiindu-le peste tot mai degrabă decât să le păstreze laolaltă. Asta face ca munca să fie mai eficientă pentru „colectori”, acei lucrători care aleargă pe culoare ca să adune produsele pentru completarea comenzilor clienţilor. „E ciudat rău!”, a spus Linda, amintindu- şi varietatea pestriţă de articole care ar fi putut împărţi aceeaşi cutie. „Lichid de frână, lapte praf, fard de pleoape, o carte, leucoplast... sunt de toate acolo.”

După familiarizarea cu activitatea de magazioner, Linda şi-a terminat prima săptămână cu ceea ce Amazon numeşte „încălzirea pentru muncă”: o serie de jumătăţi de zile pentru a-i obişnui pe nou-veniţi cu mersul pe ciment, aşa încât să fie în stare să facă acest lucru timp de zece ore sau mai mult, când se termină perioada de iniţiere. Linda ceruse un schimb de noapte, pentru că plata pe oră era mai mare cu 75 de cenţi, aducându-i 12,25 de dolari pe oră, plus ore suplimentare. „Voiam toţi banii pe care-i puteam câştiga”, a spus ea. Când a început programul complet, a lucrat de la ora 18:00 până la 4:30, cu două pauze de câte cincisprezece minute şi una de treizeci de minute, pentru o masă rapidă.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

„Dormeam toată ziua”, a adăugat ea. „Asta îţi cam schimbă viaţa”. După ce se trezea după-amiază târziu, avea în mod obişnuit o fereastră de trei ore ca să-şi facă treburile prin casă, să-şi pregătească un pachet şi să plimbe câinele prin parcarea de rulote. Apoi făcea douăzeci şi cinci de minute până la depozit.
Când începea fiecare schimb, Linda îmbrăca o vestă reflectorizantă portocalie şi îşi atârna de gât ecusonul necesar pentru cei de la pază, apuca un scaner încărcat recent şi mergea la „trezire” — o şedinţă în care lucrătorii făceau nişte întinderi, în timp ce supervizorii le anunţau obiectivele de productivitate. Apoi pornea la treabă, scanând codurile de bare de la UPS în timp ce depozita pe rafturi mii de produse. „Ai un cărucior cu paisprezece cutii pline ochi cu porcării chinezeşti”, mi-a spus ea. „Una dintre părţile deprimante era că ştiam că toate chestiile alea aveau să sfârşească într-o groapă de gunoi.” Acest aspect o demoraliza. „Te gândeşti la toate resursele consumate pentru ca acel obiect să ajungă acolo”, s-a minunat ea. „Şi apoi e ceva de genul «Foloseşte-l. Aruncă-l».” Munca era obositoare. Dincolo de mersul în sus şi-n jos pe culoarele fără sfârşit, se apleca, ridica, se ghemuia şi se întindea, urca şi cobora scări, totul în timp ce străbătea un depozit cam cât suprafaţa a treisprezece terenuri de fotbal. Locul era atât de mare, încât muncitorii foloseau nume de state pentru a naviga prin vastul interior; numiseră jumătatea vestică „Nevada” şi jumătatea estică „Utah”.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

La început de octombrie, după primele ei două săptămâni la job, a postat pe Facebook: „Dacă supravieţuiesc aici, o să fiu într-o formă fizică excelentă. Mă tot gândesc la The Biggest Loser" — referindu-se la competiţia de slăbit difuzată la televizor — „şi dacă ei pot s-o facă, şi tu poţi". Totodată şi-a repetat şi o mantră pe care o ştia de la Alcoolicii Anonimi: „Nu renunţa înainte să se întâmple miracolul".

La acel moment, Linda nu mai băuse de mai mult de două decenii. Mai demult în viaţă se confruntase cu o luptă pe care o considerase aproape inevitabilă — gustul pentru băutură era înrădăcinat în genele familiei şi, chiar dacă n-ar fi fost aşa, tatăl ei alcoolic păruse decis să dea această trăsătură mai departe. Până să termine liceul, o familiarizase deja cu ginul tonic pe care îl prepara în fiecare seară în blender, cu lămâie proaspătă şi zahăr pudră. Stăteau amândoi până noaptea târziu, bând şi vorbind. El
începuse să joace la bursă şi încerca s-o înveţe câte ceva despre finanţe; ea îl considera un geniu. Aveau o rutină matinală. El deschidea uşa de la dormitorul Lindei. „Te duci la şcoală?" „Sunt mahmură", gemea ea. „Oh, bietul copil!", replica el, închizându-i uşa cu grijă.

Ca adult, Linda devenise o alcoolică foarte ocupată, impresionant de funcţională şi tot mai dependentă şi înrăită în dependenţa ei. Pentru scurt timp, a cochetat şi cu metamfetamina — nu atât pentru starea de euforie în sine — indusă rapid —, cât pentru că-i permitea să bea chiar mai mult până să se îmbete.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

De câteva ori încercase să renunţe la alcool şi apoi abandonase. Dar după o noapte de beţie, a simţit că nu mai poate. S-a întors acasă înjur de 6. Când a intrat, copiii au privit-o fără o vorbă. „Totuşi, chipurile lor spuneau totul — puteai citi pe ele dezamăgirea", şi-a amintit Linda. „Este oribil să aştepţi pe cineva să se întoarcă acasă. Aştepţi să vină şi nu vine. Nu e frumos să le faci aşa ceva celor pe care-i iubeşti."

După aceea Linda s-a dedicat din nou renunţării la alcool, acum cu forţe proaspete. De data asta a reuşit să se ţină de program. Când se îngrijora că ar putea să cedeze, între întâlnirile de la Alcoolicii Anonimi, îşi suna sponsorul. în mod ciudat, aşa a aflat şi de nişte tehnici care au ajutat-o să facă faţă lungilor ture de lucru de la Amazon. A devenit expertă în a se concentra la provocarea aflată chiar în faţa ei, porţionând problemele mari în bucăţi cât o înghiţitură pe care s-o poată mesteca, până când simţea că reuşeşte să gestioneze situaţia în întregime.

„Ai spălat vasele? OK. Atunci du-te şi spală-le şi sună-mă după aia", obişnuia să-i spună sponsorul ei. Linda freca farfuriile şi paharele până sclipeau, apoi îl suna iar. „Ţi-ai făcut patul?" era următoarea întrebare. Linda mergea să facă şi asta. Şi tot aşa, până când reuşea să treacă de momentul critic.

Linda nu era singura care se lupta cu provocările muncii în depozit. Pe 1 octombrie, OSHA[138] din Nevada a primit o plângere în legătură cu nişte muncitori care suferiseră

afecţiuni ale spatelui de la ridicarea unor cutii grele. O săptămână mai târziu, la unitatea din Fernley au sosit doi inspectori. Aceştia au verificat jurnalele companiei privitoare la istoricul accidentelor de muncă şi au vizitat locul însoţiţi de managerii Amazon. Vizita nu a durat mai mult de patru ore. Cazul a fost închis ceva mai târziu, chiar în ziua respectivă, cu un raport oficial care concluziona: „Unitatea raportează numeroase vătămări corporale, inclusiv ale spatelui, dar nimic în afara normelor pentru acest tip de muncă fizică”.[139]
Dincolo de extenuare şi efort, Linda a spus că, pentru ea, cea mai mare provocare a fost plictiseala. Ca să fărâmiţeze orele, se juca în mintea ei. „Mai stau aici doar cinci minute, apoi plec. Demisionez. Gata, asta a fost!” îşi spunea ea, iar şi iar. Aşa mai reuşea să reziste câteva ore, până la răsărit, când i se termina schimbul. Apoi, împreună cu colegii ei, ponta şi ieşea din clădire printr-un loc amenajat cu detectoare de metal şi pază, parte din strategia antifurt a companiei. (Mark Thierman, avocat din Reno, a reprezentat un grup de angajaţi sezonieri de la depozitele Amazon din Fernley şi Las Vegas care au pretins că li se datorează salarii pentru timpul pe care l-au petrecut la coadă ca să treacă prin zonele de securitate ale companiei, timp care ajungea până la treizeci de minute pe zi. Deşi în 2013 Curtea de Apel din Statele Unite pentru al nouălea circuit a decis în favoarea lor, Curtea Supremă a modificat verdictul, în anul următor.[140])

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

în ciuda plictiselii, Linda era recunoscătoare pentru un aspect al jobului său. „Cea mai bună parte era camaraderia”, a spus ea. „Aici mi-am făcut prieteni.”
Amazon a fost locul unde Linda a cunoscut-o pe Silvianne, astrologa alături de care va lucra mai târziu ca gazdă în camping, în munţii San Bernardino. înainte să ajungă la Fernley, pentru a se alătura CamperForce, Silvianne scrisese pe blogul ei:
Scena 1: Am plecat din partea de nord a statului New Mexico, mă îndrept spre nordul Nevadei pentru un job sezonier de lucrătură, colaborator la depozitele centrale ale Imperiului Malefic al Consumerismului, având înaintea mea o aventură temporară în inima fiarei. Un pas radical, dar altminteri necesar pentru finanţarea primelor etape ale călătoriei...
Silvianne era vecină cu Linda în parcarea de rulote Sage Valley. îşi plimba des pisica, Layla, într-o lesă cu ham roz, iar acest obicei o transformase într- un soi de celebritate locală. Chiar şi în depozit, oamenii o abordau ca s-o întrebe: „Tu eşti cea care îşi plimbă pisica, nu?”
La fel ca Linda, Silvianne era magazioneră în schimbul de noapte. După cum se descria singură, avea o personalitate de tip A, aşa că jobul i se părea înnebunitor. Adeseori, toate lăzile erau pline. Nu aveai loc să mai strecori nimic, cu niciun chip nu-ţi puteai face treaba bine, şi asta făcea depozitul să pară o versiune a castelului lui Kafka, conceput special să-i tortureze pe perfecţionişti. Silvianne vizionase Orange Is the New Black şi se trezise comparând viaţa deţinuţilor cu viaţa

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

ei. La început plângea de două-trei ori pe săptămână. („Sunt foarte emoţională”, a explicat ea. „Era foarte stânjenitor. Şi asta pentru că îmi pasă prea mult.”) O durea spatele tot timpul, ceea ce era un lucru nou pentru ea — în afară de un junghi, două, în zilele când lucrase în alimentaţie publică, nu o mai supărase niciodată până atunci. Mai mult, se afla printre numeroşii angajaţi care aveau probleme cu electricitatea statică. împinsul prin depozit al căruciorului plin cu lăzi de plastic părea să o încarce cu energie, mi-a explicat ea mai târziu. Odată s-a îndreptat spre nişte rafturi metalice şi a încercat să depoziteze o carte pe nivelul cel mai de sus. A întins mâna peste suprafaţa metalică şi braţul i-a fost zguduit de un şoc, sărind înapoi reflex şi aruncându-i cartea drept în faţă. în urma incidentului s-a ales cu buza umflată şi gingia sângerândă. Cartea a aterizat cu faţa în jos, pe podea. Când a privit spre ea, a zărit fotografia unui călugăr tibetan care îi zâmbea de pe ultima copertă. „Ce mai simţ al umorului are şi zeitatea mea!”, şi-a spus ea mai târziu. (Problema încărcării cu electricitate statică nu era nouă. Când Silvianne s-a alăturat programului CamperForce, angajaţii din Fernley înaintau deja de doi ani reclamaţii oficiale cu privire la acest fenomen. în timpul inspecţiilor pentru siguranţa în muncă realizate la nivelul statului, oficialii Amazon au spus că ştiu situaţia şi că au legat rafturile de nişte tije de împământare, instalând pe cărucioare şi o betea antistatică, pentru descărcarea electricităţii. Pentru că şocurile au continuat, au aplicat pe podea un produs denumit

„Staticide”. Un oficial al companiei a declarat că acesta „a redus cazurile de descărcări electrice care-i afectează pe angajaţi”. Inspectorii n-au mai solicitat alte schimbări.[141])

Jen Derge şi Ash Haag pozează alături de dubiţa lor, Manatee

Linda s-a mai împrietenit cu Jen Derge şi Ash Haag, un cuplu cam pe la 30 de ani sosit în Sage Valley la început de octombrie. Locuiau în Manatee, o dubiţă GMC din 1995 cu acoperiş înalt, vopsită în bleumarin şi alb, fabricată în 1995, pe care o cumpăraseră cu 4 500 de dolari în drumul lor spre Nevada. Vânzătorul lăsase 1 000 de dolari din preţul de pornire. După ce o ţinuse la vânzare timp de şase luni, voia s-o vadă plecată.



Jen şi-a amintit cum le-a scos Linda din rulotă ca să le salute şi cum trecea pe afară strigând „clătite, clătite!”, ca să anunţe că făcuse suficiente pentru micul dejun şi mai avea şi de dat. „O ştii pe Linda”, a spus Jen. „Ea este

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

nodul reţelei sociale!” în ziua când Ash aştepta o scrisoare specială de la nepoata ei — adresată „mătuşii, domnişoarei Jen şi Dubiţei” —, Linda a fost prima care a auzit când a sosit poşta, de la recepţia parcării de rulote. „Aşa că a dat buzna în baie şi a zis ceva de genul: «Eşti aici?», iar eu i-am răspuns ceva de genul «Da!» Şi ea: «Ce faci?» Şi eu i-am zis: «Am parte de câteva minute doar pentru mine, Linda!»„, şi-a amintit Ash. „Apoi ea a zis: «Ai primit ceva la poştă!» O iubesc.”

înainte de a deveni nomade, Jen şi Ash închiriaseră împreună o casă în Colorado Springs, unde amândouă se luptaseră cu perioade de depresie, tot mai dezamăgite de perspectivele de joburi care li se arătau înainte.

Jen crescuse văzându-şi părinţii muncind la King Soopers — băcănie deţinută de Kroger —, un job pe care tatăl ei îl ura. „Vrem o viaţă mai bună pentru voi, copii”, îi spuneau mereu părinţii, îndemnând-o să meargă la facultate. însă independenţa era mai importantă pentru Jen. A început să lucreze încă din liceu, ca ambalatoare şi personal de întâmpinare la băcănie, pentru aproximativ 6 dolari pe oră. Mai târziu a obţinut o bursă pentru un program de calificare intermediar. Dar nu vedea niciun motiv să meargă mai departe. „Peste tot e aceeaşi poveste”, a spus ea. „îi vezi pe toţi prietenii tăi că-şi iau diploma de licenţă sau chiar mai mult de-atât şi apoi nu-şi pot găsi un job. Aşa că pur şi simplu n-am găsit niciun motiv să mă întorc la şcoală, cu toate că îmi place mult să învăţ. Fie şi numai chestiunea banilor, faptul că intri în datorii...

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

ideea asta mă sperie atât de tare, încât nu-mi doresc aşa ceva."

Jen a lucrat la un magazin de artizanat şi în nişte librării părăginite, apoi a devenit asistent de bibliotecar la o şcoală. Aici a ajuns să lucreze ca subaltern al administratorului de software al bibliotecii din cel mai mare district din Colorado Springs. Lui Jen i-a plăcut mult acest job. „Era atât de distractiv, comunicam cu toţi bibliotecarii, intram în computerele lor şi le arătam toate chestiile mişto", mi-a spus ea. Curând însă a devenit clar că

şefa ei, care avea diplomă de masterat, era împinsă spre pensionare, în timp ce Jen prelua acelaşi nivel de muncă, la un salariu mult mai mic.

„Cei din generaţia mai în vârstă care au studii aprofundate sunt înlăturaţi şi înlocuiţi de tehnologie. Este foarte trist pentru oamenii aceştia cu asemenea calificări pentru care au muncit din greu", a spus Jen. „Mă simţeam ca şi cum mi-aş fi trădat şefa luându-i jobul, pentru că era o doamnă extraordinară."

în acelaşi timp, Jen şi-a dat seama că nu va fi niciodată în stare să capete un post ca al fostei ei şefe — care fusese trecut la o poziţie inferioară —, indiferent dacă s-ar fi întors sau nu la facultate. „De ce să merg la şcoală când nu sunt disponibile decât posturi de începători?" s-a întrebat ea.

în acelaşi timp, Ash îşi văzuse părinţii căzând din rândurile clasei mijlocii după ce tatăl ei, inginer electrician cu un salariu anual de şase cifre, fusese

concediat în 2001. A fost prea mândru să accepte o slujbă plătită mai prost, cel puţin până când economiile familiei s-au epuizat. Apoi a sfârşit într-un job de şofer de autobuz şcolar dimineaţa şi de lucrător la Walmart pe timpul nopţii.

„în orice caz, mi-am văzut părinţii ajungând la 65 de ani fără pensie, înţelegi, şi tot ce construiseră o viaţă întreagă a dispărut pur şi simplu. Şi apoi, cu recesiunea, am văzut acelaşi lucru întâmplându-se multor oameni", a spus Ash. Cu toate că se considerase întotdeauna o „conformistă", a început să se teamă că, şi dacă ar adera la toate regulile societăţii pentru a avea o viaţă de clasă medie superioară, nu va avea nicio garanţie de stabilitate. Era sceptică în privinţa capacităţii Asigurărilor Sociale de a susţine generaţia din care făcea parte atunci când va ajunge la bătrâneţe. Şi, deşi cotiza la nişte planuri de investiţii pentru pensie şi avea un fond individual pentru pensionare la Goldman Sachs, instituit de părinţii ei pe când era copil, se temea că, la momentul când va avea nevoie de ele, nu vor mai valora nimic.

Ash se chinuia şi cu împrumuturile pentru studii. Cei 30 000 de dolari pe care-i împrumutase se înmulţiseră ca ciupercile după ploaie, atingând, cu tot cu dobândă, suma de 37 000 de dolari, totul pentru o diplomă pe care nu
reuşise s-o obţină nici după şase ani de şcoală. Se simţise obligată ca după liceu să meargă direct la facultate — deşi considera că la vârsta aceea „nu ştii ce vrei, nu ştii

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

de ce ai nevoie şi nu ştii cine eşti”— şi a sfârşit studiind de toate, de la istoria artei până la fizică.

în timpul şi după facultate, Ash a lucrat la o farmacie, o afacere de familie unde s-a simţit ca acasă. însă o schimbare radicală a conducerii a modificat şi atitudinea supervizorilor; a văzut atunci cum personalul loial, vechi, a fost presat să demisioneze. „Şi societatea noastră se îndreaptă în mod evident spre acelaşi lucru”, a spus ea. „Nu mai sunt doriţi angajaţii pe termen lung, pentru că atunci ai pensii, atunci trebuie să le acorzi măriri conform cu costul vieţii şi, dacă au lucrat multă vreme pentru companie, vor dori o mărire bazată pe merite.” Noul management, a spus ea, „îşi dorea efectiv oameni de care să se poată lipsi oricând. Şi, ca să ai astfel de oameni trebuie să ai şi joburi la fel. în acest fel, totul a devenit automatizat.”

în acest timp, Jen scotocea internetul în căutarea unor modalităţi alternative de trai. Studiase varianta minimalista şi mutarea într-o casă minusculă. Dăduse şi peste CheapRVLiving.com. Treptat, a început să creadă că a găsit o cale de scăpare. Pentru Ash, mutarea într-un vehicul şi condiţia de nomad nu au reprezentat, iniţial, cea mai tentantă alegere. S-a gândit la scheciurile clasice de la Saturday Night Live, în care Chris Farley joacă rolul lui Matt Foley, furgonetist şi speaker motivaţional[142]. El îi avertizează pe copii să-şi croiască un drum în viaţă dacă nu vor să ajungă să-şi ducă şi ei traiul într-o furgonetă. „Primul meu gând a fost că o să ajungem şi noi ca tipul ăla şi o să spunem: «Trăiesc într-o dubă, pe malul

râului!»„, a zis Ash. în ciuda acestui lucru, a ajuns să îmbrăţişeze ideea.

Planul era să alterneze între muncă şi aventură, locuind într-un Subaru Impreza berlină, cadou de la mama lui Jen. După cum s-a dovedit, această maşină era dificil de transformat într-o casă. Cu toate că scaunele din spate erau rabatabile, nu era suficient loc să te întinzi decât dacă îndesai lucruri în spaţiul pentru picioare dindărătul scaunelor din faţă, creând astfel un loc unde să-ţi pui capul. Totuşi, Jen şi Ash s-au pregătit cât de bine au putut. Jen a tăiat nişte pâslă din lână neagră în pătrate cu care puteau acoperi ferestrele, pentru intimitate. Ca să-şi reducă numărul de bunuri, au pus un mesaj pe Craigslist — ATENŢIE, LICHIDARE: GRATUIT — şi au scos pe iarbă toate lucrurile de care nu mai aveau nevoie. Anunţul îi chema pe oameni începând cu ora 9. Până la 8:30, tot ce scoseseră pe iarbă dispăruse. „Dacă spui «e gratis» oamenii vor găsi o utilizare pentru absolut orice”, a spus Ash. „Cineva a luat chiar şi gunoiul!” (Şi-a imaginat că trebuie să fi fost o greşeală.)

Prima lor aventură a fost să parcurgă Colorado Trail — mai mult de 770 de kilometri, din Denver până la Durango — fără oprire, timp de cincizeci şi două de zile. Apoi s-au în-dreptat spre depozitul Amazon din Fernley. Iniţial, plănuiseră să intre în programul CamperForce locuind în Subaru. („N-ar fi mers”, a spus Jen fără ocolişuri. „Am fi renunţat.”) Din fericire, au găsit autoutilitara. Cu toate astea, cumpărarea ei le-a lăsat cam falite.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

După ce s-a instalat în parcarea de rulote Sage Valley, cuplul a decis să meargă cu bicicleta la depozit, pentru prima tură cu program complet. Au considerat că va fi amuzant, pentru că drumul era în cea mai mare parte drept şi mai economiseau şi banii de benzină. Dar s-a întâmplat ca unul dintre cauciucurile lui Jen să se dezumfle încet, aşa că au fost nevoite să se oprească la fiecare cincisprezece minute ca să-l umfle. Drumul le-a luat trei ore, dar tot au reuşit să ajungă la timp ca să-şi înceapă tura de zece ore. Când au ieşit din schimb, la 5 dimineaţa, era întuneric şi atât de frig, încât le clănţăneau dinţii. S-au oprit la Walmart ca să-şi mai ia câte ceva de îmbrăcat şi apoi au mers cu bicicleta pe lângă traficul aglomerat de dimineaţă, în lumina orbitoare a răsăritului. „Eram cunoscute drept fetele care pedalează pe biciclete spre serviciu", a spus Jen, râzând. După aceea au decis ca în timpul săptămânii să locuiască mai aproape de depozit, ca să economisească benzina. O parcau pe Manatee la Walmart sau la o benzinărie şi se întorceau în parcarea Sage Valley numai în zilele libere. Ca magazionere, şi-au dat seama cât de utilă le era toată experienţa lor recentă de drumeţie. Cu toate acestea, Jen a spus: „îţi ia ceva până când te obişnuieşti cu toate aplecările acelea, dar după două săptămâni ai muşchii necesari. îi vezi pe oamenii ăia bătrâni şi te gândeşti «Oh, Doamne, dacă ei pot s-o facă, eu de ce mă plâng?»„. Lui Ash, munca i s-a părut „monotonă şi solitară". Ca să-şi domolească oboseala, se distra uneori combinând creativ obiectele pe măsură ce le depozita, aşezând de

pildă o cutie de prezervative lângă una cu teste de sarcină. Folosea facilitatea „listă de dorinţe” de pe website-ul Amazon pentru a cataloga „toate rahaturile uimitoare şi uluitoare pe care le aşezăm pe rafturi”. Acestea includeau viermi de ceară vii, un urs de jeleu de 2,5 kilograme, un harpon, o carte intitulată Venus with Biceps: A Pictorial History of Muscular Women, un dop anal ataşat la o coadă de vulpe din pluş, o jumătate de kilogram de monede americane vechi, un slip de bumbac cu găuri pentru patru picioare, numit „chiloţi pentru amândoi” şi un dildo cu tematică Batman[143].

Până la final de octombrie, temperaturile din Fernley scăzuseră sub zero grade. în preajma Halloweenului, în parcări s-a aşternut un strat subţire de fulgi de nea. Zăpada adevărată a venit cu o săptămână înainte de Ziua Recunoştinţei. Vremea cea mai câinoasă a lovit în decembrie — când temperaturile au coborât mult sub limita de îngheţ, mai ales noaptea. Ca să poată dormi în frig, Jen şi Ash au început să-şi pună pe ele toate hainele pe care le aveau, după care se îngropau într-o colecţie întreagă de pături şi saci de dormit, plus o plapumă şi o pătură de armată. în nopţile în care lucrau, când aşezau tabăra lângă depozit, porneau timp de zece minute un mic încălzitor cu propan, înainte de culcare; îşi ţineau tălpile pe el şi se uitau cum transpiraţia adunată după atâtea ore de mers se transformă în norişori de abur. Chiar dacă turele de noapte le făceau să se simtă ca nişte „Amazombies”, erau recunoscătoare pentru programul pe care şi-l aleseseră. „Pe parcursul celei mai reci părţi

din ciclul de 24 de ore, noi eram înăuntru, la căldură, şi asta a fost o chestie foarte importantă", a spus Ash.
La momentul când iarna s-a aşternut peste parcarea de rulote Sage Valley, Linda avea un coleg de CamperForce, Cari, care trăia în cort şi nu lucra decât în tură de zi. Din moment ce Linda era la depozit pe timpul nopţii, l-a îndemnat să doarmă în rulota ei, unde era cald — pornea un încălzitor alimentat la reţeaua electrică din parcare, ca să economisească propanul —, însă Cari spunea mereu „Nu, nu, nu. E confortabil în cort, sunt bine". în acest timp, chiar şi rulotiştii experimentaţi o duceau destul de greu. Unii dintre ei aveau trucurile lor ca să locuiască într-un oarecare confort, de exemplu, înfaşurau furtunurile de apă în bandă termoizolatoare şi acopereau ferestrele cu folie izolatoare cu bule. (După câţiva ani, Amazon a creat o pagină web pentru candidaţii la programul CamperForce, intitulată „Pregătiţi-vă echipamentele pentru iarnă", în care îi sfatuiau pe oameni să- şi acopere ferestrele cu folie termocontractabilă şi să pună izolatoare reflectorizante peste gurile de aerisire. Erau menţionate şi link-urile necesare pentru achiziţia ambelor materiale — de unde altundeva? — de pe Amazon.com.) Dar existau şi nişte limitări. Linda s-a debranşat de la racordurile de apă. Când a încercat însă să deconecteze şi furtunul de canalizare, a descoperit că resturile dinăuntru îngheţaseră deja. „Un cornet imens de «răhăţată» stătea înţepenit acolo. Am zis ceva de genul: «Asta-i nasol de tot!»„

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Phil şi Robin DePeal din Michigan, care deţinuseră cândva o afacere cu deşeuri, duceau aceeaşi luptă. Au cumpărat un proiector şi încercau să se folosească de el pentru a dezgheţa furtunul cu deşeuri îngheţate, dar fără niciun rezultat. între timp, unul dintre eroii Lindei — Jim Melvin, autorul blogului Jimbo's Journeys, cel care îi atrăsese atenţia asupra joburilor sezoniere de la Amazon — s-a repezit în oraş ca să cumpere un pat pentru căţei cu pătură electrică şi un încălzitor pentru Chica, câinele lui chihuahua care n-avea decât un kilogram.
Linda a început să-şi facă visuri despre următoarea ei destinaţie, care trebuia să fie mai caldă şi mai puţin extenuantă. Ca mulţi dintre vecinii ei, plănuia să campeze pe terenurile publice care înconjurau oraşul Quartzsite din Arizona. Regiunea respectivă, acest Shangri-la al migratorilor, aşezat în deşertul Sonora, atrăgea zeci de mii de vizitatori de iarnă şi găzduia diferite evenimente în acest anotimp, de la hectare întregi de bazare şi talciocuri până la expoziţii pentru colecţionarii de roci şi pasionaţii de rulote, alături de sute de adunări sociale relaxate. Linda abia aştepta să ajungă la una dintre aceste adunări, Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, care avea loc aici în luna ianuarie. Când le-a menţionat despre asta lui Jen şi Ash — care auziseră de acest eveniment, dar încă nu ştiau încotro s-o apuce după Amazon —, acestea au decis să i se alăture. „Nu ne hotărâserăm încă pentru călătoria aceea la RVM, dar apoi, când am auzit-o pe Linda, am zis: OK,

trebuie s-o facem şi noi”, îşi amintea Jen. Silvianne plănuia şi ea să meargă.

Dar iarna nu s-a dat bătută atât de uşor. Au urmat săptămâni cu muncă suplimentară obligatorie, până la norma de cincizeci de ore săptămânal. Fiindcă se apropia Crăciunul, lăzile de pe toate rafturile erau pline ochi cu mărfuri, coşmarul magazionerului. „Eram la capacitate de 120 la sută pentru ultima lună şi jumătate, aşa că, ori de câte ori scanai o ladă şi încercai să pui ceva în ea, scanerul făcea ceva de genul «EE-nu! EE-nu! EE-nu! EE-nu!» şi trebuia să aştepţi înainte de a putea încerca lada următoare”, a spus Ash. „Oamenii mişunau peste tot ca nebunii. N-aveai unde să arunci un ac, îţi venea să te dai cu capul de pereţi.” Frustraţi, magazionerii trebuiau să vâneze în continuare spaţii, până găseau puţinele lăzi în care mai era loc. în acelaşi timp, supervizorii le spuneau să menţină ritmul, să-şi facă „norma”, pentru că „trebuie să ne facem numerele”. Mai târziu, Amazon avea să relateze că acea perioadă a fost cel mai productiv sezon de sărbători din toate timpurile. Numai pe 2 decembrie (aşa-numita Cyber Monday, prima zi de luni de după Ziua Recunoştinţei), clienţii au comandat înjur de 36,8 milioane de produse — cam 426 de comenzi pe secundă — ajutând compania să crească vânzările totale din 2013 la un record de 74,45 de miliarde de dolari.[144]

Pe fondul acestor evenimente, Linda a tras o sperietură zdravănă în legătură cu starea ei de sănătate. Rezistase destul de bine, în ciuda inflamaţiei de la încheietura dreaptă provocate de scanerul UPC. Dar pe 15

decembrie, cu două săptămâni înainte de ultima ei zi la depozit, a început să aibă stări de ameţeală. Nu-şi dădea seama ce i le cauzase. Şi alţii se simţiseră aşa, iar unii credeau că ar fi din cauza aerului închis din depozit. Linda a rezistat timp de o oră, dar încercările ei de a trage aer în piept n-au ajutat-o, aşa că a fost condusă de un coleg la AmCare, unde personalul medical i-a luat tensiunea: 60 cu 48 — suficient de scăzută cât să cheme o ambulanţă.

La spitalul din Reno, la o jumătate de oră de mers cu maşina spre vest, Lindei i s-au făcut o tomografie şi raze, însă nu a primit un diagnostic clar. „Asistenta de la spital a spus că s-ar putea să am o compresie a nervului vag", îşi aminteşte Linda. „Din cauza asta îţi pierzi cunoştinţa. E o afecţiune provocată de inflamaţie." Părea sceptică, fiindcă nu avea impresia că a tras atât de tare de ea. în orice caz, a primit recomandarea să fie urmărită de medicul ei curant. „Da, exact asta o să fac când ajung acasă", a spus ea, râzând. Ca mulţi dintre lucrăturiştii pe care i-am întâlnit chiar înainte să intre în vigoare Legea îngrijirii Accesibile, Linda nu era asigurată. Şi, pentru că nu au şi adus-o înapoi în parcarea Sage Valley, a trebuit să sară cu 172 de dolari pentru taxi. în următoarele zile s-a simţit slăbită şi şi-a luat câteva zile libere, fără plată. Programul CamperForce era pe terminate. Cei mai mulţi dintre lucrători au plecat chiar înainte de Crăciun, ca să poată petrece sărbătorile alături de familiile aflate departe. Linda s-a oferit să rămână până pe 30 decembrie. Voia să câştige cât mai mulţi bani cu putinţă.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

în plus, nu se simţea pornită să sărbătorească. După mai mult de patru luni în schimbul de noapte, era ca într-o transă întreruptă doar de durerile care îi radiau din încheietura dreaptă, cea cu care mânuia scanerul. Jobul acela repetitiv şi automat nu presupunea niciun efort de gândire: depozitezi mărfurile pe raft, îndrepţi scanerului spre articole, unul după altul, apeşi pe buton şi ţii apăsat, aştepţi să auzi piuitul care înseamnă că laserul roşu a găsit marcajul — codul de bare —, apoi mergi mai departe. Ce-ţi aducea această activitate în afară de un salariu? Fiecare articol scanat de Linda era un pixel dintr-o imagine care o deprima. Unii lucrători din CamperForce îşi spuneau „Spiriduşii lui Moş Crăciun". Asta le oferea o cale de a se mândri cu munca lor, fiindcă presupunea că expediază cadouri, împart bucurie. Cu toate astea, Linda nu s-a îmbătat cu apă rece — se simţea mai puţin ca un spiriduş şi mai mult ca o rotiţă în cel mai mare distribuitor automat de produse din lume, iar experienţa aceasta o amorţea cu totul. „Voiam să mă deconectez de spiritul Crăciunului după ce văzusem toate porcăriile alea", a spus ea. în afară de faptul că le-a trimis daruri nepoţilor, a ignorat sărbătorile. Când depozitul s- a închis, de Crăciun, aşa a făcut şi ea. Linda a petrecut toată ziua singură, odihnindu-se în rulota ei. Totuşi, dincolo de oboseală exista şi un oarecare sentiment de mândrie. Atinsese un obiectiv, trecuse prin întâiul ei an ca lucrătură, finalizase două joburi sezoniere — cel de gazdă în camping şi cel de la CamperForce — şi în acelaşi timp se adaptase şi vieţii

frugale, nomade, în rulota ei. Se simţea autosustenabilă şi liberă. însă acesta era doar începutul.

Următorul pas era să-şi găsească un trib, o comunitate, ceea ce unii nomazi numesc „familiota" Cel mai bun loc pentru asta era Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, un eveniment de iarnă care dura două săptămâni şi care avea să înceapă curând în Quartzsite.

„Hai să plec naibii de aici!" şi-a spus ea. „Apasă pedala până la podea. Hai să mergem!" Pregătită pentru o pauză şi pentru vreme mai caldă, Linda s-a îndreptat spre Arizona.

Pe când restul celor din CamperForce fugeau din Fernley ca să sărbătorească Anul Nou, unul dintre lucrători a rămas pe loc. Era Don Rotarul, fostul director de software care îmi scrisese o adevărată odă de slăvire a lucrăturismului şi care apare aici sub pseudonim. Don a fost primul membru al CamperForce întâlnit de mine, un povestitor inteligent şi amuzant care a petrecut ore întregi delectându-mă cu istorioare despre viaţa pe drumuri. Iniţial era planificat să lucreze în ultima sa tură în CamperForce pe 21 decembrie. Planurile sale post-Amazon includeau trecerea prin Quartzsite — îl numea „Burning Man[145] pentru boşorogi" — şi vizita la nişte prieteni din Colorado Rockies. în schimb, s-a întâmplat ceva foarte neobişnuit. în cei trei ani în care am scris despre angajaţii din CamperForce, n-am mai asistat niciodată la aşa ceva — Amazon i-a oferit lui Don un job cu normă întreagă, pe toată perioada anului. „Hei, am 70 de ani, cine o să mă mai angajeze?", a glumit el într-un e-

mail. în jargonul companiei, Don era pe punctul să devină „colaborator Amazon”. în depozit, urma să fie ceea ce lucrătorii CamperForce şi alţi muncitori sezonieri numeau — cu invidie sau uneori în derâdere — un „ecuson albastru”, referindu-se la cârdurile de acces ale lucrătorilor cu uniforme albastre, purtate de angajaţii permanenţi.

într-un alt e-mail, mi-a cerut să nu-i pomenesc numele în materialele mele şi mi-a explicat şi de ce:

Ca aparatcici abia intraţi în sistem, s-ar putea să nici nu avem voie să vorbim cu media despre durerile de moarte, dislocările de membre sau mai rău. Aşa că acum stau cu grijă. înainte era altfel — ca lucrăturist îmi puteam permite o atitudine insolentă, nesăbuită, faţă de maşinaţiile apăsătoare ale Americii Corporatiste, dar acum eu sunt ei. Am nevoie de jobul ăsta...

Nu-mi permit să fiu celebru. Dacă ies în mass-media naţională, chiar şi colateral, Departamentul de Resurse Umane o să termine repede cu mine şi într-o zi, când o să-mi fac apariţia la depozit, ecusonul n-o să mai fie valid, ca să pot intra în clădire. Asta se cheamă AIS (Amazon întoarce Spatele) şi nu există nicio posibilitate de recurs, din moment ce sunt angajat „la dispoziţia angajatorului”. îmi pare rău dacă mă port ca un paranoic, dar Departamentul de Resurse Umane NU este prietenul meu, oricât de mult ar insista că este. Rolul său e validat prin eliminarea merelor stricate şi a scandalagiilor. Eu nu sunt atât de curajos ca Nadejda Tolokonnikova (şi nici nu arăt aşa de bine ca ea)[146].

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

în câteva luni, Don şi-a plătit datoriile, şi-a făcut nişte lucrări dentare de mult amânate, şi-a cumpărat ochelari noi, a depus nişte bani la Roth IRA[147] şi a început să facă economii pentru un Harley.

Din câte ştiu, această expresie pentru aşezările temporare CamperForce a fost folosită pentru prima dată în titlul următorului articol: Stu Woo, „Welcome to Amazon Town", The Wall Street Journal, 20 decembrie 2011, p. Bl.(N.a.)

Shelby Carpenter, „What Happens When Climbing Bolts Go Bad?" Outside website, 4 noiembrie 2015, https://www.outsideonline.com/2031641/what- happens-whenclimbing-bolts-go-bad (N.a.)

Cuvântul outlaw poate avea înţelesul de „haiduc, nelegiuit, bandit, proscris". (N.t.)

„Man Charged with Starting Massive California Blaze", The Associated Press, 8 august 2015. (N.a.)

Amazon CamperForce Newsletter, iunie 2013, p. 1. (N.a.)

Amazon CamperForce Newsletter, martie 2013, p. 1.

(N.a.)

Amazon CamperForce Newsletter, aprilie 2013, p. 1.

(N.a.)

Unele dintre materialele despre monitorizarea depozitelor Amazon au apărut iniţial în articolul meu

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

„With 6,000 Jobs, What Is Amazon Really Delivering?”, Reuters, 17 iunie 2015, http://blogs.reuters.eom/greatdebate/2015/06/17/with-6000-new- warehouse-jobs-what-isamazon-really-delivering (N.a.)

Unele dintre materialele despre sistemele de urmărire a angajaţilor Amazon au apărut iniţial în articolul meu „We're Watching You Work”, The Nation ediţia tipărită, 15 iunie 2015, p. 28. (N.a.)

Abreviere de la Occupational Safety and Health Administration, instituţie care supraveghează aplicarea regulilor de protecţie a muncii. (N.t.)

Nevada Occupational Safety and Health Administration Inspection Report Number 317326056 (7 octombrie 2013). Acesta şi alte articole au fost furnizate de Nevada OSHA, ca răspuns la o cerere din mai 2016, prin Nevada Open Records Act. (N.a.)

Richard Wolf, „Justices Say Security Screening After Work Isn't Paid Time”, USA Today, 9 decembrie 2014, http://www.usatoday.com/story/news/nation/2014/12/09/supreme-courtamazon-workers-security-screening/20113221 (N.a.)

Nevada Occupational Safety and Health Administration Inspection Report Number 315282491 (24 martie 2011) si 316230739 (7 februarie 2012). (N.a.)

„Matt Foley, Motivational Speaker”, Saturday Night Live, NBC, 8 mai 1993. (N.a.)

Apetitul americanilor pentru jucării sexuale — indicat de numărul mare şi de varietatea dildourilor şi dopurilor

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

anale care trec prin depozitele Amazon — este motiv de uimire pentru mulţi angajaţi. Şi, cu toate că cele mai multe „noutăţi pentru adulţi” sunt ambalate în plastic negru, imediat ce ies din zonele de descărcare puţine scapă neobservate. O magazioneră CamperForce îşi amintea amuzată de momentul în care a primit o cutie cu şaizeci de dildouri montate pe ventuză. Le-a aranjat pe toate pe rafturi, cu ventuzele lipite de cutii, stând semeţe. „Când dădeai colţul, pe tot coridorul nu vedeai decât vârfurile alea”, a spus ea, râzând. „Bineînţeles, a trebuit să mergem cu toţii prin depozit şi să ne spunem unii altora: du-te să te uiţi la C23!” în mod normal şi-ar fi făcut griji să nu enerveze managementul, dar „erau ultimele două săptămâni de muncă acolo, aşa că ce puteau să-mi mai facă?”. (N.a.)

„Record-Setting Holiday Season for Amazon Prime”, BusinessWire, 26 decembrie 2013. (N.a.)

Burning Man este un festival concentrat pe comunitate, artă, exprimarea sinelui şi încrederea de sine, organizat anual în vestul Statelor Unite. (N.t.)

Pe când Don scria acest e-mail, Tolokonnikova, membră a Pussy Riot, o trupă punk disidentă, tocmai fusese eliberată dintr-o închisoare din Siberia. (N.a.)

Cont privat pentru pensionare cu anumite facilităţi fiscale. (N.t.

)Capitolul Şase. Locul de întâlnire

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Această câmpie era un loc paşnic şi liniştit — o Grădină a Edenului pe roţi[148], capabilă să-şi aleagă singură latitudinea şi longitudinea şi să urmeze vremea plăcută de-a lungul unui an întreg, un rai ai cărui locuitori îşi puseseră propria viaţă în centrul preocupărilor lor, comprimând-o într-un spaţiu minim, un miracol al aranjamentului interior la care se adaugă mobilitatea.
E.B. WHITE

Când mergi spre vest pe Autostrada interstatală 10, în lumina apusului de ianuarie, din deşert îţi apare o viziune stranie. Mii de pistrui luminoşi sclipesc la poalele munţilor Dome Rock, ca şi cum culmile de stâncă ar fi înconjurate de un lac uriaş care reflectă lumina. De aproape, punctuleţele luminoase se separă într-o spuzeală de rulote ale căror parbrize prind ultimele raze de soare. Acesta este oraşul Quartzsite din Arizona. în cea mai mare parte a anului dormitează, un avanpost singuratic aflat între Los Angeles şi Phoenix, cu două opriri pentru camioane şi cu temperaturi destul de ridicate încât să te facă să halucinezi. în infernul verii, are mai puţin de 4 000 de locuitori[149]. Vizitatorii sunt depăşiţi numeric de vălătucii de ciulini. Dar în fiecare iarnă, când zilele devin blânde şi plăcute, sute de mii de nomazi curg din toată ţara şi din Canada, transformând oraşul într-o metropolă răsărită peste noapte şi poreclită „Locul de întâlnire”. Unii dintre cei sosiţi aici sunt nordici iubitori de distracţii, care migrează iarna spre sud — oameni cu pensii generoase sau pensionari norocoşi, ale căror economii au reuşit să supravieţuiască astfel

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

colapsului din 2008 —, în timp ce alţii sunt supravieţuitori agăţaţi de marginile zdrenţuite ale contractului social. Situaţia fiecăruia se reflectă în nivelul locuinţelor mobile care fac paradă pe Strada Principală. Sosesc maşini şi camionete etalând tot felul de copertine, de la cele Airstream, din aluminiu sclipitor, până la containere de marfa modificate şi adaptate ulterior prin montarea de uşi şi ferestre, sau rulote în formă de lacrimă de mărimea unui cort mic, pentru două persoane. Este posibil să zăreşti şi o căsuţă cu ferestre de tip lucarnă, acoperiş în două ape şi decoruri dantelate, montată pe o platformă cu ax tandem, sau o camionetă târând după ea o barcă pe care proprietarul o va instala aici pe post de apartament improvizat. Mai există şi zeci de autobuze şcolare scoase din uz. Câteva dintre ele sunt încă vopsite în galbenul specific, în timp ce pe altele au fost desenate cu aerograful scene din sălbăticie sau vârtejuri psihedelice. Unele au fost convertite în case elaborate, cu sobe cu lemne şi canapele. Câteva dintre ele sunt afacere şi casă deopotrivă, inclusiv Bus Stop Ice Cream & Coffee Shop — un autobuz retro, în culorile curcubeului, care arată de parcă i-ar fi aparţinut unui Ken Kesey al zilelor noastre, al cărui drog preferat este espresso — şi un atelier de fierar cu o nicovală drept logo şi sloganul „Reciclarea deşeurilor din societate, de la Ciocanul & Mâna”[150]. Mai erau şi camionete rablagite, cu cabinele încorporate în platformele de încărcare, rulote elegante tractabile cu antenă de satelit şi rable paradite, atât de încărcate cu tot felul de lucruri, încât osia zgâria

asfaltul. Unele dintre aceste vehicule erau imaculate, iar finisajele lor din crom sclipeau în lumina soarelui. Altele erau pişcate de rugină şi scoteau nori negri pe ţeava de eşapament. Câteva afişau rugăminţi pentru donaţii. Pe acoperişul unui sedan era legată o canistră goală, pe care scria cu vopsea „AJUTAŢI-NE FAMILIA SĂ ÎNCEAPĂ O AFACERE” şi adresa unui website pentru o campanie de tipul „Go Fund Me”. Pe spatele unei rulote instalate pe platforma unei camionete vechi scria, cu litere de tipar negre şi ordonate, „ADĂPOST PENTRU OAMENII STRĂZII” şi „DUMNEZEU SĂ VĂ BINECUVÂNTEZE”. Dedesubt era şi o listă de'dorinţe: „NEVOI: BENZINĂ, BANI, O RULOTĂ MAI MARE”.



BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

O rulotă de tip pickup cu înscrisuri de natură religioasă şi rugăminţi de ajutorare, parcată la McDonald's-ul din Quartzsite

Merită menţionat că nu poţi evalua mereu posibilităţile financiare ale oamenilor doar uitându-te la rulotele lor. Unele dintre locuinţele parcate în preajma locurilor de muncă, de exemplu, seamănă cu genul de vehicule de agrement pe care unii le-ar putea asocia cu turiştii avuţi. Când am început să vizitez parcările de rulote în care stăteau muncitorii din programul CamperForce, m-am întrebat mirată: Ce caută aici iahturile alea strălucitoare, cu antene de satelit? Şi am aflat două lucruri: mai întâi, unele dintre rulote reprezintă case provizorii şi pentru muncitorii bine plătiţi de pe câmpurile petrolifere, care au bani de aruncat pe jucării scumpe. în al doilea rând, mulţi oameni nu au rulota în proprietate deplină. La fel ca orice altă piaţă imobiliară, este posibil să fi cheltuit prea mult şi să ajungi captiv într-un cerc al datoriilor, în care te zbaţi ca să-ţi plăteşti ratele. Şi, din nefericire, la fel ca în cazul caselor tradiţionale, şi rulotele pot intra la apă.

Abia ne târâm în traficul congestionat. Cu toate astea, nimeni nu pare să se grăbească. Pe lângă casele mobile se văd şi vehicule de teren prăfuite, care se întorc din aventurile prin deşert — călătorii poartă eşarfe şi ochelari etanşi şi arată de parcă ar fi fost tăvăliţi prin zahăr pudră. Tirurile îşi fac loc spre parcările supraaglomerate, blocând benzile de ieşire. La intersecţii, oameni în vârstă pe scutere speciale pentru

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

dizabilităţi şi baby boomeri împingând căţei aflaţi în cărucioare aşteaptă să poată traversa. Adolescenţi cu codiţe şi tineri de 20 şi ceva de ani cu rucsacuri uzate stau aşezaţi pe bordură. Tribul lor îşi spune în multe feluri — crust punk, puşti obraznici, călători sau Curcubeie, cu referire la adunările Rainbow Family[151] la care participă mulţi dintre ei. Unii dintre aceşti puşti fac autostopul ca să plece din oraş — spre Yuma, spre Phoenix, oriunde. Alţii ţin în mâini pancarte prin care cer bani. Totuşi, ei nu consideră acest lucru cerşit, ci „fluturarea unei pancarte" sau „colectă", sau „banuplus"— prescurtarea de la „un bănuţ în plus" — şi asta faci când rămâi fără bani de benzină. Mulţi dintre cei mai în vârstă le aruncă priviri răutăcioase, dar alţii le fac jocul. O casieră cu părul alb de la Dollar General încasează banii pe două cartoane de câte şase sticle de bere Miller Genuine Draft pentru un tip în hanorac maro, cu codiţe blonde; râde când el îi întinde în glumă palma cu o grămadă de pietricele colorate drept plată, în loc de bani. La coada de la poştă se iscă o dezbatere aprinsă între un nordic fugit spre sud şi un vagabond tânăr, cu o mustaţă cu vârfurile lungi şi răsucite. Oamenii sunt fiinţe spirituale care transcend această planetă? Sau sunt doar nişte gunoaie nenorocite care au umplut Pământul? Când vine seara, puştii se retrag în taberele din deşert. Aşezaţi în jurul focului, trec de la unul la altul sticlele de whisky, zdrăngănesc la chitară, perpelesc hotdogi, rulează jointuri, îşi omoară timpul.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Până la cina care începe după-amiază târziu, multe dintre restaurantele din oraş sunt deja ticsite. La Silly Al, o pizzerie foarte populară, seniorii dansează în stilul Electric Slide şi ascultă o trupă locală al cărei repertoriu include o piesă a trupei Barenaked Ladies care începe aşa: „Dacă aş avea un milion de dolari / Ţi-aş cumpăra o casă". în alte zile, cântă la karaoke. O femeie uscăţivă cu o pălărie roşie de pai avansează pe ringul de dans în scuterul ei pentru dizabilităţi şi fredonează cu un vibrato grav „Lookin' out My Back Door" de Creedence Clearwater Revival. Cât durează soloul piţigăiat de chitară, desenează opturi în mijlocul încăperii, iar publicul izbucneşte în urale.

Localul Main Street Eatery and Laundromat dă pe-afară de clienţi care vin să mănânce, să-şi spele hainele şi chiar să se spele ei înşişi. în partea din spate, duşul costă 7 dolari şi vine cu o litanie întreagă de reguli afişate: „Limită de timp: douăzeci de minute", „Fumatul interzis", „Vopsitul şi nuanţarea părului interzise" şi „Fără pantofi în cabine". Poliţiştii îi iau la întrebări pe puştii de la Curcubeie, care pierd vremea pe lângă intrare. Un client de la spălătorie o ţine întruna cu o cometă care va distruge universul (şi cum Obama nu poate face nimic în legătură cu asta). Un bătrân cărunt stă în parcare, cu spatele rezemat de un gard de plasă, aruncând o piatră pe care un terier Jack Russell i-o aduce zelos înapoi, iar şi iar. „E un copoi vânător de roci!", hohoteşte el când mă vede privindu-l. (Căutarea de pietre semipreţioase în

deşert — cunoscută mai degrabă drept „vânătoarea de roci” — este hobby-ul local preferat.)
Proprietarii de restaurante nu sunt singurii care se chinuie să facă un bănuţ, în fiecare an, în Quartzsite descind vânzători de tot felul care îşi instalează chioşcuri temporare sau redeschid magazine la stradă închise în afara sezonului, postând afişe prin tot oraşul. „Dl Motorhome are CELE MAI CURATE rulote din QUARTZSITE”, declamă un comerciant a cărui poză, cu un zâmbet tulburător de alb, apare pe o serie de afişe. „Nu este un miraj, ofertele sunt reale”, trâmbiţează reclamele unui competitor, RVs for Less. „MIC DEJUN GRATUIT CU CLĂTITE”, scrie pe un panou de la intrarea în La Mesa RV, un alt dealer de rulote. în şase dimineţi pe săptămână, seniorii se aşază la rând pentru o masă caldă într-o încăpere denumită Silver Buckle Customer Corral, pe fondul reclamelor televizate pentru case motorizate pe care cei mai mulţi dintre ei nu şi le pot permite. (Tratează aceste reclame ca pe predicile de la cantina săracilor — zgomot de fond obligatoriu pe care trebuie să-l ignori.) Mai există zeci de locuri cu servicii auxiliare pentru rulote, de la spaţii pentru debarasat gunoiul până la vânzări de panouri solare şi ateliere pentru reparat parbrize uzate. Ca să iasă în evidenţă, unii folosesc nume naive: Mai multă Benzină, Maşină de tractare, Proctolog de rulote. Alţii năzuiesc mai sus. La Schartel Pinstriping Services există un cort în vârful căruia se lăfaie o cruce uriaşă şi un panou pe care scrie: „Speranţă pentru America. America e cu Isus”.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Toată lumea vânează încasări cât mai rapide, promiţând preţuri extrem de mici. „Stivuim mai bine & Vindem mai ieftin”, promite un afiş. „Totul trebuie să meargă!”, spune altul. în magazinele de alimente recuperate — cunoscute şi sub numele de magazine de „resigilate” —, cumpărătorii găsesc la preţuri foarte scăzute alimente cu termen de vânzare expirat, în cutii strivite şi conserve zgâriate. Dincolo de faţada vopsită cu un roz sinistru, într-un magazin denumit Addicted to Deals se cumpără DVD- uri — trei pentru zece dolari — şi vitamine expirate. „Locul ăsta te bagă în sperieţi”, a scris online unul dintre clienţi. „E ca şi când o cameră de cămin studenţesc şi un Kmart abandonat au avut un copil nedorit, l-au vopsit cu un roz de Pepto-Bismol şi i-au dat drept nume o expresie întreagă.”[152]

Quartzsite nu oferă prea multe în genul celor pe care oamenii de la oraş le- ar considera „cultură”, dar aproape toată lumea vizitează librăria Reader's Oasis[153], aflată la capătul estic al Străzii Principale. Librăria este deţinută de septuagenarul nudist Paul Winer, a cărui piele pare de-a dreptul lustruită şi care se plimbă pe culoare fără nimic altceva pe el decât un suspensor tricotat. Când este frig, îşi trage pe el un pulover. Paul îşi permite să ţină librăria deschisă tot timpul, pentru că, din punct de vedere tehnic, nu este o construcţie permanentă, ceea ce presupune taxe mai mici. Nu are pereţi adevăraţi, ci doar un acoperiş de foişor deasupra podelei, care nu e decât o platformă de ciment. Spaţiul dintre ele este unit prin nişte prelate. Câteva containere de transport şi o rulotă

sunt anexele. Revista Trailer Life a numit această improvizaţie „ultima modă în arhitectura din Quartzsite”. în cariera lui de dinainte, Paul a susţinut concerte sub numele de Sweet Pie, pianist nudist de boogie-woogie, cunoscut pentru imnul său „Să-i fut dacă nu ştiu de glumă” şi încă mai cântă uneori, spontan, la un pian de mici dimensiuni aflat în faţa magazinului, nu prea departe de o secţiune discret mascată cu cărţi pentru adulţi. Există şi o secţiune creştină, dar aceea se află în spate şi de obicei Paul trebuie să-i ajute pe oameni s-o găsească. „Se ţin după curul meu gol, în căutarea Bibliei”, declară el.

Cei care caută religia într-o manieră mai demodată se îndreaptă spre celălalt capăt al Străzii Principale, la vest de Reader's Oasis, unde un acoperiş vopsit în alb şi violet găzduieşte Last Call Tent Ministries. La slujba de la 7 dimineaţa, un predicator călător zdrăngăne la o chitară Stratocaster aurie, răspândind lumina lui Isus. „Această lumină va fi zărită în lumea întreagă!”, răcneşte el. „Ea nu există doar în cortul acesta. Nu există doar în Quartzsite. Nu există doar în Arizona. E uriaaaaaşă! Mai mare şi mai bună de-atât!”[154] După fiecare slujbă, enoriaşii se apropie de amvon ca să fie miruiţi. Predicatorul psalmodiază şi îi apucă de umeri, provocându-i pe credincioşi — inclusiv o femeie în cârje — să cadă inerţi în braţele deschise ale celorlalţi participanţi.

Zeci de mii de nomazi iau parte în fiecare an la spectacolul de iarnă din Quartzsite. Oraşul are doar trei

moteluri micuţe, dar mai mult de şaptezeci de parcări de rulote cu nume care promit relaxare: Arizona Sun, Desert Oasis, Holiday Palms, La Mirage, Paradise, Winter Haven, Scenic Road. (Ultima dintre ele are şi un motto — „Bucurându-te de viaţă pe prima bandă”— care rezumă prezentarea sa comercială generală.) Cu toţii taxează în medie cu 30 de dolari pe noapte un loc de parcare pe asfalt sau pietriş, cu racorduri pentru apă, electricitate şi canalizare, acces la duşuri şi spălătorie, câteodată Wi-Fi şi cablu TV. Multe parcări nu sunt deschise pentru oaspeţii sub o anumită vârstă — ceea ce înseamnă „născuţi după administraţia Eisenhower” — şi afişează avertismente pe care scrie „55+”. Un reporter al ziarului The Scotsman a scris despre acest peisaj, pe care l-a numit „Jurassic Park pentru rulote”.

Cu toate astea, mulţi dintre cei care vin în Quartzsite nici nu se sinchisesc de parcările pentru rulote. în schimb, se adună în ceea ce ar putea fi echivalentul local al unui cartier cu chirii mici — terenurile aflate în proprietate publică din afara oraşului — împânzind locul ca nişte pionieri ai zilelor noastre aflaţi în goana după aur. („Goana după (tez)aur”[155], cum a glumit acelaşi reporter de la Scotsman.) Campează pe solul dur, un amestec de praf şi pietriş, cunoscut drept „cimentul de deşert”. în loc să plătească pentru utilităţi, se gospodăresc folosind panouri solare şi generatoare pe benzină pentru electricitate, aducându-şi apă în bidoane şi rezervoare. Confortul pe care-l sacrifică este compensat de peisaj. Trag lângă cactuşi

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

saguar uriaşi, care cresc groşi şi înalţi cât stâlpii de telefon; de la distanţă, aceşti cactuşi par nişte piloni uriaşi de priponit rulotele. Călătorii se înşiră pe marginea albiilor secate din deşert, căutând rarele petice de umbră din tufăriş, mesquite, arborele de fier şi palo verde. Ca vecini au şobolani- cangur, prepeliţe Gambei, şopârle, scorpioni şi haite hoinare de coioţi, al căror scheunat nocturn concurează cu bâzâitul generatoarelor. (în deşert mai există şi şerpi-cu-clopoţei, dar cei mai mulţi sunt inactivi şi nu apar până în primăvară, când valurile tremurătoare de căldură încep să mătură deşertul, alungându-i pe cei mai mulţi dintre vizitatorii umani.) Pe măsură ce se instalează, scot covoraşe pentru intrare, grătare şi şezlonguri; derulează copertinele, gazonul artificial şi mocheta rezistentă la apă; atârnă steguleţe multicolore şi împrejmuiesc locuri pentru plimbatul câinilor. Locul arată ca o „masă din portbagaj”[156] în expansiune, un spectacol pe care National Geographic l-a numit cândva „Cea mai mare parcare din America”. Evenimentul şi-a câştigat şi alte porecle, inclusiv „Vacanţa de primăvară pentru seniori”[157] şi „Palm Springs-ul săracului”[158].

Acest deşert deschis este teritoriu federal. Gestionat de Bureau of Land Management, include locuri gratuite de campare unde nomazii sunt bineveniţi pe o perioadă de două săptămâni legate. După aceea trebuie să se mute spre un alt petic de deşert federal, la cel puţin 40 de kilometri depărtare, sau în Zona oaspeţilor pe termen lung din La Posa, care se află la sud de Quartzsite şi se

întinde pe mai mult de patru hectare şi jumătate. Şederea aici costă 40 de dolari pentru două săptămâni sau 180 de dolari pentru până la şapte luni[159]. Permisele de campare sunt nişte abţibilduri viu colorate cu imaginea unui cuc alergător şi a unui fulg de zăpadă gigantic. Odată aplicate pe parbriz, par să nu mai poată fi îndepărtate, făcându-i pe nomazii aflaţi la mari depărtări să se recunoască unii pe ceilalţi şi în extrasezon, aşa cum ar face-o ecusoanele unei societăţi secrete.

Se estimează că, din decembrie până în februarie, în deşertul de lângă Quartzsite campează mai mult de patruzeci de mii de rulote. Bill Alexander le-a privit venind şi plecând pentru o perioadă parcă nesfârşită. Organizator al activităţii recreative în aer liber şi pădurar-şef la Bureau of Land Management din Yuma, el lucrează de şaptesprezece ani în regiune. Şi, după atâta vreme, încă este impresionat de sociabilitatea rulotiştilor. „Poţi
să întâlneşti situaţii în care un tip care călătoreşte pe bicicletă, cu un câine în lesă, îşi trânteşte cortul fix lângă o rulotă încorporată de o jumătate de milion de dolari, construită pe comandă, şi nimeni n-are nicio treabă", mi-a spus Bill. „Această capacitate de a coexista este bazată pur şi simplu pe dorinţa lor de a se bucura de terenurile din proprietatea publică şi de faptul că acestea aparţin deopotrivă atât tipului cu bicicleta, cât şi celui din rulota încorporată."

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Observaţia lui exprimă şi gândurile lui Iris Goldenberg, angajată în programul CamperForce al Amazon, pe care am întâlnit-o în Fernley. La 62 de ani, Iris trăia într-o rulotă sport Carson Kalispell de trei metri lungime, pe care o împărţea cu Madison, un câine Shih-Tzu; Pancho, un papagal amorez; şi Kaspar, un papagal gri african foarte vorbăreţ, botezat după un teolog din secolul al XVI-lea. Ne înghesuiserăm cu toţii acolo şi discutam, când ea a adus vorba despre Quartzsite. Nu mai auzisem niciodată despre acest loc. La fel ca Bill, şi ea era fascinată de estomparea graniţelor dintre

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

clasele sociale. Nu e puţin lucru în contextul Americii moderne, unde sunt tot mai multe cartierele segregaţioniste pe criteriul veniturilor, izolându-i — şi separându-i — pe bogaţi de săraci. Quartzsite nu este aşa. „Acolo e curtea tuturor”, a explicat Iris. „Oricât ai, eşti bine-venit.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



”

Iris Goldenberg şi papagalul ei, Kaspar

Când mi-a pomenit pentru prima dată de Quartzsite, Iris a ridicat în slăvi starea de bine pe care o resimţise în climatul uscat şi faptul că acolo îşi putea permite să trăiască. în afară de costurile mici pentru camping, era un loc unde puteai obţine uşor joburi pe termen scurt — oraşele sezoniere au nevoie de muncă sezonieră, la urma urmelor — într-o perioadă din an când slujbele pentru lucrăturişti sunt destul de puţine în cele mai multe regiuni din ţară. Una dintre treburile ei era să spele vase pentru opt dolari pe oră la Sweet Darlene's Restaurant & Bakery (motto: „Mâncare excelentă, preţuri rezonabile”), unde cei care cinau devreme începeau să se adune în

fiecare vineri de pe la ora 4 după-amiaza pentru un peşte prăjit şi unde, în bucătărie, stivele de farfurii murdare se înălţau până în tavan. Iris a mai lucrat şi într-o rulotă pe nume Rockin' Wok, cu mâncare chinezească de luat la pachet; când am mers acolo să-i fac o vizită, a ieşit în fugă cu o mână de prăjiturele cu răvaş.

Cu toate că deşertul le scoate la iveală spiritul civic, oamenii sunt tot oameni — îşi marchează teritoriul şi se împart în bisericuţe. Folosirea pietrelor pentru a trasa limitele unei proprietăţi imaginare este o tradiţie puternic încetăţenită. De asemenea, pietrele sunt aranjate în forme şi iniţiale, un soi de tatuaj al decorului. Ocupanţii taberelor creează zone cu nume precum „Apartamentul coiotului" şi „Indolenta aşezare de homeless a lui Roger, de o jumătate de acru" şi afişează indicatoare arti-zanale, de la placaje de lemn migălite cu grijă, care arată ca pentru expoziţia de la liceu, până la cartoane mâzgălite în grabă şi lipite cu bandă adezivă de nişte pari de lemn.[160]

în ceea ce priveşte triburile, în deşert există zeci de „întruniri": adunări ale cluburilor de rulote ai căror membri au trăsături comune. Unele dintre aceste organizaţii se bazează pe vârstă. Una dintre ele, denumită „Boomers", are membri din generaţiile de după război, cu toate că atât de mulţi rulotişti se potrivesc acestei descrieri, încât pare aproape inutil să ai un club de acest gen. Alte grupuri, inclusiv Xscapers şi NuRVers, ţintesc spre un public ceva mai tânăr — îi trădează

ortografia neglijentă şi scrisul cu majuscule, semn al erei dotcom. Mai există şi alte secte, pentru pescari (Roving Rods), voluntari pentru intervenţia la dezastre (TURTURELELE), gay şi lesbiene (rulotiştii Curcubeu, fără nicio legătură cu puştii hoinari care îşi spuneau „Curcubeie"). Existau cluburi de singuratici, incluzând Wandering Individuals Network, SOLOS şi Loners on Wheels[161], ultimul dintre acestea având reguli extrem de stricte. „Dacă te prindem cu hâţa- hâţa, te dăm afară imediat", a declarat unul dintre membri pentru ziarul texan The Victoria Advocate. Crezul celor de la Singuratici îi îndemna pe toţi să „se poarte ca o persoană singură care socializează" şi stabilea că „membrii sexului opus care nu sunt rude de sânge n-ar trebui să fie găzduiţi în acelaşi camping". Există chiar şi un grup dedicat pentru nudişti. O porţiune de 30 de hectare din marginea sudică a zonei pentru oaspeţii pe termen lung, denumită Cercul Magic, este înconjurată de afişe pe care scrie: „ATENŢIE: DINCOLO DE ACEST PUNCT S-AR PUTEA SĂ DAŢI PESTE NUDIŞTI LA PLAJĂ". (în mediul online, locuitorii din Quartzsite se referă în glumă la acest loc ca la „oraşul zbârciturilor" şi „aşezarea bleagă şi lăsată"[162]).

Alte tabere sunt formate din rulote asemănătoare. Zeci de La-Z-Days, Casita sau Montana Fifth Wheels parcate laolaltă, alcătuind turme ale aceleiaşi specii pe fondul unei răspândiri altminteri anarhice de vehicule prin tot deşertul. Când întâlneşti astfel de grupuri, este ca şi cum ai da peste un proiect de dezvoltare imobiliară din

suburbie — cu căsuţele lui aranjate ca nişte prăjiturele — în mijlocul pustietăţii.

Ediţia londoneză a cotidianului Financial Times a numit Quartzsite „unul dintre cele mai bizare şi de-a dreptul demente locuri din America”[163]. Dar Quartzsite nu este o aberaţie naţională. Ţi-ar fi dificil să găseşti un oraş atât de esenţial american — hiperamerican până la caricaturizare. Cea mai mare parte a localnicilor a părăsit oraşul şi au fost înlocuiţi de vizitatorii care cumpără ca suvenire capcane de visuri[164] făcute în Pakistan şi papuci cu mărgele din China. Iarna nu există. Prezicătorii, căutătorii spirituali şi vânătorii de reduceri se adună laolaltă în jurul convingerii comune că cea mai bună cale de a scăpa de problemele din viaţă este să umpli rezervorul cu benzină şi să te aşterni la drum. Quartzsite a fost dintotdeauna un refugiu pentru călători, străini, oameni care încearcă să se reinventeze. Şi a perfecţionat arta ciclurilor de creştere şi declin.

Oraşul îşi are rădăcinile în 1856, când întemeietorii albi au construit Fortul Tyson, pentru a respinge atacurile indienilor Mojave. Mai târziu, fortul a devenit punct de escală pentru diligenţe, sub numele de Tyson's Wells, ale cărui ruine constituie astăzi un mic muzeu aflat lângă pizzeria Silly Al. (Oraşul mai are şi alte două muzee — unul care expune o colecţie de gumă de mestecat din întreaga lume şi un altul cu exponate militare —, însă par mai puţin populare.) în 1875, memorialista Martha Summerhayes a înnoptat la Tyson's Wells şi l-a descris drept „cel mai melancolic şi neprimitor loc. Duhnea a tot

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

ce este necurat, din punct de vedere moral şi fizic”.[165]
Când escala de diligenţe a fost desfiinţată, stabilimentul a devenit o aşezare- fantomă. în 1897 a fost revitalizat într-un moment de dezvoltare a industriei miniere, iar oficiul poştal a fost redeschis şi municipalitatea a primit un nume nou: Quartzsite. (Ar fi trebuit să fie „Quartzite”, denumit astfel după mineralul respectiv. Acel „s” a fost o greşeală de scriere şi aşa a rămas.)
Cea mai cunoscută figură istorică din Quartzsite a fost un conducător de cămile născut în Siria, pe nume Hadji Aii. îngropat în oraş după moartea sa, în 1902, a ajuns să fie mai bine cunoscut după porecla „Hi Jolly”, o pocire americană a numelui său. Aii a fost recrutat în 1856 în detaşamentul de cămile al Armatei Statelor Unite, un scurt experiment în care aceste animale cunoscute drept arţăgoase au fost folosite pentru a transporta încărcături spre sud-vest. (La un moment dat, cămilele au cărat chiar şi corespondenţa de la Tucson la Los Angeles[166]. Programul a fost abandonat în 1861, odată cu izbucnirea Războiului Civil.) Mormântul lui Hadji Aii este însemnat cu o piramidă din cuarţ şi lemn pietrificat, cu un dromader din oţel în vârf; împreună au o înălţime de aproximativ trei metri. în faţă este o placă pe care scrie: „ULTIMA TABĂRĂ A LUI HI JOLLY, NĂSCUT UNDEVA ÎN SIRIA PE LA 1828” şi „PESTE TREIZECI DE ANI DE SERVICIU CREDINCIOS ÎN SLUJBA GUVERNULUI STATELOR UNITE”. Se zvoneşte că alături de el este îngropată şi cenuşa lui Topsy, una dintre cămilele sale.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

în afară poate de librarul dezbrăcat, Hadji Aii este cel mai cunoscut cetăţean al oraşului Quartzsite. în cinstea lui, aşezarea are ca mascotă neoficială o cămilă. Cei care vizitează oraşul trec pe lângă panouri de bun- sosit de mărimea unui monument, cu dromaderi metalici asemănători cu cei de la mormântul lui Aii. Una dintre parcările locale de rulote se numeşte „Cămila împăiată". Lângă capătul vestic al Străzii Principale, jante auto şi alte resturi au fost sudate laolaltă pentru a alcătui o sculptură mare, în forma unei cămile. Iar Quartzsite organizează şi o paradă anuală, de zilele Hi Jolly; în vremuri mai prospere, acesta era un adevărat festival care includea, în ani diferiţi, întreceri cu hârburi şi curse de cămile. La Quartzsite Yacht Club — bar şi restaurant unde se făceau pariuri ilegale şi al cărui motto era „La marea revedere"[167] — fiul proprietarului obişnuia să poarte un costum complet de cămilă şi să-şi facă de cap pe ringul de dans, în timp ce o trupă cânta „Hi Jolly", un hit folk al formaţiei New Christy Minstrels care îl descrie pe călăreţul de cămile ca fiind atât un muncitor neobosit, cât şi un afemeiat căruia îi plăcea viaţa.[168] însă istoria stranie nu a fost suficientă pentru a feri Quartzsite de la scufundarea în uitare. Până la mijlocul anilor '50, populaţia se redusese la doar unsprezece familii. Apoi, spune povestea, a fost resuscitat de grămezile de gunoi şi pietricele frumoase. în anii '60, aici au luat fiinţă talciocuri întinse, după ce un sedan s-a defectat pe Autostrada interstatală 10. Şoferiţa, o mamă care călătorea spre vest cu cele patru fetiţe ale sale, nu

şi-a putut permite reparaţiile şi a vândut jucăriile copiilor, ca să facă rost de bani.[169]1-au urmat şi alţii exemplul, găsind prin portbagajele maşinilor tot felul de obiecte de vânzare. Aşa a început un bazar în continuă expansiune, în 1967, un grup pentru revigorarea oraşului a pus bazele unei expoziţii de pietre preţioase şi minerale, intitulată Pow Wow, mizând pe afluxul de cumpărători. Evenimentul a devenit atât de popular, încât multă lume îi acordă meritul de a fi salvat Quartzsite din pragul dispariţiei. De-a lungul timpului, s-au adăugat numeroase talciocuri şi târguri pentru troc. în perioada iernii, acestea invadează hectare întregi de asfalt şi ciment de deşert, complet pustii în restul anului. Avem „Tufişul de deşert, Parcare şi Talcioc". „Panorama Căutătorului de aur." „Evenimentul principal." „Vinde-Rama" de la Tyson Wells. Totul pare o vânzare a tezaurului unui colecţionar, cu tarabe ce oferă cranii de vite, oale şi cratiţe din metal şi genţi de mână pentru femei cu un compartiment secret pentru armă.
într-una dintre aceste zone de negoţ, Hi Aii Swap Meet de pe Strada Principală, am cunoscut-o pe Sharen Peterson, în vârstă de 70 de ani. Toată lumea îi spunea Chere (pronunţat „Sherry"). Folosea drept tarabă uşi vechi de lemn pe care-şi expunea mărunţişurile aflate la vânzare. Acestea includeau o sabie japoneză katana, o piele de elan, cămăşi hawaiiene şi articole de uz casnic de care nu mai avea nevoie, din moment ce trăia într-o dubiţă Ford E350. Printre nimicurile acestea erau împrăştiate nişte petice de hârtie pe care scrisese fărâme

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

de înţelepciune în genul abţibildurilor lipite pe bara din spate a maşinii: „Din cauza preţului tot mai mare al muniţiei, să nu te aştepţi la vreun foc de avertisment” şi „Nu suntem exagerat de friguroşi, suntem exagerat de sensibili”. Căutătorii de chilipiruri îi cercetau marfa. Unul dintre ei a cumpărat patru cămăşi pentru 17 dolari. „Lumea ar fi un loc mai bun dacă am purta cu toţii cămăşi hawaiiene!”, a exclamat Chere. Altcineva a plătit 25 de dolari pentru un set de tacâmuri cu maro şi turcoaz, pe care Chere îl cumpărase cu 20 de dolari în Santa Barbara. „Este singura dependenţă din care îţi poţi recupera banii!”, spune ea despre cumpărăturile din magazinele ieftine.

Chere purta o şapcă de baseball împânzită cu insigne aurii şi argintii înfăţişând un căluţ-de-mare şi alte animale marine, şi nişte cozi blonde, împletite, iţindu-se de dedesubt. Avea riduri la colţurile ochilor şi bronz permanent. Probabil ca o moştenire din vremea când făcea surfing pe plaja din Manhattan, la sud de Los Angeles, în anii '60. (încă mai avea poze cu ea, de la cele mici — cât să intre în portofel — până la cele de mărimea unui afiş, înfaţişând-o cu părul tuns bob Gidget şi îmbrăcată în costum de baie, stând în picioare lângă un longboard galben, ridicat la verticală.) Pe atunci, îşi aminteşte ea, era mai uşor să te descurci. Trăia după regula lui douăzeci şi cinci: „hamburgerii, ţigările şi benzina erau câte douăzeci şi cinci de cenţi jumătatea de kil, pachetul şi galonul”.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Chere locuia în dubă de când fusese nevoită să-şi vândă casa din Minnesota. Cumpărase casa în 1989 şi, timp de 23 de ani, închiriase camerele nefolosite ca să-şi mai acopere din cheltuieli. Apoi fusese prinsă că nu avea aprobările necesare pentru acest gen de activitate şi fusese nevoită să se oprească, ceea ce a însemnat pierderea casei. „Birocraţii devin de-a dreptul ridicoli", s-a plâns ea. Iniţial plănuise să trăiască din banii obţinuţi după vânzarea casei. Dar locuinţa ei, care fusese evaluată la 300 000 de dolari în 2002, ajunsese la o valoare de doar 140 000 de dolari la începutul colapsului imobiliar. După plata ipotecii şi a onorariilor agentului imobiliar nu i-a mai rămas prea mult, dar s-a descurcat cât de bine a putut cu aceşti bani. Iniţial, dubiţa ei avusese cincisprezece locuri. Mi-a spus că era ca şi când ar fi trăit într-un conac mobil, cu ferestre mari de jur împrejur, numai că peisajul se schimba permanent. Avea un ajutor social de 600 de dolari pe lună, după o deducere de 100 de dolari pentru Medicare. „Se pare că îmi ajunge pentru benzină", a spus ea râzând. „Dacă nu, n-am decât să stau locului." Şi-a îndesat toate hainele în trei cutii de plastic din dubă şi a închiriat un container de depozitare cu 600 de dolari pe an. Mi-a spus că plătea 300 de dolari pe lună pentru locul din talcioc, plus 50 de dolari pentru un permis de vânzare de bunuri în oraş. Când nu era în târgul din Quartzsite, vindea bijuterii pe malul mării, în Santa Barbara, unde permisul pentru un sezon costa doar 100 de dolari, dar nu includea intervalul dintre orele 2:00 şi 6:00 dimineaţa, când plajele erau

închise. Unde se ducea între orele acelea? „Mă ascund”, a spus ea fără ocolişuri, explicând că existau multe locuri în care să parchezi discret şi că, spre deosebire de duba hippy pe care o avusese cândva, acoperită toată cu abţibilduri, aceasta de acum era complet albă şi nu atrăgea deloc atenţia.

La câteva zile după ce ne-am cunoscut, am luat cina cu Chere la Quartzsite Yacht Club. Ea a comandat un hamburger dublu, dar nu a mâncat decât jumătate. Cealaltă jumătate a împachetat-o cu grijă într-un şerveţel, ca să i- o ducă lui Skittles, un câine pe care alt vânzător i-l dăduse în grijă, fiindcă el fusese nevoit să plece într-o scurtă călătorie la Phoenix. Şi-a preparat ca garnitură o salată care să meargă cu burgerul — lăptucă, roşii şi ceapă — şi a asezonat totul cu un amestec de ketchup şi maioneză care arăta precum dressingul Thousand Island. A băut două beri fără alcool marca O'Doul şi a sorbit şi un pahar de apă cu gheaţă şi lămâie. Când am terminat de mâncat, a refuzat să mă lase să plătesc şi partea ei şi apoi a turnat cu grijă apa rămasă într-o cană termoizolantă. Era rece şi răcoritoare, iar gheaţa era un mic lux din moment ce nu putea avea aşa ceva în duba ei.

Ne-am întors împreună pe jos la târgul Hi Aii. Când am întrebat-o unde doarme noaptea, a răspuns că era cel mai simplu să stea în duba ei parcată chiar peste drum de tarabe. Acolo n-o deranja nimeni. Mi-a spus că eram nebună să trăiesc în New York şi că ea era

recunoscătoare că nu se îngropase într-o Junglă de beton" pe undeva.

„Dacă păsările pot trăi în parc — sau pot trăi în oraş —, atunci eu de ce să nu pot?" a spus ea. „Nu trebuie să fim nevoiţi să trăim unde se presupune că trăiesc oamenii — despre asta e vorba!"

Ca multe alte oraşe mici din America, şi Quartzsite a trecut prin vremuri grele. în forfota negoţului de pe Strada Principală, poţi vedea şi nişte afaceri care n-au rezistat. Un restaurant fusese baricadat cu scânduri. La una dintre staţiile de benzină, vopseaua era sărită şi decolorată până spre pastel; pompele păreau abandonate de zeci de ani.

Bătrânii spun că sezonul de vârf obişnuia să aducă atât de multe rulote la Quartzsite, încât puteai traversa deşertul sărind din acoperiş în acoperiş. Dar participarea scăzuse dramatic în ultimii ani. Nimeni nu putea să înţeleagă limpede de ce, dar fiecare avea o teorie de care era ataşat, de la conflictele politice locale la taxele de proprietate crescute şi tarifele tot mai mari pentru vânzătorii din talcioc şi până la cursul de schimb între dolarii american şi canadian şi preţul fluctuant al benzinei. Unii credeau că miile de căutători de pietre care vizitau expoziţiile de pietre preţioase şi minerale din Quartzsite preferau evenimente similare din Tucson. Totuşi, alţii credeau că este simptomul unei maladii economice mult mai răspândite, care presupunea că tot mai puţini oameni îşi pot permite călătorii lungi într- o

rulotă încorporată care consumă enorm, ca să nu mai vorbim despre luxul de-a avea timp liber pentru asta.
„Ca localnic din Quartzsite, îmi amintesc începutul anilor '80, când am avut peste un milion de vizitatori în vârful sezonului. Acum sunt înjur de 300 000 de oameni", mi-a spus într-un e-mail Philip Cushman, preşedintele camerei locale de comerţ.
„Este ironic faptul că, înainte de apariţia aerului condiţionat, oamenii erau fericiţi să campeze în deşert timp de şase luni. Acum, imediat ce temperatura atinge 37 de grade Celsius, sunt disperaţi să fugă care încotro", a spus el, adăugând că „profilul demografic al vizitatorilor de iarnă se schimbă. Generaţia celui de-al Doilea Război Mondial era mulţumită să joace bingo, să meargă la dans, să caute pietre semipreţioase şi să facă voluntariat în cele câteva organizaţii locale de servicii comunitare. Când au venit la rând cei din generaţia baby boomers, ne-am dat seama că ei vor să aibă mai multe de făcut, altfel se plictisesc". Nu era pregătit să accepte că perioada de glorie a oraşului Quartzsite s-a sfârşit. în ultimii ani, comunitatea experimentase evenimente noi, precum Marea Adunare[170], o
sărbătoare de patru zile pentru bunici, în care 631 de participanţi au stat în forma unui „Q" uriaş ca să stabilească un record mondial Guinness pentru cea mai mare literă formată din oameni.
în ciuda acestor eforturi, mulţi dintre vizitatori o duc greu, nu sunt genul de turişti cu dare de mână de care ar fi nevoie pentru revigorarea oraşului. La Biserica Isaiah

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

58 Project, de pe bulevardul South Moon Mountain, un motociclist devenit pastor, pe nume Mike Hobby, şi soţia lui, Linda, au pus bazele unei cantine a săracilor sezoniere, pentru a-i ajuta pe aceşti oameni. După ce au experimentat pe propria piele traiul fără adăpost — o problemă medicală gravă şi lipsa asigurării i-au înecat în facturi imposibil de plătit —, au fondat în 2003 o biserică a cărei misiune este să-i ajute pe cei rămaşi fără avut. Programul s-a tot extins şi, astăzi, din noiembrie până în martie, în cadrul lui se servesc mii de porţii de mâncare pentru vârstnici şi persoane fără adăpost. Spre deosebire de multe dintre bisericile unde oaspeţii nu primesc de mâncare decât după ce participă la slujbă — „futere de urechi", cum îi spun cunoscătorii —, aici nu există o astfel de condiţionare.

Mike mi-a spus că bătrânii călători se adună la Quartzsite pentru că este „un oraş al pensionarilor nevoiaşi" şi „e un loc ieftin, unde te poţi ascunde". Să te ascunzi de ce anume? l-am întrebat. Răspunsurile lui: ruşine, sărăcie, vreme rece. în deşert, mi-a explicat el, „nu trebuie să-şi facă griji că vor îngheţa. Le pot spune copiilor lor că sunt bine".

într-o seară, când le-am făcut o vizită, mesenii erau aliniaţi la rând cu tăvile în mâini, ca să primească spaghetti cu pui cacciatore deasupra, alături de o salată, pâine cu usturoi făcută din chifle de hamburger şi o prăjitură cu mere şi fulgi de ovăz. Se aşezau la nişte mese lungi, într-un fost depozit plasat în spatele bisericii, care se deschidea spre parcare. Atmosfera era destinsă.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Pensionarii îşi împărtăşeau poveşti din vagoanele trenurilor de marfa sau cu vagabonzi pe biciclete. Deasupra capetelor lor, pe un afiş pictat manual, un omuleţ schiţat din linii se îndrepta spre o uşă, având în stânga nişte flăcări roşiatice şi în dreapta un nor auriu. „Timpul a expirat!" declama el. „Ce ai ales? Dacă nu l-ai ales pe Isus, ai ales iadul."

La cina aceea l-am întâlnit pe Leonard Scott, fost proprietar de benzinărie cunoscut drept „Scottie", care îşi purta părul cărunt strâns într-o coadă la spate, sub o şapcă de camionagiu cu inscripţia „Isus este Domnul". în vârstă de 63 de ani, locuia într-un Winnebago din 1995: „Mi-am pierdut imperiul" — două case şi un duplex pe care le cumpărase ca investiţii în proprietăţi — „când s-a prăbuşit economia". Scottie lucrase la un izvor termal în Tonopah, Arizona, pentru a-şi suplimenta ajutorul social lunar de 590 de dolari, şi plănuia să li se alăture prietenilor săi din Pacific Northwest, la adunat de zbârciogi, muncă despre care auzise că se plăteşte cu 10 dolari pentru o uncie[171]. A adăugat că spera ca până la urmă să se mute pe o plajă în Kauai şi să trăiască doar cu fructele care creşteau în copaci[172].

Biserica se află lângă banca de alimente a oraşului. Am petrecut un timp acolo împreună cu Carol Kelley, o văduvă de 80 de ani care gestionează neobosită acest loc, din spatele biroului aglomerat aşezat lângă un perete acoperit cu afişe despre nutriţie. „Pe scaunul ăsta o să mor", a glumit ea. Tocmai se treziseră cu o comoară neaşteptată, sub forma unei remorci care s-a răsturnat —

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

lăzi cu mazăre dulce, castraveţi, fasole verde şi mango — şi îi ademenea pe clienţi cu această pradă proaspătă cu entuziasmul unui tarabagiu care vrea să-şi lichideze marfa. A venit şi un cuplu din Oregon care trăia într-o autoutilitară. Femeia mi-a spus că avuseseră o cafenea care dăduse faliment şi o luaseră de la capăt, de la zero. Ea se pricepea să picteze portrete de căţei, aşa că erau pe drum spre un talcioc din apropiere, în speranţa că vor putea vinde câte ceva din ce lucrase.

Carol i-a expediat cu tot cu o cutie de legume. După ce au plecat, am văzut- o că era stresată. Era destul de dificil să ţină pasul şi cu nevoile locuitorilor permanenţi din Quartzsite, mi-a explicat ea, darămite cu ale vizitatorilor. „Orăşelul nostru trebuie să-i hrănească pe toţi aceşti oameni care vin aici pe timpul iernii", a spus ea. „Nu e corect." Chiar atunci a intrat unul dintre voluntarii obişnuiţi, parcă special ca s-o liniştească. „Hrănim pe toată lumea", a spus el încet. „îi tratăm pe toţi la fel."

Trei ierni la rând am campat în deşertul de lângă Quartzsite — la început într-un cort, mai târziu într-o autoutilitară — ca să-i cunosc pe nomazii care trăiesc aici luni întregi. Am reuşit să ţin legătura cu unii dintre ei pe parcursul tuturor celor trei călătorii, inclusiv cu Barb şi Chuck Stout, profesoara de muzică şi fostul vicepreşedinte de la McDonald's pe care îi intervievasem pentru prima dată în Nevada.

Când Barb şi Chuck şi-au făcut apariţia pentru prima dată la Quartzsite, încă se recuperau după cele trei luni

de muncă în programul CamperForce. Ca şi ceilalţi colegi ai lor, se confruntaseră acolo cu trei genuri de încercări. Mai întâi, epuizarea fizică. („Muşchi pe care nici n-am ştiut că-i am urlă la mine după zece ore de ridicat, răsucit, ghemuit şi întins”, şi-a amintit Barb.) Apoi venea nebunia kafkiană. (După patruzeci şi cinci de minute petrecute pentru găsirea unei lăzi suficient de mari ca să depoziteze un produs, Barb a fost nevoită să-şi repete „respiră, respiră” ca să-şi ţină firea acolo, în depozitul pe care l-a poreclit „Amazoo”) Ultima a venit supravieţuirea efectivă: stresul temperaturilor negative într-o rulotă construită pentru o climă mai caldă. (Rezerva de apă a platformei a fost tăiată după ce unul dintre filtre a îngheţat şi s-a spart. Apoi i s-a defectat pompa. Chuck a pierdut o zi ca să le repare.)

După toate astea, erau gata pentru nişte soare de Arizona. Dar ca proaspăt- veniţi la „Q” nu ştiau unde ar putea să se stabilească în această vastă sălbăticie deşertică. Un alt cuplu îi invitase la o adunare anuală denumită „Cine se-aseamănă se-adună la Quartzsite”. Au decis să meargă. Ce-au găsit acolo: mai mult de optzeci şi cinci de rulote-autocar de lux, marca Bluebird Wanderlodge[173], parcate una lângă alta într-un cerc uriaş, precum razele unui soare din desenele copiilor, într-o zonă pe care proprietarii de rulote o denumeau „cuibul”. Botul era orientat spre interior, aliniat cu „X”-urile scrijelite în pământ la intervale de exact 7,5 metri. Când a început întrunirea, pe o tablă albă pe care scria „Bine aţi venit la Q” era actualizat zilnic programul

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

evenimentelor, de la „Parada doamnelor” (cu subtitlul „umblă, nenorocito, umblă...”) până la „Bărbaţi pricepuţi în zonă”, o
sesiune despre arme de foc, intitulată „Tehnica trasului cu puşca” şi „Cină cu coaste la Ray” (O notă ironică îi avertiza pe clienţi că, dacă uită să-şi plătească friptura, când vor sosi la cină vor afla că „Ray a donat locul lor din rai persoanelor fără adăpost din oraș!”.)
Familia Stout a aflat destul de repede că rulota lor autocar din 1996, marca National Seabreeze, era un „A.M.” — prescurtarea în jargon pentru „alte mărci”. Nu i se permitea să intre în cercul membrilor, aşa că au fost nevoiţi să parcheze într-o laterală. în unele nopţi, şi-au făcut propriul foc de tabără.
Chiar dacă la această reuniune s-au simţit excluşi, cei doi Stout s-au reconectat rapid cu un trib mult mai prietenos — unul cu care aveau legături călite prin muncă grea. Pe un petic de deşert denumit Scaddan Wash s-a ivit pe neaşteptate o reuniune neoficială a celor din programul CamperForce. Nouă „Amazonieni” şi un poliţist pensionat, care s-a lipit la grupul lor pentru distracţie, stăteau pe scaune de camping şi depănau amintiri despre munca în depozit, în timp ce ronţăiau jumări de porc, chipsuri de tortilla, morcovi tineri şi sandviciurile cu salată de ouă vegană făcută de Barb. Au cântat „Cele douăsprezece zile ale Amazonului”, o parodie concepută de muncitori după un cântec clasic de sărbători în care au înlocuit „craii de la răsărit” cu „goarna cu-al ei piuit” — cu referire la zgomotul din depozit — şi au adăugat

alte daruri, precum „un ecuson pentru intrare”, „două perechi de mănuşi”, „trei veste portocalii” şi, în cele din urmă, „zece muşchi dureroşi”. Apoi au tras nume din pălărie, ca să acorde premiile de la tombolă: obiecte promoţionale cu logoul companiei de la Amazon, printre care: brelocuri, desfăcătoare de sticle, şnururi pentru ecusoane şi memory- stick-uri. (Mi-au oferit şi mie un cutter, dar am refuzat politicos, explicându-le că trebuie să mă întorc acasă cu avionul.) Cineva a aruncat un frisbee albastru de plastic, şi Sydney, câinele soţilor Stout, o corcitură de ciobănesc australian şi câine de cireadă australian, s-a repezit după el. S-au minunat cu toţii cum, la Amazon, numărau zilele până la finalul sezonului, în timp ce în Quartzsite pierdeau atât de uşor noţiunea timpului.

Barb şi Chuck au venit să se bucure de experienţa Quartzsite, pe care au transformat-o într-un pelerinaj anual. La fel ca Iris, au găsit şi ei nişte joburi pe termen scurt. Acestea includeau munci la expoziţia de rulote: strânsul gunoaielor, paza intrării dedicate exclusiv comercianţilor şi vânzarea la un stand care comercializa articole de pescuit, suporturi pentru băuturi şi alte noutăţi. Jobul la stand îi plăcea cel mai mult lui Barb — urma să fie o combinaţie între crainicul de carnaval şi gazda de la Home Shopping Network. Oferea mostre de cocktail Bloody Mary şi făcea cu îndemânare o demonstraţie cu un dispozitiv pentru legat noduri în guta de undiţă. Şeful ei a încurajat tot acest spectacol. Odată,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

când o femeie în vârstă, aflată într-un scuter pentru deplasare, s-a oprit la tarabă ca să caute prin mărfuri, el a apucat una dintre cănile termice Liquid Caddy Ultimate Mug şi a prins-o cu arici de piciorul protezat al acesteia. Barb a intervenit şi ea. „Se potriveşte oriunde, oricând şi pe orice!” a exclamat ea, apoi a arătat spre şeful ei. „Nu glumeşte! Nu te trage de picior!”

Ultima dată când i-am văzut pe cei doi Stout în Quartzsite, era cea de-a treia lor iarnă acolo. De-acum erau nomazi veterani. Aşezaţi la focul de tabără, au îndeplinit un ritual de purificare plină de veselie: au ars actele vechi ce le atestau falimentul.

E.B. White, „One Man's Meat”, Harper's Magazine, mai 1941, p. 665. (N.a.)

Populaţia permanentă — 3 626 de persoane, potrivit recensământului din 2015, din SUA, https://factfinder.census.gOv/faces/nav/jsf/pages/community_facts.xhtml# (N.a.)

http://www.fulltime.hitchitch.com/dec2010-l.html; Joe Vachon, fierarul însuşi: http://joetheblacksmith.com (N.a.)

O contracultură apărută aproximativ în anii '70, care promovează asocierea liberă şi lipsa liderilor şi ai cărei membri sunt uneori nomazi. (N.t.)

https://www.yelp.com/biz/addicted-deals-quartzsite (N.a.)

Bill Graves, „Inside the Desert Bazaar — Quartzsite”, Trailer Life, noiembrie 1999, p. 118. (N.a.)

Dintr-o înregistrare pe care am făcut-o pe 14 ianuarie 2014 la Congregaţia Ultima Chemare. (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

în original, The old rush. Joc de cuvinte pornit de la the gold rush (goana după aur), în care cuvântul gold a fost înlocuit cu old (bătrân), aluzie la vârsta participanţilor. (N.t.)

în original, tailgate party, un concept care presupunea iniţial socializarea în jurul portbagajului deschis al maşinii; ulterior, conceptul a fost extins la evenimente sociale cu grătar şi băuturi alcoolice. (N.t.)

http://obsirius.blogspot.corn/2009/01/like-spring-break-for-seniors.html (N.a.)

Mark Shaffer, „Snowbirds Walk on the Wild Side", The Arizona Republic, 22 februarie 2004, p.l. (N.a.)

Dennis Godfrey, „Where Friends Are Like Family", My Public Lands: The Bureau of Land Management Magazine, primăvara lui 2015, p. 26. (N.a.)

http://littleadventuresjg.blogspot.com/2015/01/odds-and-ends-from- quartzsite.htm;
http://www.misadventureranch.com/winter07.htm (N.a.)

Henry Wolff Jr., „Loners, But Not Alone!" The Victoria Advocate, 17 aprilie, 1988, p. 2, şi website-ul grupului: http://www.lonersonwheels.com/membership-form.html (N.a.)

Comentarii de pe grupul Facebook Quartzsite Chatter, 8 decembrie 2016. (N.a.)

Nicholas Woodsworth, „Flight of the Polyester-Clad Snowbirds", The Financial Times, 8 martie 1997, p. 19. (N.a.)

Element decorativ cu origini amerindiene despre care se consideră că apără de rele casa şi pe locatarii ei. (N.t.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Martha Summerhayes, Vanished Arizona: Recollections of the Army Life of a New England Woman. Philadelphia: J.B. Lippincott, 1908, pp. 138- 139. (N.a.)
Kenneth Weisbrode, „The Short Life of the Camel Corps", The New York Times, 27 decembrie 2012, http://opinionator.blogs.nytimes.com/2012/12/27/theshort-life-of-the-camel- corps (N.a.)
în original, Long time no sea, joc de cuvinte intraductibil alcătuit pe baza expresiei Long time no see (E multă vreme de când nu ne-am văzut) şi cuvântul sea (mare). (N.t.)
Federal Writers' Project, The WPA Guide to Arizona: The Grand Canyon State. San Antonio, TX: Trinity University Press, 2013, p. 361. (N.a.)
http://www.qiaarizona.org/Granc
[-Gathering.html (N.a.)
Aproximativ 30 de grame. (N.t.)
Nu este singura persoană lovită de soartă care ia în considerare un astfel de trai. Cel mai mare operator de găzduire a persoanelor fără adăpost din Hawaii, Institute for Human Services, primeşte între 100 şi 150 de telefoane şi e-mailuri pe an „de la oameni care îşi doresc, de fapt, să fie persoane fără adăpost aici, în Hawaii", a declarat unei televiziuni locale un reprezentant al agenţiei. în ultimii ani, numărul celor fără adăpost a crescut cu mai mult de o treime, iar acum este mai mare, per capita, decât oriunde altundeva în ţară, determinându-l pe guvernator să anunţe stare de urgenţă şi pe primarul din Honolulu să declare „război traiului fără adăpost". între timp, industria turistică din Hawaii a

finanţat o iniţiativă prin care cei fără adăpost sunt transportaţi înapoi cu avionul pe continent. (N.a.)
http://www.wanderlodgeownersgroup.com/forums/showpost.php?p=193151&postcount=126 (N.a.)
Kate Linthicum, „Keeping It Quirky", The Los Angeles Times, 16 aprilie 2011, p. 1. (N.a.)

Capitolul Şapte. Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi

Oraşul Needles din California este denumit după o serie de colţi ascuţiţi de granit, care se înalţă ca nişte zimţi de piatră. Când a scris despre el în Fructele mâniei, John Steinbeck a făcut ca locul să pară la fel de ostil pe cât sugerează şi geografia lui.[174] Familia Joad se opreşte pentru odihnă în Needles, într-un camping de corturi de pe malul fluviului Colorado, dar este alungată de ajutorul de şerif. Numindu-i cu dispreţ „Okies", el mârâie: „Nu vrem să prindă rădăcini pe-aici vreunul dintre voi". Mama Joad îl ameninţă cu o tigaie de fier. „Domnu', dumneata ai primit un nasture de tablă şi-o armă", izbucneşte ea. „De-acolo de unde viu io, îţi mai ţii niţel gura."
Pe drumul ei spre Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, Linda s-a oprit şi în Needles. Venea direct de la depozitul Amazon din Fernley, după un drum de opt ore. La fel ca familia Joad, era extenuată şi spera să poată înnopta acolo. Spre deosebire de ei, plănuise să evite să fie alungată de poliţie. Asta însemna că trebuia să găsească un loc unde să parcheze peste noapte o rulotă de 8,5

metri lungime, şi asta gratuit, fără să atragă atenţia. Needles nu avea un Walmart. Următoarea cea mai bună alegere a ei ar fi fost un magazin deschis peste noapte, cu o parcare activă. Ieşind de pe Historic Route 66, Linda a verificat orarul supermaketului Bashas, de la centrul comercial Needles Towne. Se închidea devreme, dar la o sută de metri mai încolo se afla o sală de sport cu program non-stop. Locul nu părea prea aglomerat, dar avea să fie. A parcat peste drum de intrare şi s-a urcat în pat.

Linda a dormit bine peste noapte. Dimineaţa s-a trezit cu o misiune în minte. Pe când lucra la Amazon, neglijase din greşeală faptul că-i expira înregistrarea rulotei — „Sunt aşa un cap sec!” —, aşa că trebuia s-o înnoiască înainte de a pleca mai departe. A făcut traseul spre Direcţia de înmatriculări. GPS-ul de pe telefon a condus-o înapoi pe şosea. I-a spus să facă o întoarcere în „U”. Apoi mai trebuia să meargă un pic. Când indicaţiile au încetat, Linda şi-a dat seama că se afla exact în locul din care plecase. A încercat din nou, cu acelaşi rezultat, aşa că a tras la o benzinărie ca să ceară ajutor. Casierul a arătat spre un birou aflat chiar în colţul centrului comercial.

„Am stat parcată toată noaptea chiar în faţa lui”, şi-a amintit Linda, râzând. „Pur şi simplu nu-l văzusem.” În scurt timp, rulota ei era înmatriculată şi gonea spre sud, pe Autostrada 95. Quartzsite era la mai puţin de două ore distanţă.

„Vino la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi şi poţi să urmezi cursuri, să înveţi şi, în plus, să-ţi faci mulţi

prieteni extraordinari", spunea o invitaţie de pe website-ul lui Bob Wells. „în multe feluri, noi, nomazii prezentului, suntem exact ca oamenii muntelui din vechime: ne place să fim singuri şi în mişcare, dar avem deopotrivă nevoie ca, din când în când, să ne adunăm laolaltă şi să stabilim legături cu oameni care gândesc în acelaşi fel şi ne înţeleg."[175]

Asta suna extraordinar pentru Linda, care tânjea după companie. Când se stabilise în rulota ei, cu şapte luni în urmă, nu avusese ca scop doar supravieţuirea financiară — visa şi să se alăture unei comunităţi mai mari de oameni doritori să-şi refacă radical viaţa, în căutarea împlinirii personale şi a libertăţii. Dar schimbul de noapte de la Amazon fusese obositor şi solitar. îşi petrecea zilele libere mai mult recuperându-se decât socializând, ceea ce nu-i lăsa prea mult timp ca să lege legături cu ceilalţi nomazi. Odată ce se înstăpânise iarna din Nevada — când temperaturile scădeau până la – 19 grade Celsius —, vecinii ei din Desert Rose au preferat să se adăpostească în rulote decât să petreacă timp împreună, în aer liber, în spaţiile comune din parcarea de rulote. Linda se săturase de situaţia asta. Era pregătită pentru clima mai blândă din Quartzsite, cu cele 21 de grade ale după-amiezilor.

Desigur, vremurile bune nu era garantate. Linda nu fusese niciodată în „Q". Nu ştia cum să se descurce în imensitatea deşertului care înconjura oraşul. Nu avea nici măcar indicaţii despre cum să ajungă în tabără. Spre deosebire de mulţi dintre nou-veniţi, care se

împrieteniseră virtual cu cei de la RVM, alăturându-se unor discuţii de pe website-ul lui Bob, Linda nu participase la dialogurile respective. Singura persoană pe care o ştia la RVM era Silvianne. (Jen şi Ash erau plecate în alte aventuri şi nu reuşeau să ajungă decât în a doua jumătate a acestui eveniment de două săptămâni.) în consecinţă, Linda era ca un copil care merge la o şcoală nouă, în prima zi după vacanţă. Voia să cunoască oameni. Voia să înveţe lucruri noi. Dar dacă nu se putea integra? La urma urmelor, cei mai mulţi din grup ar fi trebuit să fie nomazi minimalişti. Vor privi cu înţelegere şi amabilitate rulota ei mare, consumatoare de benzină?

Cu toate astea, nu a pierdut prea mult timp făcându-şi griji. în schimb, a căutat online nişte instrucţiuni. „Salut, mă îndrept spre prima mea RVM. Există pe undeva o hartă a campingului, un calendar de evenimente? Orice ajutor va fi bine-venit", a postat ea pe o pagină Facebook care funcţiona ca loc de adunare. Cineva i-a răspuns postând orarul activităţilor. Swankie Rotiţe i-a trimis un link spre ceea ce părea o lucrare grafică cu o hartă pentru descoperirea comorii, cu drumul spre RVM marcat cu galben. Se termina cu un „X" roşu şi cuvintele „Suntem aici".

Şi astfel, Linda a plecat în căutarea a ceea ce spera că va fi tribul ei. Rulota s-a zdruncinat pe Dome Rock Road East, pe un pavaj care părea tot mai post-apocaliptic pe măsură ce se îndepărta de oraş. în unele locuri era atât de deteriorat şi crăpat, încât şoferii renunţau şi o luau

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

mai pe arătură. La dreapta ei se afla Scaddan Wash, un teren public ce oferea paisprezece zile gratuite de campare. Şiruri întregi de rulote uriaşe, adunate pe margine, îl făceau să semene mai degrabă cu o „petrecere la portbagaj” decât cu o zonă sălbatică. Mai departe, ceea ce rămăsese din asfalt se oprea la o barieră cu dungi albe şi portocalii. Acolo, Linda a virat spre dreapta, către Mitchell Mine Road, un drum de pietriş care se înălţa şi se adâncea printre arbuşti, tot mai spre sud, dincolo de mulţimi, întorcându-se în mijlocul pustietăţii. Cam după trei kilometri, la marginea drumului a apărut un indicator pe care scria „Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi”, cu o săgeată ce arăta spre dreapta. (Indicatorul uşura găsirea campingului pe timpul zilei. Totuşi, dacă ajungeai după lăsarea întunericului, era dificil, mai ales pentru un neiniţiat, în prima mea iarnă la Quartzsite, am încercat să vizitez locul într-o seară şi m-am rătăcit imediat. Când am zărit în depărtare un foc de tabără m-am îndreptat direct spre el, aşteptându-mă să-i găsesc pe cei de la RVM, dar am dat în schimb peste un trib de Curcubeie şi crust punk făcându-şi de cap cu whisky şi iarbă. Am stat cu ei şi am ascultat un chitarist interpretând cu frenezie o piesă de Kimya Dawson: „Berea pe care am băut-o la micul dejun era o Mad Dog! Şi ochiul meu de vultur nu mai era vulturesc!”)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Un indicator arată drumul spre Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi

Linda a condus încet spre intrarea în zona campingului. Aproximativ şaizeci de vehicule punctau deschiderea deşertului, ca nişte căsuţe împărţind aceeaşi curte uriaşă. Linda a văzut tot felul de autoutilitare: furgonete, dube pentru marfa şi gen microbuz, pentru pasageri, autoutilitare modificate, cu tavanul înălţat, dube cu lift pentru scaun cu rotile, minicamioane. Una dintre ele era închiriată, cu însemnele grafice ale U- Haul împroşcate pe laterale. (După cum avea să afle Linda mai târziu, aceasta era locuinţa temporară a unui rulotist-în-training care mersese cu avionul de la Chicago la Phoenix, apoi luase rulota pentru transport şi adăpost pe parcursul evenimentului.) Pe lângă autoutilitare mai erau şi nişte

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

rulote tractabile, autoturisme pickup cu rulote instalate pe platforme şi rulote încorporate, alături de câteva SUV-uri şi sedane — ba chiar şi un Prius — adaptate traiului pe termen lung. Un hoinar pe motocicletă se descurcase chiar cu mai puţin de-atât: două roţi şi-un cort. Mai erau şi vreo câteva vehicule mai exotice, inclusiv o căruţă cu coviltir, construită manual din lemn şi pictată în vernil. Realizat după modelul căruţelor ţigăneşti cu cai din secolul al XIX-lea, acest vehicul era tractat de o camionetă pickup şi servea drept casă unui constructor de nave în vârstă de 65 de ani din Oregon, care supravieţuise unui cancer renal şi acum se menţinea pe linia de plutire cu un ajutor social lunar de 471 de dolari. în mijlocul acestui aranjament haotic se afla un cerc enorm pentru focul de tabără — locul central de adunare. Nu prea departe de acesta, Linda a găsit un spaţiu unde să-şi parcheze rulota, lângă nişte copaci cu ramurile încâlcite. Aici a început să-şi aşeze tabără.

Flota de locuinţe mobile alcătuia un decor izbitor ale cărui imagini Bob le-a postat mai târziu pe website-ul lui. Un cititor s-a minunat: „Dacă ai da peste aceste fotografii fără să vezi comentariile... ai putea crede că acesta este un articol despre un

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

război al viitorului, purtat pe şosele... după un colaps economic în urma căruia toţi sunt nevoiţi să trăiască în vehicule”.[17]



6

Lou Brochetti în căruţa lui cu coviltir lucrată manual

Era a patra oară când Bob găzduia Reuniunea de iarnă a Vagabonzilor Motorizaţi. Nu era uşor să fie guru. Petrecuse luni întregi planificând şi dând de veste despre eveniment, iar atunci când acesta a început, munca lui a devenit mai tangibilă. Postase de-a lungul drumului

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

indicatoare cu RVM fixate pe stâlpi trainici pe care îi bătuse zdravăn în pământ, ca să reziste în vânturile deşertului. Făcuse fotocopii după un calendar cu momente de socializare şi un orar al seminarelor pe care plănuia să le susţină. Instalase un cort conic în care adusese o găleată de douăzeci de litri, saci de gunoi, şerveţele umede şi hârtie igienică — un gest grijuliu faţă de nou-veniţi. A adunat lemne lângă vatra focului şi a întins în apropiere o prelată albastră de rafie, ca o pătură de picnic, fixând colţurile cu bolovani. Aici urma să fie grămada cu obiecte de pomană. Rulotiştii încearcă mereu să scape de tot felul de lucruri, dorind să folosească la maximum spaţiul limitat pe care-l au la dispoziţie. în fiecare zi, în grămadă apăreau obiecte noi: pături, cărţi, un sombrero mare de paie, piese auto, şlapi, un aparat foto digital, ţăruşi pentru fixarea cortului, pahare de plastic, ediţia din Yosemite a revistei Backpacker, tricouri, pantaloni şi un ghiveci mare de teracotă, al cărui nou proprietar l-a umplut cu surcele, l-a acoperit cu un grătar şi l-a folosit ca să fiarbă o oală cu supă. Linda avea să vină aici ca să scotocească după cărţi, punând mâna pe orice îi stârnea interesul; mi-a arătat una dintre descoperirile ei, un volum intitulat The Secret Symbols of the Dollar Bill: A Closer Look at the Hidden Magic and Meaning of the Money You Use Every Day.

Bob nu avea niciun profit din RVM. Ospitalitatea lui dăduse tonul pentru generozitate, atrăgând oameni la fel de dornici să-şi împărtăşească abilităţile, resursele şi experienţa. O cosmeticiană autorizată oferea tunsori

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

gratuite lângă dubiţa Chevrolet Astro în care trăia alături de soţul ei şi doi câini. Un rulotist improvizase un bar exotic cu o firmă din neoane, păsări flamingo de plastic şi un palmier cu lumini, apoi începuse să dea petreceri. Swankie făcea demonstraţii cu un cuptor solar — în esenţă o cutie cu oglinzi de bronzare — pe care îl folosea ca să coacă pentru toţi negrese, chec cu banane şi nuci sau brioşe cu afine. Mecanicii predau noţiuni tehnice de bază pentru repararea vehiculelor. Tâmplarii meştereau împreună cadre de paturi şi rafturi potrivite pentru camionetele abia golite. Cei care aveau panouri solare mari ofereau energia electrică în exces lăsând afară cabluri electrice, pentru ca trecătorii să-şi poată încărca dispozitivele mobile. O femeie surdă a susţinut un curs improvizat de limbaj al semnelor. Un bărbat arăta cum se repară cauciucurile. El a cumpărat un cauciuc vechi pe care să poată exersa participanţii şi îi lăsa să-l înţepe şi să-i desfacă ventilul, iar şi iar, pentru ca apoi să le dea sfaturi despre compresoarele portabile de 12 volţi. Linda preţuia în mod deosebit acest tip de abilităţi şi, în timpul unui alt stagiu ca gazdă în camping, avea să le pună la treabă, salvând nişte pădurari al căror camion pentru stingerea incendiilor făcuse pană.

în fiecare dimineaţă, la răsărit, una dintre rulotiste, Lesa NeSmith, se trezea ca să facă primul foc de tabără şi să fiarbă o oală de cafea opărită pentru oricine trecea pe acolo cu o cană în mână. Aceasta era o veche tradiţie pentru Lesa. Cu mult timp în urmă, pe când locuia într-un bloc din Richmond, Virginia, dimineţile de duminică

însemnau să se trezească devreme, să fiarbă cafeaua într-un ibric electric şi să deschidă uşa apartamentului, ca să le dea de veste vecinilor că se făcuse cafeaua şi era gata s-o împartă cu ei.



Bob beneficiază de tunsoarea anuală oferită de cosmeticiana Kyndal Dimon

Apoi mai există şi mesele luate în grup: seara tematică „adu-ţi singur cartoful copt şi garnisit", alături de cinele cu chili şi supă, unde fiecare adăuga câte ceva în nişte oale enorme, amintind de tocanele vagabonzilor din anii Marii Crize din 1930. în fiecare seară, după apus, cineva aprindea un foc mare de tabără, chiar dacă era adeseori abandonat pe la 9-10, când somnul începea să le dea

târcoale, îngreunându-le pleoapele, şi se instala răcoarea nopţii.

Mai exista şi un permanent sentiment de mândrie. Aproape toţi cei pe care i-am întâlnit împărtăşeau atitudinea lui Al Christensen[177], în vârstă de 62 de ani, fost director artistic în industria de publicitate, care, aşa cum mi-a mărturisit, prefera să spună despre el însuşi că este „fără casă", nu „fără cămin". Aşa cum era de aşteptat în fosta lui meserie, Al e priceput la cuvinte. Mi-a descris cum a văzut joburile din publicitate împuţinându-se tot mai mult într-un interval de câţiva ani, iar puţinele oportunităţi rămase au mers spre artiştii tineri. El a trecut de la lucrul la o „agenţie virtuală" la a fi „virtual şomer". Descriindu-se drept un singuratic, Al rezista cu greu mai mult timp în preajma oamenilor. La un moment dat, a trebuit să plece în mijlocul unui seminar RVM despre bugetare, ca să-şi poată recăpăta solitudinea. Cu toate astea, s-a întors câteva zile mai târziu. îi plăcea pe cei de la RVM şi simţea că acest eveniment arăta o faţă mai bună a stilului de viaţă nomad, adică „îl face să pară foarte posibil şi respectabil — nu mai e ca şi când aş dormi într-o camionetă, pe malul râului".

Linda era foarte încântată şi de buna înţelegere. Voia să înveţe cât de mult putea şi mergea la seminarele care începeau de cele mai multe ori la 10 dimineaţa. Mulţi dintre rulotiştii cu vechime erau deja familiarizaţi cu ce preda Bob — fie că spicuiau lecţiile din propria viaţă, fie că participaseră la aceleaşi seminare cu un an înainte sau

citiseră cartea lui Bob, intitulată How to Live in a Car, Van or RV: And Get Out of Debt, Travel & Find True Freedom[178]. Cu toate că era destul de practică, aceasta includea, pentru hoinarii aspiranţi, şi nişte exerciţii care frizau interpretarea unui rol. „Exersează la tine în apartament", îi sfatuia el. „Primul pas este să te muţi în dormitor şi să nu te mai foloseşti de restul casei."
Următorul pas, continua el, era să stabileşti măsurătorile potrivite pentru viitoarea ta casă- rulotă. Dacă anticipezi că vei avea, să spunem, cam 5,5 metri pătraţi, poţi construi un model de lucru bazat pe această suprafaţă. „Ia-ţi nişte cutii mari de carton şi foloseşte-le ca să creezi un spaţiu de 1,8 pe 3 metri într-un colţ al dormitorului", explică Bob în carte. „Acum mută-te în «duba» ta de carton. în loc să trăieşti în dormitor, vei trăi în micuţa ta dubă din cartoane." (Pentru cine e stresat de perspectiva de a se muta într-o autoutilitară, este greu de imaginat că repetiţia asta la rece, într-o cutie de chibrituri, ar putea ridica în vreun fel moralul.)
Cu toate acestea, aproape toţi, inclusiv cei cu vechime îşi făceau apariţia cu câte un scaun pliant, se aşezau şi ascultau. Unii îşi luau notiţe. Alţii erau
prea ocupaţi să ţină la distanţă aerul rece al dimineţii, îndesându-şi mâinile în buzunare sau sorbind din căni pline cu cafea aburindă. Câţiva încercau să facă ordine în legiunile hoinare ale câinilor de nomazi. Erau de toate felurile — de la chihuahua la prepelicari şi corcituri de lupi pe jumătate domesticiţi — şi se plimbau peste tot în timpul seminarelor, salutându-se, cerşind de mâncare,

amuşinând cenuşa din vatra focului, făcând pipi în tufăriş (şi o dată pe reportofonul meu) sau încăierându-se din când în când.

Unul dintre cele mai animate seminare a fost despre arta parcării clandestine. Adresate rulotiştilor urbani, care se eschivează adeseori de la legile privind camparea, aceste cursuri vorbeau despre cum să te contopeşti cu împrejurimile, ca să eviţi temutul „ciocănit" la uşă al unui poliţist ivit pe neaşteptate în prag, vreun beţiv care bate în pereţi sau pe trecătorii ce trag cu ochiul pe la ferestre, întrebându-se „Oare locuieşte cineva aici?". Toată lumea ştia de „ciocănit". Era inamicul comun. Swankie avea şi coşmaruri în legătură cu asta. „Am visul ăsta suprarealist, că ciocăneşte cineva în pereţii rulotei", a scris ea odată. „De obicei mi se întâmplă dacă nu sunt 100 % confortabilă cu locul de parcare sau de tras pe dreapta. Este enervant ca dracu'. Nu e niciodată nimeni acolo. Mă rog, câteodată este, dar dacă e vorba despre poliţie sau pază, ăştia de obicei VORBESC."[179]

Cel dintâi sfat al lui Bob este găsirea unei zone sigure. Cariera lui în industria alimentară şi experienţa timpurie în camparea prin parcările de la locul de muncă l-au transformat într-un mare fan al supermarketurilor deschise non-stop. A mai adăugat şi că în unele oraşe unde era interzisă parcarea nocturnă la Walmart, nomazii puteau găsi refugiu la alte lanţuri mari de magazine, precum Kmart, Sam's Club, Costco, Home Depot şi Lowe's. Comercianţii cu amănuntul care-i deserveau pe pasionaţii de aer liber, precum Bass Pro şi Cabela's,

puteau fi şi ei o opţiune interesantă. Cracker Barrel era celebru pentru îngăduinţa sa faţă de rulotişti. Centrele comerciale şi restaurantele deschise pe timpul nopţii, precum Denny's, puteau fi la fel de bine luate în calcul. Câteodată, cel mai bun plan era să-ţi poziţionezi rulota între două stabilimente; fiecare va presupune că intri la celălalt. Oriunde vei parca, este mai înţelept să intri cu spatele în locul de parcare — în acest fel, botul maşinii este îndreptat spre drum şi poţi pleca imediat, dacă se ivesc probleme. Şi când rămâi pentru o vreme în acelaşi loc — mai ales atunci când te afli în apropierea unor zone rezidenţiale — este bine să ai şi o tabără de zi, şi una de noapte. Locul pentru zi este acela în care poţi să-ţi vezi de toate activităţile obişnuite, inclusiv orice ai avea nevoie să faci ca să te pregăteşti pentru culcare. Camparea de noapte înseamnă acel loc unde mergi după lăsarea întunericului, strict ca să dormi. Apoi pleci la prima oră, în dimineaţa următoare. Dacă eşti nevoit să foloseşti o lumină când ai ajuns deja în locul de noapte, foloseşte o veioză colorată în roşu, mai puţin strălucitoare.

Bob a mai subliniat şi necesitatea de a avea mereu pregătită o poveste credibilă. Dacă ai parcat în apropierea unui spital, înseamnă că vizitezi un pacient. Dacă ai parcat lângă un service auto, ai ceva de reparat la motor. Dar când vine vorba de alibiuri, şi-a îndemnat gaşca să-şi cunoască limitele şi să nu exagereze cu aceste poveşti. „Dacă nu eşti un bun povestitor, las-o încolo de poveste”, a spus el.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Un alt element era camuflajul. Asta însemna să ai vehiculul mereu curat, să eliberezi locul pasagerului de haine şi alte mărunţişuri şi să eviţi decoraţiunile care ar putea stârni interesul, de la brizbrizurile din vârful antenei până la autocolantele de pe geamuri şi abţibildurile de pe bara de protecţie. (Acest ultim punct a stârnit remarci de dezaprobare ironică. Dar ce zici de un abţibild „întreabă-mă despre Isus”? Asta nu i-ar ţine pe oameni la distanţă? Unul dintre nomazi, care nu era religios, lipise un astfel de abţibild pe rulota lui tip pickup, atât ca experiment, cât şi ca o glumă cunoscută doar de ei.) Cei care locuiesc în autoutilitare de transport de marfa, a sugerat Bob, pot adopta o înfăţişare de muncitor — să lase o vestă reflectorizantă la vedere, observabilă chiar şi prin parbriz, sau să aibă pe acoperiş un suport pentru scară. Cei care locuiesc în dube albe pot căuta nişte afaceri locale — de exemplu, servicii de instalaţii sau de catering — care au flote de vehicule asemănătoare şi să încerce să se amestece printre ele. Camuflajul înseamnă şi să încerci să nu stai mereu cu storurile coborâte — dacă duba ta are mereu perdelele trase la ferestre, oamenii se vor întreba ce se întâmplă înăuntru. Şi mai înseamnă ca, atunci când mergi să te speli într-o toaletă publică, să fii isteţ şi să nu atragi atenţia, de exemplu, să ai o vestă de vânătoare sau de drumeţie, cu multe buzunăraşe în care îţi poţi depozita obiectele de toaletă.

Ce a mai subliniat Bob: poliţia nu este mereu inamicul nomazilor. Unii furgonetişti şi unii rulotişti îşi aminteau

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

de câte un „ciocănit” venit din partea vreunui poliţist îngrijorat care nu voia decât să-i întrebe dacă sunt bine. Auziseră şi mărturia unei nomade din Ohio, despre un poliţist prietenos care îi aducea uneori câte o cafea. Făcând o mică cercetare în avans, poţi afla multe lucruri despre atitudinea locală. în locurile prietenoase, cea mai bună alegere ar putea fi să te duci direct la secţia de poliţie, să spui o poveste despre vreun ghinion şi să-i întrebi unde ai putea înnopta în siguranţă în oraş. Şi aminteşte-ţi: indiferent cât de viclean eşti, este destul de probabil ca poliţia locală să afle de prezenţa ta acolo. „Poliţaii nu sunt deloc proşti. O să-şi dea seama că se petrece ceva dacă eşti «numai în trecere» de şase luni încoace.”

în orice caz, toată lumea a recunoscut că adeseori este preferabil să eviţi cu totul poliţia. Unii aveau metode isteţe de-a o face. Un rulotist a povestit online despre instalarea pe smartphone a unei aplicaţii de interceptare a staţiilor poliţiei. Ascultând discuţiile de pe canalul autorităţilor însărcinate cu respectarea legii, îşi dădea seama dacă a fost raportat pentru şedere ilegală şi putea să plece înainte să apară poliţia. Şi mai avea un alt beneficiu. Dacă găştile de huligani se apropiau prea mult, îi speria dând sonorul tare, iar zgomotul staţiei radio, cu toate hârâielile şi paraziţii ei, făcea ca rulota lui să semene cu un vehicul al poliţiei aflat sub acoperire.

Un alt seminar foarte căutat al lui Bob era cel despre bugetare şi venea cu un mesaj puternic prominimalism şi

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

anticonsumerism. Bob le-a spus oamenilor că, deşi erau sclavi ai economiei de piaţă, puteau să-şi maximizeze libertatea prin reducerea nevoilor materiale şi a cheltuielilor. „După standardele societăţii sunt sărac, dar după standardele rulotiştilor trăiesc destul de bine”, a explicat el. Bob le recomanda să facă economie de combustibil mergând mai mulţi cu o singură maşină în oraş şi împărţind costurile ori de câte ori este posibil, dar şi să evite drumurile inutile şi să verifice aplicaţiile de pe telefon, precum Gas Buddy, pentru identificarea celei mai ieftine benzinării. I-a îndemnat pe oameni şi să aibă mereu un fond de urgenţă — de aproximativ 2 000 de dolari — chiar dacă va fi nevoie să-l acumuleze încetul cu încetul, punând deoparte un plic în care să adauge câte trei dolari în fiecare zi. Le-a spus că ştia pe cineva care trăia cu 250 de dolari pe lună. „Câţi dintre voi trăiţi cu 500 de dolari pe lună sau mai puţin?” a întrebat el. S-au ridicat câteva mâini. „Câţi aţi scăpat de datorii?” Pâlcul de mâini a devenit o pădure, provocând râsete şi ovaţii. Un tip s-a ridicat şi a făcut o poză. „Nu veţi vedea aşa ceva altundeva în America!”, s-a minunat el.

Când cineva a ridicat problema câştigurilor băneşti pe parcursul călătoriilor, un rulotist a mărturisit că este dealer itinerant de poker. Cazinourile din toată ţara angajau pe termen scurt dealeri, ca personal pentru turnee, iar jobul aducea lejer 30 de dolari pe oră şi mâncare la liber pe parcursul zilei de lucru. La primul job de acest fel, World Series of Poker, în Las Vegas, făcuse 11 000 de dolari în şapte săptămâni. Procesul de

IBfBMIEHBIM.

angajare păruse să nu ţină cont de vârstă; întâlnise acolo dealeri la 70 şi 80 de ani. Nu găsea decât două dezavantaje. Primul era că posibilii dealeri trebuiau să participe la nişte cursuri de pregătire pe care unele cazinouri le ofereau gratuit, dar în alte cazuri costau câteva sute de dolari. Al doilea dezavantaj era că trebuia să faci duş în fiecare zi.

După seminarul despre bugete, Linda mi-a spus că nu era prea sigură că vrea să se întoarcă la Amazon, aşa că slujba de dealer suna excelent. îi aducea aminte de zilele când lucrase ca vânzătoare de ţigări şi chelneriţă de bar la Riverside Casino. „Aş face-o într-o clipită!", a spus ea. „Aş vrea să fiu dealer de poker."

Alte seminare ofereau sfaturi despre instalarea panourilor solare, lucrăturism, gătitul într-o bucătărie precară şi autogospodărirea pe terenurile publice. într-o sesiune anonimă de întrebări şi răspunsuri, participanţii au scris întrebări dificile pe bileţele de hârtie pe care le-au aruncat într-o conservă goală. Un moderator le-a citit cu voce tare. Ce pot face dacă familia nu va accepta felul în care trăiesc? Cum îmi găsesc un partener? Printre ele mai erau şi câteva glume. Cum faci sex într-o rulotă?

Bob a explicat şi cum poţi avea parte de tratamente dentare la preţ redus în Los Algodones, un orăşel în statul mexican Baja California, poreclit „Oraşul Măseluţă", din cauza celor 350 de dentişti îngrămădiţi pe câteva străzi. Linda spera să facă o călătorie până acolo la un moment dat, ca să-şi repare proteza superioară. îi căzuse din buzunarul bluzei, când se aplecase

IBfBMIEHBIM.

s-o mângâie pe Coco, şi călcase din greşeală pe ea. Bob călătorise pentru prima dată la Los Algodones când primise o cotaţie de 2 500 de dolari de la un dentist din Nevada, tarif mult mai mare decât îşi putea permite. Sfârşise prin a căpăta aceleaşi servicii pentru doar 600 de dolari. Cu toate că diferenţa nu era întotdeauna atât de mare, lucrările dentare costă în mod obişnuit acolo mai puţin de jumătate din preţul lor din America.

Bob a început să călătorească anual spre Los Algodones, pentru un detartraj de 25 de dolari. Pentru că oraşul era înţesat şi cu opticieni şi farmacii ieftine, făcea provizii de medicamente pentru tensiune — pentru care n- avea nevoie de reţetă — şi mai plătea înjur de 100 de dolari pentru un control la ochi şi ochelari noi. într-una dintre aceste ocazii m-am alăturat şi eu pentru excursia anuală. Grupul nostru s-a împărţit în câteva maşini şi am parcurs cei 120 de kilometri de la Scaddan Wash, de lângă Quartzsite până la Yuma, apoi am mers un pic spre vest, către Andrade, o aşezare mică, de graniţă. Am parcat lângă un cazinou deţinut de tribul local Quechan şi am trecut graniţa pe jos, pe lângă un panou pe care scria cu litere mari BIENVENIDOS şi, cu litere mai mici, dedesubt, o avertizare pentru oaspeţii americani: „Armele sunt ilegale în Mexic".

Bob ne-a condus spre o clădire ce părea destul de nouă, cu o faţadă de sticlă şi marmură. Pe toată partea dreaptă atârna un banner cu imagini ale unor pacienţi zâmbitori — majoritatea albi — suprapuse peste ilustraţia unui implant dentar. Am păşit pe uşile gemene de la intrare. în

interior, personalul îmbrăcat în uniforme apretate, de un albastru-gri, ne-a invitat să luăm loc în sala de aşteptare ai cărei pereţi erau acoperiţi cu diplome. Bob a acceptat să intru cu el într-un birou imaculat, unde radiografia pe care tocmai o făcuse era afişată pe monitor. Am plecat să explorez oraşul lăsându-l în cabinet, întins pe scaunul pacientului sub o lumină puternică, cu gura larg deschisă şi cu dentistul examinându-i dantura.

întoarsă pe stradă, am trecut pe lângă standuri de artizanat şi magazine de băuturi, indicatoare pentru aparate auditive la jumătate de preţ şi o farmacie al cărei panou de anunţuri de la intrare anunţa reduceri la Viagra şi pastile pentru slăbit. într-unui dintre magazine, doi tehnicieni dentari stăteau la un banc de lucru; unul dintre ei purta mască chirurgicală şi cioplea cu o daltă micuţă în mulajul de ipsos al unor dinţi. Turişti cu părul alb şedeau la terase, mâncau taco cu creveţi şi beau mărgărită, iar câteodată dansau pe muzică live. Un chitarist fredona „Desperado". Dintr-un bar de după colţ se strecurau acorduri din Hotel California. Mai târziu am citit un articol de blog scris de o nomadă care vizitase Los Algodones după RVM şi, cât timp i se făcuse radiografia dentară şi detartrajul, fusese tratată cu coloanele sonore din Take It to the Limit şi Lyin' Eyes. Se părea că nu poţi merge pe o stradă fără să auzi piesele celor de la Eagles.[180]

Am aşteptat până a trecut aglomeraţia de la ora prânzului, între 12:00 şi 3:00 după-amiaza, când este

posibil să stai la coadă la frontieră mai mult de o oră, şi apoi am trecut înapoi în Arizona.

Când am cunoscut-o eu, chiar după seminarul despre bugetare, Linda se bucura din plin de prima ei participare la Reuniunile Vagabonzilor Motorizaţi. Am întrebat-o cum i se pare. „Oh, Dumnezeule", a spus ea. „Alaltăieri, pentru prima dată de ani de zile, am simţit bucurie. Bucurie! E chiar mai bine decât să fii fericit", a spus ea. Ochii i s-au încreţit pe la colţuri când mi-a povestit despre excursia în oraş făcută alături de Silvianne. „Mergeam pe stradă în micul ei microbuz, căutând un loc unde să aruncăm gunoiul, când am avut o revelaţie: «Ăsta e stilul nostru de viaţă. Şi e un lucru minunat»."

Câteva zile mai târziu, Linda simţea încă avalanşa aceea de sentimente grozave. Mi-a spus despre cum supravieţuia de pe o zi la alta când a descoperit website-ul lui Bob. „Acum nu doar că supravieţuiesc, ci chiar prosper!" s-a minunat ea. „Şi ştii, asta e şi ideea — la bătrâneţe vrei s-o duci mai bine, nu doar să supravieţuieşti fiecărei zile."

După luni întregi de alergat prin depozit, începea şi ea, în fine, să se relaxeze. Lucruri de obicei enervante au devenit amuzante, precum
executorul care continua să sune, iar şi iar, încercând să dea de cea care avusese cândva numărul de telefon al Lindei. în trecut, Linda îi explicase amabil încurcătura. De data asta i-a spus: „Stai aşa, o chem imediat!" şi l-a

lăsat să aştepte la telefon timp de douăzeci de minute. A murit de râs.

Jen şi Ash i s-au alăturat Lindei la RVM pe la jumătatea lui ianuarie. După ce terminaseră munca la Amazon, îşi vizitaseră rudele în Colorado, urcaseră pe culmea sudică a Marelui Canion şi făcuseră un tur al Navelor Terestre din New Mexico. Apoi o găsiseră pe Linda şi-şi parcaseră Manatee-ul chiar în spatele rulotei ei. Nu au fost surprinse să vadă că, până să ajungă ele, Linda îşi făcuse deja o grămadă de prieteni pe care voia să li- i prezinte şi lor.

Unul dintre ei era Lois Middleton, în vârstă de 61 de ani, campată în apropiere cu o rulotă tractată de trei metri lungime, model Aloha din 1965, pe care o denumise „Casă, dulce casă" sau, prescurtat, „Căsuţa lui Lil". Ca şi Linda, Lois lucrase ca inspector în construcţii. însă, după mai mult de două decenii în acest job, în Vancouver, Washington, în 2010 se trezise disponibilizată, pe fondul reducerilor ce se arătau la orizont. Apoi au început să se prăbuşească şi alte piese din acest domino. I-a murit tatăl. Banca i-a pus sechestru pe maşină. Şi-a pierdut casa prin executare silită a ipotecii. Şi-a declarat falimentul personal. Sperase ca, până la urmă, să se poată muta cu fiul ei, dar şi casa acestuia a fost executată silit. Când s-a stabilit în Căsuţa lui Lil, Lois n-a ştiut ce avea să urmeze mai departe. Sau, după cum mi-a declarat chiar ea: „Planul este să nu-mi fac niciun plan". Linda nu ştia încă, dar o întâlnise şi pe cea care avea să-i devină cea mai bună prietenă. (Mai târziu au început să-

şi spună una alteia „BFF[181]”. La început a sunat ca o ironizare a limbajului milenialilor, dar cu timpul poleiala glumeaţă a dispărut, lăsând loc doar sincerităţii.)
LaVonne Ellis era o scriitoare de 67 de ani, aflată pe drum din octombrie. După o carieră în jurnalismul audio-vizual, inclusiv pe post de corespondent radio pentru ABC, a ajuns într-o redacţie din Minneapolis, unde un şef nou a desfiinţat departamentul de ştiri. A primit o promovare în management, dar lucrurile nu au mers bine, aşa că au lăsat-o să plece. A crezut că va obţine imediat un alt job, dar a descoperit că la 50 de ani piaţa muncii este mult mai dură.
„Am cam îmbătrânit”, a reflectat ea. După ce s-a mutat cu sora ei ca să vâneze ceva de lucru, a primit într-un final o slujbuliţă: să citească rapoarte de trafic de treizeci de secunde, pentru zece dolari pe oră. A acceptat şi a lucrat mai întâi în Los Angeles şi apoi în San Diego. Era foarte strâmtorată — mai ales ca mamă singură al cărei fiu mai mic locuia tot cu ea —, dar a reuşit să se descurce destul de bine până când au început migrenele. Cu timpul, s-a trezit că are o sensibilitate tot mai mare la chimicale şi parfumuri. Acasă a reuşit să se adapteze folosind tot felul de produse care absorbeau mirosurile, dar orele pe care le petrecea la serviciu o lăsau cu ţeasta pulsând de durere. în cele din urmă, şi-a dat demisia pe motiv de boală şi invaliditate. Cu toate că a mai primit nişte colaborări online, acestea nu i-au adus niciodată prea mulţi bani. A sfârşit prin a dormi pe un pat pliant în living, în apartamentul cu un singur dormitor pe care îl

împărţea cu fiul şi nora ei. Ura sentimentul că-i înghesuie, dar nu ştia unde altundeva să se ducă. în continuare, lucrurile nu mergeau cum trebuie. Apoi a citit o carte despre traiul în furgonetă. Şi i-a venit o altă idee.

în vara lui 2013, LaVonne a închiriat o maşină şi a împrumutat un cort pentru a participa la versiunea în mic a Reuniunii Vagabonzilor Motorizaţi, de lângă Flagstaff, Arizona. Pe blogul ei, „The Complete Flake", a descris evenimentul ca pe o experienţă transformatoare:

Mi-am găsit oamenii: o şleahtă de inadaptaţi din pleava societăţii, care m- au înconjurat cu iubire şi acceptare. Prin „inadaptaţi" nu vreau să spun neisprăviţi şi rataţi. Aceşti oameni sunt americani isteţi, miloşi, muncitori, cărora li s-a tăiat craca de sub picioare. După o viaţă de alergat după visul american, au ajuns la concluzia că acesta n-a fost altceva decât o mare înşelătorie.[182]

I-a plăcut atât de mult, încât şi-a cumpărat o autoutilitară, o GMC Safari maronie din 2003, cu 208 000 de kilometri la bord. A cumpărat-o cu 4 995 de dolari, dintr-o parcare cu maşini vechi din El Cajon, şi a botezat-o LaVanne. Scaunele din spate au devenit canapeaua şi patul ei. în portbagaj a amenajat o bucătărie. Obiectivul ei a fost să scape de datorii, să plătească duba, să-şi instituie un fond de urgenţă, toate astea trăind doar din ajutorul social, şi să încerce să-şi scrie memoriile. Cu două luni înainte de-a o cunoaşte pe Linda, s-a mutat în LaVanne şi a mers să-l vadă pe Bob. La început i-a fost dificil să facă această schimbare, mai ales cu atât de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

multe nopţi reci. Bob i-a împrumutat un sac de dormit călduros şi apoi a insistat ca ea să-l păstreze, spunându-i: „Mie nu-mi place”. Acum, LaVonne se bucura de prima sa RVM ca furgonetistă cu drepturi depline. Două noi prietene au ajutat-o să instaleze un panou solar pe acoperişul dubei LaVanne. Se oferise să conducă plimbările zilnice ale grupului, care porneau în fiecare dimineaţă la 8:30, de la vatra de foc. Odată a lansat o invitaţie deschisă pentru toată lumea la un mic dejun în locul ei de campare, cu scrob de ouă şi cartofi. Eu am venit cu suc de portocale şi ouă. LaVonne mi-a aruncat o privire bănuitoare. Oamenii nu prea ştiu ce să creadă despre prezenţa unui jurnalist printre ei, a spus ea. Erau îngrijoraţi că i-aş putea face să pară ca „o şleahtă de vagabonzi fără adăpost”. I-am spus că nu asta intenţionam şi m-am retras să stau de vorbă cu alţi meseni.

Cam în aceeaşi perioadă, LaVonne şi mulţi alţii din tabără aşteptau cu nerăbdare un eveniment care se suprapunea cu RVM şi atrăgea mii de nomazi în fiecare an: Quartzsite Sports, Vacation & RV Show. Numele era prea lung, aşa că toţi îi spuneau pur şi simplu „Cortul cel mare”. Cu mai mult de două sute de expozanţi, părea un spot publicitar uriaş. Promoteri cu căşti pe cap făceau demonstraţii cu blendere Vitamix şi curăţătoare de geamuri. în standuri se trâmbiţa vindecarea unui întreg alfabet de afecţiuni, de la anxietate şi artrită la dureri de spate şi monturi, gută şi ciocuri la călcâie, la muşchi dureroşi şi sciatică. Un comerciant promitea să-i ajute pe proprietarii de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

rulote cumpărate cu împrumuturi care le depăşeau valoarea, afişând anunţuri care spuneau: „Noi suntem soluţia ca să scapi de plata pentru rulotă”. Mai existau tarabe ale American Association for Nude Recreation, Twin Peaks RV Insurance şi America's Mailbox, o firmă ce oferea „retrimiterea corespondenţei şi servicii la bază” pentru itineranţii care aveau nevoie urgent de o adresă în Dakota de Sud. Alte standuri ofereau role pentru scame, super glue, medalioane de identificare a animalelor de companie, lecţii de tras cu arma şi perne de masaj.
Mai erau şi câteva mese pentru recrutarea lucrăturiştilor. Amazon îşi trimisese reprezentanţii, care scriau nume şi ofereau ca suvenir carneţele de post-it-uri cu logoul CamperForce — rulota zâmbitoare. Concesionarii pentru U.S. Forest Service erau şi ei prezenţi, îndemnându-i pe trecători să solicite joburi ca gazde de camping. Unii îi intervievau pe candidaţi şi le alocau joburile pe loc. Un reprezentant avea uniforme pe care să le dea noilor angajaţi. O firmă pentru angajări temporare, denumită Express Employment Professionals, căuta lucrători pentru recolta anuală de sfeclă- de-zahăr. „Dacă vrei să completezi o cerere, eşti angajată pentru sezonul care vine”, mi-a spus recrutorul. „Te angajăm azi.”
Una dintre cele mai atrăgătoare tarabe avea o firmă luminoasă pe care scria „Adventureland”. îndărătul ei, un aranjament cu trei panouri afişa fotografii cu angajaţii cărunţi ai unui parc de distracţii, îmbrăcaţi în tricouri polo albastre, cu ecusoane de plastic pe care erau scrise numele. Lucrători zâmbitori stăteau aşezaţi în primul

vagon al rollercoasterului Tornado, conduceau o locomotivă demodată, îşi pierdeau vremea la standul de fast- food Chicken Shack şi duceau în braţe pluşurile uriaşe primite ca premiu. Printre aceste instantanee erau împrăştiate desene — feţe galbene zâmbitoare, un căţel mascotă, cu limba atârnând — şi slogane tipărite:
Simte-te iar copil!
Hei, lucrăturistule, a venit momentul distracţiei!
Camping + Muncă + Zâmbete = Distracţie!!!
Cu sediul în Altoona, Iowa, Adventureland trimisese recrutori ca să angajeze aproximativ trei sute de lucrătureşti care să se îngrijească de cursele, jocurile şi proprietăţile concesionate, pentru salarii între 7,25 şi 7,50 de dolari pe oră. Parcul deţinea în apropiere o parcare pentru locuinţe mobile, unde lucrătorii erau încurajaţi să stea contra unei taxe. Din iunie până în septembrie, aceasta era de 160 de dolari pe lună; angajaţii care stăteau până la finalul sezonului primeau o reducere la plata chiriei din august şi septembrie. Managerii de la Adventureland angajau de aproape două decenii muncitori sezonieri mai în vârstă şi apreciau atitudinea optimistă a acestora. „Cred că unii lucrătureşti ar putea sta de vorbă şi cu un stâlp de telefon, pentru că au darul trăncănelii", a lăsat să-i scape directorul de resurse umane al parcului, Gary Pardekooper, într-un interviu video din 2012 pentru Workamper News. „Şi nouă ne place, şi oaspeţilor noştri le place."
N-am întâlnit decât o singură lucrătureasă de la Adventureland; am vorbit cu ea pe când lucra la depozitul

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Amazon din Fernley. Nu era prea încântată. „Managementul era groaznic şi publicul era rău, rău de tot şi vremea era teribilă şi era Iowa, şi era caniculă", a izbucnit femeia, în vârstă de 62 de ani, adăugând că mulţi dintre colegii ei s-au simţit prost trataţi şi au demisionat. „Era un tip aşa de ofticat, încât s-a repezit efectiv la volanul autorulotei. Avea copertina desfăcută şi fixată, dar a plecat pur şi simplu", a adăugat ea, izbucnind în râs în timp ce descria cum îi flutura rulotistului baldachinul în vânt.

Pe atunci nu ştiam încă, dar anul următor, în timpul unei călătorii prin ţară, am avut ocazia să mă opresc la Adventureland pe la jumătatea lui iulie. După-amiaza era umedă, cu temperaturi urcând până la 32 de grade, iar aerul se unduia de căldură. Parcul tematic arăta ca un miraj viu colorat între porumbiştile verzi şi Prairie Meadows. (Acesta era numele unui complex- cazinou cu jocuri de noroc şi curse, aflat chiar alături.) în spaţiul de campare pentru angajaţi fuseseră plantaţi frasini. Multe dintre rulotele de aici arborau steaguri americane şi afişau plăcuţe de înmatriculare din centrul ţării — Iowa, Nebraska, Minnesota şi Dakota de Sud. în spate erau instalate două corturi de camping. Părea că printre nomazi există şi câţiva locatari pe termen lung — îţi dădeai seama după buruienile care crescuseră în jurul cauciucurilor şi după aracii maturi de roşii care prosperau în găleţi de 20 de litri.

în interiorul parcului, personalul părea împărţit în mod egal între elevii de liceu locali şi persoanele în vârstă.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Existau numeroase magazine de suvenire. Unul dintre ele vindea tricouri pe care scria: „Vrei să te «prepari» pentru Isus? Ia o salată de rugăciuni”.[183] şi „Dumnezeu este mai mare decât orice plan eşuat datorie boală armată sau munte care ţi-ar sta în cale”. în altul, o angajată pe la 60 şi ceva de ani vorbea agitat despre o creştere recentă de salarii care-i luase pe toţi prin surprindere. Acum primeau 8,50 de dolari pe oră. Ea şi colegii ei presupuneau că mărirea venise din cauza presiunii concurenţei, din moment ce Walmart tocmai începuse să plătească 9 dolari pe oră. Cu toate că venise aici pentru un job cu normă redusă, a adăugat ea, compania nu avea destul personal şi o angajase cu normă întreagă. (Asta explica de ce în mijlocul sezonului încă mai erau afişe peste tot prin parc, pe care scria: „Angajăm imediat! Job de vară, plin de distracţii. Vino să munceşti alături de toţi prietenii tăi!”) Schimbând subiectul, am întrebat-o dacă avea o distracţie favorită în parc. „Distracţia mea favorită e cursa pe care mi-o oferă careva cu maşinuţa de golf, spre casă”, a glumit ea.

O altă angajată, de 77 de ani, mi-a spus că fusese recrutoare la Adventureland. Era mândră că vârsta înaintată şi dizabilităţile asociate acesteia nu păreau să-i ţină pe loc pe colegii ei, adăugând că avea chiar atunci un coleg apropiat, în vârstă de 80 de ani. „La un moment dat, am avut în departamentul meu pe cineva de 86 de ani”, a spus ea. „Am avut şi un bărbat în cărucior cu rotile care putea număra folosind dispozitivul special, aşa că l-am instalat la parcul acvatic. Am avut şi un bărbat cu

o singură mână, supraveghetor peste toate tipurile de rollercoaster.” La rollercoasterul Tornado, operatorul cursei purta ochelari bifocali cu ramă de sârmă şi o pălărie de pai cu boruri largi. Mi-a spus că avea 81 de ani.

Nici măcar cea mai optimistă atitudine din lume nu putea totuşi să-i ferească pe oameni de tragedii. La mai puţin de un an după ce am vizitat Adventureland, un lucrăturist a murit într-un accident de muncă. Factor poştal pensionat, pastorul Steve Booher, în vârstă de 68 de ani, îi ajuta pe pasageri să debarce din cursa rollercoasterului Raging River, când banda transportoare a pornit pe neaşteptate. Aflat cu un picior încă pe pluta care sa smucit şi a luat-o din loc, bărbatul a căzut de pe platforma de beton pe banda transportoare şi a suferit o fractură de craniu.[184]

Adventureland a redeschis Raging River chiar a doua zi. Două luni mai târziu, în urma unei anchete, autorităţile de reglementare a condiţiilor de muncă au trimis o notificare de încălcare a regulilor, prin care solicitau măsuri de creştere a siguranţei şi aplicau o amendă de 4 500 de dolari.

După deschiderea „cortului cel mare”, s-a schimbat şi atmosfera de la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi. Până atunci zilele se scurseseră cu lentoare. Acum parcă o luaseră la goană. Tot mai mulţi începeau să dispară în excursii de o zi în oraş. Când erau în tabără, întrebările pluteau în aer. Unde te duci mai departe? Când o să te mai văd? Ţi-ai găsit de lucru? Limita de paisprezece zile

de campare gratuită avea să se termine curând şi, în acest an, nu mai era chip s-o fentezi. în prima zi a reuniunii, un gardian de la Bureau of Land Management se înfiinţase ca să emită permise şi notase toate numerele de înmatriculare. în curând, cei care campaseră aici trebuiau să se mute la cel puţin 40 de kilometri distanţă.

Migraţia era gata să înceapă. Câţiva urmau să plece de unii singuri. Alţii s- au adunat în găşti mici, pentru călătorie. în unii ani, plajele din Baja erau preferatele celor suficient de norocoşi să aibă paşapoarte şi bani de benzină. Adeseori, o mână de oameni vizita Slab City[185], un camping al boschetarilor, artiştilor neînţeleşi şi al iubitorilor de vreme caldă, întemeiat pe locul unei foste baze militare, în apropiere de Salton Sea, care se autointitula „Ultimul loc liber". (Avanpostul RVM de acolo fusese poreclit „Prietenii lui Bob".) Alţii aveau să se îndrepte spre regiunea Yuma. Unul dintre locurile populare de camping de acolo era Fortuna Pond, foarte liniştit în timpul zilei, dar parcă rupt din Zona crepusculară după lăsarea întunericului, când întinderile străluceau într-un verde straniu sub luminile strălucitoare ale avioanelor utilitare ce survolau zgomotos zona întreaga noapte.

Când s-a încheiat RVM, Bob a dat jos firmamentul oficial. Silvianne a strâns în cutii ce rămăsese din grămada cu obiecte de pomană — inclusiv uriaşul sombrero de pai, pe care nu-l dorise nimeni — pentru un magazin second-hand local. Linda a făcut nişte cafea şi am băut o cană

împreună. Mi-a arătat o bobină nouă pe care o instalase ajutată de un prieten. Aceasta îi dădea posibilitatea să-şi încarce reţeaua electrică a rulotei din surplusul produs de bateria vehiculului atunci când se afla în mers. Curând s-a răspândit zvonul că Bob plecase către următorul loc de campare, în Ehrenberg. îi invitase să i se alăture pe toţi cei care voiau să-l urmeze într- acolo. Linda s-a grăbit să-şi strângă tabăra. La plecare le-a îmbrăţişat pe Jen şi Ash, care plănuiau să hoinărească prin sud-vest până la următorul lor job, la ferma Rocking 7, aflată în munţi, chiar la est de Salinas Valley sau, aşa cum a spus Ash, în „ţara lui Steinbeck". Ferma făcea parte dintr-o reţea internaţională numită WWOOF (World Wide Opportunities on Organic Farms), ai cărei membri ofereau masă, casă şi cursuri în schimbul muncii depuse de voluntarii care se intitulau WWOOFeri. După aceea urmau să călătorească mai departe, spre inima uscatului, pentru următorul lor job, de gazde ale campingului din Parcul Naţional de Sequoia.

Linda a mers pe Autostrada interstatală 10 spre vest, către fluviul Colorado, ieşind de pe autostradă chiar înainte de graniţa cu California, aproape de parcarea de tiruri Flying J. A apucat-o pe un drum secundar şi a trecut de un indicator care arăta că strada se înfundă. Aici, peisajul era dezolant şi pustiu. Pământul era acoperit cu pietriş. Vegetaţia era sărăcăcioasă; în comparaţie, deşertul din jurul Quartzsite părea Grădina Raiului. Trase deoparte, la distanţă de drumul neasfaltat de la intrare, se aflau rulote vechi, uzate de vreme.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Cauciucurile dezumflate şi starea lor proastă sugerau că veniseră aici cu ani în urmă şi nu mai plecaseră, iar locuitorii lor trăiau în acest loc pe toată perioada anului. Oficial, Bureau of Land Management instituise limita de paisprezece zile de campare. Dar regula respectivă — şi zona, în general — devenise ignorată masiv atât de vizitatori, cât şi de poliţie, din cauza evidentei sale neatractivităţi. Prea puţini găseau acest loc dezirabil, ceea ce le convenea celor câţiva căutători de singurătate, cărora le
plăcea. în zeci de vizite aici, n-am văzut niciodată vreun gardian şi nici n- am auzit ca vreunuia dintre rulotişti să i se ceară să plece.

Aici, rulotele erau parcate la distanţe mult mai mari una de cealaltă decât la RVM. Introvertiţii se recuperau după cele două săptămâni de socializare intensă. Unii dintre ei încă se mai întâlneau la cafeaua de dimineaţă. După o astfel de întâlnire am găsit-o pe Silvianne petrecându-şi timpul în rulota ei împreună cu pisica Layla şi citind o carte denumită Hamlet's Mill: An Essay Investigating the Origins of Human Knowledge and Its Transmission Through Myth.

— Câţi oameni crezi că sunt aici? am întrebat-o.

— Nu ştie nimeni! a replicat ea pe un ton vesel. Asta-i toată ideea. Este o Americă scăpată de pe radar.

Cu toate că cei din tabără erau foarte dispersaţi şi veneau şi plecau regulat, numărul lor părea să oscileze în jurul a cincisprezece persoane. Acolo am dat şi peste LaVonne. A fost mai caldă decât la RVM, mai relaxată. A

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

râs şi a dat din umeri referitor la aluzia ei de mai devreme, că o persoană din exterior ar putea califica acest grup drept „o şleahtă de vagabonzi fără adăpost”.
— Oare de ce o fi atât de sensibilă ideea de „persoană fără adăpost”? s-a mirat ea. Asta m-ar putea considera şi pe mine unii. Dar nu sunt. Eu am adăpost.
în acelaşi timp, mi-a explicat ea, se simţea vinovată că se includea pe sine într-o altă categorie, ca şi când acest lucru ar fi putut consolida o stigmă socială şi mai pronunţată.
LaVonne şi Linda se înţelegeau deja atât de bine, încât se hotărâseră să lucreze împreună. Următorul job al Lindei ca gazdă în camping urma să înceapă în primăvară, în campingul Sherwin Creek din Mammoth Lakes. între timp, „Cortul cel mare” era încă în desfăşurare şi într-una dintre gherete se aflau recrutorii de la California Land Management. La sfatul Lindei, LaVonne şi o altă nomadă în căutare de joburi — Trish Hay, în vârstă de 59 de ani, care locuia într-un Nissan Sentra — au plănuit să-şi încerce norocul.
Am petrecut acea după-amiază împreună cu Linda, privind-o cum încălzeşte într-un ceainic nişte apă ca să spele vasele. Ar fi trebuit să aibă apă caldă la robinet, mi-a explicat ea, dar cineva din Nevada îi vânduse o baterie nepotrivită — cu pornire de la motor în loc de una cu ciclul lung — pentru alimentarea cu energie a rulotei, ceea ce însemna că nu avea suficient curent ca să pompeze spre chiuvetă apa din rezervorul de sub canapea. Era bucuroasă să se afle la Ehrenberg, dar nu

avea de gând să rămână aici atât de mult ca LaVonne, care plănuia să-l urmeze pe Bob şi ce mai rămăsese din echipajul de la RVM. între timp, Bob îşi respecta rutina obişnuită — rămânea în Ehrenberg până venea căldura şi se trezeau şerpii- cu-clopoţei, apoi se muta la altitudinea mai mare din Cottonwood şi Flagstaff. Linda avea nişte sarcini importante de dus la capăt înainte de următorul ei job, inclusiv să-şi caute un petic de pământ şi să golească un vechi loc de depozitare. Aşa că în curând şi-a luat rămas-bun.

După plecarea ei, LaVonne a postat pe blog o poză a Lindei, sub care a scris:

A plecat o altă nouă prietenă şi m-a cuprins din nou tristeţea. Unul câte unul, pleacă toţi spre alte zări. Pe unii am să-i revăd, sunt sigură, dar această tristeţe este o consecinţă inevitabilă a traiului nomad. Oamenii vin şi pleacă din viaţa ta. Nu reuşeşti să rămâi pentru totdeauna alături de ei.

Ea este Linda May, mama noastră, a tuturor, care ne-a hrănit cu pâine prăjită şi ne-a făcut să râdem. Nu există nimeni care să n-o iubească pe Linda. Ea a plecat să-şi găsească un petic de pământ unde plănuieşte să dureze o casă sustenabilă, ruptă de civilizaţie, o Navă Terestră. I-am promis s-o ajut s-o construiască (de exemplu, să umplu cu pământ o grămadă de cauciucuri) şi aşa să pot petrece din nou mai mult timp alături de ea.[186]

După ce s-a despărţit de prietenele ei, Linda a călătorit 600 de kilometri spre sud-est, către deserturile din Cochise County din Arizona, unde reglementările pentru

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

construcţii erau destul de lejere şi pământul era ieftin. Spera să găsească un teren de câţiva acri pentru locuinţa ei, dar, după ce a explorat ore în şir, s-a simţit dezamăgită. Zona era prea izolată. Venind din surescitarea de la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi — cu sentimentele acelea calde de comunitate şi conectare —, nu era deloc interesată de o viaţă de pustnic. „Aici n-o să vină nimeni să mă viziteze", s-a gândit ea. „Ar fi mai bine să găsesc un loc unde să poată veni şi familia mea, pentru că asta ar fi toată ideea, să fie accesibil şi să ne putem aduna cu toţii." A petrecut o noapte într-o parcare de lângă graniţa cu Mexicul. Apoi s-a întors iar pe drum. Mai departe, Linda s-a dus să golească un spaţiu de depozitare pe care-l închiriase pentru patru ani în suburbiile oraşului Phoenix. („Cred că mi-ar plăcea să arunc pur şi simplu un chibrit aprins acolo", se gândise ea ceva mai devreme.) A încărcat tot conţinutul într-un camion pentru mutări şi a mers direct pe proprietatea de două hectare a unei prietene, în New River, Arizona. A pus deoparte amintirile — o acuarelă de la grădiniţă înfăţişând o creatură asemănătoare cu o pisică, de la nepotul ei Julian, o felicitare de aniversare de la fiica ei mai mică, Valerie, cu o fată nurlie într-un slip cu cactuşi. „încă arăţi belea!" scria pe felicitare, în glumă. Dar toate celelalte — vechiul casetofon, veiozele de sticlă asortate, cu abajururi împodobite, grămezile de vase —, toate trebuiau să dispară. A organizat un talcioc. După ce a scăzut costul transportului la New River, câştigul ei din primul weekend a fost de 99,75 de dolari. „N-o să mai

închiriez în veci un loc pentru depozitare", ajurat Linda. Nu mult după aceea mi-a scris, împărtăşindu-mi un citat pe care-l găsise online şi i se păruse de-a dreptul poetic: „Inevitabil, piedicile de pe drum aduc descurajare pe măsură ce tai fiecare legătură care te ţine departe de libertate".

între timp, tribul RVM migrase de la Ehrenberg, unde se făcuse mult prea cald, spre Parcul Naţional Prescott de lângă Cottonwood, situat la o altitudine cu 1 000 de metri mai mare, unde temperatura era cu câteva grade mai scăzută. Acolo, rulotiştii s-au împrăştiat. Unii au parcat în spaţiu deschis, pe un deal cu vedere spre terasele scăldate în soare. Alţii s-au cuibărit mai ferit, în zonele joase, pe un petic împădurit şi ferit de vânt. Aici se aflau şi Bob, LaVonne şi Silvianne, împreună cu alţi câţiva noi prieteni ai Lindei. Printre ei, şi Atli Pommer, de 34 de ani, fost şofer de autobuz care trăia într-un Chevrolet Astro denumit Donovan, după cântăreţul anilor '60, şi Sameer Aii, de 65 de ani, care îşi pierduse ferma halal de capre pe fondul creşterii preţului fânului în urma secetei din vest, iar acum trăia într- o autoutilitară împreună cu câinele lui chihuahua, dl Pico. (Musulman practicant, Sameer reuşea să respecte obiceiurile religioase în timpul călătoriei cu ajutorul unei aplicaţii pe iPhone, care îi amintea de cinci ori pe zi momentele de rugăciune. Totodată, îi afişa şi o busolă indicând direcţia în care se afla Mecca, busolă pe care o folosea şi când parca, astfel încât duba lui era mereu

orientată în direcţia potrivită pentru rugăciune. „Există aplicaţii pentru orice”, se minuna el.)
Linda a terminat cu organizarea talciocurilor abia spre finalul lui martie, când a pornit spre Cottonwood, unde a ajuns exact la timp ca să participe la o petrecere cu pizza. Bob a reuşit să hrănească unsprezece oameni cu doar 28 de dolari, cu plăcinte de la Little Caesars. După aceea au făcut o drumeţie sub cerul roz de la apus, ca să dea jos ce mâncaseră. Grupul de nomazi era compus în special din femei — şapte femei, trei bărbaţi şi un adolescent — şi Bob a remarcat ceva mai târziu că, într-o cultură care descurajase multă vreme independenţa femeii, acesta părea să fie un lucru bun.
A doua zi, în tabără şi-a făcut apariţia un gardian. Confuz, i-a întrebat dacă sunt într-un club — „Cred că suntem!”, a replicat Sameer — şi a vrut să ştie durata şederii lor. Bob i-a spus o minciună nevinovată: nu veniseră decât de patru zile. (în realitate, trecuseră peste două săptămâni.) Pădurarul şi-a notat numerele de înmatriculare şi a plecat. Asta însemna că ceasul a început să ticăie spre limita de şedere gratuită, de paisprezece zile, aşa că acum tribul trebuia să se decidă încotro s-o apuce în continuare. S-au hotărât pentru Parcul Naţional Kaibab, de lângă Flagstaff. Situat la o altitudine de 2 100 de metri, locul era mult mai răcoros. în acest timp, Linda avea probleme cu acoperişul rulotei. Sperase să-l peticească şi să-l izoleze înainte de plecare, deoarece cauciucul lichid se usucă mai repede la temperaturi ridicate. Un alt membru al tribului RVM,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Wayne, zugrav de meserie, a urcat pe acoperiş şi a aplicat materialul izolator cu un trafalet cu coadă lungă. Treaba a fost făcută la tanc.
Ajunşi în Flagstaff, au parcat într-o dumbravă cu pini înalţi. Linda a postat fotografii pe Facebook, astfel încât prietenii şi familia ei să poată vedea locul. „Şi mie, şi câinilor ne place mult aici”, a scris ea. „Cât ai plăti pentru o curte ca asta? Aici e gratis.” Linda i-a mulţumit lui Wayne pentru ajutor pregătindu-i o cină: friptură Salisbury, piure de cartofi şi sos, toate servite din porţelanurile Kansas City Railroad din 1930 pe care le luase de la lichidarea unei proprietăţi. Pentru că farfuriile rezistaseră trei sferturi de secol fără să se ciobească, şi-a imaginat că erau suficient de rezistente încât să le zdrăngănească şi rulota de colo-colo. Linda îşi petrecea timpul şi alături de Lori Hicks, mamă singură cu o afecţiune cardiacă, ce locuia împreună cu Russell, fiul ei în vârstă de 13 ani, şi câinele lor, Kaylee, într- un Chevrolet Tahoe albastru, din 1995, poreclit „Babe”, după taurul lui Paul Bunyan[187]. împreună, au explorat noile împrejurimi. într-una dintre vizitele pe care i le-au făcut Lindei, la locul ei de campare, Russell şi Kaylee au găsit un craniu uriaş de elan. între timp, Linda i-a dat lui Lori un exemplar din Călătorii cu Charley, pe care Lori a devorat-o. Poveştile lui John Steinbeck despre cum a bătut drumurile într-o rulotă pickup alături de canişul lui erau foarte populare printre nomazi, iar exemplarele cu colţuri îndoite erau trecute din mână în mână[188].

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Câteva zile mai târziu, Linda a trebuit să pornească din nou la drum. Era pe cale să înceapă următorul ei job, de gazdă în campingul Mammoth Lakes din Eastern Sierra. în prima zi a condus zece ore şi s-a oprit să înnopteze la un Texaco în Tonopah, Nevada, apoi şi-a scos câinii la o plimbare. Când s- au întors în rulotă, Coco a făcut pe neaşteptate un atac cerebral. Căţeluşa a înţepenit şi a scheunat, apoi s-a moleşit şi a încetat să respire. Disperată, Linda şi-a apăsat gura pe botul ei şi a expirat cu putere. Coco şi-a recăpătat rapid cunoştinţa; era rigidă, dar respira. Linda i-a pus pe spate o pungă cu legume congelate — auzise că pungile cu gheaţă ar putea atenua efectele atacurilor cerebrale la câini — şi a sunat-o pe fiica ei. Audra studiase
uleiurile esenţiale şi i-a recomandat nişte tămâie. Linda a pus un pic pe lăbuţele lui Coco, iar muşchii i s-au relaxat. în curând, a început să sforăie. Linda a vegheat-o ore întregi, monitorizându-i uşoara ridicare şi coborâre a pieptului. în dimineaţa următoare, Coco arăta ca de obicei. Linda a pornit la drum pentru ultimii 240 de kilometri spre Mammoth.

Când a ajuns la destinaţie, la jumătatea lui aprilie, campingul Sherwin Creek era tăcut şi liniştit. Singurii ei oaspeţi au fost căprioarele şi un camion care transporta câini de sanie pentru o filmare. într-o săptămână, vremea s-a înrăutăţit brusc. Ţurţuri de o jumătate de metru atârnau de cabina rulotei şi zăpada s-a adunat într-o grămadă grea pe acoperiş, mai multă decât văzuse Linda de când locuia în rulotă. Dar înăuntru era cald şi uscat —

din acoperişul proaspăt reparat nu picura nimic. Coco părea sănătoasă. Având în vedere întreaga situaţie, şi-a spus Linda, avea o viaţă bună. Pe 28 aprilie şi-a sărbătorit aniversarea de la Alcoolicii Anonimi — 24 de ani fără alcool şi fără beţie. „Lacrimi de recunoştinţă îmi umplu ochii în timp ce scriu", a postat ea pe Facebook. „Nepotul meu cel mai mare are 21 de ani şi a reprezentat întotdeauna un miracol pentru bunica lui iubitoare şi nebăutoare. Rugăciunile mele au fost ascultate... Sunt fericită, bucuroasă şi liberă."

Linda glumise cândva, spunând că a felicita un alcoolic pentru că nu bea este ca şi când ai lăuda un cowboy cu hemoroizi că nu-şi încalecă bidiviul. Cu toate astea, pagina ei a fost inundată de comentarii afectuoase de la familie şi prieteni, care sărbătoreau alături de ea acest prag. „Îţi mulţumesc că te-ai opus acestei dependenţe şi ai adus la lumină şi în atenţie o maladie care ne afectează familia de generaţii întregi", a scris Audra. „Te iubesc foarte mult."

Stătea prost cu banii, dar nimic nu putea diminua optimismul Lindei. A întins cât a putut de rezervele tot mai mici de hrană, transformând nişte tortilla râncede în chilaquiles şi o pâine veche într-o caserolă de crutoane. Alimentele neperisabile aproape că se terminaseră. în frigider îi mai rămăseseră patru ouă, doi litri de lapte şi ceva condimente — ketchup, maioneză, muştar şi jeleu — pe care le numea, în glumă, „mâncare de pus pe mâncare". Apoi şi-a primit salariul şi a făcut iar aprovizionarea.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Am vorbit cu ea la telefon spre sfârşitul lui mai. „Este o zi minunată! Am campingul plin”, a spus ea cu bucurie. Am întrebat-o cum mersese căutarea terenului pentru casă. Ultima călătorie în sensul ăsta fusese un eşec, mi-a explicat ea. îşi mutase atenţia spre regiunea de pe lângă Julian, California, la o oră spre est de San Diego. „Este undeva în munţi, un vechi orăşel cu mine de aur, şi peisajul e minunat”, mi-a spus ea. „Şi în cazul în care se întâmplă vreo nenorocire, aşa cum par să creadă toţi prăpăstioşii ăştia, este şi aproape de apă. Dacă ne loveşte vreo secetă extremă, poate fi trasă apă. Nu ştii niciodată cum e cu vremea.” Totodată, Linda se aştepta să aibă curând ceva mai mulţi bani pentru proiect — urma să fie gazdă în camping până la începutul toamnei, apoi avea să se alăture celor din CamperForce. Inflamaţia de la încheietură căpătată în ultimul ei stagiu la Amazon nu se vindecase încă, dar, având în vedere că mai erau câteva luni până când începea treaba, era destul de optimistă. în urmă cu câteva săptămâni o ajutase să intre în program pe o prietenă a ei, o rulotistă care îşi dorea să se alăture celor din CamperForce, dar îşi făcea griji că n-ar putea ţine ritmul acestei munci epuizante. „Nu te mai frământa”, îi replicase Linda. „O să ne susţinem una pe alta.”

în acest timp, Linda mi-a spus că îi mergea excepţional. „Toată viaţa mea a fost cu suişuri şi coborâşuri”, mi-a explicat ea. „Cel mai fericită am fost când eram foarte mică.” Am vorbit despre câinii ei, despre cum spera să remobileze rulota. Totuşi, n-a putut să stea prea mult de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

vorbă („Se pare că am un turist la uşă!”) şi s-a întors la treabă.
John Steinbeck, The Grapes of Wrath. New York: Viking, 1939. (N.a.)
http://web.archive.org/web/20140112194330/
http://www.cheaprvliving.com/gatherings (N.a.)
http ://www. cheaprvliving. com/tribe/report-winter-rtr-j anuary- 2014/#comment-10786 (N.a.)
http://rollingsteeltent.blogspot.com/2014/01/someone-asked-my-story- fool.html (N.a.)
How to Live in a Car, Van or RV: And Get Out of Debt, Travel & Find True Freedom, CreateSpace Independent Publishing Platform, 2014, p. 43. (N.a.)
Postare Facebook a Charlenei Swankie, 13 august 2015. (N.a.)
Glenn Morrissette despre piesele Eagles în Los Algodones: http://tosimplifyold.blogspot.com/2014_01 _01 _archive.htm (N.a.)
în original, Best Friends Forever (Cele mai bune prietene pe vecie). (N.t.)
http://completeflake.com/looking-back (N.a.)
Calambururi intraductibile: Wanna Taco 'Bout Jesus? Lettuce Pray, unde taco are o sonoritate asemănătoare cuvântului talk („a vorbi” — „Vrei să vorbim despre Isus?”) şi lettuce o sonoritate asemănătoare expresiei let's („haideţi să” — „Haideţi să ne rugăm.”). (N.t.)
Iowa Occupational Safety and Health Administration Citation and Notification of Penalty (16 august 2016), după Inspecţia numărul 1154435; Kevin Hardy, „Worker

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Who Dies Was Just Six Days on His Job", The Des Moines Register, 14 iunie 2016, p. A4. (N.a.)
Oraşul Lespezilor. (N.t.)
http://completeflake.com/the-down-side-of-vandwelling-is-saving-goodbve

jOLaJt

Tăietor de lemne uriaş, erou din folclorul american şi canadian. (N.t.)

Un tip de la Reuniunile Vagabonzilor Motorizaţi a fost oripilat să afle că nu citisem încă romanul; a doua zi şi-a făcut apariţia la duba mea ca să-mi împrumute un exemplar. Alte lecturi obligatorii ale acestei subculturi sunt: Blue Highways, de William Least Heat-Moon, Desert Solitaire, de Edward Abbey, Into the Wild, de Jon Krakauer (apărută şi în limba română cu titlul În sălbăticie, traducere de Iulia Blaga,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Editura Humanitas, Bucureşti, 2012 — N.t.), Walden, de Henry David Thoreau (apărută şi în limba română cu titlul Walden sau viaţa în pădure, traducere de Ştefan Avădanei şi Alexandra Pascu, Editurile ACT şi Politon, Bucureşti, 2016 — N.t.) şi Wild, de Cheryl Strayed. (N.a.

)Capitolul opt. Halen

Când şi-a început Linda jobul din campingul Sherwin Creek, eu îi intervievam deja de aproximativ şase luni pe lucrăturişti. în acest timp scotocisem şi prin media — oniine, printţ şi audio-vizual — după orice informaţie despre această subcultură. Mare parte din ce aflasem făcea ca lucrăturismul să pară un stil de viaţă însorit sau chiar vreun hobby excentric mai degrabă decât o strategie de supravieţuire într-o epocă în care americanii erau daţi afară din casele lor tradiţionale şi se chinuiau să câştige un salariu din care să poată trăi.

Una dintre emisiunile radioului naţional, AII Things Considered, a început cu vocea reporterului: „Sigur că Moş Crăciun are nevoie de spiriduşi ca să poată aduce

cadourile la timp. Amazon.com are nevoie de lucrăturişti!" Reporterul l-a prezentat pe unul dintre angajaţii din programul CamperForce care trăia în parcarea de rulote Big Chief din Coffeyville, Kansas. Au petrecut cea mai mare parte a reportajului de trei minute pălăvrăgind despre bucuriile călătoriei de-a lungul şi de-a latul ţării, în care îţi faci prieteni noi. Conversaţia a fost punctată de patru ori cu hohote de râs.[189]

Alte poveşti nu erau chiar aşa de vesele, dar tot subliniau încântarea şi camaraderia de pe întinsele drumuri ale ţării, trecând cu vederea provocările care îi determinaseră pe atât de mulţi să-şi regândească radical vieţile. într- un fel, nu-i puteam învinui pe reporteri că au acceptat ceea ce descoperisem şi eu în primele interviuri. Un jurnalist care se paraşutează într-o după- amiază printre ei ca să scrie un articol se apropie rareori suficient de mult încât să audă ceva adevărat. Când am ajuns prima dată la lucrăturişti, am fost întâmpinată cu platitudini voioase. Am primit şi avertismente. Unul dintre rulotiştii CamperForce a fost de acord să stea de vorbă cu mine, dar a adăugat că aş face bine să nu-i înfăţişez pe el şi pe camarazii lui ca pe nişte americani aflaţi într-o criză. „Există mulţi plângăcioşi indolenţi, fătălăi şi pierde-vară care abia aşteaptă să se plângă de aproape orice, iar ăştia sunt uşor de găsit", a scris el cu mândrie. „Eu nu sunt unul dintre ei."

Am întâlnit aceeaşi atitudine de „neplângăcios" şi în Workamper News, revistă care apare odată la două luni adresată nomazilor. „Ai nevoie de o schimbare de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

atitudine?", întreba unul dintre titluri. Iar articolul de dedesubt îi îndemna pe lucrăturiştii nefericiţi din cauza problemelor de la muncă să caute soluţii în ei înşişi. „Vezi dacă îţi poţi schimba atitudinea şi n-o lăsa să pună stăpânire pe tine, foloseşte consolarea oferită de oricare dintre următoarele enunţuri", sugera autorul. „N-o să fim aici pe vecie. Trebuie să aibă şi asta un sfârşit. O să călătorim, o să petrecem ceva timp în zonă, explorând locurile (sau vizitându-ne familia) şi trăindu-ne visul."[190]
Acest discurs mobilizator era suprarealist, dar nu cu totul surprinzător. La urma urmelor, gândirea pozitivă este un mecanism specific american de a face faţă situaţiei; este, practic, un sport naţional. Autorul James Rorty a consemnat acest lucru încă din timpul Marii Crize, când a călătorit prin America vorbind cu cei care erau obligaţi să pornească la drum pentru a-şi căuta de lucru. în cartea sa din 1936, Where Life Is Better, s-a arătat consternat că atât de mulţi dintre cei cu care stătuse de vorbă păreau să afişeze o veselie de nezdruncinat. „în 24 000 de kilometri de călătorie nu am întâlnit nimic care să mă dezguste şi să mă oripileze atât de mult precum această dependenţă a americanilor de iluzii şi închipuiri", a scris el.[191]
Eu nu sunt chiar atât de cinică. Deşi ţine de natura umană să creeze o aparenţă favorabilă în vremuri tulburi — şi să afişeze această aparenţă şi în faţa străinilor —, printre nomazi se mai petrecea şi altceva. Adevărul, aşa cum l-am văzut eu, este că acei oameni pot deopotrivă să se lupte cu greutăţile şi să rămână optimişti, chiar şi

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

atunci când trec prin cele mai dure încercări sufleteşti. Asta nu înseamnă că sunt în negare, ci mai degrabă atestă remarcabila capacitate a speciei umane de a se adapta, de a căuta sensul şi înrudirea atunci când se confruntă cu greutăţi. Aşa cum a subliniat şi Rebecca Solnit în cartea sa, A Paradise Built in Hell: The Extraordinary Communities That Arise in Disaster, oamenii nu doar că-şi adună curajul în vreme de criză, dar o şi fac cu o „bucurie uimitoare, puternică". Este posibil
să înduri suferinţe care îţi clatină voinţa de a rezista, şi în acelaşi timp să găseşti fericire în momentele petrecute împreună cu ceilalţi, de exemplu, când stai în jurul focului de tabără cu alţi lucrăturişti, sub cerul înstelat.[192] Cu alte cuvinte, nomazii pe care i-am intervievat luni de zile nu erau nici victime neputincioase, nici aventurieri lipsiţi de griji. Adevărul era mult mai nuanţat, dar cum aş fi putut ajunge la el? în acel moment nu mai eram o excursionistă de-o zi. Petrecusem multe săptămâni în apropierea lor, le ascultasem poveştile în cinci state şi apoi participasem la întâlnirile lor de iarnă, stând într-un cort în Quartzsite, unde pe timpul nopţii temperatura scădea până la zero grade. Cu toate astea, încă nu le înţelegeam povestea la nivelul pe care-l speram — nu mă apropiasem încă destul de mult de ei pentru a le pricepe vieţile. Pentru asta trebuia să mă scufund cu totul în această existenţă, să petrec luni de zile printre ei, zi după zi, să devin clientă obişnuită în unele dintre locurile lor de campare.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Fusesem capabilă să trăiesc în cortul meu, deconectată de societate, dar nu şi în mijlocul necunoscutului, în pustietate, unde mulţi dintre cei despre care scriam se autogospodăreau. Cei care campau cu corturi erau acceptaţi doar în zonele-anexă. Asta însemna că am ajuns să dorm la şase kilometri depărtare de locul unde se desfăşură Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, apoi să fac naveta ca să-i pot vizita. Pentru a mă alătura cu adevărat nomazilor, aveam nevoie de un acoperiş portabil ceva mai robust sub care să pot să dorm, să gătesc şi să scriu, cu o toaletă cât de rudimentară. în limbajul rulotiştilor, casa mea avea să fie „autonomă".

Luni întregi am puricat anunţurile de pe Craigslist în căutarea unor dubiţe vechi. Multe îmi păreau excelente la început, dar apoi se dovedeau a fi ruginite sau paradite, inclusiv o RoadTrek veche de tot, al cărei vânzător mi-a spus că avusese parte de ani de distracţie în ea şi o poreclise „Buda de petrecere". în cele din urmă, am dat peste ceva ce mi-a atras atenţia: un GMC Vandura alb, din 1995, cu o dungă de un albastru-verzui elegant. (Mai târziu, o prietenă a observat că era acelaşi model de autoutilitară ca a lui Mr. T din The A-Team, aşa că nostalgia mea trebuie să-şi fi spus şi ea cuvântul aici.) Pentru un vehicul vechi de câteva zeci de ani, era într-o stare foarte bună, cu doar 103 000 de kilometri la bord. Fusese parcată mai ales pe coasta Californiei — deci nu înfruntase ierni grele —, iar interiorul fusese transformat pentru campare.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Prima dată când am intrat în ea am avut senzaţia că era mai mare decât părea din exterior, de parcă ar fi fost cumva exceptată de la legile fizicii, la fel ca maşina timpului din Doctor Who. Pereţii erau tapiţaţi cu velur bleu- pastel. în spate, un mic loc de luat masa se rabata şi devenea pat. Cabina conţinea un minifrigider pe 12 volţi, un mic aragaz cu propan şi o toaletă chimică portabilă, amenajări foarte utile pentru autogospodărire. Deasupra avea un acoperiş care se putea înălţa. Când desfaceam clemele şi ridicam capacul, reuşeam chiar să stau în picioare, însă se evapora orice pretenţie de clandestinitate — de afară arăta ca şi cum aş fi cărat în cârcă un cort pentru safari.

Dubiţa avea nevoie de un nume. în întâlnirile mele cu rulotişti dădusem deja peste nume precum Vansion, Van Go, DonoVan, Vantucket şi Vanna White — toate parte a unei subculturi a calambururilor caraghioase. Un prieten mi-a sugerat „Beethoven", referindu-se la trupa Camper Van Beethoven. Dar asta mă făcea să mă gândesc la „Roii Over Beethoven"[193], o piază-rea pentru şofat. I-am zis „van Halen". M-am născut la finalul anilor '70, când a apărut primul album al acestei trupe rock, şi am încercat să decorez interiorul cu simbolurile potrivite, inclusiv o ilustraţie pe catifea neagră cu Ernest Hemingway, luată de la un talcioc din Quartzsite, şi un craniu de veveriţă găsit de Linda într-un camping unde lucrase. Un şir de mărgele albastre împotriva deochiului primit în dar atârna de oglinda retrovizoare, drept cel mai accesibil înlocuitor al alarmei împotriva hoţilor.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Halen îmi fusese vândută de cineva din California. Prietenul meu cel mai bun, jurnalistul Dale Maharidge, a venit cu mine s-o ridic. Am călătorit împreună spre ferma unchiului său, aflată în canioanele din nordul regiunii San Diego. M-am urcat la volanul lui Halen, chinuindu-mă să mă adaptez la acest monstru de două tone şi aproape şase metri lungime. Am mânuit-o ca pe o barcă; mă trăgea spre margini şi avea nevoie de ajustare permanentă. (Păstrarea direcţiei m-a tensionat atât de tare, încât m-au durut umerii ore în şir în primele dăţi când am condus-o.)



Autoutilitara Halen în deşertul de lângă Ehrenberg

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Când am ajuns la destinaţie, am parcat-o pe Halen lângă o livadă de portocali şi am trecut la treabă. Partea cea mai simplă era să fac curat: să râcâi siropul de arţar întărit care cursese într-un dulap şi să îndepărtez cu un burete de sârmă stratul de rugină. Partea cea mai dificilă a fost să montez panoul solar de 100 de waţi. Mulţi nomazi îşi instalează panouri solare pe rulote, folosind braţele suportului de bagaje de pe acoperiş. Metoda nu se potrivea pentru Halen, din cauza acoperişului care se ridica, aşa că am făcut un lucru care m-a speriat: am dat două găuri prin porţiunea intactă a acoperişului. Găurile erau necesare ca să instalăm rama de aluminiu care susţinea panoul solar şi care se putea înclina, ca să prindă cât mai multă lumină. După ce am strâns şuruburile, am etanşat zona unde dăduserăm găurile cu o substanţă rezistentă la apă, rugându-mă să ţină. Apoi am montat în rulotă, împreună cu Dale, un regulator de tensiune şi l-am legat la panoul solar, apoi de o pereche de baterii de 6 volţi pentru maşinuţele de golf, pe care le-am depozitat sub locul de luat masa. Acestea urmau să-mi asigure curentul electric când mă gospodăream în regie proprie. în cele din urmă am instalat, tot sub locul de luat masa, un transformator care să asigure curentul de 110 volţi de care aveam nevoie ca să-mi încarc laptopul şi aparatul de fotografiat.

M-am temut un pic că aceste pregătiri s-ar putea dovedi exagerate, dar n-a fost deloc aşa când m-am trezit locuind periodic în Halen de-a lungul următorilor doi ani de documentare şi făcând lungi călătorii care durau până

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

la două luni. Aventura a însemnat mai mult de 24 000 de kilometri, din graniţă în graniţă — Halen a ajuns de la frontiera cu Mexicul până la cea cu Canada — şi de la o coastă la cealaltă.

Primul lucru de care mi-am dat seama odată plecată la drum a fost că, în ciuda faptului că intervievasem zeci de nomazi, n-aveam nici cea mai mică idee despre ce înseamnă să trăieşti într-o dubă. Curba de învăţare a fost abruptă şi nu s-a îmblânzit defel cu timpul, din moment ce circumstanţele se schimbau permanent. Conducând prin deşert, am rămas de două ori împotmolită cu Halen; de fiecare dată, roţile mi s-au învârtit în gol în nisip, până când m-a tractat câte un bun samaritean cu jeep. Aflată la altitudine, am fost blocată într-o viforniţă, iar toaleta şi rezervorul de apă au îngheţat tun. Târziu, în noapte, pe o autostradă pustie din Kansas, mi-a crăpat alternatorul. Halen a rămas fără curent şi tabloul de bord s-a întunecat, aşa că autovehiculul a încetinit şi apoi s-a oprit în faţa unui refugiu.

Odată, lângă Fort Worth, Texas, parcasem ca să-mi iau o cafea, când am văzut cum se învineţeşte cerul şi încep să urle sirenele de avertizare de tornade. Vânzătorul de la cafenea m-a sfătuit: dacă vezi că vine o tornadă, te adăposteşti imediat la subsol. Am arătat pe fereastră spre Halen — n-am subsol — şi am râs amândoi. Mai târziu, în aceeaşi zi, m-am adăpostit în Halen pe o ploaie torenţială şi am privit îngrozită cum trece apa prin etanşarea din acoperiş şi cum curge în cascadă înăuntru, udându-mi leoarcă patul şi prăjindu-mi sistemul electric

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

pe care mă chinuisem să-l construiesc. Altădată, după o scurtă întoarcere acasă, am revenit la parcarea pe termen lung unde o lăsasem pe Halen şi am găsit-o devalizată. Cineva aruncase cu o piatră cât un cartof în fereastra laterală din partea şoferului, umplând cabina cu cioburi. Din fericire, nu era nimic de furat acolo în afară de
imaginea în catifea neagră a lui Ernest Hemingway şi o sticlă cu un excelent sos picant. Nu lipsea niciuna.
Am făcut multe prostii cu Halen: am intrat într-un bolovan când am dat înapoi, am ieşit dintr-un loc de campare cu acoperişul ridicat şi am mers pe câteva străzi fără să-mi dau seama că am agăţat sub şasiu un con uriaş pentru marcaje în trafic, târându-l după mine pe stradă. Odată, pe când eram parcată lângă Starbucks ca să profit de Wi-Fi, am încercat să instalez o alarmă combinată pentru foc şi gaz. (Principii de bază în siguranţa vieţii nomade: orice vehicul de locuit trebuie să aibă atât extinctor, cât şi alarmă pentru gaz.) însă ori de câte ori încercam s-o fixez pe perete, o voce robotizată răcnea: „INCENDIU! INCENDIU! EVACUAŢI! EVACUAŢI!” Acoperirea mea s-a dus naibii; străinii se opreau să se holbeze, uitând de cafelele lor cu lapte.
Odată, pe parcursul unei lungi călătorii de documentare, a trebuit să ridic nişte medicamente pe bază de reţetă. Doctorul meu curant a sunat la farmacie. Mai târziu mi-a spus că, atunci când farmacista l-a întrebat ce adresă am, n-a ştiut ce să răspundă şi s-a scăpat: „Locuieşte într-o dubă!” Farmacista s-a făcut că nu aude, dar episodul m-a

determinat să mă gândesc: în America, dacă nu ai o adresă, înseamnă că nu exişti.

Când locuiam în Halen, adresa mea era peste tot. Am dormit în popasurile de camioane Flying J, la centrele Walmart, lângă un cazino denumit Whiskey Pete's şi într-o benzinărie abandonată; în deserturi sterpe, în sălbăticia munţilor şi pe străzi de la periferiile oraşelor. Zonele rezidenţiale erau cele mai rele, fiindcă vecinii curioşi puteau provoca necazuri. După o noapte de campat clandestin în Mission Viejo, m-am trezit în vâjâitul unei maşini electrice de tuns gardul — un peisagist lucra doar la câţiva metri distanţă. Am rămas culcată în sacul meu de dormit, fără să fac niciun zgomot şi fără să mă mişc, până când şi-a terminat treaba. în ziua aceea, ceva mai târziu, Linda şi LaVonne m-au tachinat pe motiv că sunt paranoică.

Experienţele de acest gen au fost muzica mea de fundal cât timp m-am documentat pentru cartea de faţă. Fără să locuiesc în Halen, nu cred că aş fi ajuns suficient de aproape de aceşti oameni pentru a le auzi poveştile. Dar este corect să spunem că, la început, am anticipat foarte puţin din toate acestea. Habar n-aveam în ce mă bag, cu toate că am avut bunul-simţ să mă simt un pic înfricoşată la început.

M-am luptat câteva zile împreună cu Dale până când am reuşit să punem în funcţiune sistemul de energie solară. Când totul a fost funcţional, nu mi-a mai rămas nimic de făcut decât să pornesc la drum. Era deja întuneric când Dale m-a îmbrăţişat de rămas-bun. Am urcat pe scaunul

IBfBMIEHBIM

şoferului şi m-am îndepărtat încet cu Halen de ferma unchiului său, pe lângă siluetele şterse ale portocalilor. Aleea era abruptă. Brusc, autoutilitara de două tone a părut incredibil de grea. M-am prins de volan cu amândouă mâinile şi am apăsat frâna până la podea. La capătul drumului, ochii mi s-au înceţoşat pe neaşteptate de lacrimi pe care le-am şters cu mâneca, întrebându-mă dacă mă simt confortabil măcar s-o conduc pe Halen, necum să locuiesc în ea.

Tot ce trebuie să faci este să te concentrezi la drum, mi-am spus. Ai băut o cană de cafea, ai GPS pe smartphone, iar destinaţia te incită de câteva luni încoace. Aşa încât eu şi duba mea ne-am strecurat încetişor printre canioane, în drum către Linda.

Chiar înainte de Crăciunul din 2014, Linda dormea pe canapea în micul apartament închiriat de fiica şi ginerele ei în San Clemente, pentru ei şi copiii lor adolescenţi. Fereastra din spate dădea spre baza puşcaşilor marini de la Camp Pendleton. La apus se mai auzea goarna de stingere şi câteodată noaptea aveau loc exerciţii de tragere. (Familia nu se mutase încă în viitoarea casă închiriată din Mission Viejo unde locuia Linda când şi-a cumpărat „Hanul înghesuit” şi s-a mutat în el.)

Rulota Lindei stătea parcată în stradă şi aduna amendă după amendă. Ratonii îi roseseră şi îi găuriseră conducta de alimentare cu benzină. Descoperise când încercase să alimenteze — uimită, se uitase în jos şi
văzuse o baltă care i se întindea la picioare. Sperase ca în acest sezon să se poată întoarce la jobul de la

depozitul Amazon din Fernley, dar încheietura îi făcea încă probleme mari, din sezonul trecut, aşa că fusese nevoită să renunţe. O ducea din nou greu cu banii.
în seara în care am ajuns, în ciuda protestelor mele, Linda şi familia ei m- au scos la cină la un restaurant mexican. La plecare am zărit afară un muzicant ambulant care cânta hitul pop „Royals", al lui Lorde. Cutia viorii stătea deschisă pe trotuar şi Linda le-a dat celor două nepoate câte o hârtie de un dolar, ca să-i arunce acolo.
Când ne-am întors la apartament, familia Lindei mi-a spus că eram bine-venită să dorm înăuntru. Totuşi, Linda avea deja culcuşul pe canapea. Una dintre nepoate ocupa un dulap stil dressing. De parcă aş fi făcut asta de o mie de ori până atunci, le-am spus că o să dorm în duba parcată într-un loc amenajat, lângă blocul lor. Linda le-a pus lesa celor doi câini ai ei şi lui Gizmo, căţelul chihuahua al familiei, ca să-i scoată pentru ultima plimbare a zilei. Ne-am îndreptat împreună spre parcare. Pe măsură ce ne apropiam de Halen, îmi creşteau şi mie temerile. La momentul acela dormisem o singură noapte în dubă — la ferma din San Diego — fără străini sau trafic în preajmă. Aceasta era prima mea noapte parcată în stradă. Şi dacă vecinii cheamă poliţia? Dacă încearcă cineva să intre peste mine în timp ce dorm?
O durere ascuţită m-a smuls din gândurile mele. Gizmo îşi înfipsese dinţii în gamba mea dreaptă. Ceva mai devreme, Audra îl numise „muşcătorul de glezne", dar o luasem ca pe un alint pentru el, nu ca pe un avertisment pentru mine. Rana mă ustura îngrozitor. Am încercat să

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

n-o iau în serios, dar îngrijorările mele au dat în panică. Oare câinele era la zi cu vaccinurile şi tratamentele? N-am vrut să-i ofensez punându-le această întrebare.
Ne-am luat la revedere, m-am furişat în duba mea şi am lăsat storurile, apoi am scotocit într-un pachet pe care-l aveam de la o prietenă din Los Angeles. îndesate sub un mic drapel american şi un săpun Irish Spring, se găseau plasturi şi o jumătate de pachet de Neosporin. M-am descotorosit de blugi, aşteptându-mă să văd sânge. Totuşi, nu-mi perforase pielea — nu aveam decât o julitură urâtă. Asta ar fi trebuit să mă reconforteze, însă n-a fost aşa. M-am spălat pe dinţi şi m-am ghemuit în sacul de dormit, gândindu-mă la ceva ce scrisese Bob Wells în cartea lui. „Pentru cei mai mulţi, prima noapte petrecută în rulotă este atât de departe de zona de confort, încât se poate dovedi extrem de dificilă", explicase el. „Frica îţi va creşte cu fiecare zgomot (şi sunt o grămadă) şi s-ar putea să nu reuşeşti să dormi prea mult. Când te vei trezi dimineaţa vei fi dezorientat şi te vei întreba unde te afli."[194]
Nu mă gândisem că acele cuvinte mi se pot aplica tocmai mie. Până la urmă, nu eram decât o scriitoare cu un aparat foto digital, un reportofon şi un carnet de notiţe, nu o persoană care-şi schimbă radical stilul de viaţă. Plănuiam să trăiesc în duba mea luni, nu ani.
Maşinile se foiau prin parcare, măturând-o pe Halen cu farurile lor. Jaluzelele străluceau în alb sclipitor când se apropia câte una, dizolvându-se în roşu pe măsură ce vehiculul mă depăşea. Umbrele se rostogoleau înăuntrul

dubei. Oare şoferul ăla a încetinit? Ăsta parchează prea aproape? Oare ei ştiu că sunt aici? Am închis ochii şi am încercat să mă relaxez, dar mi-a luat ore până să adorm.
M-a trezit o bătaie în geam. Era dimineaţă. S-a auzit o voce familiară: „Bun-ăăă-ăăă!" Linda plimba iar câinii. Sus, în apartament, avea cafea proaspăt făcută. Zăpăcită, mi-am tras pe mine nişte haine şi am urcat la ea. A arătat spre duş şi mi-a întins un prosop cu model roz. „Ia, abia l-am scos din uscător", a spus ea. „Cu buline, pentru că bulinele o să te înveselească."
Am ieşit cu Halen la o plimbare. Linda m-a lăsat să-i fac cinste cu un burrito la micul dejun, în locul ei favorit cu mâncare de luat la pachet. Apoi ne-am dus pe plajă ca să mâncăm şi să pălăvrăgim în timp ce-i priveam pe surferi legănându-se pe coama valurilor. Odată întoarse la dubă, mi-a dat o scurtă lecţie de parcare. în timp ce pentru ea era floare la ureche să manevreze un vehicul de aproape şase metri, graţie celor şase luni ca şoferiţă profesionistă de camion, Linda şi-a dat seama că eu încă eram speriată de moarte.
în continuare m-a îndrumat spre un magazin second-hand, ca să dotez duba cu veselă. Am scotocit printr-o cutie cu tacâmuri desperecheate, în timp ce Linda mi-a găsit un chilipir: un tuci de fontă şi un filtru de cafea. Ceva mai târziu ne-am luat la revedere.
Următoarea mea oprire a fost Quartzsite, unde plănuiam să mă gospodăresc cu resursele proprii timp de câteva luni, inclusiv în perioada Reuniunilor Vagabonzilor Motorizaţi. Totuşi, mai erau câteva săptămâni până la

acest eveniment. N-aveam nicio idee unde să parchez până avea să înceapă.

Apoi am primit pe Facebook o invitaţie la cină. Era din partea lui Charlene Swankie, rulotista de 70 de ani considerată un guru al acestei comunităţi, cunoscută mai degrabă sub numele de Swankie Rotiţe. Ne întâlniserăm pentru scurt timp în anul precedent şi îi citisem aventurile pe website-ul lui Bob Wells. Am fost încântată. Locul de campare al lui Swankie trebuie să fie unul foarte plăcut. Plus că era expertă în autogospodărire, o persoană de la care aveam ce învăţa.

„Răpeşte-o pe Linda şi adu-o cu tine", a glumit Swankie. I-am explicat că era imposibil — Linda era falită, n-avea un vehicul funcţional şi îmi refuzase politicos oferta de-a o aduce aici. Aşa că Swankie mi-a cerut să aduc nişte hotdogi, dacă mai mult nu se poate.

Când am ajuns la locul ei de campare, am văzut că Swankie era familiarizată cu mentoratul rulotiştilor începători. Adoptase deja un protejat pentru sezonul acesta, un bărbat de 27 de ani pe nume Vincent Mosemann. în scurt timp, ne-a spus povestea lui.

Până în urmă cu două luni, Vincent locuise cu mama lui în Billings, Montana. Cu toate că tânjea să fie pe propriile picioare, nu părea realist să- şi poată închiria un apartament. împrumutase mai mult de 25 000 de dolari pentru o facultate rămasă neterminată, în ciuda faptului că avusese două joburi în timpul studiilor — ca asistent de laborator şi barista — ca să poată rămâne pe linia de plutire; atunci când rămânea fără bani, mânca două zile

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

dintr-un sandvici Subway de treizeci de centimetri. La trei ani după începerea studiilor, părinţii lui au divorţat. Când a făcut iar cerere pentru ajutorul financiar, a avut nevoie şi de o semnătură de la tatăl lui, care n-a fost de găsit. Aşa că Vincent a abandonat studiile. După ce s-a mutat din nou acasă, şi-a luat un job la un cămin pentru adulţi autişti, dar nu era plătit grozav. Şi-a dat seama că nu exista decât o singură cale să trăiască independent. Aşa că a cumpărat monovolumul mamei lui, un Plymouth Grand Voyager LE din 1995. A scos tot din interior, a adăugat pardoseală de linoleum, draperii, rafturi şi o laviţă pentru dormit. Vehiculul a primit numele „Tillie”, după trenul din The Little Engine That Could care spune: „Cred că pot, cred că pot”. Apoi Vincent a pus la cale o călătorie.

„Am pornit la drum ca să învăţ cum să stau pe picioarele mele”, mi-a explicat el.

Vincent s-a îndreptat spre Quartzsite. Plănuia ca acolo s-o întâlnească pe Swankie, cu care se împrietenise pe un grup de Facebook pentru nomazi. Ea îl invitase să campeze lângă ea — dar nu cu ea — în Zona vizitatorilor pe termen lung La Posa, în zona de deşert de la sud de Quartzsite, locul în care i-am întâlnit şi eu mai târziu. După ce i-a făcut această ofertă, pe Swankie au copleşit-o sentimente de îngrijorare şi regret. Ea îşi preţuia atât de mult solitudinea, încât îşi cumpărase un steag cu un craniu şi nişte oase încrucişate pe care să-l arboreze atunci când nu voia musafiri. Vincent, pe de altă parte,

era hipersocial. S-a descris singur ca având „SCR”, adică „Sindromul Căţelului Rătăcit”.

Vincent a sosit cu o zi înainte de Halloween şi a parcat lângă o albie secată. Era chiar vizavi de locul de campare al lui Swankie, care arăta ca un living în aer liber, cu un covor rezistent la condiţiile climatice, scaune, rulotă pentru bagaje şi umbrar. Alături se afla duba ei, mobilată cu pat, computer, frigider şi cuptor cu microunde — putea alimenta electrocasnicele de la un transformator, cât timp motorul dubei era pornit. Pe acoperiş se aflau un caiac şi un panou solar. Pe uşa din spate lipise un abţibild de la Planet Fitness, lanţul de săli de fitness unde plătea abonament ca să aibă acces la duşuri.

Swankie i-a dat lui Vincent un cort pe care-l avea în plus, ca să aibă şi el unde să-şi depoziteze mâncarea şi proviziile. El a ajutat-o să-şi instaleze în remorca de bagaje un dulap pe care să-l folosească pe post de cămară. Ea l- a instruit cum să pună în funcţiune un panou solar. Când l-a fixat de tavan, Vincent a folosit monede găurite — erau mai ieftine decât şaibele. De asemenea, Swankie l-a lăsat pe Vincent să-i folosească adresa căsuţei poştale. Gestul acesta însemna foarte mult. După cum a povestit Swankie, familia ei nu-i mai accepta corespondenţa. Pentru Vincent, care era transsexual, o adresă poştală era esenţială. Terapia lui presupunea câte o injecţie cu testosteron în coapsă, la fiecare două săptămâni, iar medicaţia venea prin poştă. Tot acolo au mai sosit şi alte lucruri bune, inclusiv un pachet de Crăciun de la mama lui: o cutie de prăjiturele

de casă şi copia minusculă a unui şemineu de cărămidă roşie meşterit dintr-o cutie de sărăţele, cu un brăduţ de păpuşi cocoţat în vârf.

Swankie şi Vincent formau un cuplu de pomină. Rulotista căruntă, impozantă era cu cel puţin un cap mai înaltă decât tânărul ei ucenic bărbos, care avea tatuată pe o încheietură molecula testosteronului, iar pe chip un zâmbet răutăcios, cu un dinte lipsă în partea dreaptă. Vincent mi-a mărturisit că extracţia dintelui îl costase 250 de dolari, în timp ce o coroană dentară ar fi fost 1 000 de dolari. Pentru mulţi dintre nomazii pe care i-am întâlnit, lipsa dinţilor reprezintă marca sărăciei, de care cei mai mulţi se ruşinează. Unii încearcă să nu zâmbească atunci când îmi scot aparatul de fotografiat sau îmi cer să nu public pozele în care li se văd gingiile goale. (Este trist — dar nu surprinzător — că dinţii au devenit un simbol al statutului social într-o ţară în care mai mult de unu din trei cetăţeni sunt lipsiţi de asigurare medicală stomatologică, neinclusă în asigurarea medicală standard[195].) însă Vincent îşi numea spaţiul acela „suport pentru pai”. Mi l-a arătat cu mândrie. „Dacă are cineva probleme cu asta, înseamnă că nu este persoana cu care să vreau să mă împrietenesc”, a explicat el.

Vincent şi Swankie aveau în comun o trăsătură definitorie: niciunul nu-i suporta pe snobi. Swankie şi-a amintit o seară în deşert, când a intrat bucuroasă într-o discuţie cu un grup cu autorulote de lux. I-au cerut detalii despre rulota ei. Le-a spus că este o dubă.

Amabilităţile s-au sfârşit brusc. „S-au ridicat şi au plecat din propriul loc de campare”, a spus ea, scuturând din cap. Altădată, Swankie s-a alăturat Wandering Individuals Network[196] (reţeaua Rătăcitorii), ca să afle că grupul nu voia să adauge şi blogul ei în lista website-urilor membrilor. Motivul? Blogul includea instrucţiuni detaliate despre folosirea unei găleţi de douăzeci de litri pe post de toaletă. Aşa că a renunţat.



Vincent şi Swankie bucurându-se de un foc de tabără în Quartzsite

Exact ca Vincent, Swankie nu avea nevoie de asemenea prieteni. Tabăra ei creştea. După cina din prima seară, am sfârşit prin a rămâne acolo, în duba mea. La fel au făcut şi Kat şi Mike Valentino, ambii de 47 de ani, care trăiau împreună cu fiul lor de nouă ani, Alex, şi un dihor pe nume Ronnie, într-un Ford Econoline albastru, din 1991, pe nume Katvandu. Cu câteva luni în urmă trăiau în Washington, când Kat, veterană în armată, fusese luată

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

cu ambulanţa de la jobul ei de manager la Albertson şi diagnosticată cu scleroză multiplă. încerca să primească ajutor pentru handicap, un proces care urma să dureze trei ani. între timp, Mike lucrase cu 9,40 dolari pe oră la o fabrică de procesare a legumelor congelate, dar contractul lui era aproape de final. Erau foarte îngrijoraţi pentru viitor.

Multă vreme, Kat cercetase online traiul în rulote şi dube. Scrisese pe Facebook: „Nu mă pot hotărî dacă este trist sau dătător de speranţă faptul că ATÂT DE MULŢI dintre cei cu care am stat de vorbă în diferitele grupuri de rulotişti trăiesc permanent aşa, din cauza dificultăţilor financiare. Cred că este dulce-amărui. Noua libertate... capacitatea de a trăi în timp ce te reinventezi. Mulţumim lui Dumnezeu pentru diferitele Triburi existente, care oferă atât de multă îndrumare, sfaturi, diverse lucruri şi urechi care să te asculte. Este, oare, aceasta evoluţia fostei clase mijlocii? Suntem, oare, martori la apariţia unei clase moderne de vânători-culegători?”

Până la urmă, familia Valentino a ajuns să stea prin moteluri împuţite, de tranzit. Unii dintre vecinii lor vindeau droguri şi duceau o viaţă promiscuă. Nu era un loc potrivit pentru o familie. Aşa că au cumpărat duba şi au pornit la drum cu două săptămâni înainte ca Vincent să-şi înceapă propria odisee. Până acum lucrurile păreau să meargă bine. Kat mi-a explicat că Alex era „şcolit pe drum”, echivalentul nomad al lui „şcolit acasă”. Era un puşti inteligent, iscoditor, cu un extraordinar simţ al umorului, însă se confruntase cu problemele sociale

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

legate de sindromul Asperger şi fusese hărţuit în şcolile publice de stat. Acum spunea tuturor că vrea să pună bazele propriei naţiuni democratice. Capitala avea să se numească „Oraşul Rulotiştilor”.

Unul dintre cele mai dificile momente a avut loc în Quartzsite, când temperaturile au scăzut la -6 grade peste noapte. Kat şi Mike au rămas fără benzină, pentru că ţinuseră motorul dubei pornit ca să încălzească înăuntru; indicatorul de benzină era defect, aşa că nu şi-au dat seama cât de repede se goleşte rezervorul. La momentul acela erau campaţi lângă Swankie şi Vincent, care făceau acelaşi lucru. Am copiat şi eu strategia lor şi am ţinut motorul lui Halen la ralanti, cu încălzirea la maximum, apoi m-am strecurat în sacul de dormit. Am dormit câteva ore, m-am trezit îngheţată, apoi am repetat procesul. Pe timpul nopţii am auzit corul de dube revenind intermitent la viaţă şi apoi tăcând iar.

Mai târziu mi-am cumpărat un radiator cu propan — o alegere populară printre furgonetişti —, dar nici acesta nu m-a ajutat prea mult pe timpul nopţii, pentru că nu era sigur să laşi să meargă un radiator autonom pe propan, în timp ce dormeai. în spaţiile mici de locuit, arderea incompletă rezultată din încălzire sau gătit — combinată cu o ventilare redusă — poate genera o cantitate letală de monoxid de carbon inodor. într-o dubă, acest lucru se poate întâmpla îngrijorător de repede. Odată, când abia îmi stinsesem radiatorul şi aţipisem, am auzit un ţiuit strident spintecând noaptea. Era alarma de monoxid de carbon. Nu aerisisem suficient radiatorul. Am

deschis larg ferestrele şi uşile şi am stat afară, în deşert, tremurând în pijama, până când am considerat că s-a aerisit suficient şi era sigur să intru înapoi.

în dimineaţa de după momentul în care familia Valentino a rămas fără benzină în încercarea de a se încălzi, Vincent i-a dus cu maşina în oraş, ca să umple o canistră. S-au întors cu mai mult decât planificaseră: cu o pradă de la banca de alimente din Quartzsite, incluzând mere, cârnaţi şi o pungă cam cât o pernă cu mai multe feluri de salate de primăvară.

La două zile după Crăciun, Alex împlinea 10 ani. Swankie a dat pentru el o petrecere cu îngheţată. Cam în acelaşi timp, Vincent a găsit un job cu normă redusă la Dollar General, pentru 9 dolari pe oră. în afară de asta, vindea şorţuri şi sacoşe refolosibile pentru cumpărături pe care le confecţiona la maşina lui de cusut pe care o modificase ca să funcţioneze cu pedală în loc de curent electric. I-a oferit unul dintre şorţuri lui Alex, cadou de ziua lui, alături de un exemplar din Stăpânul inelelor. Alex era în al nouălea cer. Şi, dintr-odată, Vincent a părut mai puţin copil.

Mai târziu, Kat a scris ca să le mulţumească tuturor pentru „darurile inspirate şi râsete. Venite de la nişte oameni pe care abia i-am cunoscut acum două luni. Sunt impresionată, smerită şi copleşită. Aşa arată o familie...”. Semăna cu ceea ce-mi spusese Swankie mai devreme. „Odată ce stai în tabăra lui Swankie mai mult de douăsprezece ore, faci parte din familie.” Avea un stil de a-i face pe nou-veniţi să se simtă integraţi. într-o zi ne-a

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

condus pe câţiva dintre noi, în furgonete, să vedem petroglifele scrijelite
într-o stâncă din apropiere. Călătoria aceea a avut ceva incitant, cu toată caravana noastră înşirată în urma lui Swankie. Am condus-o pe Halen, am văzut cum se ridică praful din cauciucurile aflate în faţa mea, m-am simţit parte dintr-o poteră care merge călare în plin deşert. în acea zi, ceva mai târziu, când unul dintre membrii echipei noastre a rămas împotmolit într-un şanţ, Swankie i-a tras vehiculul afară folosindu-şi propria dubă şi o chingă împletită din fire de nailon.

Când a venit momentul pentru Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, ne-am îndreptat cu toţii spre inima deşertului de dincolo de Scaddan Wash. Aceasta era a doua participare a mea la întâlnire. M-am trezit observând lucruri care nu-mi atrăseseră atenţia cu un an înainte — în special ceea ce numeam, ironic, „albul insuportabil al datului cu duba".

Swankie glumise mai devreme spunând că RVM părea o „convenţie a dubelor albe" şi era adevărat la propriu. Multe dintre dube erau vopsite în alb, sclipind în lumina orbitoare a deşertului. Pentru că flotele companiilor erau adeseori compuse din dube albe, aceste vehicule erau prezente peste tot. Era uşor să le cumperi la mâna a doua şi se integrau destul de uşor în peisaj, cam oriunde, ceea ce le transforma într-o alegere populară printre nomazi. Traiul într-o furgonetă albă venea totuşi cu propriul set de provocări — ceea ce unul dintre tipii de la RVM numea „factorul de ciudăţenie", stereotipul cultural care făcea

legătura cu agresorii de copii şi alţi prădători periculoşi. Un constructor de 53 de ani, din Salem, Oregon, mi-a povestit că, după ce i s-a prăbuşit afacerea şi s-a mutat într-un Ford El50 alb, prietenii lui l-au numit „Rape-0 Van Dan”[197] şi au început să-i ceară bomboane. Prietenii nu aveau intenţii rele, dar glumele lor l-au deranjat.

De asemenea, pentru furgonetişti — indiferent de culoarea vehiculului — este ceva obişnuit să fie hărţuiţi de trecători care presupun că nu sunt buni de nimic. Chiar când scriu aceste rânduri, un tip de pe un forum online îşi aminteşte cum a fost trezit după miezul nopţii de nişte străini care-l hărţuiau, deşi n-aveau niciun motiv să-l deranjeze. I-au zguduit duba strigând: „Ieşi afară, pervers nenorocit!” şi „O să te batem de-o să te caci pe tine!”

Dar furgonetele albe nu erau singurul lucru care mă preocupa. Mai observasem ceva, o chestiune la care m-am gândit multă vreme după RVM. Gândul mi-a revenit şi mai târziu, când am arătat instantaneele făcute de mine unui prieten, un fotograf afro-american ale cărui lucrări au ca teme rasismul şi colonialismul. El a observat: „Aproape toţi cei din pozele astea sunt albi”. Voia să ştie de ce.

Şi eu la fel. Dar pe urmă am cunoscut sute de oameni trăind în acest fel — lucrăturişti şi vagabonzi motorizaţi şi rulotişti, de pe o coastă pe alta. Şi, pentru că era doar o mână de oameni de culoare, e clar că reprezentau o microminoritate în această subcultură.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Aşadar, de ce era mulţimea aceasta atât de albă? Membrii comunităţii de nomazi s-au întrebat acelaşi lucru. Pe pagina oficială a programului CamperForce al Amazon[198], fotografiile cu muncitori arată în special chipuri albe, determinându-l pe un rulotist de culoare să posteze un comentariu. „Sunt sigur că au candidat şi afro-americani pentru aceste joburi”, a scris el. „Nu văd niciunul în pozele cu angajaţi de la Amazon.”

M-am întrebat dacă lipsa diversităţii rasiale avea ceva de-a face cu faptul că statul în camping atrage disproporţionat publicul alb, o tendinţă reieşită din studiile derulate de U.S. Forest Service. Poate că este nevoie de vreun soi de privilegiu pentru a considera drept vacanţă o ieşire în aer liber atât de „neconfortabilă”. Website-ul satiric Stuff White People Like rezumă astfel situaţia:

Dacă te-ai trezi în pădure, fără electricitate, apă curentă sau maşină, cel mai probabil ai descrie această situaţie drept „un coşmar” sau „cel mai rău scenariu posibil după prăbuşirea unui avion sau ceva de genul ăsta”. Albii îi zic „camping”.

Sau poate că problema o reprezenta rasismul? I-am întrebat pe unii nomazi dacă au văzut exemple de rasism în comunitatea lor. Cei mai mulţi au răspuns că nu au văzut nimic făţiş. Totuşi, una dintre rulotiste şi-a amintit momentul în care un participant tradiţional la RVM i-a insultat o prietenă de culoare, numind-o „negroteie”. Ceilalţi nomazi au intervenit imediat să-l pună la punct pe bigot, dar răul fusese făcut, şi femeia a părăsit tabăra,

îngrijorările în legătură cu acest episod au persistat, semănând seminţele stânjenelii. O regulă de bază pe forumul de pe website-ul lui Bob Wells spunea: „Niciodată să nu ataci, desconsideri sau denigrezi pe nimeni”. Dar dacă nomazii nu pot gestiona acest lucru în comunitatea temporară pe care şi-au creat-o împreună offline, în lumea reală?

Ash, prietena Lindei de la Amazon, s-a minunat pe Facebook că „o majoritate copleşitoare a locatarilor de dube sunt albi. Motivele merg de la evidenţe la «pe bune?», dar mai este şi asta”. Sub postare era un articol despre experienţa „de a călători, când eşti de culoare”. Ceea ce mi-a dat de gândit: America îngreunează mult traiul nomad al oamenilor, indiferent de rasă. Parcatul clandestin în zone rezidenţiale, mai ales, era mult împotriva tendinţelor generale. Adeseori presupunea încălcarea regulamentelor locale de interzicere a dormitului în maşini. Evitarea problemelor — confruntări cu poliţiştii şi trecătorii bănuitori — putea fi de-a dreptul o provocare, chiar şi dacă deţineai cartonaşul „Ieşi din închisoare”[199] acordat de privilegiul de a fi alb. Şi într-o epocă în care afro-americani neînarmaţi sunt ucişi de poliţie în timpul unei opriri de rutină în trafic, traiul într-un vehicul pare un pariu periculos în special pentru cei care ar putea deveni victime ale rasismului.

Toate acestea m-au făcut să mă gândesc la situaţiile în care aş fi putut intra în bucluc şi n-am intrat. Odată, în timp ce mă documentam în Dakota de Nord, am fost trasă pe dreapta şi poliţiştii m-au întrebat de unde sunt,

apoi mi-au recomandat nişte puncte locale de atracţie turistică şi m-au lăsat să plec doar cu un avertisment. În general, cât am condus-o pe Halen, oamenii nu mi-au făcut necazuri. Aş vrea să trec asta în contul unei karma favorabile sau al vreunei bunăvoinţe cosmice, dar faptul în sine rămâne: sunt albă. În mod sigur privilegiul rasei a jucat un rol.[200]

După Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, am urmat tribul spre Ehrenberg. Într-o seară, pe când luam cina în furgoneta vecinei mele, mi-am dat seama că foloseam găleata-W.C. — acoperită etanş — pe post de măsuţă pe care ne puseserăm mâncarea. La mine acasă, în apartament, o masă improvizată ca aceea poate că m-ar fi deranjat. Aici, era doar un detaliu care se contopea cu fundalul. Ne aflam într-un spaţiu strâmt, foloseam ce aveam la îndemână.

Peste două săptămâni am găsit o parcare pe termen lung pentru Halen şi am zburat înapoi acasă, la New York. A fost ciudat când mi-am luat din nou în primire apartamentul meu din Brooklyn. După ce trăieşti într-un spaţiu aşa de strâmt cum este duba, claustrofobia lasă loc, în cele din urmă, unui gen de „confort de bârlog”. Simţi pereţii foarte aproape, ferestrele sunt acoperite, aproape toate lucrurile de care ai nevoie sunt la îndemână. Eşti ca în pântecele mamei. Trezirea de dimineaţă îţi dă un sentiment de siguranţă, chiar dacă nu-ţi aminteşti imediat unde ai parcat de cu seară.

Toate acestea au făcut ca sosirea acasă să fie mai contradictorie decât mă aşteptam. Timp de câteva zile m-

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

am trezit absolut dezorientată. Salteaua dublă mi se părea prea lată. Pereţii erau prea depărtaţi, tavanul prea înalt. Toate aceste spaţii largi m-au făcut să mă simt agitată, expusă. Lumina soarelui inundându-mi dormitorul îmi părea prea puternică. Odată, încă pe jumătate adormită, am confundat fereastra cu parbrizul din spate al dubei.

După prima săptămână petrecută acasă, confuzia a dispărut încetul cu încetul. Apoi altceva i-a luat locul: îmi lipseau Halen şi nomazii. Voiam să pornesc iar la drum.

Lynn Neary, „Amazon's Seasonal «Workampers» Fill Holiday Orders”, All Things Considered, National Public Radio, 22 decembrie 2011. (N.a.)

Jaimie Hall Bruzenak, „Great Expectations — Do You Need an Attitude Adjustment?”, Workamper News, septembrie/octombrie 2013, p. 7. (N.a.)

James Rorty, Where Life Is Better: An Unsentimental American Journey. New York: Reynal & Hitchcock, 1936, p. 13. (N.a.)

Rebecca Solnit, A Paradise Built in Hell: The Extraordinary Communities That Arise in Disaster. New York: Viking, 2009. (N.a.)

Hit din 1956 al lui Chuck Berry; autoarea îl consideră piază-rea pentru şofat, deoarece conţine sintagma roll over — a se rostogoli, a se da peste cap. (N.t.)

Bob Wells, How to Live in a Car, Van or RV: And Get Out of Debt, Travel, & Find True Freedom, CreateSpace Independent Publishing Platform, 2014, p. 88. (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

National Association of Dental Plans, „Who Has Dental Benefits”, http://www.nadp.org/Dental_Benefits_Basics/Dental_BB_l ,aspx#_ftnl; ca lectură suplimentară, eseul lui Sarah Smarsh despre sărăcie, stigmatizare şi dinţi stricaţi este genial: „Poor Teeth”, Aeon, 23 octombrie 2014, https://aeon.co/essays/there-is-no-shame-worse than-poor-teeth-in-a-rich- world (N.a.)

http://rvsingles.org (N.a.)

Joc de cuvinte intraductibil incluzând termenii „viol” şi

„dubă”. (N.t.)

https://www.facebook.com/amazoncamperforce (N.a.)
Referire la jocul Monopoly, unde există un astfel de cartonaş pe care jucătorii îl pot folosi pentru anularea pedepsei. (N.t.)
Christian Lander, „#128 Camping”, Stuff White People Like, 14 august 2009, https://stuffwhitepeoplelike.com/2009/08/14/128-camping (N.a.)

Capitolul nouă. Experienţe imbatabile

Camparea în inima sălbăticiei a fost doar începutul. Curând, în faţa dubiţei s-au deschis noi teritorii de explorat. în timpul ultimei mele călătorii spre deşert, m-am întors să vizitez „Cortul cel mare” — expoziţia de rulote unde recrutorii căutau lucrăturişti pentru joburi disponibile în toată ţara. Acolo, o femeie zâmbitoare mi-a

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

întins un pliant pe care scria: „Ia parte la o experienţă «imbatabilă»!”

Recoltarea anuală a sfeclei-de-zahăr m-a contrariat multă vreme. Părea o muncă prea dificilă pentru trupuri îmbătrânite, nepotrivită cu hoinarii încărunţiţi sau complet albiţi atraşi de această expoziţie de rulote. M-am uitat cu mai multă atenţie la pliantul care conţinea şi un citat al unui lucrător rămas anonim, ce declara jobul ca fiind „un pic solicitant, dar nu foarte dificil”. Asta nu-mi spunea prea multe. Mare parte din ce ştiam despre munca asta venea din discuţiile cu oamenii din jurul Quartzsite.

„Era frig. Ningea. Era umed”, mi-a spus Gretchen Erb în discuţia pe care- am avut-o în rulota ei Fleetwood Bounder din 1999. în schimbul de noapte din Minnesota stătuse afară, la temperaturi sub limita îngheţului, ca să colecteze actele de la şoferii de camioane şi să „ia mostre”, adică să umple cu sfeclă saci grei de plastic, de cincisprezece kilograme, apoi să-i târască spre o staţie

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Recrutorii de la „Cortul cel mare” caută lucrăturişti pentru recolta anuală de sfeclă-de-zahăr
de lucru de unde aveau să fie colectaţi ceva mai târziu şi transportaţi la un laborator, pentru testarea conţinutului de zahăr. Un alt muncitor, Brian Gore, în vârstă de 62 de ani, mi-a povestit despre recoltările din Montana, unde manevrase un încărcător cu cupă căruia îi lipsea o uşă. Prin deschizătura aceea era bombardat cu căpăţâni de sfeclă — una dintre ele de mărimea unui grepfrut — care zburau de pe banda transportoare defectă. „Am încasat o bătaie zdravănă de la toate sfeclele alea!” a exclamat el.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

A comparat situaţia cu un tir cu „o armă automată care trage cu cartofi”. Cu toate astea, a continuat şi probabil ar face-o din nou, pentru că avea nevoie de bani. „Intervalele scurte de lucru au făcut situaţia tolerabilă”, a adăugat Brian. „Cred că, dacă te uiţi în viitorul foarte îndepărtat şi te vezi tot culegând sfecle, o să-ţi putrezească până la urmă creierii.”

Aşa că am luat şi eu o cerere de la recrutoare. De ce nu? mi-am spus. Petrecusem nenumărate ore vorbind cu nomazii despre joburile lor sezoniere, dar tot trebuia să văd cu ochii mei cum arată aceste locuri de muncă. N-aveam nicio iluzie: o mostră din acest gen de muncă n-avea să mă transforme, ca prin magie, într-o lucrăturistă. Dar, cel puţin, experimentarea situaţiei m-ar fi putut ajuta să înţeleg mai în profunzime vieţile despre care auzisem atâtea.

La câteva luni după aceea, cererea mea a fost acceptată de Express Employment Professionals, agenţia pentru forţă de muncă temporară care angajează lucrători în numele American Crystal Sugar. Aşa că am început să citesc despre această industrie. Statele Unite sunt unul dintre cei mai mari producători mondiali de zahăr, iar sfecla-de-zahăr însumează 55 % din această producţie. (Restul vine din trestia-de-zahăr.) Mai mult de jumătate dintre culturile de sfeclă-de-zahăr din ţară — aproximativ 275 000 de hectare — se găsesc în Red River Valley, care se întinde din vestul Minnesotei până în estul Dakotei de Nord. Regiunea este baza American Crystal Sugar, cea mai mare companie cultivatoare de sfeclă-de-zahăr din

ţară. Această zonă reprezintă o anomalie naţională, lăudându-se cu un grad de ocupare aproape de 100 %, ceea ce face foarte dificilă angajarea muncitorilor. (Provocarea fusese şi mai mare în timpul dezvoltării explozive a câmpurilor petrolifere Bakken.) Din acest motiv, American Crystal caută muncitori itineranţi care pot veni de departe — aducându-şi şi casele cu ei — pentru strângerea recoltei de toamnă.

Echipată cu aceste informaţii şi cu două perechi de mănuşi pentru muncă grea, am sosit, în ultima săptămână din septembrie, la Drayton Yard, un depozit enorm de sfeclă-de-zahăr cu fabrică de procesare, situate în Dakota de Nord, aproape de graniţa canadiană. Pentru producătorii de sfeclă din Red River Valley, primele două săptămâni din octombrie sunt o cursă împotriva vremii. împrumutând un termen din jargonul militar, ei numesc această perioadă „campanie". Bătălia începe pe 1 octombrie, la miezul nopţii. Fermierii se grăbesc să scoată sfecla din pământ înainte să vină îngheţul, sperând că temperaturile vor rămâne suficient de scăzute încât recolta să nu putrezească. Douăzeci şi patru de ore pe zi, tiruri care transportă câteva tone la o încărcătură gonesc pe autostrăzile locale spre depozite. Remorcile sunt încărcate până la refuz. Sfecle căzute zac împrăştiate pe kilometri întregi în toate direcţiile. Şoferi traşi la faţă sudează ţigările ca să nu adoarmă la volan. Traficul se târăşte cu viteza melcului. Au loc accidente.[201] Unii localnici dau vina pentru accidente pe legislaţia locală, care le permite muncitorilor agricoli

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

neexperimentaţi să transporte tone de produse fără să deţină permisul de conducere profesionist cerut pentru cele mai multe tipuri de camioane. în vârful sezonului, cele mai mult de treizeci şi cinci de staţii de recepţie ale American Crystal primesc zilnic înjur de cincizeci de mii de încărcături.

Am fost repartizată în ture de douăsprezece ore la o echipă care lucra la sol, „Stivuitorul numărul unu". Postul nostru de lucru era înăuntrul „hambarului", o construcţie ca un frigider uriaş care semăna cu un hangar de avioane deschis la capăt, cu pardoseală de ciment. O grămadă de sfecle se înălţa deja spre tavan; instructorul nostru a estimat că ar cântări cam 20 000 de tone, adusă ca parte a unei recolte „pre-depozitate", înainte de a veni recoltarea propriu-zisă. Anul acesta, a adăugat el, sfeclele sunt mai mari decât în anul precedent; văzuseră sfecle cât o minge de baschet.

Multe dintre celelalte posturi de lucru erau în aer liber. Ni s-a spus că eram norocoşi, fiindcă eram la adăpost de ploaie sau zăpadă, dar primeam altceva la schimb: zgomotul şi fumul erau mai rele. înăuntru, miasma greţoasă de sfeclă plină de noroi se combina cu praful şi mirosul de benzină.

Când ajungeau la Drayton Yard, camioanele erau cântărite la o baracă numită „casa cântarului" şi apoi se aliniau la staţia noastră de lucru. Le faceam semn să intre unul câte unul şi să tragă lângă stivuitor, o maşinărie drăcească, uriaşă şi zgomotoasă, care arăta ca o fabricuţă căţărată pe nişte şenile de tanc. Stivuitorul îşi

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

primea încărcătura de sfecle printr-o pâlnie uriaşă fixată în spatele fiecărui camion. De acolo, recolta pornea pe o bandă transportoare spre un separator care scutura ţărâna de pe sfecle şi o arunca înapoi în camion. Apoi sfeclele continuau pe o altă bandă transportoare şi se îndepărtau de stivuitor pornind în sus, pe un braţ lung, ca de macara, şi luându-şi zborul din capătul liber al acestuia drept în vârful muntelui de sfeclă, înalt de trei etaje. Pe măsură ce avansa recoltarea, acest munte avea să se înalţe şi mai mult. Ca să-i facă loc să crească, stivuitorul se dădea încet îndărăt pe şinele lui. Până la finalul recoltării, movila de sfeclă urma
să atingă lungimea a două avioane Boeing 747 parcate spate în spate şi lăţimea aproximativă a deschiderii aripilor lor. Un sistem de ventilare forţată menţinea mormanul la temperatura de îngheţ, cât timp sfeclele îşi aşteptau drumul spre rafinărie.
Procesul era îngrozitor de zgomotos, rapid şi împuţit ca naiba. Treaba noastră era să ţinem permanent locul curat, împingând maldărele de sfecle căzute — unele de mărimea unui curcan congelat — înapoi în grămadă, cu ajutorul furcilor şi al cazmalelor. (Statul degeaba era descurajat: „Dacă te poţi apleca, atunci poţi şi curăţa!”, era sloganul favorit al unuia dintre manageri.) Când ridicările repetate deveneau prea dificile, lăsam deoparte lopeţile şi aruncam direct cu mâinile cantităţi mai mici. Dacă nu ne mişcăm suficient de repede, supraveghetoarea noastră, aşezată în turnul ei de control — care venea la muncă încălţată cu cizme roz de cowboy

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

şi purtând machiaj complet —, acţiona o sirenă ca a unui submarin din al Doilea Război Mondial şi apoi făcea spre noi, pe fereastră, gesturi agitate simulând mişcările cu lopata. între timp, banda transportoare care se agita deasupra capetelor noastre arunca bucăţi de sfeclă şi bulgări de pământ peste tot în jur, împroşcându-ne vestele galbene de avertizare şi căştile verzi. Când am ridicat mâna stângă ca să-i semnalizez unui coleg că vine un camion — era dificil să auzi ceva chiar şi când strigam, din cauza gălăgiei făcute de maşinărie —, o sfeclă de mărimea unui măr m-a lovit tare peste încheietură. O altă treabă pe care o aveam de făcut era să curăţăm neîncetat podeaua de noroiul dens şi alunecos, folosind lopeţi de zăpadă care se împotmoleau neîncetat în mâzga groasă şi era nevoie să împingi din toate puterile ca s-o disloci. De asemenea, trebuia să luăm şi mostre, sarcina de lucru despre care îmi povestise Gretchen. Dar ce nu mi-a spus ea a fost că asta presupunea să ţii fiecare sac de plastic deschis sub un jgheab vertical venind de la stivuitor; sfeclele se rostogoleau în sac şi, pentru a-l ţine fix, trebuia să te pregăteşti pentru impact. Era de parcă am fi prins bile de bowling într-o faţă de pernă.

Partea cea mai grea era curăţarea stivuitorului. Supervizoarea noastră oprea uriaşa maşinărie, astfel încât să putem cu toţii să urcăm înăuntru şi să râcâim cu lopeţile noroiul de pe jgheabul principal. Nămolul era greu de înlăturat şi când ceda, în fine, se cojea în fâşii ca nişte piei groase precum

cauciucul. Supervizoarea striga la noi să „băgăm nişte forţă”, fiindcă aveam doar cincisprezece minute la dispoziţie. Timpul de oprire a utilajului era scump. După două zile de pregătire a venit şi schimbul de douăsprezece ore. Când s-a terminat, am condus înapoi spre locul de campare, în întuneric, trecând pe lângă un panou cu „EXPERIENŢE IMBATABILE”, pentru recrutare la recoltarea de sfeclă. Mă durea tot corpul, în special spatele şi umerii; vechile dureri şi întinderi de care uitasem de mult se revigoraseră. Asta m-a surprins, pentru că aveam 37 de ani şi eram într-o formă fizică relativ bună, iar aici lucrau persoane la vârsta pensionării. Speram să pot face un duş fierbinte — ni se promisese accesul la facilităţile pentru spălat —, dar partea aceea de camping se afla încă în construcţie. Mi-am făcut ceva de mâncare în dubă şi am adormit în hainele în care eram, cu o durere cumplită de cap. M-am trezit a doua zi, în zori, ca să încep un schimb care urma să se dovedească şi mai plin de evenimente. O bară metalică de doi metri, de la o combină veche, a rămas ascunsă în încărcătura de sfeclă şi a fost sorbită în stivuitor. Până când a reuşit supraveghetorul să strige pentru oprirea de urgenţă, bara făcuse deja aproape tot drumul pe prima bandă transportoare şi se apropia de separatorul care scutura pământul de pe sfecle. Dacă ar fi ajuns acolo, ar fi avariat serios maşina — şi foarte posibil şi pe noi, cei aflaţi la sol, în apropiere. Mai târziu, în aceeaşi zi, un coleg de muncă a căzut pe cimentul

alunecos şi a trebuit să raporteze accidentul, pentru că şi-a sucit genunchiul.

Printre colegii de la lucru care îmi erau vecini în camping se afla şi Dan, în vârstă de 69 de ani, care renunţase în 2006 la un job de şofer de camion la Walmart, din cauza unor probleme medicale. Dan mi-a spus că a trebuit să se roage de şeful de echipă să-l scoată din schimbul de noapte, pentru că nu mai vedea cu ochiul drept şi avea nevoie de lumina zilei ca să se poată descurca. Soţia lui, Alice, trăia alături de el în rulotă, dar fusese diagnosticată în ianuarie cu scleroză laterală amiotrofică şi nu putea munci, în camping mai erau şi alţi oameni mai în vârstă, dar şi unii de 50 şi ceva de ani, de vârsta mea sau mai tineri. Imediat în stânga furgonetei mele se afla un cuplu de tineri crust punk de 20 şi ceva de ani, care locuia într-un pickup negru mat, cu numere de înmatriculare de New Jersey; cei doi mâncau supă ramen cu tăiţei şi dormeau în cabină. Am mai întâlnit şi un muncitor cu cioc, care mergea pe motor prin campingul de rulote şi îşi spunea Supraturatul. Mi-a vorbit un pic despre filosofia lui. „Când te trezeşti dimineaţa şi vezi că plouă, poţi să-ţi spui că e o zi de rahat sau poţi să-ţi spui că e o zi minunată. Eu am ales să spun: «Azi e o zi minunată»„, mi-a mărturisit el.

Stresată, cu trupul dureros şi plină de ţărână, o parte din mine s-a simţit datoare faţă de cei pe care i-am cunoscut şi mi-am dorit să rezist până la finalul acestei campanii. Dar, oricât de mult aş fi rămas acolo, experienţa nu avea să mă avanseze în rândul adevăraţilor lucrăturişti — într-

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

un final, eu urma să mă întorc acasă şi să scriu. Până acum văzusem — şi mai ales simţisem — suficient încât să ştiu că muncitorii pe care îi întâlnisem nu-şi exageraseră experienţele. Aşa că într-o noapte, după schimb, i-am spus şefei mele că n-o să mai revin la lucru. Nu a părut surprinsă; uzura era ceva comun. Câteva zile mai târziu, aveam să aflu că mulţi dintre colegii mei de muncă de la staţia de depozitare plecaseră. Am mai auzit şi de o femeie de la o altă staţie, care îşi rupsese încheietura. Cu o înţepătură de vină, m-am simţit uşurată că nu fusesem eu aceea.

Am plecat din Drayton Yard pe întuneric, trecând pe lângă un şuvoi de camioane ce se îndreptau în direcţia opusă. în oglinda retrovizoare, firma de neon roşu a rafinăriei afişa textul „American Crystal Sugar". Strălucea prin aburul care se ridica în vălătuci din fabrică. în seara aceea am optat pentru un hotel din Grand Forks. Acolo m-am bucurat de un duş fierbinte, am fumat un joint şi am aţipit încercând să mă uit la un film. Unul dintre aceste trei lucruri s-a dovedit a fi o greşeală. Trimisesem o cerere de angajare în CamperForce cam în acelaşi timp când am trimis-o şi pe cea pentru recoltarea sfeclei-de-zahăr. Ca să primesc jobul de la Amazon era necesar un test antidrog preliminar, o practică pe care am

considerat-o întotdeauna şocant de invazivă şi degradantă. Toată chestia părea şi mai absurdă când îmi imaginam rulotiştii vârstnici din toată ţara aducând la

analiză fluide corporale sau fragmente de ţesut, ca să capete un job amărât, temporar şi prost plătit.
Cercetasem deja online politica de testare de la Amazon şi dădusem peste angajaţi care vorbeau despre un test de tipul „scrijelitul obrazului". în genul ăsta de analiză, cele mai multe droguri, inclusiv marijuana, sunt detectabile doar timp de câteva zile. Mi-am imaginat că nu vor fi probleme, din moment ce le spusesem celor de la Amazon că aş putea veni la muncă abia la începutul lui noiembrie.
Când m-am întors acasă, am primit un e-mail de la CamperForce care stabilea data de începere: 4 noiembrie, la depozitul Amazon din Haslet, Texas, aproape de Fort Worth. Câteva zile mai târziu, după ce am trecut de verificarea cazierului, am primit un alt mesaj prin care mi se acordau şaptezeci şi două de ore ca să-mi fac un test antidrog la un laborator de pe Atlantic Avenue, aproape de casă. Nicio problemă, mi-am zis. Dar e-mailul mi-a dezvăluit şi o surpriză neplăcută: urma să dau o mostră de urină.
Marijuana poate apărea în urină şi la o lună după consum, pentru că metaboliţii se ascund în ţesuturile grase. Testul meu era programat la o săptămână şi jumătate după ce fumasem jointul în Dakota de Nord. Cu o probă din cavitatea bucală, asta n-ar fi fost o problemă. Cu o probă de urină, era nesigur. Am comandat de la Amazon un pachet de zece teste THC[202] şi am făcut o încercare. Linia care arăta rezultatul negativ a apărut, dar era descurajant de puţin vizibilă. Instrucţiunile

spuneau că orice fel de linie — indiferent cât de ştearsă — era validă pentru trecerea testului. Totuşi, a mea abia dacă se vedea. Nu voiam să risc.

Nu era decât o cale absolut sigură de a trece: să falsific proba de urină. Din fericire mai aveam încă nouă teste THC, nefolosite. Le-am distribuit pe la prieteni şi apropiaţi. Am găsit destul de repede un donator care să-mi dea o mostră „curată". Am depozitat-o într-un recipient minuscul de şampon, din acelea pentru călătorie. în ziua testului mi-am îndesat sticluţa în chiloţi şi mi-am pus blugii cei mai mulaţi, ca să nu alunece. După ce am terminat treaba, mi s-a spus că voi primi rezultatele în patruzeci şi opt de ore.

N-am mai primit nicio veste de la laborator, în schimb, la câteva zile după aceea a venit un e-mail de la CamperForce: puteam începe lucrul. Curând eram din nou în furgonetă, îndreptându-mă spre Haslet, Texas. Programul de instruire a început într-o miercuri dimineaţa, când grupul nostru de treizeci şi una de persoane s-a adunat într-o sală de curs de la depozitul Amazon. „Aici chiar o să faceţi cu adevărat muncă fizică", ne-a avertizat instructoarea noastră. „Probabil veţi face o mie de genuflexiuni pe zi şi nu exagerez cu nimic când spun asta. Buci de oţel, hai că venim. Nu-i aşa?"

Câţiva dintre noi au chicotit. Stăteam la nişte mese lungi, aşezaţi în ordine alfabetică, exact ca la şcoală. Cea mai mare parte din echipă era trecută bine de 60 de ani. Eu eram singura persoană sub 50, una dintre cele trei fără păr alb. Ni se spusese că managerii de la depozitul

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Haslet ceruseră opt sute de muncitori prin CamperForce şi primiseră mai mult de nouă sute de cereri de angajare. Cu toate astea, parcările de tiruri din apropiere nu aveau suficient loc să primească toată armata de nomazi. O altă idee — de a închiria o păşune din zonă — fusese respinsă fără prea multe discuţii. (Vă puteţi imagina câmpul ăla, îngheţat pe timpul vreuneia dintre celebrele viforniţe din Texas, cu sute de muncitori bătrâni lăsaţi fără electricitate, apă şi canalizare? Un coşmar de imagine pentru companie!)

Până la urmă, managerii au făcut rost de un număr limitat de locuri pentru rulote, în vreo douăsprezece parcări de tiruri aflate pe o rază de şaizeci şi cinci de kilometri. Au angajat 251 de lucrători CamperForce, atâţia câţi au putut primi. Unii dintre noii angajaţi stăteau blocaţi în trafic în timpul navetei şi câte nouăzeci de minute pe zi, peste cele zece ore ale schimbului de lucru. O femeie care trăia într-o dubă Ford albă mi-a spus că plănuia să „campeze clandestin" în parcarea Amazon, de două ori pe săptămână, ca să economisească timp şi benzină.

Instructoarea noastră — ea însăşi rulotistă şi veterană CamperForce — şi-a cerut scuze pentru bătaia de cap. Ne-a spus că Amazon era încântat să ne primească. „Cei care trăiesc în campinguri sunt recunoscuţi pentru integritate, prezenţă şi calitatea muncii", ne-a explicat ea. „Ştim cum este să munceşti din greu toată ziua. Pe asta contează şi Amazon. Au luat acest grup cu experienţă să vină aici şi să-i bată pe toţi la cur!" Grupul

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

nostru, a adăugat ea, era celebru pentru „efectul CamperForce”: o etică a muncii eisenhoweriană de tipul „pot s-o fac”, care îi molipsea şi pe lucrătorii mai tineri şi mai puţin experimentaţi. (în zilele următoare totuşi s-a văzut că echipa noastră nu prea a avut efect asupra blazaţilor noştri colegi mileniali. La fel ca unii de 20 şi ceva de ani, le-am dat mai ales vibraţii de „obosit” şi „plictisit”.)

Cel puţin am adus o paletă largă de experienţe. Keith, care stătea la stânga mea, era un reverend de 60 şi un pic de ani, cu zece copii (cinci erau adulţi şi ceilalţi locuiau cu el în rulotă). Charlie, de 77 de ani, mi-a spus că avea genunchii făcuţi praf după anii de lucru ca mecanic pentru un concern de mine de cupru. Ed şi Patricia, căsătoriţi de mai bine de 40 de ani, se pensionaseră la finalul anilor '90 din postul de poliţist pe motocicletă, respectiv poştăriţă.

Am fost instruiţi cu toţii să lucrăm într-un departament numit Asigurarea Calităţii în Controlul Inventarului sau ACCI. Descrierea jobului suna absolut nevinovat: scanarea produselor, ca să poată fi corelate cu înregistrările din inventarul digital. însă ne-am dat seama destul de repede că depozitul nostru — cel mai mare din reţeaua Amazon; potrivit instructoarei noastre, avea o suprafaţă mai mare decât nouăsprezece terenuri de fotbal — era un labirint de pericole. Peste treizeci şi cinci de kilometri de benzi transportoare cărau cutii în interior. Sunau ca un tren de marfa şi se blocau uşor. Ni s-a spus să ne prindem părul şi să nu ne legăm bluzele la

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

brâu, ca nu cumva să se agaţe în zona de încărcare, iar ecusoanele de identificare atârnate de gât erau montate pe şnururi speciale, cu cârlige, ca să evite strangularea. Peste toată hărmălaia, se tot auzea o sirenă. Când am întrebat despre ce e vorba, un coleg mi-a spus că fusese reparată o bandă blocată şi urma să pornească din nou. Tot la Haslet lucrau şi Barb şi Chuck Stout, pe care îi văzusem ultima dată în Quartzsite, arzându-şi actele de declarare a falimentului. Chuck stătea lângă una dintre benzile transportoare, când o cutie de carton a zburat prin aer şi l-a lovit, punându-l la pământ. S-a lovit cu capul de pardoseala de ciment. Au venit imediat medicii de la AmCare, serviciul intern de asistenţă medicală, şi s-au aplecat asupra lui să-l consulte. Au spus că nu avea nicio contuzie, aşa că se putea întoarce la treaba lui în departamentul de recepţie marfa, unde mergea douăzeci şi cinci de kilometri pe zi. (Chuck, Barb şi cu mine ne-am văzut mai târziu, la Buffalo Wild Wings, între schimburi. Mi-au spus că, înainte de a ajunge eu în Texas, în parcarea depozitului făcuseră campanie nişte recrutori sindicali. Timp de două săptămâni, managerii le-au ţinut muncitorilor prelegeri de două ori pe zi, avertizându-i să stea departe de sindicalişti şi, mai presus de orice, să nu semneze nimic. Chuck şi-a amintit că managerii le-au spus că informaţiile despre angajaţii care discutau cu recrutorii ajungeau în baza de date a sindicatului şi erau ulterior folosite ca să-i „urmărească” şi să-i contacteze pe aceştia.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Pe parcursul instruirii am mai aflat şi că depozitul nostru era unul dintre cele zece centre de distribuţie unde Amazon folosea roboţi „şerpaşi”. Maşinăria portocalie de 160 de kilograme arăta ca un aspirator Roomba gigantic. Din punct de vedere tehnic erau „unităţi de transport”, dar cei mai mulţi le spuneau „Kiva”, după numele fabricantului, imprimat pe laterale. Alergau de colo-colo într-o cuşcă întunecată — la urma urmelor, roboţii n- au nevoie de lumină ca să vadă —, într-un spaţiu poreclit „teritoriul Kiva”. Jobul lor era să transporte nişte rafturi deschise în partea din faţă, pline cu mărfuri, către staţiile de lucru operate de oameni şi aflate de-a lungul perimetrului. Absolut nimeni, în afara membrilor unei secţii de lucru denumite „Amnistia”, nu avea voie să intre pe teritoriul Kiva, nici măcar atunci când produsele cădeau de pe rafturi. Muncitorilor obişnuiţi li se permitea să culeagă anumite articole din afara cuştii, folosind un „Instrument de recuperare Amnistia”. (în ciuda numelui pretenţios, acest instrument nu era decât un trafalet pe un băţ de un metru şi jumătate. Fiecare staţie era echipată cu aşa ceva.) Când mi-am exprimat interesul să-mi încerc şi eu mâna cu el, mi s-a spus că va trebui să mai aştept: mânuirea „Instrumentului de recuperare Amnistia” cerea pregătire specială.

Se făcea mare tevatură în legătură cu Kiva. Roboţii erau fie visul sexy al expertului în eficienţă — o inovaţie care să elibereze rasa umană de corvezile fără noimă —, fie erau vestitorii unei distopii fără joburi, în care munca

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

manuală este complet depăşită pe măsură ce graniţa dintre bogaţi şi săraci devine un zid.
Realitatea conţinea mai puţină polemică şi mai mult caraghioslâc, cam ca o variantă actualizată a filmului Modern Times al lui Charlie Chaplin. Instructorii noştri ne delectau cu poveşti despre roboţi turbulenţi. Kiva dezertaseră, evadând printr-o gaură din gard. încercaseră să târască după ei şi o scară dintr-o staţie de lucru, cu tot cu muncitorul cocoţat pe ea. Uneori, mai rar, se mai ciocneau unul de altul — fiecare cărând până la 340 de kilograme de mărfuri — ca microbiştii europeni beţi care se izbesc în piepturi. Câteodată, roboţii scăpau unele articole. Altădată, treceau peste ele. în aprilie, o cutie de „spray anti-urs" (pe fond, un spray extrem de puternic cu piper) a căzut din încărcătura unui robot şi a fost strivită de altul. A fost nevoie de evacuarea depozitului. Afară, paramedicii au acordat asistenţă pentru şapte muncitori. Un altul a fost transportat de urgenţă la spital, cu probleme respiratorii.
Lăsând la o parte roboţii umblători, ni s-a spus să fim atenţi la extenuarea fizică. „Pregătiţi-vă să doară!" avertiza un afiş. Unul dintre instructori a spus în glumă că poţi zice c-ai avut o zi bună „dacă n-a fost nevoie de mai mult de două calmante în noaptea de dinainte". în pereţi erau fixate distribuitoare cu eticheta „Lil' Medic" de unde puteai să-ţi iei gratuit medicamente generice pentru calmarea durerilor. Dacă voiai originalele cu nume de branduri mari — sau, să zicem, o sticlă de Five-

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Hour Energy —, le puteai cumpăra din sala dedicată pauzelor.

Ni s-a făcut turul clădirii. Pe ziduri erau desene cu mascota depozitului Amazon — un omuleţ portocaliu şi grăsan, ca o pată de cerneală, denumit „Pecy: un tip ciudat” — şi slogane orwelliene, de genul „Problemele sunt comori” şi „Variaţia este inamicul, Cheia este Ritmul”. („Ritmul” de lucru[203] este un termen din jargonul de afaceri. Definit ca „timpul dorit necesar pentru realizarea unui singur articol”, acest termen este folosit pentru a regla ritmul de lucru.[204]) Un calendar uriaş arăta că, până la acea dată din noiembrie, avusese loc cel puţin un „incident” pe zi legat de siguranţa personalului. Ghidul nostru a arătat spre un „zid al ruşinii” cu portrete anonime ale muncitorilor în dizgraţie. Fiecare dintre ei era reprezentat printr-o imagine artistică: conturul negru al unui cap peste care scria, cu litere roşii de tipar, „ARESTAT” sau „CONCEDIAT”. Unul dintre muncitori furase telefoane iPhone pe care reuşise să le scoată din depozit ascunzându-le în cizmele căptuşite cu metal. Altul fusese prins mâncând marfa, în loc s-o pună pe rafturi (era vorba despre alimente în valoare exactă de 17,46 dolari, după cum dezvăluia îndatoritoare descrierea). Regula era înregimentarea. Ni s-a spus să mergem pe alei marcate cu bandă verde lipită pe podea; când cineva tăia colţul, era mustrat de ghid. Când m- am oprit să mă duc la toaletă, în cabina pe care am folosit-o se afla un tabel cu o paletă de culori mergând de la galben palid până la un maro-roşcat înspăimântător.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Eram îndemnată să identific nuanţa care se potrivea cu a urinei mele şi mi s-a sugerat să beau mai multă apă.
Am petrecut o săptămână la depozit. Disonanţa cognitivă era foarte intensă. La începutul fiecărui schimb, o şefa blondă, cu părul strâns într-o coadă în creştet, cam la vreo 20 de ani, ciripea către grupul nostru, format mai ales din lucrători în vârstă: „Saluuuut, campingiştilor!”, în timp ce asistenta ei ne antrena cu nişte întinderi. După aceea am scanat coduri de bare pentru absolut orice, de la dildouri (fabricant: „Cloud 9”, model „Scula încântătoare”) până la autocolant pentru arme de la Smith & Wesson (disponibil în textură granulară sau cauciucată) şi cârduri cadou AMC[205] în valoare de 25 de dolari (au fost 146 de bucăţi pe care a trebuit să le scanez una câte una).
Odată, un robot Kiva care căra un turn de rafturi s-a îndreptat spre staţia mea de lucru. Am simţit un damf de parfum greţos care s-a transformat într- un norişor ce devenea tot mai dens, pe măsură ce se apropia robotul. Dintr- un motiv sau altul, mirosul îmi amintea de... facultate? Când rafturile au fost parcate în faţa mea, am găsit optsprezece cutii cu beţişoare parfumate cu paciuli, care mă aşteptau să le scanez. Mirosul mi s-a impregnat în palme. Am strâns din dinţi, mi-am terminat treaba şi am apăsat pe buton ca să trimit robotul de-acolo. Alţi trei aşteptau la rând, în dreapta lui, ca nişte labradori răbdători. Raftul urât-mirositor s-a îndepărtat, iar altul, cu un miros ceva mai proaspăt, s-a strecurat în locul lui. Dar cinci minute mai târziu, robotul cărător de paciuli s-a

întors. Am scanat din nou totul, iute, şi robotul a plecat iar. Cinci minute mai târziu, s-a întors. Nu mă puteam hotărî: oare asta era dovada că fiinţele umane sunt mai deştepte decât roboţii? Sau robotul mă lua de sus cu runde succesive de numărare a aceloraşi articole — poate că urma să ia în considerare cele mai bune două rezultate din trei? După ce am expediat rafturile pentru a treia oară, mi s-a terminat şi schimbul. La plecare m-am alăturat colegilor mei, care au simţit mirosul de paciuli. „Febra de sâmbătă seara!”, a declarat Keith, reverendul.



Eu, scoţând conţinutul raftului transportat de robot ca să scanez codurile de bare

Noaptea următoare avea să fie ultimul meu schimb aici. Timp de câteva ore am lucrat iar cu Kiva. Am încercat să mă cufund într-o stare meditativă. O altă muncitoare din CamperForce, o septuagenară cu părul alb, îmi spusese

ceva mai devreme că era pe cale să-şi dea demisia, pentru că o înnebuneau roboţii aceia. Kiva continuau să-i aducă la scanat aceleaşi şi aceleaşi rafturi. Situaţia semăna cu problema mea cu paciuli. După ce a venit la ea
de trei ori, robotul cu raftul respectiv a început să meargă şi la soţul ei, care lucra la 7-8 metri mai încolo. El le-a scanat de şase ori, în total. Femeia mi- a povestit toate astea la ieşirea din sala unde ne petreceam pauzele, în timp ce treceam pe lângă o lucrătoare din echipa de curăţenie, care ştergea dulapurile de praf şi părea destul de veselă. Abandonându-şi povestea, septuagenara a privit-o pe femeie şi s-a întrebat: „Ea cum a primit jobul ăsta? Şi eu aş vrea să lucrez aici! Mai bine aş spăla WC.-urile!”

Către sfârşitul schimbului, un manager mi-a cerut să scanez obiectele din „Ţinutul pagubelor”, unde erau exilate toate mărfurile defecte. Dar cititorul scanerului meu insista că ar trebui să conduc un motostivuitor. (Nu ştiu să conduc un motostivuitor.) Managerul nu ştia ce să facă. Continuam să pornim şi să repornim scanerul. în cele din urmă, am reuşit să ajung la „Ţinutul pagubelor”. După câteva ore de inventariat conserve ciobite, cutii stricate şi un cadou ciudat, denumit prosop FUND/FAŢĂ, mi s-a terminat schimbul.

Am trecut pe lângă alţi trei lucrători CamperForce, care cedaseră cu toţii comenzilor aiuritoare ale scanerelor. Stăteau inerţi în afara zonei cu rafturi, sprijiniţi cu spatele de perete. Era momentul să demisionez, dar încă

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

nu mă puteam decide cum s-o fac. Mi se stârnise un chef de-a dreptul pervers. Era o faptă despre care ni se spusese tuturor că duce la concedierea imediată. Dacă aş fi alergat întins, nepăsătoare şi liberă, spre teritoriul Kiva? îmi imaginasem lucrul ăsta şi cu câteva zile în urmă. Cum ar fi să dau buzna pe culoarele acelea întunecate, evitând roboţii aflaţi la lucru, ca într-un soi de parkour proletar? Cât i-ar lua echipei „Amnistia" să mă prindă? Ce se va întâmpla când o vor face? (S-au petrecut lucruri şi mai ciudate. Mai târziu am aflat de doi amorezi care au fost concediaţi după ce au avut o tentativă de aventură erotică pe teritoriul Kiva.)
însă venisem aici ca să culeg poveşti, nu să pun în scenă o secvenţă din Braveheart. Şi nici nu voiam să-mi pierd notiţele. Acestea se aflau adunate cu grijă într-un carneţel din buzunarul de la spate. Mai dictasem şi nişte observaţii, sotto voce, într-un reportofon deghizat în stilou şi făcusem nişte filmări cu o cameră sub formă de breloc. Ambele aparate atârnau de şnurul cu care era prins ecusonul meu de muncitoare.
M-am îndreptat spre postul de securitate de la ieşirea din depozit. După ce am lăsat şnurul cu ecuson — şi cu restul încărcăturii — într-un coş în genul acelora pentru chei şi mărunţiş, l-am strecurat pe o rampă spre femeia de la pază, iar eu am trecut prin detectorul de metale. M-am oprit agitată, mutându-mi privirea de la gardiană la coş şi înapoi, dar ea abia dacă s-a uitat la ce era înăuntru. în schimb, s-a uitat la mine ridicând din sprâncene, de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

parcă mi-ar fi spus: „Ce mai aştepţi?” Aşa că i-am zis „la revedere” şi am plecat.

Sarah Volpenhein, „Amid Sugar Beet Truck Accidents, Some Question Minnesota, North Dakota Regulations for Ag Drivers”, The Grand Forks Herald, 7 octombrie 2015, http://www.grandforksherald.com/news/business/3856308-amid-sugar- beettruck-accidents-some-question-minnesota-north-dakota (N.a.)

Tetrahidrocanabinol (THC), principalul constituent psihoactiv al canabisului. (N.t.)

în original, „takt”. (N.t.)

https://ocw.mit.edu/courses/engineeringsystems-division/esd-60-lean-six-sigma-processes-summer-2004/lecture-notes/8_lassembly_op.pdf (N.a.)

American Multi-Cinema, lanţ de cinematografe cu sediul în Leawood, Kansas. (N.t.

)PARTEA A TREIA

Capitolul zece. Cuvântul cu „H”

La câteva săptămâni după mutarea Lindei în „Hanul înghesuit”, LaVonne se afla cantonată de una singură în San Diego, unde campa clandestin. Avusese câteva luni dificile şi stătea foarte prost cu moralul. Fosta ei locuinţă — acel GMC Safari maroniu din 2003 pe care-l numise LaVanne — se defectase complet după ultima Reuniune a Vagabonzilor Motorizaţi, lăsând-o captivă în Ehrenberg, fără bani de reparaţii. Lucrurile erau înrăutăţite şi de

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

faptul că încă mai datora câteva mii de dolari în rate pentru duba ei acum complet inutilă, care mai murise de câteva ori înainte. Aşa că s-a hotărât să rămână pe loc şi să aştepte plăţile de la asigurările sociale. Lori, femeia care trăia împreună cu fiul ei într-un Chevrolet Tahoe, o lua pe LaVonne cu ea la cumpărături. LaVonne a mai găsit consolare şi în afecţiunea unui nou camarad de călătorie: un căţeluş ţăcănit pe nume Scout, dintr-o serie recent fatată de câinele lui Lori.

LaVonne a sfârşit prin a trăi într-o dubă nefuncţională timp de aproape o lună şi jumătate, în timp ce temperaturile creşteau şi tribul din jurul ei se tot subţia. în cele din urmă şi-a putut permite o tractare până la service, unde i s-a făcut o estimare de costuri de 3 000 de dolari pentru repararea motorului. Era mai mult decât putea plăti. Pe când îl plimba pe Scout prin preajmă, a ochit într-o parcare de maşini uzate un Chevrolet Express de douăsprezece persoane, aproape nou. Dintr-un birou a ieşit un angajat de la vânzări. I-a spus că poate s-o ajute să ia un împrumut, chiar dacă avea un istoric defavorabil. Nu era deloc surprinzător — împrumuturile auto cu refinanţare cunoscuseră o creştere spectaculoasă în ultimii ani.

LaVonne nu era sigură că îi convin condiţiile, dar ce altă alegere avea la dispoziţie? „Dacă n-o luam, urma să rămân pe drumuri”, mi-a spus ea mai târziu. Şi-a denumit vehiculul LaVanne Doi.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Experienţa aceea fusese un contact neplăcut cu temutul cuvânt cu „H”: Homeless. Mulţi nomazi evită această etichetare ca pe o boală molipsitoare.
Până la urmă, ei sunt „fără casă”, nu „fără adăpost”. „Fără adăpost” sunt alţii.[206]
Dar, chiar şi după ce a reuşit să evadeze din Ehrenberg şi să se întoarcă în familiarul San Diego, LaVonne s-a simţit bântuită de acest cuvânt. Pe blogul ei, The Complete Flake, ea a scris:
-Când trăieşti într-o dubă în oraş, lumea crede că eşti homeless.
-Când lumea crede că eşti homeless, începi să te simţi homeless.
-Aşa că începi să te ascunzi la vedere... făcând tot ce poţi ca să pari „normal”...
-Astfel încât este cel puţin descurajant când bătrânul acela care chiar este homeless şi pe care l-ai văzut ascunzându-şi în fiecare dimineaţă traista cu vechituri şi gunoaie în tufişul de lângă duba ta îţi zâmbeşte şi te salută de parcă te-ar cunoaşte.
-Pentru că îţi dai seama că te-ai alăturat şi tu clubului tot mai numeros de oameni care trăiesc pe stradă şi, până la urmă, între voi doi nu e o diferenţă aşa de mare.
Câteva zile mai târziu, LaVonne a venit cu o mărturisire copleşită de vină. într-o nouă postare a explicat că se bazase pe împrumuturi pe termen scurt ca să supravieţuiască în luna respectivă şi că trebuia să returneze fiecare avans de 255 de dolari într-o săptămână, cu 45 de dolari dobândă pentru fiecare rată.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Era supărată şi ruşinată. Prietenul ei de la RVM, Sameer, care călătorea cu Dl Pico, căţelul chihuahua, i-a scris imediat înapoi:

îmi doresc să fi fost lângă tine, sora mea, ca să te pot îmbrăţişa. Aş vrea să ştii că nu eşti singură în situaţia asta. îmi amintesc când eu şi Dl Pico am stat timp de cinci zile într-o pădure din Dolores, Colorado, înainte de ziua plăţii, cu acul de la rezervorul de benzină aproape de zero, cu provizii de mâncare pentru cinci zile şi de apă pentru două zile...

.. .Acceptarea sărăciei şi a faptului că eşti probabil considerată săracă este un lucru dificil. Acest stil de viaţă ni s-a prezentat drept incitant şi inovator, şi aşa şi este. În orice caz, adevărul în treaba asta e că cei mai mulţi dintre noi fac asta din cauza situaţiei financiare... Uite câteva sfaturi din punctul de vedere al fratelui tău Sameer... Lasă California şi străzile din San Diego, unde eşti considerată homeless. Aminteşte-ţi de deşertul sau de pădurile în care campezi... Vino în deşert sau în pădure şi locuieşte cu cei asemenea ţie, care te iubesc şi cărora le pasă de tine.

De la fratele tău, Sameer

Sameer şi LaVonne nu erau naivi. Ştiau că, în ochii legii, sunt persoane fără adăpost. Dar cine poate trăi sub greutatea acelui cuvânt? Termenul de „homeless" a făcut metastaze dincolo de definiţia lui literală, devenind o ameninţare teribilă. El şopteşte: Exilaţii. Cei căzuţi. Ceilalţi. Cei cărora nu le-a mai rămas nimic. „Lucruri de

care societatea nu se atinge", a sugerat LaVonne pe blogul ei.[207]

„La început, m-am îngrijorat în legătură cu percepţia oamenilor asupra traiului meu în dubă", mi-a spus Sameer odată, într-un interviu. „Nu voiam să fiu definit ca «homeless»." Cuvântul acela i-a creat probleme. Odată a mers cu duba ca să-şi viziteze sora de Ramadan. Până la urmă, ea l-a dat pe uşă afară, hotărând că este un „vagabond homeless" care nu le dă un exemplu bun nepoţilor şi nepoatelor sale. „Am crezut că familia mea ar putea fi mai amabilă, totuşi." A ezitat, apoi a continuat: „Felul în care ne definim noi înşine este foarte important. Dacă mergi pe drumul ăsta spunându-ţi tu singur «homeless» sau punându-ţi altă etichetă negativă, atunci ai încurcat-o. Paul Bowles a scris o carte intitulată Cerul ocrotitor. El descrie diferenţa dintre turişti şi călători." Apoi a făcut o pauză. „Eu sunt călător." în cartea lui, Bob Wells trasează o linie clară între furgonetişti şi persoanele fără adăpost, sugerând că furgonetiştii sunt disidenţi dintr-o ordine socială defectă şi coruptă. Indiferent dacă au ales sau nu acest stil de viaţă, l-au acceptat şi l-au adoptat. Pe de altă parte, explică el, „O persoană fără adăpost poate trăi într-o furgonetă, dar nu se află acolo pentru că urăşte regulile societăţii. Nu, ea are un obiectiv, iar acesta este să revină sub tirania acestor reguli, unde se simte confortabil şi în siguranţă".[208]

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Sameer în duba lui cu Dl Pico

După cum s-a dovedit, ideea de a-ţi alege singur destinul era o treabă dificilă. Am auzit asta în repetate rânduri — oricât de mult se îngustează plaja opţiunilor aflate la dispoziţie, alegerea era cheia. Dansatorul Fantomă, care se ocupa de grupul furgonetiştilor de pe Yahoo, a formulat-o cam aşa într-un interviu pe care mi l-a acordat: „Economia nu se îmbunătăţeşte. Ai o alegere de făcut: poţi fi liber sau poţi fi homeless".

Stigmatul social este doar o parte din problemă. Celor cu trai nomad li se pot întâmpla multe lucruri rele — lucruri care sunt mai rele decât hărţuirea verbală. în ultimii ani, America a pus o presiune fără precedent pe cei care nu

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

trăiesc în case tradiţionale. în 2016, The New York Times scria următoarele:

Un val de legi care incriminează efectiv lipsa unui adăpost străbate ţara, fiind adoptat de aşezări precum Orlando, Florida; Santa Cruz, California; Manchester, New Hampshire. Până la finalul lui 2014 statul pe jos pe trotuar devenise un delict în 100 de oraşe, un număr cu 43 % mai mare decât în 2011, potrivit unui studiu realizat în 187 de oraşe americane importante de către National Law Center on Homelessness and Poverty. în aceeaşi perioadă, numărul oraşelor care au interzis dormitul în maşină a sărit de la 37 la 81. Represiunile au venit pe fondul modernizării cartierelor, care transformă oraşe precum New York, San Francisco, Los Angeles, Washington şi Honolulu, contribuind la creşterea costurilor din imobiliare şi a numărului persoanelor fără adăpost.[209]

Astfel de legi dau prioritate proprietăţii în faţa oamenilor. Ele le spun nomazilor: „Maşina ta poate sta aici, dar tu nu". în multe comunităţi din întreaga ţară, acest lucru a fost lăsat cu totul în afara dezbaterii, chiar dacă ar putea exprima o schimbare negativă în sistemul de valori civice.

Şi nu se întâmplă doar în oraşe. „Profilarea economică" a avut loc şi pe terenuri publice. în Parcul Naţional Coconino, din Arizona, pădurarii le-au cerut celor care au campat în dube şi rulote încorporate să-şi spună adresa de acasă. Oricine părea să fie nomad permanent — un abţibild indicând că vehiculul a campat în regie proprie

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

în Quartzsite era considerat un indiciu în acest sens — putea fi amendat şi evacuat pentru „uzul rezidenţial” al pădurii.[210] între timp, The Statesman Journal a consemnat recent că U.S.
Forest Service dezvoltă o aplicaţie de smartphone care să le permită cetăţenilor să raporteze locurile suspectate că ar fi zone de campare pe termen lung.[211]
Atitudinea negativă faţă de vagabonzii motorizaţi nu este deloc nouă. La jumătatea şi spre finalul anilor '30, pe măsură ce creştea popularitatea caselor mobile, media atrăgea atenţia că ocupanţii lor ar fi o ameninţare tot mai mare pentru moravurile clasei mijlocii. Aceşti oameni erau o ameninţare mobilă. Trântori. Cerşetori. Răspânditori de boli. Dezrădăcinaţi. Vagabonzi. Leneşi. Paraziţi. Prefăcuţi.
„Aceşti nomazi pe benzină plătesc mai puţin pentru serviciile sociale decât orice alt cetăţean într-o ţară atât de impozitată ca Statele Unite”, se plângea, în 1937, conducerea editorială de la The New York Times.[212]
„Cine ar trebui să-şi asume responsabilitatea pentru aceşti amfitrioni rătăcitori care trăiesc un pic aici, un pic acolo, ca nişte intruşi, dezrădăcinaţi ca plantele aeriene, fără să plătească impozite, creând un nou gen de mahala pe roţi?”, se întreba în acelaşi an revista Fortune[213].
Unul dintre fabricanţi, Caravan Trailer, a luat peste picior această idee, dând unui model al său economic de trei metri şi jumătate, la preţul de 425 de dolari, numele ironic „Pungaşul neplătitor de taxe”[214].

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Dar moda aceasta din anii '30 a trecut. Cea mai mare parte dintre adepţii ei au dat înapoi, pe fondul revigorării economiei. Totuşi, mulţi dintre nomazii moderni pe care i-am intervievat spun că nu s-ar întoarce niciodată de unde au plecat. Nu au niciun plan de a fi integraţi în marele curent al locuitului tradiţional. Iar asta înseamnă că mulţi vor trebui să trăiască aşadar când ascunzându-se, când ieşind la vedere, până la sfârşitul vieţii lor.
LaVonne a avut parte o dată de bătaia în uşă a poliţiei în primăvara în care campa clandestin în San Diego. S-ar fi putut sfârşi şi mai rău. Poliţistul Nunez a fost prietenos. După cum i-a spus, a vrut să se asigure că este în viaţă. Trebuia şi să fie sigur că nu avea în dubă un laborator de metamfetamină. LaVonne ştia că a avut noroc. Duba ei arăta nouă şi curată. Câinele ei era adorabil. Era albă. Poliţistul n-a amendat-o. Totuşi, şi-a notat numele ei, numărul de înmatriculare, anul de fabricaţie şi modelul lui LaVanne Doi. Asta însemna că acoperirea ei fusese distrusă şi că trebuia să se pună iar în mişcare.[215]
http://www.completeflake.com/what-vandwelling-is-really-like (N.a.)
http://www.completeflake.com/second-chances (N.a.)
Bob Wells, How to Live in a Car, Van or RV: And Get Out of Debt, Travel, & Find True Freedom, CreateSpace Independent Publishing Platform, 2014, pp. 6-7. (N.a.)
Adam Nagourney, „Aloha and Welcome to Paradise. Unless You're Homeless”, The New York Times, 3 iunie 2016,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

https://www.nytimes.com/2016/06/04/us/hawaii-homeless-criminal law- sitting-ban. html (N.a.)
Cyndy Cole, „Some Folks Camping Out for Life", The Arizona Daily Sun, 9 august 2011, http://azdailysun.com/news/local/some-folks-camping-out-for-life/article_5623148e-2326-5ce2-97c2-2cel8b6cde82.html (N.a.)
Zach Urness, „Trashing the Forest: Long-Term Camping Causes Environmental Problems", The Statesman Journal, 19 aprilie 2016, p. D3. (N.a.)
Editorialul „Trailer Lessons", The New York Times, 4 mai 1937, p. 24. (N.a.)

„Two Hundred Thousand Trailers", Fortune, martie 1937,

p. 106. (N.a.) „Slants", Automotive Industries, 31

octombrie 1936, p. 564. (N.a.)
http://completeflake.com/the-dreadedknock (N.a.)

Capitolul unsprezece. întoarcerea acasă

La două săptămâni după ce am părăsit programul CamperForce din Texas, a venit Ziua Recunoştinţei. Am sunat-o pe Linda ca să văd ce mai face şi să-i urez sărbători fericite.
Am primit veşti proaste. Familia ei fusese evacuată din casa în care stătea cu chirie în Mission Viejo. Ginerele ei îşi pierduse ajutorul de handicap pe termen scurt pe care începuse să-l primească după ce vertijul şi migrenele îl forţaseră să renunţe la job, cu un an în urmă. Nu au

putut plăti chiria, aşa că Linda le-a dat vechea ei rulotă, care stătea parcată. (în vara precedentă aproape că reuşise s-o vândă, dar oferta căzuse.) Se bucura că puteau folosi ei El Dorado, rulota de 8,5 metri, dar era şi îngrijorată de cum vor încăpea în ea doi adulţi, trei adolescenţi şi patru câini. Planul era ca fiica ei Audra şi ginerele Collin să doarmă în dormitor, nepotul Julian în spaţiul de deasupra cabinei, nepoatele Gabbi şi Jordan pe canapeaua extensibilă de la locul de luat masa şi câinii — pe unde se putea.

Familia s-a pregătit să vândă tot ce avea, ca să golească locuinţa de 185 de metri pătraţi cu garaj. „Ştii, era ca în emisiunile cu ăia care strâng de toate", mi-a spus Linda. Audra a dat fiecărui adolescent câte o cutie mare de plastic. Tot ce voiau să păstreze trebuia să încapă acolo. Linda a ajutat-o să organizeze un talcioc mare în curte. Erau cutii cu haine şi cărţi, plăci mici de surf şi rame de pat. Rochiile atârnau ordonat de-a lungul unui perete, pe lângă marginea peluzei. Julian, muzician talentat, a renunţat la cea mai mare parte a instrumentelor lui, inclusiv la un acordeon la care ţinea mult. Jordan, care spera să ajungă machieuză, a cedat cea mai mare parte a bogatei sale garderobe. („încă nu-i place deloc ideea", a spus Linda pe un ton sec.) în două weekenduri de talcioc au vândut de o mie de dolari. Câţiva cumpărători au văzut „Hanul înghesuit" parcat în garaj şi au întrebat de preţ. Linda a fost măgulită de interesul lor, dar le-a spus că nu era de vânzare.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Deşi a încercat să-şi păstreze curajul, criza a consumat-o pe Linda. „încep să mă simt epuizată”, mi-a spus ea. „încă îi ajut, dar m-am retras din prima linie.” între timp a venit şi Ziua Recunoştinţei, pe care familia a petrecut-o totuşi în casa acum goală. La Costco şi Ralph's nu se mai găseau curcani, dar s-au descurcat foarte bine cu şuncă, a adăugat Linda.

La final de decembrie am vorbit din nou. Mi-a spus că LaVonne venise în Mission Viejo şi ajutase la instalarea familiei în rulotă. După asta, Linda era pregătită să pornească la drum. S-au întristat cu toţii ştiind că nu le va fi alături de Crăciun, iar Audra a plâns.

Linda şi LaVonne au plecat din Mission Viejo spre Slab City, tabăra tot mai întinsă a vagabonzilor de la Salton Sea. Auziseră de ea în urmă cu ani de zile şi voiau s-o viziteze. Când au ajuns, era prea întuneric ca să arunce o privire, aşa că au tras pe dreapta peste noapte. Dimineaţa au văzut gunoaie aruncate peste tot. Au plecat cu duba lui LaVonne ca să găsească un loc de campare mai drăguţ. LaVonne avea pe Facebook o prietenă care stătea în Slab City. Când au găsit-o, le-a spus fără ocolişuri că dormiseră „pe unde o frecau drogaţii”. Linda a simţit c-o lasă inima. „Hanul înghesuit” şi jeepul ei erau încă acolo. Dacă i le spărgea cineva? S-au grăbit să ajungă înapoi, să verifice. Casa Lindei era în regulă, însă n-a putut scăpa de sentimentul de disconfort. Ea şi LaVonne au plecat imediat, pentru a lua legătura cu tribul Vagabonzilor Motorizaţi din Ehrenberg.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

După câteva săptămâni de stres, le-a prins foarte bine să stea de vorbă cu vechii prieteni. Linda şi LaVonne plănuiau să stea în zonă şi au închiriat împreună o căsuţă poştală. (Linda mi-a explicat că au împărţit costurile pe cărţile lor de credit, adăugând că nu poţi lua bani cu împrumut de la LaVonne, fiindcă nu te lasă să-i dai înapoi, deşi ea este mereu dispusă să împartă cu alţii: „Când primeşte cecul lunar, dacă cineva are nevoie de 50 de dolari, o să-i dea".) După o discuţie de la inimă la inimă despre stigmatul traiului în sărăcie, au postat amândouă pe paginile lor de Facebook un pasaj din romanul lui Kurt Vonnegut, Abatorul cinci:

America este cea mai bogată ţară de pe Pământ, dar cetăţenii ei sunt mai degrabă săraci, iar americanii săraci sunt îndemnaţi să se urască pe ei înşişi... Oricare altă naţiune are tradiţiile sale cu oameni săraci, dar extrem de înţelepţi şi plini de virtuţi, şi ca urmare mai stimaţi decât cei cu putere sau avere. Despre americanul sărac nu se spun astfel de poveşti. Ei îşi bat joc de ei înşişi şi îi glorifică pe cei care le sunt superiori.[216]

într-o seară, LaVonne şi-a pus poşeta aiurea în dubă. Este surprinzător de uşor să pierzi lucruri în spaţiile mici — unii prieteni ai ei porecliseră acest fenomen „Gaura neagră a locuinţelor-dubă" —, aşa încât a lăsat-o în plata Domnului şi a plecat spre „Hanul înghesuit" ca s-o viziteze pe Linda, care i-a oferit ciocolată. („O iubesc pe Linda. Este prietena pe care mi-am dorit- o toată viaţa — nu te judecă, n-are scopuri ascunse, doar prietenie pură şi susţinere. în plus, îmi dă şi de mâncare", a scris

LaVonne mai târziu, pe blogul ei.[217]) Simţind brusc un ghimpe de îngrijorare, LaVonne s-a întors la duba ei. După cum se temuse, se încuiase pe dinafară. Cheile erau în contact şi Scout, câinele ei, se afla înăuntru. Ea şi Linda au încercat să deschidă uşile cu forţa, dar fără succes. Au mers la Bob, însă n-a avut nici el nicio idee. Au sunat la AAA[218], dar dispeceratul n-a vrut să trimită pe nimeni pe un drum neasfaltat, în mijlocul pustietăţii. Pentru că Scout avea mâncare şi apă, au hotărât să aştepte şi să rezolve problema la lumina zilei. LaVonne a adormit pe salteluţa îngustă din „Hanul înghesuit", alături de Linda, care i-a înregistrat sforăitul. 11-a pus şi lui LaVonne să-l asculte, a doua zi de dimineaţă — „sună ca un tors!" —, după ce pompierii l-au eliberat pe Scout din dubă. Bietul câine făcuse caca peste tot, aşa că LaVonne şi-a petrecut cea mai mare parte din zi la spălătorie.

în ajunul Crăciunului, aproximativ douăzeci şi cinci de oameni s-au adunat la o agapă. Linda a întâlnit-o pentru prima dată pe Swankie Rotiţe. Kyndal, care tundea oamenii la RVM, şi-a făcut prietenii să râdă cu o instalaţie artistică: Rocky Omul de zăpadă, o grămadă de pietre cu nas de morcov. LaVonne şi câţiva prieteni ai ei au discutat despre posibilitatea unei vizite la Los Algodones. (Linda voia să meargă, dar îi trebuia paşaport, ceea ce
însemna ca mai întâi să-şi înnoiască permisul de conducere care expirase în iunie, folosindu-se de noua adresă, căsuţa poştală din Ehrenberg.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

în dimineaţa de Crăciun, Kyndal şi soţul ei le-au făcut daruri — pachete de şerveţele umede, decorate cu funde sărbătoreşti, şi bomboane —, iar Linda a pregătit un mic dejun special pentru LaVonne: clătite de dovleac cu sos de merişoare, o combinaţie sugerată de Swankie.

în acea convorbire din decembrie, Linda m-a pus la curent cu multe lucruri. Plătise 30 de dolari pentru un detector de gaz, dar îl scăpase în găleata pentru pipi. Terminase recent de citit memoriile eponime ale lui Cyndi Lauper. în Quartzsite, în Zona vizitatorilor pe termen lung, un rulotist şi cele două pisici ale sale abia scăpaseră dintr-un incendiu provocat de instalaţia electrică, în care omului îi arseseră casa şi toate bunurile.

Linda voia să ştie dacă vin la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi din 2016. Mai erau vreo două săptămâni până atunci. Ea urma să fie acolo, întorcându-se pentru prima dată de la experienţa de început, din 2014, când ne-am şi cunoscut. I-am spus că nu voi lipsi.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



LaVonne face clătite la ea în dubă

Pe când conduceam în beznă pe Mitchell Mine Road, am zărit două lumini roşii pâlpâind în depărtare. Linda aprinsese lanternele de avarie, ca să pot găsi tabăra RVM în întuneric. Era deja 10 seara când am parcat-o pe Halen, dar a venit să ia lanternele şi să mă salute. Am mers la „Hanul înghesuit", unde mi-a oferit un pahar cu apă. Una dintre lanternele orbitor de luminoase nu voia să se stingă. „Bag-o în frigider", am glumit eu. Aşa a făcut.

Când am ajuns eu acolo, la jumătatea lui ianuarie, RVM era aproape pe terminate. începuse cu dificultate din cauza ploii, ceea ce a afectat socializarea şi i-a obligat pe

nomazi să stea la adăpost, în casele lor. Dar vremea s-a îmbunătăţit. N-a durat mult şi populaţia a crescut de patru ori faţă de cât fusese la prima vizită a Lindei aici, în urmă cu doi ani; mai târziu, Bob a estimat că veniseră 250 de oameni. Câţiva dintre cei cu vechime şi introvertiţii împătimiţi stăteau mai feriţi, tocmai pentru că simţeau amploarea evenimentului. încercând să valorifice acest număr în creştere, un nomad crease un grup pentru extragerea loto ce urma să aibă loc curând. Premiul de 1,5 miliarde de dolari avea să fie cel mai mare din istoria loteriei.[219]

Multe dintre vechile seminare se repetau, dar existau şi evenimente noi, inclusiv o sesiune dedicată traiului în maşini mici ca alternativă a locuitului în dubă, mai ieftină şi mai discretă. Printre prezentatori se număra şi David Swanson, de 66 de ani, fost olar profesionist care făcuse o artrită severă la mâini şi acum trăia din ajutorul social pentru handicap. în urmă cu un an şi jumătate, se mutase într-o maşină Prius din 2006, recuperată după o daună totală şi cumpărată cu 6 000 de dolari.

„Gătitul şi dormitul sunt cele mai importante lucruri pentru mine şi asta mă face să mă simt de parcă aş fi într-o aventură pentru pensionari", a spus David auditoriului său. „Văd lumea! Mă distrez! Cât timp am un pat bun, cât timp pot găti, nu mă simt fără adăpost, ceea ce, de altminteri, chiar sunt."

David a arătat grupului cum înlocuise bancheta pasagerului din faţă cu un blat rezistent: o scândură de tec groasă de 5 centimetri din fostul lui banc de lucru, pe

care făcuse sute de mii de vase de lut. Acum îl folosea ca masă pe care pregătea mâncarea, cu ajutorul unei plite cu inducţie alimentată de un invertor legat la bateria maşinii. Noaptea, blatul devenea platformă pentru salteaua gonflabilă de camping şi pentru sacul de dormit. Ca să aibă intimitate şi să blocheze lumina, meşterise o draperie întunecată cu butoniere pe margine, care se atârna în nişte cârlige deasupra ferestrei. Pentru a crea spaţiu suplimentar, avea un cort făcut pe comandă care se prindea în spatele vehiculului, când sălta capota portbagajului.

De asemenea, a spus că avantajul cel mai important al unui Prius era că este, de fapt, un generator inteligent de energie mobil. Chiar şi când dormea, putea folosi încălzirea sau aerul condiţionat alimentate de la bateria încorporată, pentru că motorul pornea automat o dată sau de două ori pe oră ca s-o încarce.

Odată ce s-a obişnuit cu aranjamentul acesta, a spus David, traiul în Priusul lui i-a permis multe elemente de confort. „Dacă trag la Starbucks de dimineaţă — ca să mă conectez la reţeaua lor —, pot să-mi prepar cafeaua mai repede decât dacă aş obţine-o intrând şi aşezându-mă la coadă”, a explicat el, chicotind. Pentru distracţia de seară, a adăugat pe urmă, „stau pe scaunul şoferului cu tableta mea micuţă — i-am făcut un sistem de prindere de parasolar —, trag scaunul în spate şi gata, seară de film”.

La câteva zile după seminarul despre vehicule mici, RVM s-a pregătit pentru un alt eveniment în premieră: un

show de talente din comunitate. Linda a aprins lumânări în pungi de hârtie maro pe care le-a umplut cu pietriş, creând un rând de luminiţe lucrate manual ce licăreau cald în jurul scenei improvizate. Acţiunea a început la apus. Era şi muzică — o nomadă ţinea ritmul la djembe, o alta cânta la vase tibetane şi un chitarist fredona o piesă a celor de la Bottle Rockets care suna cam aşa: „O maşină de o mie de dolari nu valorează nici cât un rahat. Ai putea la fel de bine să iei mia aia de dolari şi s-o arunci în foc". Aveau şi comedie: de la un monolog despre o caracatiţă care încerca să facă dragoste cu un cimpoi până la recitarea unor poezii de un vers, de pildă: „Campingul este o modalitate costisitoare de a părea fără adăpost". Un contorsionist fără cămaşă şi-a prins mâinile la spate şi apoi şi-a dislocat umerii ca să poată roti braţele peste cap, aducându-le în faţă. Un karatist experimentat a spart în două cu palma o scândură de lemn. Un beţiv gălăgios tot întrerupea show-ul, strigând „Julio! Julio!" spre un câine care încerca încontinuu să încalece piciorul unui dansator. Cei din public i-au aruncat de multe ori priviri dezaprobatoare, dar fără rezultat, aşa că până la urmă l-au şuşuit şi i-au dat câinele jos de pe scenă.

Atmosfera era veselă, dar cu un substrat mai întunecat decât altădată. La unul dintre seminare, Bob pomenise ceva despre ADEVĂRATELE ACTE DE IDENTITATE, programul care întărea standardele de securitate pentru obţinerea permisului de conducere. Ani de zile, nomazii îşi stabiliseră reşedinţa folosind adresele serviciilor

locale de retransmitere a corespondenţei. Acum, mulţi funcţionari de la DMV[220] începuseră să verifice online fiecare adresă. Dacă aparţinea unei companii, cereau şi o adresă rezidenţială valabilă. Instituită cu scopul de a elimina terorismul, măsura îngreuna şi situaţia nomazilor, forţându-i să vină cu informaţii fictive — să pretindă că locuiesc cu familia sau cu un prieten, sau să împrumute adresa unei proprietăţi oarecare, pe care o văzuseră scoasă la vânzare.

„Guvernul vrea să vă vadă trăind în case", i-a avertizat Bob. „Ştie exact ce face şi strânge tot mai mult laţul."[221]

Cam pe la acest moment am început să mă întreb: Ce se va întâmpla cu toţi oamenii aceştia? Şi, mai ales, mă întrebam dacă Linda era încă pornită să construiască o Navă Terestră. Cu câteva luni în urmă pomenise despre o nouă schimbare a regiunii unde căuta terenul potrivit — de data asta în Vidai, California, lângă fluviul Colorado —, dar la RVM nu prea mai vorbise despre asta. Când am întrebat-o, a părut un pic încurcată şi mi-a spus că tocmai scăpase de unele dintre cărţile ei despre Navele Terestre în timpul descotoroselii din Mission Viejo.

De-a lungul timpului, i-am auzit pe nomazi discutând despre posibilitatea de a cotiza mai mulţi pentru cumpărarea unui teren în folosinţă comună, dar planurile n-au părut să se materializeze vreodată. Ştiu câţiva oameni care au renunţat la traiul pe drumuri şi s-au retras iar pe la copiii lor adulţi, care fie i-au luat la ei, fie le-au închiriat apartamente separat. Totuşi, nu toată

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

lumea are urmaşi. Iar următoarea generaţie are propriile dificultăţi financiare. Unii dintre copiii adulţi abia dacă reuşesc să se susţină pe ei înşişi, ce să mai vorbim despre părinţi.

Auzisem despre un centru de asistenţă din Texas disponibil să primească rulotişti care nu mai puteau conduce. Denumit Escapees CARE, centrul este anexat la Rainbow's End, o parcare foarte mare de rulote din oraşul Livingston. („Este adevărat că acest centru este locul unde te duci să mori?” sună o întrebare sumbră de pe pagina de întrebări Frecvente a instituţiei.) Rezidenţii stau în propriile case motorizate. Totuşi, închirierea unui loc aici costă mai mult de 850 de dolari pe lună. îngrijirea este un serviciu opţional care adaugă alţi 200 de dolari în fiecare săptămână. Aceste costuri sunt departe de posibilităţile celor mai mulţi dintre cei pe care i-am cunoscut eu.

Unele dintre poveştile pe care le-am auzit sunt absolut înspăimântătoare. Iris, nomada care locuia cu un papagal vorbitor, îşi amintea cum un cunoscut de-al ei, pe nume Ron, a murit beat criţă în timp ce se afla campat în parcarea de la Walmart, la aproape şaizeci de kilometri de Quartzsite. Nu l-a descoperit nimeni timp de o lună, mi-a spus ea. O voluntară de la Isaiah 58 Project, Becky Hill, menţionase despre un bătrân de 81 de ani care se adăpostise timp de trei luni în biserica lor. Până la urmă fusese găsit mort în rulota lui, în deşert, aproape de Ehrenberg. „N-avea pe nimeni care să-l ajute”, a deplâns ea situaţia.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

O muncitoare CamperForce pe care am intervievat-o cu patru ani în urmă tocmai murise în februarie. Când am cunoscut-o eu, Patti DiPino avea 57 de ani şi aşeza în raft produse în schimbul de noapte de la depozitul Amazon din Coffeyviile, Kansas. M-a invitat să stăm de vorbă în rulota ei Ford Montera din 1993.

Patti mi-a spus că fusese timp de cincisprezece ani contabilă la o antrepriză de construcţii din Denver, apoi fusese concediată când compania se închisese, în 2009. Cam în aceeaşi perioadă, şi-a pierdut şi casa într-un divorţ urât. Aşa că Patti s-a mutat în rulotă şi a încercat să urce iar în poziţia de angajat permanent. în mod sigur, cele trei decenii pe care le petrecuse ca funcţionar administrativ trebuiau să conteze într-un fel sau altul; în următorii ani a trimis online mii de cereri de angajare. Dar piaţa locurilor de muncă nu era prea blândă cu o şomeră de 50 de ani. Nu s-a ivit nimic pentru ea.

Patti mi-a turnat o ceaşcă de cafea neagră. Mi-a vorbit despre Sammy, iubitul ei chihuahua de două kilograme şi jumătate, despre timpul petrecut în Quartzsite, despre planul ei de a candida pentru un job la Adventureland. Mi-a spus şi o glumă: „Contabilii nu mor niciodată, lor doar nu le mai iese balanţa”. Mi-a mai spus şi despre hobby-ul el, să tricoteze pături pentru acoperit genunchii, ca să-i facă să se simtă mai bine pe soldaţii în scaun cu rotile care şi-au pierdut membrele în Afganistan. (Una dintre fiicele ei, veterană în Marină, se oferise să le distribuie la o bază din California.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Patti era bucuroasă pentru cei 10,50 de dolari pe oră pe care îi făcea la Amazon, dar nu voia să-şi cheltuiască acolo câştigurile. „Le spun oamenilor: «Ştiţi ceva? Nu vă duceţi la Walmart, nu cumpăraţi de la Amazon. Duceţi-vă în josul străzii şi cumpăraţi de la o afacere de familie; în felul ăsta, începeţi să atacaţi buzunarele ălora mari»„, a spus Patti. „Vreau să zic că bogaţii devin şi mai bogaţi în timp ce noi stăm aici şi devenim şi mai săraci.”

Patti nu voia să hălăduiască pe drumuri pentru tot restul vieţii ei. Visa la o comunitate permanentă. „Ceea ce mi-ar plăcea este un fel de şcoală pe care să conving nişte autorităţi locale s-o ofere cetăţenilor în vârstă, unde să ne putem face grădinile noastre, să ne producem gazul nostru şi combustibilul nostru, şi chestii de genul ăsta”, mi-a explicat ea. „Iar eu să am o bucătărie, aşa că, ce naiba, putem să gătim. Oamenii habar n-au cât de plini de resurse pot fi. Avem grădina, aşa că, ghici ce, putem să conservăm hrana, pentru că unii dintre noi ştiu cum se face. Am învăţat asta cu nişte ani în urmă.”

Când a murit, Patti avea 60 de ani. Din câte am aflat, făcea radioterapie pentru cancer. Pe pagina ei de Facebook, una dintre prietene a postat un elogiu în memoria ei, care m-a mişcat până la lacrimi:

în sfârşit, ai scăpat de datorii şi trăieşti în casa ta, dată pe vecie! N-o să mai îngheţi în deşert sau în Kansas! N-o să mai stai înghesuită. Aşa cum spuneam mereu înainte să închid telefonul: Te iubesc, Patti. O să-mi lipseşti tare de tot.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Odată am întrebat-o pe Silvianne, ghicitoarea în cărţi de tarot, despre planurile ei pe termen lung. „în mintea mea, o s-o ţin aşa până la sfârşit", mi-a spus ea. „Nu-mi pasă dacă ajung la un final ca în Thelma & Louise şi tot ce mai pot face este să sar cu maşina de pe o stâncă."
Am întrebat-o şi pe Iris. „Găsiţi-mă moartă în deşert, şi gata", a fost răspunsul ei. „Puneţi nişte pietre peste mine şi lăsaţi-mă să plec."
Bob avea un plan ceva mai practic pentru anii lui de decrepitudine: „O să sap un şanţ mare şi lung, o să cumpăr un autobuz şcolar şi o să-l umplu complet cu provizii într-un capăt, până la acoperiş, lăsându-l cu ferestrele orientate spre sud. Cu 500 de dolari poţi să cumperi o rablă de autobuz şcolar care nu mai funcţionează. Este dur ca unghiile şi o să reziste o veşnicie". Dar când nici asta nu va mai funcţiona, plănuia să plece în sălbăticie şi să-şi ia viaţa cu un glonţ. „Noţiunea mea de asigurare de sănătate pe termen lung înseamnă nişte oase albite în deşert", a spus el.
Acest final dezolant oferea indicii asupra unui sens mai profund: Bob nu era prea optimist în legătură cu viitorul civilizaţiei. Considera că iminentele catastrofe ecologice şi economice vor doborî societatea umană. Anticipa un declin care „va face ca Marea Criză să arate ca o după-amiază în parc".
în timp ce Bob cântărea soarta supraaglomeratei noastre planete, unii dintre cititorii website-ului său erau îngrijoraţi că până şi traiul în dube începea să

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

devină prea popular. Ei voiau ca Bob şi alţi predicatori ai vieţii nomade să înceteze să mai vorbească despre acest stil de viaţă, îngrijoraţi că atenţia pe care o atrăgeau ar putea face şi mai dificilă menţinerea discreţiei şi ar risca atragerea represiunilor poliţiei.

într-o după-amiază m-am dus la o tarabă de taco din Quartzsite, deţinută de un tip care îşi spunea Morocănosul Gringo. încerca de mai bine de un an să-şi vândă afacerea, tot lăsând din preţ, dar nimeni nu voia să i-o cumpere. Cât mi-am comandat un burrito, mi-a spus că voia să scrie un scenariu despre bătrânii care vin la Quartzsite ca să moară. Probabil am părut şocată, pentru că mi-a spus că oraşul avusese cinci sau şase sinucideri anul trecut. „Nu-i nimic aici", a concluzionat el sec. Mi-am luat mâncarea şi am plecat.

întoarsă la RVM, am stat de vorbă cu Peter Fox, în vârstă de 66 de ani, pe care-l cunoscusem cu un an înainte. Pe atunci era furgonetist în plin proces de instruire, aflat la RVM într-o dubă Westfalia împrumutată. După douăzeci şi opt de ani de muncă în industria de taxi din San Francisco, ca şofer, dispecer, deţinător de licenţă şi manager, se trezise scos din business de Uber.

„Economia colaborativă — economia de tipul progres-pe-socoteala-celor-mărunţi — este aici, printre noi", a anunţat el sumbru. „Eram în punctul în care nu mai puteam să-mi plătesc şi chiria şi să şi mănânc." A încercat să-şi vândă licenţa, despre care a crezut că-i va aduce aproximativ 140 000 de dolari după plata taxelor, şi să se pensioneze conform procedurilor. Dar vânzarea

era intermediată de administraţia locală şi cererea de licenţe era scăzută. Peter se afla încă pe lista de aşteptare. în ultima jumătate de an se mutase într-un Ford E350 alb cu douăsprezece locuri, pe care-l numise Pelican. („Pentru că păsările astea zboară jos şi încet", a explicat el.) înăuntru avea o statuetă a lui Ganesha, cel care înlătură obstacolele.

Peter spera să găsească nişte joburi de lucrăturist, aşa că am mers împreună cu maşina spre „Cortul cel mare". L-am privit abordând un recrutor pentru gazde de camping — „Am fost obligat să mă pensionez şi am nevoie de bani" — şi apoi l-am lăsat în pace, să-şi vadă de interviuri.

După ce am luat o cină rapidă în oraş, am pornit înapoi spre camping. „Cam în perioada asta mă loveşte în fiecare noapte gândul că asta nu este o vacanţă sau o călătorie", mi-a spus el. „Asta este viaţa în sine."

Câteva zile mai târziu, stăteam de vorbă aşezaţi pe o prelată în faţa dubei lui. „încă mai simt oscilarea între

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.



Peter face cafea în bucătăria în aer liber pe care şi-a amenajat-o lângă dubă

frică şi bucurie", a spus el. Am vorbit despre viitor. „Unde se duc oamenii atunci când sunt prea bătrâni pentru camping sau pentru traiul într-o rulotă?", s-a minunat el. Mi-a spus că era recunoscător unei asistente de la RVM care îl ajutase, curăţându-i o infecţie la un deget. S-a gândit că ar fi fost bine dacă ar exista echipe medicale mobile sau caravane medicale care să-i trateze pe nomazi, mai ales în parcările de stat sau în alte locuri gratuite unde se adunau oamenii. S-a mai gândit şi că ar fi minunat să pună bazele unei organizaţii nonprofit pentru rulotiştii care îmbătrâneau. Poate că ar vrea cineva să finanţeze ceva de genul acesta? Voia s-o

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

denumească Fundaţia „Hello in There”, după piesa cu acelaşi nume a lui John Prine. Eu n-o auzisem, aşa că a scos o chitară şi ceva ca o partitură şi a început să cânte. Când a ajuns la refren, vocea i-a crescut, plină: era o pledoarie pentru căldura dintre oameni şi legătura dintre ei, care să aline singurătatea bătrâneţii.
Care era planul lui? l-am întrebat.
„Să nu mor. Să nu îmbătrânesc”, mi-a răspuns. „Nu ştiu.” A adăugat că, dacă ar ajunge într-o situaţie disperată, avea o nepoată şi un nepot care se oferiseră să-l ia la ei. La finalul RVM, nomazii au meşterit o dubă micuţă din cutiile de carton folosite de Amazon la transport. S-au semnat cu toţii. în seara aceea, au aruncat macheta în focul de tabără. Au numit noul ritual „Duba aprinsă” şi au comemorat-o cântând versuri pe care le scriseră pe muzica de la „Little Boxes”, oda satirică închinată conformismului din suburbii, compusă în 1962 de Mal vina Reynolds.
Dubite pe toată întinderea deşertului Dubite numai din şipci şi carton Dubite pe toată întinderea deşertului iDubite multe, diferite, nimic monoton.

Uite una albă şi încă una albă încă una albă şi una

înflorată Toate făcute din şipci şi carton Toate diferite,

nimic monoton.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Oamenii lor sunt vagabonzii pe roţi Cei mai minunaţi şi buni dintre toţi. Pe ei nu-i închide nimeni în colivii Mereu diferiţi, în deserturi pustii.
Suntem prieteni, frăţiori,
Familie de migratori
Ne place să fim alături, împreună
în deşert, în deşert, într-o casă comună
Unde pământul e peste tot la fel...

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

N-avem foişor în acest hotel, Nici baie, nici scenă, nici carusel

.Avem vatra unde legăm prietenii de bonton, Suntem

făcuţi cu toţii din şipci şi carton Gândim diferit, nimic

monoton.

Nomazii s-au bucurat de ceremonie şi au jurat s-o facă tradiţie anuală. Poate anul următor, a sugerat cineva, ar trebui să construiască duba din placaj, ca să ardă ceva mai mult timp.

Linda a primit veşti de la familie. Nepoţii ei stăteau acum într-un cort, lângă rulotă. în timpul unei furtuni îngrozitoare, husa de protecţie pentru ploaie se ridicase şi se udaseră până la piele. Apa intrase şi pe la baza cortului. Una dintre nepoate încercase să aspire podeaua, ca s-o menţină curată, fără să-şi dea seama că trage prin ţesătură grăunţe de nisip care au făcut găurele minuscule. L-au peticit cu bandă adezivă. Au făcut tot ce-au putut ei, a spus Linda.

între timp, şi Linda se confrunta cu noi provocări. Mi-a spus că, atunci când conducea noaptea, începuse să vadă un punct negru în centrul câmpului vizual. Panoul de navigare al jeepului nu mai funcţiona; observase acest lucru pe când mergea pe lângă Scaddan Wash, după o excursie în oraş. „Sunt terminată fără vitezometru. Rahat", a spus ea. „Mereu intervine câte ceva."

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Ea şi LaVonne încercaseră să găsească joburi de lucrături pentru primăvară. Linda credea că reuşise să-şi asigure un post de gazdă de camping pentru California Land Management. Pe când mă pregăteam să plec de la RVM, a primit un telefon: i s-a spus că postul fusese desfiinţat.

Aşa am crezut că se va termina această poveste — cu Linda întorcându-se la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, reîncepând ciclul sezonier care îi guverna viaţa de migratoare, printre cei din tribul devenit familie. Noile ei relaţii au devenit şi mai puternice în săptămânile următoare, când Linda a plecat din tabără spre Ehrenberg, alături de alţi câţiva nomazi. Apoi s-a pricopsit cu o bronşită îngrozitoare. în timp ce zăcea în „Hanul înghesuit", prea slăbită ca să-şi gătească, vecinii ei din locul acela rupt de lume au venit să-i aducă de mâncare: ouă, roşii, cârnaţi. Văzusem aceeaşi grijă şi cu un an înainte, când o nomadă pe nume Beth căzuse la coborârea din duba ei (cunoscută şi sub numele de Fiara) şi îşi rupsese mâna. Doi membri ai „familiotei" sale puseseră bazele a ceea ce numeau „Recuperarea în tabără", ajutând-o să facă multe dintre lucrurile imposibil de făcut cu o singură mână, de la legarea şireturilor până la închisul sutienului, până când s-a simţit în stare să-şi reia viaţa normală.

La câteva luni după boala Lindei, am vorbit din nou la telefon şi mi-a spus un lucru care m-a surprins. Găsise teren pentru Nava Terestră.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Văzuse pe Craigslist un anunţ pentru două hectare aproape de oraşul de frontieră Douglas, din Arizona, în extrema vestică a deşertului Chihuahuan şi la 15 kilometri nord de graniţa cu Mexicul. Era o zonă pe care o mai cercetase şi înainte, după prima ei Reuniune a Vagabonzilor Motorizaţi. Pe atunci era convinsă că regiunea este prea îndepărtată, prea izolată. Acum nu mai era de aceeaşi părere. „Timpul trece", mi-a spus ea. „Cât o să mai fiu îndeajuns de sănătoasă şi puternică încât să termin treaba? Ar fi aşa o pierdere să nu apuc să trăiesc într-o casă pe care o construiesc pentru mine însămi." Am întrebat-o dacă nu-şi făcea griji în privinţa singurătăţii. „Mulţi dintre prietenii mei trec încolo şi-ncoace pe drumul ăla şi se vor opri să mă vadă", a răspuns ea, referindu-se la poporul ei nomad. „N-o să fiu chiar singură de tot."

Parcela se afla într-o zonă rurală. Acolo, proprietăţile de două sau mai multe hectare nu se supuneau regulilor de construcţie regionale. Cu alte cuvinte, era una dintre zonele pe care Michael Reynolds, inventatorul Navelor Terestre, le numea „petice de libertate" — locuri fără restricţii şi steguleţe roşii, unde putea înflori arhitectura experimentală. De asemenea, era situată la altitudinea de 1 300 de metri, ceea ce însemna că verile n-ar fi trebuit să fie prea fierbinţi. Şi, dacă temperaturile ar fi devenit insuportabile, în munţii din apropiere existau oportunităţi pentru joburi de gazdă în camping.

„Teren liber fără îmbunătăţiri, cu acces foarte bun şi în condiţii legale, fără electricitate, apă şi canalizare",

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

spunea anunţul de pe Craigslist, care includea şi fotografii ale unui deşert nesfârşit, sălbatic, fără alte case în raza vizuală. De asemenea, se recunoşteau şi unele dezavantaje. Drumurile aflate la limita proprietăţii erau năpădite de arbuşti mesquite. Unul dintre ele trecea printr-o viroagă uscată, care era posibil să se inunde brusc în timpul ploilor şi furtunilor.

în cele din urmă, a convins-o preţul. Vânzătorul voia 2 500 de dolari în tranşe mici: un avans de 200 de dolari şi apoi rate de 200 de dolari pe lună, fără dobândă, până când era achitată toată suma. Cu un an în urmă, pe când lucra ca gazdă de camping în munţii San Bernardino, Linda citise cu multă atenţie o carte de dezvoltare personală scrisă de fondatorul unui start-up şi intitulată Making Ideas Happen: Overcoming the Obstacles Between Vision and Reality. Am întrebat-o de ce o citeşte. Mi-a răspuns că i-o oferise ginerelui ei, însă acesta nu păruse interesat, aşa că se adâncise ea însăşi în lectură. „Am un proiect încremenit în aşteptare: Nava mea Terestră", a spus ea fără ocolişuri. „Care este obstacolul ce-mi stă în cale? Banii. Dar chiar este ăsta un obstacol?" A făcut o pauză, trăgând pe gânduri din ţigară. Mai târziu mi-a spus că ar putea să-şi anunţe proiectul de construcţie la RVM. Poate că ceilalţi ar veni s-o ajute.

„Vreţi să staţi pe terenul meu? Preţul este un cauciuc umplut cu pământ, zilnic!", a spus ea, râzând.

„Bineînţeles, când vor ajunge aici o să-i fac să umple mai multe cauciucuri."

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Unul dintre drumurile de acces spre proprietatea Lindei se pierde printre arbuştii din deşert

Când a ochit prima dată anunţul de pe Craigslist, Linda avea un job de gazdă de camping în Parcul Naţio-nal Sequoia, la mai mult de douăsprezece ore de condus. (Fusese din nou angajată de California Land Management; după ce postul primit iniţial fusese desfiinţat, se ivise un altul, în altă parte.) Nu s-a putut duce să vadă personal parcela de pământ. Aşa că a intrat pe website-ul evaluatorului fiscal din Cochise County şi a introdus numărul parcelei; i s-au afişat latitudinea şi longitudinea, coordonate pe care le-a introdus în MapQuest. într-o imagine de satelit, terenul avea culoarea bej- închis şi era presărat cu tufăriş. Albii secate îl împânzeau ca nişte adâncituri într-o palmă întinsă.

După ce a plătit avansul, Linda a postat pe Facebook anunţul că a cumpărat terenul

.„DA!!! Ai trecut la fapte”, a scris Ash, una dintre prietenele ei rulotiste de la programul CamperForce al Amazon. „Anunţă-ne când ai nevoie de muncitori în construcţii!”

„Minunat! Minunat! Minunat! Sunt invidioasă! Ne-ar plăcea mult să trecem pe-acolo la un moment dat şi să te ajutăm la construcţie!” a adăugat Wendy, o altă nomadă care locuia împreună cu iubitul ei şi câinii lor într-o „căsuţă mică de tot, pe roţi”: un fost autobuz şcolar pe

care îl echipaseră cu o toaletă ecologică şi un cuptor cu lemne.

Linda planificase să-şi vadă terenul la finalul jobului de gazdă în camping, înainte de a se îndrepta spre următorul loc de muncă, la Amazon. Colegul ei de serviciu, un furgonetist pe nume Gary, pe care-l cunoscuse la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi, îi devenise şi foarte bun prieten şi voia să vadă şi el parcela. De asemenea, intenţiona să lucreze şi el pentru Amazon. Gary părea s-o placă pe Linda, cu toate că ea dăduse înainte şi înapoi în privinţa unei relaţii amoroase, nehotărâtă dacă îşi doreşte sau nu aşa ceva.

„Pot veni şi eu să văd terenul?", am întrebat-o pe Linda. A fost de acord şi mi-am cumpărat bilet de avion spre Phoenix. Chiar înainte de călătoria planificată la jumătatea lui iulie, am aflat că planurile s-au schimbat. Gary suferise un atac cerebral minor. Căutaseră amândoi un refugiu alături de tribul RVM din Flagstaff, astfel încât Gary să se poată recupera. Au decis să amâne vizita.

Lăsând la o parte sănătatea lui Gary, Linda era îngrijorată de caniculă. Sperase la temperaturi de 25 de grade Celsius. Buletinul meteo arăta aproape 40 de grade Celsius. Aerul condiţionat de la jeep se defectase. Şi, peste toate astea, Amazon îi chemase la lucru mai devreme, la 1 august, aşa că trebuia să se prezinte la depozitul din Campbellsville, Kentucky, ca să se alăture contingentului CamperForce ce avea să fie format din mai mult de 500 de angajaţi. Planificau o călătorie înceată de-a curmezişul ţării, cu pauze de condus în

timpul zilei, când era foarte cald. „Sunt pur şi simplu necăjită că nu reuşesc să ajung acolo”, a spus Linda. Părea epuizată.

M-am decis ca eu să merg oricum să văd terenul. Biletul de avion era deja cumpărat. Terenul de două hectare al Lindei era neîngrădit şi deschis pentru oricine voia să-l vadă. în plus, mi-am imaginat că un pelerinaj acolo ar putea răspunde unor întrebări sâcâitoare. Oare viitorul pe care Linda îl
crease deja în mintea ei putea deveni realitate pe un petic pustiu de deşert? Sau era un vis imposibil?

Am aterizat în Phoenix într-o seară de la jumătatea lui iulie, în timpul sezonului musonic din Arizona. Pe măsură ce eram debarcaţi, telefoanele mobile — inclusiv al meu — au început să ţiuie într-un cor de semnale de alarmă. Serviciul Meteo Naţional avertiza că se apropie o furtună de nisip. Aceste furtuni mai sunt cunoscute şi sub numele de „haboob”[222], spre disperarea unora dintre locuitorii Arizonei care, în ultimii ani, au protestat faţă de folosirea unei terminologii meteorologice cu rădăcini arabe. „Sunt jignit că echipa locală a ştirilor TV numeşte acum acest gen de furtună haboob”, a scris un locuitor al oraşului Gilbert din Arizona într-o scrisoare către The Arizona Republic. „Cum îşi imaginează ei că se vor simţi soldaţii noştri reveniţi în Arizona când vor auzi un cuvânt din Orientul Mijlociu folosit [pentru ceva ce] este clar un fenomen meteo specific Arizonei?”[223]

La ieşirea din terminal, aerul era înăbuşitor, iar vântul sufla uscat şi fierbinte. Cerul întunecat se acoperise cu

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

nisip fin care filtra lumina razelor albicioase pe asfalt, dându-le contururi lăptoase.

Mi-am potrivit oglinzile de la maşina pe care o închiriasem, o Toyota Corolla. (Halen se afla acum parcată în est, la locuinţa familiei.) Linda a început să-mi trimită mesaje. Tocmai se oprise pentru înnoptat după ce ajunsese la El Reno, o suburbie din oraşul Oklahoma, la 560 de kilometri est de oprirea precedentă, în Tucumcari, New Mexico. Voia să facă aranjamentele necesare ca să luăm legătura a doua zi.

Linda era în continuare nerăbdătoare să-şi vadă terenul, dar acum, când nu mai putea ajunge acolo până în ianuarie, după ce i se termina jobul de la Amazon, trebuia să ne facem un alt plan. După noaptea petrecută în Douglas, urma să avansez în sălbăticia deşertului şi să ajung cât de aproape puteam de cele două hectare aflate în proprietatea ei. De acolo aveam s-o pornesc pe jos, cu un laptop şi un smartphone, folosind GPS-ul ca să detectez coordonatele din colţurile terenului. Dacă reţeaua celularului era destul de stabilă, urma să-i transmit Lindei pe telefon, în direct, filmarea plimbării. în acest fel putea să se uite şi ea şi să-mi dea indicaţii, menţionând acele locuri pe care voia să le exploreze mai bine, ca pilotul îndepărtat al unei versiuni mai puţin robotizate, umane, a sondei de pe Marte.

După ce am reuşit să ne lămurim cu diferenţa de fus orar — Arizona evita trecerea la ora de vară —, am căzut de acord să începem a doua zi, la ora 1 — ora mea, ora 3 —

ora Lindei. Era deja foarte încântată de această călătorie prin reprezentare.

„încearcă să cauţi hotelul Gadsden, dacă înnoptezi în Douglas”, m-a îndemnat ea. „Are stâlpi de marmură şi vitralii Tiffany, din perioada în care zona era plină cu mine de cupru.” Apoi mi-a scris: „Eşti cumva la volan?”

„Nu”, i-am răspuns. Maşina era parcată — nu scriam mesaje în mers.

„Bine”, a continuat ea. „în Douglas este un Super Walmart, asigură-te că-ţi faci nişte provizii de apă.”

„Apă, cremă de protecţie solară şi pălărie”, i-am confirmat eu.

„Dacă rămâi împotmolită pe-acolo... Pot să dau de tipul de la care am cumpărat locul”, mi-a scris ea, apoi s-a răzgândit. „Să nu te împotmoleşti.”

I-am spus că, dacă drumurile de pământ erau prea desfundate, aveam de gând să parchez unde se termina zona asfaltată şi apoi să pornesc pe jos. A părut mulţumită cu varianta asta.

„OK, atunci du-te şi vorbim mâine”, mi-a scris ea. „Eşti o muiere nebună. Nu-mi vine să cred că faci una ca asta!” Şi la final: „Noapte bună”.

Pe la ora 9, aerul era limpede şi liniştit. Am pornit spre sud-est, ieşind din Phoenix pe Autostrada insterstatală 10, şi am ajuns la Douglas după miezul nopţii. în dimineaţa următoare am intrat online pe website-ul evaluatorului fiscal din Cochise County şi am obţinut vederea din satelit asupra lotului de pământ cumpărat de Linda. Am găsit zona pe Google Maps şi am suprapus

fiecare colţ pe terenul Lindei, cu o piuneză virtuală. Când toate cele patru piuneze au fost salvate pe hartă, simbolurile lor s-au transformat în steluţe aurii. O constelaţie rectangulară s-a materializat în deşert, la treisprezece
kilometri şi jumătate nord-est de punctul de pe GPS în care mă aflam şi care apărea marcat pe ecran cu un punct albastru.
Am mai luat o sticlă cu apă şi m-am aventurat în dimineaţa fierbinte. Prima oprire a fost pe strada principală din Douglas, G Avenue, locul unde se afla clădirea magnifică a hotelului despre care îmi spusese Linda. Totuşi, de jur împrejurul lui erau tot felul de clădiri părăsite, cu vopseaua scorojită şi faţadele decolorate, şi cu ferestrele acoperite cu placaj. Trotuarele erau pustii. Nu-ţi venea să crezi că acesta a fost, cândva, unul dintre cele mai mari oraşe din Arizona.[224] Fondat în 1901 şi devenit centru de topitorii pentru prelucrarea minereului provenit de la minele de cupru din apropiere, Douglas a prosperat decenii întregi, însă această prosperitate nu s-a menţinut. în a doua jumătate a secolului, americanii au devenit conştienţi de pericolele ecologice şi de sănătate create de poluarea aerului. Legislatorii au finanţat în 1955 cercetări în această problemă care au dus la adoptarea în 1963 a Legii Aerului Curat din 1963 şi a anexelor sale.[225] însă topitoria principală, Douglas Reduction Works deţinută de Phelps Dodge Corporation, a reuşit să evite noile standarde federale până în anii '80. La acel moment,

devenise deja cel mai mare poluator cu dioxid de sulf din industria prelucrătoare americană, degajând zilnic aproximativ 950 de tone de poluant generator de ploi acide. Fumul era atât de dens, încât un medic a renunţat să-şi mai încurajeze pacienţii să facă sport, îngrijorat de efectele respiraţiei profunde. „în zilele proaste, îţi simţi plămânii slinoşi", a declarat pentru Associated Press patronul unei cafenele din apropierea oraşului Bisbee, care se pregătea să se mute cu tot cu familie departe de această regiune.

Agenţia pentru Protecţia Mediului a ordonat companiei Phelps Dodge să instaleze echipamente pentru controlul emisiilor de substanţe nocive, în valoare de o jumătate de miliard de dolari[226]. Compania a preferat să închidă topitoria. La jumătatea lunii ianuarie, în 1987, patru muncitori au turnat ultima şarjă de cupru. Falnicele furnale au încetat să mai arunce în aer nori de gaze toxice.[227] Ceaţa care plutea pe deasupra văii s-a împrăştiat. Nimănui nu i-a lipsit aerul vâscos, dar au existat alte pierderi: 347 de locuri de muncă, însemnând salarii în valoare de zece milioane de dolari, aproximativ un sfert din economia locală. Acest lucru i-a afectat pe cetăţenii din Douglas, chiar şi pe aceia care încă aveau de lucru. „Aş vrea ca javrele care au avut de-a face cu închiderea topitoriei să fie îmbarcate spre Rusia şi Canada", a declarat pentru The Boston Globe angajatul unui distribuitor de bere Coors. „în ceea ce mă priveşte, chestia este de inspiraţie comunistă."[228]

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Perspectivele oraşului Douglas sunt încă în cădere liberă. Singurul spital din oraş a fost închis în vara lui 2015, desfiinţând astfel încă şaptezeci de locuri de muncă.[229] Zona metropolitană care cuprinde Douglas şi Sierra Vista, un alt fost oraş-topitorie, a fost recent nominalizată drept a patra cea mai rapidă contractare urbană din America[230]. între 2010 şi 2015, Douglas a cunoscut scăderi ale numărului populaţiei mai dramatice decât două dintre capitalele „Centurii de rugină”[231]: Flint, Michigan şi zona metropolitană a Youngstown, Ohio. Mergând pe G Avenue, am observat cum prăpastia dintre zilele de glorie ale oraşului şi epoca modernă era vizibilă peste tot înjur. Peste drum de hotelul Gadsden se ridica Brophy Building, un fost nod comercial ridicat cu un secol în urmă, cu aspect neoclasic plăcut şi scuturi ornamentale, stucaturi arc şi săgeată şi o cornişă cu denticule, împrumuta acum o solemnitate ciudată vitrinelor amenajate ale magazinelor. Pe o stradă mai la nord, pe reclama luminoasă a demult părăsitului Grand Theatre scria „ACUM, ÎN PRO RAM”. în preajma deschiderii cinematografului, în 1919, entuziaştii denumeau acest palat cinematografic cu 1 600 de locuri „cel mai frumos cinema existent între San Antonio şi Los Angeles”, promovând atracţii precum o orgă ce acompania filmele mute, un salon de ceai şi un magazin de dulciuri. în afară de proiecţia de filme, Grand Theatre a găzduit reprezentaţii ale unor artişti, de la Ginger Rogers până la John Philip Sousa. însă dezvoltarea televiziunii, la jumătatea secolului XX, a marcat sfârşitul

cinematografelor opulente şi Grand Theatre s-a închis în 1958.[232] în cele din urmă, i s-a prăbuşit acoperişul, iar printre ruine au răsărit copaci. La începutul anilor '80 a fost cumpărat pentru un dolar de o echipă de susţinători ai conservării, dar operaţiunea de restaurare presupunea costuri de aproximativ 9,5 milioane de dolari, aşa încât cinematograful este încă în hibernare. în anii 2000, sala în paragină şi-a găsit măcar un rol: o casă bântuită, de Halloween. Ca să strângă bani pentru renovare, voluntarii au
făcut o tradiţie anuală din regizarea unor scene de groază printre ruine, inclusiv un laborator de îmbălsămare construit de o casă funerară existentă în viaţa reală şi o scenă de groază din Cimitirul animalelor jucată de elevi de liceu.
Cu toate că o intrigau poveştile din trecutul oraşului, declinul acestuia nu era o tragedie pentru Linda. Pentru un constructor de case cu buget limitat, asta ţinea lucrurile la un nivel pe care şi-l putea permite. Piaţa imobiliară ieftină atrăgea deja un val de antreprenori şi artişti, de la Robert Uribe, transplantat din Manhattan, care a deschis o cafenea în Douglas şi patru ani mai târziu a fost ales primar, până la Harrod Blank, cineast din Berkeley care fondase Art Car World, un muzeu al vehiculelor modificate creativ. Flota includea Carthedral, un dric cu geamuri din vitraliu şi cu turle gotice, şi Coltmobile, împodobit cu 1 045 de cai de plastic. Cel din urmă fusese creat de un veterinar vietnamez, alcoolic,

care pe timpul recuperării a lipit câte un căluţ pe maşină ori de câte ori a simţit nevoia să bea.[233]

însă oraşul avea provocările lui. Pe parcursul cercetărilor pentru noua ei casă, Linda dăduse şi peste aspecte de rău augur. „Există o problemă cu traficul de droguri, pentru că Douglas este chiar lângă graniţa cu Mexicul", mi-a spus ea, nu la mult timp după ce plătise avansul. Culesese informaţia din nişte cărţi despre oraşul Douglas, a adăugat ea, despre care nu ştia cu cât timp în urmă fuseseră scrise. Poate că lucrurile se îmbunătăţiseră între timp?

Citind despre problema traficanţilor, Linda mai aflase şi despre cea mai mare captură de droguri din oraş, datând din 1990, când poliţiştii găsiseră un tunel de 90 de metri care trecea pe sub zona de frontieră.[234] Folosit de cartelul Sinaloa ca să transporte cocaină, pasajul consolidat cu ciment se afla la o adâncime de trei etaje şi pornea dintr-o casă din Agua Prieta, având intrarea bine mascată. Răsucirea unui robinet pentru apă activa un lift hidraulic care ridica o masă de biliard — şi lespedea pe care stătea — lăsând la vedere scara ce ducea în jos. La interior, tunelul avea o înălţime de un metru şi jumătate, aer condiţionat şi lumină electrică şi era protejat de inundaţii cu o pompă de evacuare. Un vagonet mergea de la un capăt la celălalt pe nişte şine de metal care se sfârşeau în Douglas, sub un depozit de aproape 200 de metri pătraţi, mascat ca staţie de spălat camioane. Acolo, un sistem de ridicare pe scripeţi trăgea pachetele de cocaină la suprafaţă, unde muncitorii le încărcau în tractoare cu

remorcă aflate în aşteptare. Poliţiştii s-au minunat că tunelul, poreclit „aleea cocainei”, era ceva „parcă ieşit dintr-un film cu James Bond”. Liderul Sinaloa, Joaquin „El Chapo” Guzman, a fost chiar mai exuberant, lăudându-se că oamenii lui „au făcut un tunel dat dracului”.

Pe Linda au intrigat-o toate astea, dar n-au descurajat-o. „Un fost poliţist de frontieră a scris despre cei executaţi pentru că au dat informaţii poliţiei. Informatorii”, îmi explicase ea fără ocolişuri. „Da, cartelul drogurilor îi măcelăreşte pe informatori. Dar eu mi-am zis ceva de genul «Ei bine, n-o să mă înhăitez cu niciunul dintre oamenii ăia».” După ce am terminat convorbirea, m-am întrebat dacă nu cumva Linda încerca să se liniştească singură. Sau să mă liniştească pe mine. Sau amândouă. în orice caz, nu exagerase când îmi spusese că Douglas era exact la graniţă. Douăsprezece cvartale la sud de Grand Theatre, oraşul şi ţara se opreau brusc în faţa a două garduri paralele, care flanchează un canal căptuşit cu ciment, semănând cu un şanţ cu apă, acum uscat. (Numele său oficial, folosit de constructorii federali, este „Canalul Internaţional Douglas”.) Primul gard, pe partea americană a şanţului, este făcut dintr-o plasă deasă de sârmă vopsită într-un modest bej deşertic. Al doilea gard, orientat spre Mexic şi bariera oficială de la frontieră, arată ca scos dintr-un film cu puşcării. Structura din stâlpi de tip „borne” se ridică la o înălţime de 5,5 metri, continuând şi în pământ, unde este ascunsă vederii, până la 2-2,5 metri adâncime, ca să descurajeze excavarea. Stâlpii sunt vopsiţi în negru şi pătaţi de rugină, separaţi

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

de spaţii de zece centimetri lăţime, prin care se zăresc frânturi din oraşul mexican geamăn Agua Prieta, o metropolă industrială destul de întinsă, de aproape cinci ori mai mare ca suprafaţă decât Douglas. Mulţi dintre locuitorii acestui oraş lucrau în maquiladoras — fabrici deţinute de străini, a căror producţie este destinată exportului — care produc de toate, de la piese pentru maşini până la consumabile medicale, obloane pentru ferestre, electronice şi îmbrăcăminte.

Cărţile Lindei aveau dreptate şi în privinţa traficului de droguri. Curierii câştigau mai mult într-o singură noapte decât muncitorii de la maquiladora într-o lună. Aşa că nu surprindea pe nimeni când agenţii de la Poliţia de Frontieră din punctul de intrare de la Douglas găseau adeseori pachete de marijuana îndesate în caroseria şi în roţile de rezervă ale maşinilor. (Mai rar era vorba despre metadonă, heroină sau cocaină.) într-o captură recentă, prinseseră un adolescent mexican, în vârstă de 16 ani, care folosea o centură de siguranţă ca să coboare de pe gardul dinspre Douglas. Misiunea lui: să recupereze nişte saci de pânză îndesaţi până la refuz cu 40 de kilograme de iarbă, care fuseseră deja aruncaţi peste barieră din Agua Prieta, şi să-i care spre o maşină care aştepta în apropiere. Pentru treaba asta i se promiseseră 400 de dolari. Acasă lucra într-o maquiladora unde făcea curele de distribuţie pentru vehicule şi era plătit cu 42 de dolari pe săptămână, bani pe care-i folosea ca să-şi hrănească mama şi cei nouă fraţi.[235]

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Poliţiştii de frontieră raportaseră şi isprăvi mai ciudate, inclusiv traficanţi care construiseră o tiroliană artizanală care să transporte pachetele cu droguri la înălţime, ca nişte telecabine micuţe.[236] Un alt traficant creativ încercase să ajungă în Douglas prin sistemul de canalizare, cărând 25 de kilograme de marijuana. Poliţiştii au făcut o gură de vizitare şi l-au descoperit echipat cu o butelie pentru scufundări şi mască, îmbrăcat într-un costum de scufundări negru cu violet. Omul a aruncat echipamentul şi iarba şi a fugit spre Agua Prieta.[237] Din toate regiunile de graniţă veneau poveşti despre încărcăturile cu iarbă zburând peste garduri cu aparate de zbor ultrauşoare, telecomandate. (Una dintre aceste drone a aruncat din greşeală un balot de zece kilograme peste un garaj în Nogales, Arizona.[238])

Era deja trecut de amiază când am plecat să văd terenul Lindei, îndreptându-mă spre Sulphur Springs Valley. Mărginind deserturile Sonoran şi Chihuahuan, această întindere aridă se desfăşoară pe aproape 160 de kilometri, din sud-estul Arizonei până în nordul Mexicului.

Jumătatea inferioară este încadrată de şase lanţuri muntoase: Dragoons şi Mules la vest şi Chiricahuas, Swisshelms, Pedregosas şi Porillas la est. Terenul pentru casa Lindei era la poalele munţilor Porillas. îmi spusese că există joburi de gazdă de camping la nord, în Chiricahuas, care făceau parte din Parcul Naţional Coronado.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Am traversat un teritoriu parcă nesfârşit, mai mult nelocuit, acoperit cu arbuşti de deşert. în faţa mea, asfaltul părea o băltoacă tremurândă — un miraj provocat de căldură, care dispărea când mă apropiam. Un afiş putrezit de pe marginea drumului spunea: „POLITICA LIBERULUI SCHIMB: DROGURILE ÎN ŢARĂ, MILIARDELE DE DOLARI AFARĂ". Din loc în loc, ferme joase se iveau din tufăriş. Unele păreau să fi fost abandonate de multă vreme: acolo unde ar fi trebuit să fie uşi şi ferestre se iţeau guri negre, iar grinzile scheletice ţâşneau prin găurile din scândurile deformate ale acoperişurilor. Pe partea stângă a drumului a apărut un mic altar alb împodobit cu flori artificiale şi apoi, ceva mai departe, o rulotă model nou care stătea solitară la o distanţă sigură, ca la turnarea scenei de început pentru Breaking Bad.

După câteva viraje greşite, am găsit un drum dificil spre est, menţionat în anunţul de pe Craigslist ca acces spre terenul Lindei. Era deja ora 1, aşa că i-am dat mesaj ca să-i spun că sunt în întârziere cu zece minute. Răspunsul a venit imediat: „Eu sunt pregătită".

Drumul era îngust şi denivelat, dar ţărâna roşiatică fusese bine bătătorită. Era un noroc, având în vedere ploile din mijlocul verii. Eram agitată şi încântată, şi probabil conduceam un pic cam repede. Dacă găsesc acolo ceva nasol de tot? Dacă Lindei n-o să-i placă ce-o să vadă? Maşina se zgâlţâia pe drum, zburătăcind păsările din tufişurile îngrămădite pe ambele laturi. Un iepure de câmp cu coada neagră şi urechi mari, ca din desene

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

animate, a tăiat drumul în fugă. Curând m-am trezit într-o intersecţie marcată cu indicatoare oficiale. Erau primele pe care le vedeam pe aici, ciudat de formale pentru o sălbăticie neasfaltată ca asta. Am virat pe un alt drum de pământ şi am mai condus cam un kilometru. La stânga a apărut urma unui drum năpădit de arbuşti mesquite. într-o tufa atârna o fâşie de bandă de semnalizare roz, decolorată de soare.

Am verificat harta în telefon. Punctul albastru de pe GPS se afla chiar lângă constelaţia care marca terenul Lindei. Semnalul de reţea era puternic, aşa că mi-am folosit telefonul ca hotspot Wi-Fi ca să intru online pe laptop şi să o sun pe Linda pentru teleconferinţă. La prima încercare nu mi-a răspuns, dar am sunat-o din nou şi ne-am conectat. Zâmbea şi prin ochelarii roz i- am observat încreţiturile de la coada ochiului. Am aşteptat să aud salutul bine cunoscut, din trei silabe.

„Bun-ăăă-ăăă!" a exclamat Linda. Imaginea video s-a bâlbâit în câteva cadre îngheţate, ca atunci când frunzăreşti paginile unei cărţi. „Te pierd", a spus ea. Dar de auzit se auzea bine şi conexiunea nu s-a pierdut, aşa că am decis să încercăm totuşi. Am îndreptat laptopul în faţă şi am pornit spre vest, pe potecă. „Văd nişte nori!" a exclamat Linda. înclinasem camera prea mult şi transmiteam priveliştea rotită a cerului de deasupra mea. încercând s-o înclin în jos, i-am arătat Lindei imaginea nărilor mele, văzute de dedesubt. în cele din urmă, am reuşit s-o potrivesc cum trebuie.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

— Oh, ia uite! Ăla e drumul? a spus ea, neîncrezătoare, adăugând că cele două hectare ale sale ar fi trebuit să fie marcate cu nişte stâlpi făcuţi din ţevi de PVC.
Văzusem, oare, ceva de genul ăsta? „încă nu", i-am răspuns. Ce vedeam la acel moment: pământ uscat şi roşiatic şi siluetele munţilor Muie în partea îndepărtată a văii.

— Priveliştile sunt chiar grozave, nu-i aşa? s-a minunat

Linda. Apoi a strigat spre o persoană nevăzută.

— Gary, vino să stai aici cu mine, să ne uităm!

— Nu pot să stau, s-a auzit o voce uşor înfundată.

— Atunci sprijină-te de un copac, a replicat Linda.
A apărut în cadru un bărbat mai în vârstă, cu ochelari cu ramă neagră de plastic. Chipul i s-a iţit peste umărul Lindei, cu sprâncenele încruntate în efortul de a se uita la ecran. Părul cărunt era rărit în creştet; omul avea o expresie de curiozitate binevoitoare.

— E înnorat azi, a remarcat el, după care a adăugat: Ia

uite ce de iarbă! Linda a izbucnit în râs la auzul glumei,

iar Gary a afişat un rânjet.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

— S-ar putea să ai nevoie de o motocositoare, a mai zis el impasibil, în depărtare a apărut o prăjină albă, iţindu-se din pământ ca o aşchie.

— Vezi PVC-ul? am întrebat.

— Nu! a răspuns Linda.

S-a aplecat şi a mijit ochii. Am continuat să merg. Mi-a amintit să am grijă.

— Uită-te pe unde mergi, m-a avertizat ea. Asigurăăăă-teee că nu sunt şerpi.

Şerpii-cu-clopoţei sunt ceva obişnuit pe terenurile de camping unde lucraseră Linda şi Gary în Parcul Naţional Sequoia, iar ea ştia că trăiesc şi aici.

în sfârşit, ne-am apropiat suficient. Ţeava de PVC înaltă de 1,5 metri fusese înfiptă în spatele unei grămăjoare de pietre şi al unei armături metalice.

— Oh! O văd, a spus Linda entuziasmată. Cum arată la tine pe GPS?

Punctul albastru — localizarea mea în deşert — se afla chiar peste steluţa ce marca colţul de nord-est al proprietăţii Lindei.

— Se potriveşte! am spus. Lindei i-a scăpat un chiot.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

— Unde vrei să mergem? am întrebat. Putem să facem orice vrei tu.

A vrut să vadă vadul. O albie secată tăia colţul de nord-vest al proprietăţii. Alţi posibili cumpărători se holbaseră la crăpătura aia şi dăduseră bir cu fugiţii, după cum îi spusese vânzătorul. Dar Linda a considerat că ar putea fi un avantaj, o posibilitate de a colecta apa de ploaie în timpul furtunilor din deşert. „Ştii, eu mă gândesc «e mai multă apă»„, mi-a explicat ea mai târziu.

Am glumit despre una-alta cât timp am urcat spre vest, ţinându-mi laptopul în faţă ca pe o baghetă magică.

— Dacă vezi şerpii înaintea mea, să-mi zici! am rugat-o.

Linda, care menţionase deja intermitenţa comunicării, mi-a răspuns sarcastică:

— Oh, da, cu întârzierea de rigoare şi toate alea, a spus ea, tot mai stins.

Am vorbit despre cum era vremea unde stăteau ei, la vest de Joplin, Missouri, încă pe drum spre Kentucky. Erau 34 de grade Celsius — la fel ca aici, dar însorit şi umed.

— Oh, sunt udă fleaşcă! a spus Linda.

înainte de întâlnirea noastră, gonise ca să găsească o parcare pe Autostrada interstatală 44 unde să fie copaci şi umbră, o parcare confortabilă în canicula lipicioasă a verilor din Midwest. („Goana” însemna să conducă cu aproximativ 100 de kilometri pe oră, cu „Hanul înghesuit” după ea, mi-a povestit mai târziu. Orice kilometru peste această limită ar fi zguduit prea tare rulota.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Am dat peste un muşuroi foarte activ şi am îndreptat camera laptopului în jos, ca să i-l arăt şi Lindei.
— Ooooh, drăguţe furnici! a remarcat ea.
Imaginea i-a făcut pe amândoi să-şi pună întrebări cu privire la soliditatea terenului. Gary a vrut să ştie dacă erau multe pietre.
— Nu este chiar atât de pietros, dar sunt nişte bolovani, i-am spus.
Linda s-a întrebat cu voce tare dacă pământul era nisipos şi granulat sau fin ca o pudră. Voia să instaleze tuburi de răcire în sol — un sistem natural pentru controlul temperaturii, care presupunea îngroparea unor ţevi la o adâncime între 1,5 şi 2,5 metri, unde temperatura coboară până la 12-13 grade Celsius — şi folosirea lor pentru a circula aerul prin casă şi prin seră. Instalarea acestor ţevi presupunea multe săpături.
— Se fărâmiţează destul de uşor, i-am spus luând un pumn de ţărână uscată, grunjoasă, ca să i-o arăt; apoi am desfăcut degetele şi am privit-o cum se cerne, căzând pe pământ. Ai văzut cum mi-a trecut printre degete?
— S-ar putea să se sape uşor, a replicat Gary.
— Ăsta e un mare avantaj, a căzut de acord şi Linda.
Săpatul pentru tuburile de răcire pare să fie foarte uşor. Oh, ce bine. Oh, uau!
Am continuat pe albia secată şi Linda a admirat vegetaţia. Ploile de vară făcuseră ca plantele din deşert să pară înviorate, aproape luxuriante. Floricele galbene, delicate, atârnau între frunzele cerate de creozot. Salcâmi cu ţepi albicioşi erau festonaţi cu bulgări mici,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

pufoşi, punctaţi cu polen. Yucca tocmai terminase un ciclu de înflorire. Câte o tulpină ofilită se iţea din fiecare mănunchi de frunze în formă de lamă, purtând în vârf o căpăţână de flori uscate. Am trecut şi pe lângă un cactus misterios, cu braţe lungi şi ondulate, care arătau ca nişte tentacule ţepoase. Era plin de fructe roşii în formă de mâner, care îmi aminteau de „smochinele chumbo”, fructele cactusului opuntia. Totuşi, Linda ştia că e altă specie.

— Opuntia are frunzele turtite. Ăsta e alt tip de cactus, a spus ea adăugând: Cu toate astea, ar trebui să fie comestibil.

(Mai târziu am aflat că era cactus cereus, care înfloreşte noaptea — denumit şi Regina Nopţii —, ale cărui flori nocturne se deschid o singură dată pe an.)

După ce m-am corectat după o curbă greşită, albia secată mi-a apărut iar în faţă.

— Este chiar o albie secată sau doar un şanţ? m-a întrebat Linda. Cât de adânc e?

Am lăsat computerul pe margine, cu camera îndreptată spre vad, şi am coborât ca să poată vedea mai bine. În unele locuri marginea îmi venea până la şolduri; în altele, până la umeri. Am estimat o adâncime undeva între 1 şi 1,2 metri.

— Este aşa de adânc pe tot traseul de pe proprietate? a întrebat ea.

— Nu, i-am explicat.

Tăia doar un colţ, un triunghi de teren în partea de nord-vest, şi încă unul nu prea mare. La fel ca şi celelalte

colţuri, şi ăsta era marcat cu o ţeavă PVC pe care, după ce am ieşit din vad, m-am dus s-o caut. De data asta, Linda a văzut imediat marcajul.

— Oh, acolo e, uite-1! a exclamat ea. Daaaa!

După aceea m-am căţărat înapoi spre primul marcaj.

— Deci cum ţi se pare? am întrebat-o.

— Este mai bine decât am crezut, a spus ea, apreciind vederea panoramică spre munţi şi calitatea solului. Mă gândeam că o să sfârşesc pe un pământ pietros ca acela de la Ehrenberg, dar al meu nu-i aşa, a adăugat ea, referindu-se la terasele de pietriş unde campase după Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi.

Locul acela arăta ca un peisaj selenar, cu foarte puţină viaţă vegetală. Linda era încântată şi că proprietatea fusese măsurată şi marcată cum se cuvine.

— Asta e o chestie foarte importantă acolo! a spus ea. Mai ales la preţul ăsta, Dumnezeule!

De trei ani şi jumătate — de când o întâlnisem pentru prima dată — Linda îmi arătase poze cu modelul ei preferat de Navă Terestră, intitulat Nautilus, al cărui plan era bazat pe un şir al lui Fibonacci. Mi l-am imaginat ridicându-se din bucata asta de pământ, cu pereţi de lut înclinaţi, care urmau contururile munţilor din preajmă.

— încerc să-mi imaginez Nava Terestră aici, i-am spus Lindei.

— Da, o să fie tare frumoasă acolo, nu-i aşa? a replicat ea fericită.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Plănuia să vină şi să campeze aici când termina treaba la Amazon şi se mai răcorea puţin. Odată ce vedea ea însăşi pământul, îşi imagina că se va putea decide unde să construiască.

— Pur şi simplu o să stau acolo un timp şi o să mi se arate şi locul.

în ultima jumătate de oră, mersesem şi vorbisem sub cerul acoperit de nori, ceea ce făcuse situaţia mai confortabilă, în ciuda temperaturilor ajunse spre 30 de grade. Acum ieşise şi soarele şi transformase deşertul într-un cuptor încins. Pe laptop mi-a apărut o alertă de temperatură — nu putea să funcţioneze în caniculă. Imaginea video a îngheţat şi conexiunea s-a întrerupt. Turul se terminase.

Am petrecut multă vreme gândindu-mă la ce însemna pământul ăsta pentru Linda. Aici era progresul tangibil spre visul ei de a construi ceva ce nu-i putea lua nimeni, ceva ce avea să stăpânească în libertate şi fără putinţă de tăgadă, ceva ce putea să rămână în urma ei. Dar faptul că am văzut-o pe ecran alături de Gary a adăugat o nouă coordonată. Cu toată charisma ei, Linda mi s-a părut întotdeauna un lup singuratic. Avea familie şi prieteni dragi, desigur, dar ţinea aproape de ei rămânând, în acelaşi timp, de o independenţă fermă şi manifestă. Acum începeam să mă întreb cum va fi viitorul ei dacă intrau în filmul acesta şi figuri noi. Oare Gary va sfârşi prin a construi o casă alături de Linda? Oare LaVonne şi alţi nomazi o vor vizita, în locuinţele lor mobile? Şi cine, mai

exact, vor fi vecinii Lindei? Era cineva aici, în sălbăticie, pe care să se poată baza?

Nu văzusem nici picior de om. Aşa că am băut multă apă şi m-am instalat iar în maşină, ca să caut semne ale unei aşezări omeneşti.

Primul indiciu au fost caii. La un kilometru şi jumătate la sud-vest de proprietatea Lindei, am zărit îndărătul unei porţi vopsite în verde trei cai ce priveau bănuitori apropierea maşinii, pentru ca apoi s-o pornească în buiestru. Pe poartă era o pancartă pe care scria: „Trecerea interzisă. Intruşii vor fi urmăriţi penal". Tăblia era perforată cu nouă urme ruginite de gloanţe şi una proaspătă, ale cărei margini nu ruginiseră încă. Carcasa galbenă a unui cartuş cu alice zăcea zdrobită în ţărână, în apropiere.

Am simţit o briză foşnind prin arbuşti şi aducând cu ea încă un zgomot, ceva între un scârţâit şi un pârâit. Părea să fie de la o baracă dărăpănată cu acoperiş ascuţit care se zărea cam la 100 de metri depărtare. O foaie de tablă ondulată desprinsă de pe acoperiş se bălăngănea în sus şi-n jos, gemând. Pentru prima dată mi-a trecut prin cap că poate unii oameni nu vor să fie găsiţi. Să-i sperii pe cei de aici ar putea fi o greşeală fatală. Aşa că m-am apropiat încet, strigând „Aloooo!", ca şi când aş fi fost o turistă rătăcită. Niciun răspuns.

Baraca era un colaj de placaje, plasă de sârmă şi tablă. O prelată albastră, zdrenţuită, atârna peste o gaură din perete. înăuntru nu se găsea nimic, în afară de o băncuţă

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

aşezată pe podeaua de pământ. Deşertul dimprejur era acoperit de mormane de resturi care sugerau nişte vieţi întrerupte. Erau câţiva ursuleţi de pluş, o cratiţă cu două mânere, un pantof cu toc, umeraşe de haine, conserve goale, căni de porţelan şi o casetă a trupei Chicago. M-am gândit la proprietarii acestor obiecte şi m-am întrebat dacă părăsiseră în grabă acest loc. (Mai târziu aveam să citesc despre resturile care se adună în deserturile de graniţă, cea mai mare parte dintre ele lăsate în urmă de emigranţii epuizaţi. în unele situaţii, cei care intră în ţară pe jos trebuie să renunţe la multe dintre lucruri, ca să se poată înghesui în maşinile supraaglomerate care îi transportă mai departe.)

Reluând călătoria, am observat şi alte dovezi ale prezenţei umane. De pe un drum de pământ, cam la un kilometru nord de baracă, am zărit un petic de teren cu câteva şoproane cu acoperiş plat, un ţarc făcut din paleţi reciclaţi,

două sere în formă de arc de cerc — grădini, poate? — şi un sedan vechi cu capota deschisă, toate îndărătul unui gard de sârmă ghimpată. Dând ocol înapoi, spre est, am descoperit o proprietate pe care o ratasem mai devreme, poziţionată la un kilometru şi ceva sud-vest de terenul Lindei. Când am tras alături, un măgăruş din padoc a început să zbiere. Am mai văzut o remorcă, decolorată ca nişte oase în soare, şi o toaletă portabilă legată într-o parte. Am strigat din nou. Niciun răspuns.

Imaginea de pe satelit arăta o fermă mai departe, în sud. Poate că acolo era cineva acasă? Urmând harta, am

trecut pe lângă nişte vite negre, care leneveau la umbra zgârcită a arborilor mesquite. Curând am întâlnit şi un gard şi, dincolo de el, o casă. însă drumul s-a stricat brusc. După o scurtă pantă ascendentă, s-a scufundat într-o zonă joasă, unde cerul se reflecta în băltoace. Am încercat s-o tai pe margine. Pământul era desfundat. în curând, botul Corollei era împotmolit până la axul roţilor. Am încercat să dau înapoi, dar roţile s-au învârtit în gol, împroşcând cu stropi de noroi maşina albă pe care o închiriasem.

Mi-am amintit de avertismentul Lindei: Să nu rămâi împotmolită.

Reţeaua telefonului mobil era slabă din maşină, aşa că am ieşit şi am urcat pe o movilă. După cinci apeluri respinse, un agent AAA mi-a explicat că nu asigură servicii pe drumuri de pământ. Următoarea încercare a fost la Nalley's Pit Stop, o companie de tractare, afacere de familie. Lonnie, proprietarul, era plecat la o solicitare. Puteam aştepta să mă sune el înapoi? Desigur. Dinspre sud-est se adunau nori negri. Brusc, urcuşul spre fermă mi s-a părut o idee foarte bună. Când am ajuns mai aproape, liniştea a fost spartă de o cacofonie de lătrături — o sonerie canină. Vreo doisprezece câini bântuiau prin preajmă, unii liberi, alţii foindu-se în lanţ. Cel mai mic, un căţeluş alb-negru, a alergat după mine ca un ambasador autoproclamat. în curtea din faţă erau un aparat de sudură, unul de prăşit buruienile şi un vas de toaletă plin cu bolovani. Am avansat spre poartă şi am strigat „alo”. Nimic.

în timp ce reveneam la maşină, mi-a sunat telefonul. Lonnie a spus că e în apropiere. în curând, dinspre locul unde văzusem vitele s-a ivit un camion cu platformă. Am urcat pe movilă şi am fluturat mâinile ca o naufragiată. Lonnie şi fiul lui, Lonnie Jr, văzuseră norii şi se grăbiseră să ajungă la mine. O parte din fermă se afla pe o câmpie inundabilă. Odată, o camionetă UPS rămăsese blocată aici în sezonul ploios. Până când l-a sunat şoferul pe Lonnie ca să ceară ajutor, până când Lonnie l-a sunat înapoi, apa trecuse deja de cauciucuri. Nu le-a mai rămas nimic de făcut decât să aştepte să se usuce pământul. Lonnie Jr. a conectat un cârlig sub bara din spate a Corollei. Am pus schimbătorul de viteze în poziţia „neutru" şi am ridicat degetul mare, în semn că totul e în regulă. Când maşina a început să ruleze înapoi, ieşind din noroi, am zărit venind pe cealaltă parte a şanţului un pickup grena, 4x4. Din el a coborât un bărbat cu o şapcă neagră, ponosită, şi blugi Wrangler, care s-a uitat la noi, cu mâinile în şolduri. Din scaunul şoferului, i-am făcut prosteşte semn cu mâna.

„Ăla e un loc periculos", a spus el. Avea barbă roşcată, pistrui şi pielea roz ca friptura în sânge. După ce am scos maşina din noroi, le-am plătit lui Lonnie şi Lonnie Jr. pentru remorcare — 80 de dolari, plus un bacşiş de 20 de dolari — şi le-am mulţumit din suflet. Bărbatul din pickup s-a prezentat ca fiind şeful de la fermă. „Ai venit aici de una singură?" m-a întrebat. Mă simţeam stânjenită, dar nu mi-a venit în minte alt răspuns în afară de cel adevărat. Aşa că am pomenit de Linda şi l-am întrebat

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

cum era să trăieşti aici. Fermierul mi-a spus că avea o cireadă de cincizeci de vite Brangus — hibrid între Brahman şi Angus, adaptate pentru căldură şi secetă — şi că trăia pe pământul acesta de douăzeci şi şase de ani. în general, lucrurile erau liniştite aici, mi-a spus el, dar câteodată cărăuşii de droguri mai treceau tropăind, cu rucsacuri grele în cârcă. Era mai bine să-i eviţi. El fusese împuşcat de două ori. Acum ţinea în maşină un AR-15.
Am plecat în maşina mânjită caraghios cu noroi, cu cinci centimetri de mâl pe podea, în care îmi plescăiau pantofii când apăsam pedalele. Chiar când am plecat, s-a ivit un curcubeu şi, deşi mi s-a părut cam ieftin — sarcasmul naturii? —, tot m-am oprit ca să fac o poză.
întoarsă în centrul oraşului Douglas, am parcat în faţa hotelului Gadsden şi m-am aventurat în lobby. încăperea cavernoasă, colorată în chihlimbariu- brun, afişa opulenţa descrisă de Linda, cu nişte coloane în stil italian, o scară de marmură copleşitoare şi canapele de piele. („Să stai aici este de parcă te-ai tolăni în bârlogul unui pirat cu educaţie clasică", scrisese cândva un reporter Los Angeles Times.[239]) Vitraliile Tiffany despre care pomenise Linda erau, de fapt, o instalaţie murală de 13 metri, expusă la mezanin. Panourile ei, luminate din spate, descriau într-un vârtej de culori peisaje deşertice: ţărână bej, cer albastru, munţi violet la orizont, yucca verzi, în floare. Puteau fi confundate cu ilustrarea terenului Lindei, redat în pietre preţioase. M-am îndreptat spre Casa Segovia, restaurantul aproape gol al hotelului, şi am comandat o farfurie de şapte dolari cu enchiladas şi o

michelada. Peisajul Tiffany îmi rămăsese în minte cum îţi rămâne ultima imagine văzută, înainte să te orbească lumina puternică a soarelui. îmi doream s-o văd pe Linda păşind în acel gen de sălbăticie înfrumuseţată: un Eden sud-vestic. Dar toată după-amiaza îmi alungasem încontinuu îngrijorările. Acum, că eram singură cu gândurile mele, acestea au început să nu-mi mai dea pace.

încă două zile de drum aveau să-i ducă pe Linda şi Gary în Campbellsville, Kentucky. Acolo urmau să petreacă următoarele cinci luni muncind zece ore în schimbul de noapte din depozitul Amazon. Pentru Linda, jobul acesta nu însemna decât să câştige bani ca să înceapă construcţia casei. Asta îşi dorea în adâncul inimii ei. Dar când m-am gândit la cât de departe este terenul — plus canicula ameţitoare a verii, cărăuşii de droguri înarmaţi, inundaţiile spontane şi şerpii-cu-clopoţei —, m-am întrebat: Oare planul ăsta nu era nebunesc? în trei ani de rumegat visul Lindei, mai avusesem îndoieli. Dar pentru cele mai multe aveam aceeaşi mantră ca Fox Mulder, din Dosarele X: „Vreau să cred".

Ceva mai târziu i-am trimis Lindei câteva observaţii cu ce aflasem despre zonă — atât bune, cât şi rele, recunoscându-mi şi îngrijorările. I-am mai trimis şi o hartă cu fotografii ale terenului ei şi ale împrejurimilor. Nu mi-a răspuns la primul mesaj, dar mi-a scris de la Amazon, ca să-mi spună cât de bucuroasă era pentru poze. „Le deschid mereu şi visez să fiu acolo. Urăsc nenorocitul ăsta de job şi pozele acelea mă ajută să merg

mai departe. încă cincisprezece săptămâni şi voi fi liberă", mi-a spus ea.

între timp, simţeam cum mi se adună în capul pieptului şi alte griji. Oare trupul Lindei va face faţă încercărilor din timpul construcţiei? M-am gândit din nou la primul ei stagiu la Amazon, în Fernley, Nevada, şi la ameţeala care o trimisese la urgenţe din cauza afecţiunii provocate de mişcarea repetitivă a scanerului. Durase trei ani ca să i se vindece încheietura. Dacă se vătăma din nou? De atunci, Amazon schimbase scanerele pentru codurile de bare cu unele mai uşoare — poate că asta avea s-o ajute? Eram îngrijorată şi ca nu cumva jobul s-o epuizeze. Cu toate că, iniţial, fusese desemnată să lucreze ca magazioner la aşezarea produselor pe raft, mai târziu mi-a spus că managerii se gândeau s-o transfere, alături de alţi muncitori CamperForce, în posturile mai obositoare de colectori ai produselor pentru comenzi. în anul precedent, unul dintre colectori purtase la serviciu o brăţară Fitbit, mi-a povestit Linda. într-o singură zi, brăţara a înregistrat aproape treizeci de kilometri şi patruzeci şi patru de rânduri de scări.

Chiar dacă Linda reuşea să termine cu bine stagiul la Amazon, oare ar fi putut să strângă suficienţi bani ca să înceapă construirea Navei Terestre? Ultima dată când lucrase pentru CamperForce, salariul ei de bază fusese de 11,50 de dolari pe oră, fără sporurile pentru munca de noapte şi pentru orele suplimentare. Acum era de 10,75 de dolari. (Iniţial, Linda lucrase la depozitul din Fernley,

care oferea salarii mai bune decât alte puncte CamperForce, dar acesta se închisese în 2015.)
De asemenea, îmi faceam griji pentru starea ei de spirit. în primul sezon la Amazon văzuse cu ochii ei cantitatea de porcării cumpărate de americani şi simţise un dezgust profund. Experienţa aceea plantase în ea seminţele dezamăgirii. După ce părăsise depozitul, acestea continuaseră să crească. Atunci când trecuse de la o rulotă încorporată, de mari dimensiuni, la una foarte mică, tractabilă, Linda citise deja despre minimalism şi tendinţa locuitului în case de mici dimensiuni. Se gândise foarte mult la consumerism şi la cât de mult gunoi înghesuie oamenii în scurtele lor vieţi. Mă întrebam unde vor duce toate aceste gânduri.
Linda încă se lupta cu ele. Câteva săptămâni mai târziu, după ce începuse munca în Kentucky, a postat pe Facebook următorul mesaj, pe care mi l-a trimis şi mie:
Cineva a întrebat: De ce vrei o gospodărie? Ca să fiu independentă, să ies din cursa asta de şoareci, să susţin afacerile locale, să cumpăr doar produse americane. Să încetez să cumpăr lucruri de care nu avem nevoie doar ca să-i impresionez pe oamenii pe care nu-i plac. Chiar acum lucrez într-un depozit uriaş al unui important furnizor online. Marfa este compusă din porcării produse undeva, prin lume, unde nu au legi împotriva exploatării copiilor, unde muncitorii trudesc între paisprezece şi şaisprezece ore pe zi fără mâncare sau pauze pentru toaletă. Depozitul ăsta are 93 000 de metri pătraţi ticsiţi cu marfa care n-o să reziste o lună. Totul o să se ducă la

un depozit de deşeuri. Această companie are sute de depozite. Economia noastră este clădită pe spinarea celor pe care-i ţinem în sclavie în alte ţări, precum China, India, Mexic şi ţările lumii a treia cu forţă de muncă ieftină, acolo unde nu suntem nevoiţi să-i vedem, dar de unde ne vin roadele muncii lor, de care ne bucurăm. Această corporaţie americană este probabil cel mai mare stăpân de sclavi din lume.

După ce a trimis acest mesaj, a continuat:

Ştiu că e radical, dar asta îmi trece prin minte când sunt la lucru. în depozitul ăla nu există nimic consistent. Doar îi înrobeşte pe cumpărătorii care-şi folosesc cârdurile de credit ca să achiziţioneze rahaturile alea. îi ţine în joburi pe care le urăsc, ca să-şi poată plăti datoriile. Este cu adevărat deprimant să te afli aici.

Linda a adăugat că îşi gestionează „problema morală. Cum să fac cinste banilor pe care-i câştig ducându-mi la capăt planul. Ştiu că banii n-au miros. în vremurile acestea, există, oare, altă cale de a obţine fondurile de care am nevoie, în perioada în care am nevoie? Timpul meu pe pământ este scurt".

Apoi şi-a distilat sentimentele într-un ultim rând: „Este ca şi când un jefuitor de bănci dă o ultimă lovitură înainte de a se retrage".

Dar atunci când eram în Douglas, Linda nu-mi spusese încă nimic din toate astea. Am ciugulit din farfuria cu enchiladas şi m-am întrebat ce avea să se întâmple mai departe. Când m-am aşternut la drum, soarele stătea să apună. Am mers spre nord, pe Autostrada 191. Ploaia

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

care ne amenințase toată ziua n-a mai venit, dar norii se mutaseră spre vest și se întindeau acum peste munții Muie. între ei și creste se zărea o frântură de cer, unde sclipeau ultimele raze de soare, pictându-l în culorile cochiliilor de scoică — în tonuri de roz și portocaliu — înainte de a se topi într-un roșu intens. După 30 de kilometri am virat la stânga, continuând de-a lungul limitei superioare a lanțului muntos. Se lăsase deja întunericul. în nord, deasupra lanțului muntos Dragoon, se întrezăreau fulgere.

Am trecut prin Tombstone — „orașul prea dur ca să moară" — și m-am oprit la un Texaco în Benson. Deasupra pompelor de combustibil, copertina luminată arunca o strălucire asemănătoare cu lumina zilei, iar fluturi de noapte și cărăbuși zburau în spirale bete — o discotecă a insectelor. Telefonul mi-a piuit cu un mesaj de la Linda: „Ai reușit să te întorci în oraș?" mă întreba ea.

„Da", i-am răspuns. Mi-a spus că, după ce am pierdut legătura în deșert, ea și Gary înaintaseră peste 100 de kilometri în călătoria lor de-a latul țării spre Kentucky și se opriseră să înnopteze în Springfield, Missouri. „Am mers aproape 500 de kilometri pe zi", a adăugat ea. „Gary este foarte ostenit și căldura mă termină și pe mine."

„Mă bucur că sunteți tot mai aproape!" i-am răspuns. Apoi am renunțat să mai scriu și am sunat-o. Conversația noastră s-a întors la teren.

„Era minunat", a spus Linda. „Când ai băgat mâna în țărână, am fost ceva de genul «Să dea dracu', ce pământ

bun!»„ Apoi mi-a spus mai multe despre Gary. „Mă place cu adevărat. Şi a muncit cam în tot atâtea locuri ca şi mine!” Gary coordonase un departament de radiologie, condusese o băcănie şi lucrase în construcţii, mi-a explicat Linda. „Este foarte deştept şi are o memorie foarte bună. Şi scrie foarte frumos. Şi se pricepe la cifre, face în minte toate rahaturile de calcule.”

Oare ar fi amator s-o ajute să construiască o Navă Terestră? „Nu ştiu dacă vrea să prindă rădăcini”, a meditat ea. „Dar spune că am un plan chiar foarte bun. Nu-mi fac iluzii deşarte. Nu e vreo fantezie a mea. Este un lucru care se poate face.” Indiferent ce avea să se întâmple între ei, a adăugat Linda, ea o să-şi păstreze proprietatea din deşert în nume personal. Construirea casei era visul ei, la urma urmelor.

Ce conta acum era să ajungă în Kentucky şi să reziste acolo până la Crăciun. Se vedea deja pe celălalt mal al Amazonului: eliberată de obligaţii, cu nişte bani gheaţă şi un plan să-i folosească, conducând spre Arizona ca să campeze pe propriul teren. Să prefire ţărâna printre propriile degete, să planifice un viitor. Imaginea aceea o însoţea pe kilometrii de drum pe care-i avea de parcurs. Dacă exista ceva care s-o treacă prin nopţile de muncă de la Amazon era gândul acesta. Atracţia gravitaţională a propriei bucăţele de ţară. Petrecuse mulţi ani făcând planuri. Era gata să elibereze prin acţiune toate acele gânduri înnăbuşite.

„Sunt fericită, fericită, fericită. Abia aştept să ajung acolo şi s-o fac”, mi-a spus ea.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Apoi am terminat convorbirea. Se făcea târziu şi Linda avea în faţă o altă zi lungă la volan.
Kurt Vonnegut, Slaughterhouse-Five. New York: Dell Publishing, 1991, pp. 128-129. (N.a.)
happenş_(N_4a_i)
Abreviere de la American Automobile Association (N.t.)
Charles Riley, Sara Sidner şi Tina Burnside, „We Have Powerball Winners!”, CNNMoney, 14 ianuarie 2016, http://www.chear)rvliving.com/budget/povertv-prepping-food-pantrv (N.a.)

http://money.cnn.com/2016/01/13/news/powerball-

winnerlottery (N.a.) Abreviere de la Department of Motor

Vehicles. (N.t.)
De la cuvintele arabe habub (vânt puternic) şi habba (a sufla). (N.t.)
Marc Lacey, „«Haboobs» Stir Critics in Arizona”, The New York Times, 22 iulie 2011, p. All; Don Yonts, „Don't Call Our Dust Storm Haboobs”, The Arizona Republic, 16 iulie 2011, p. B4. (N.a.)

Thomas Palmer, „A Town in Search of a Future”, The Boston Globe, 8 februarie 1987, p. 73. (N.a.

)L-air-act-overview/evolution-clean-air-act (N.a.)
https://www.epa.gov/clear
Iver Peterson, „Acid Rain Starting to Affect Environment and Politics in West”, The New York Times, 30 martie

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

1985, p. 6; Scott McCartney, „Country Town's Air Goes up in Smoke of Copper Smelters", The Los Angeles Times, 27 iulie 1986, p. 2. (N.a.)
„Last Copper Is Poured at a Polluting Smelter", The New York Times, 15 ianuarie 1987, p. A14. (N.a.)
Thomas Palmer, „A Town in Search of a Future", The Boston Globe, 8 februarie 1987, p. 73. (N.a.)
Anthony Brino, „Cochise Regional Hospital in Arizona to Close after Medicare Stops Reimbursements over Safety", Healthcare Finance News, 29 iulie 2015, http://www.healthcarefinancenews.com/news/cochise-regional-hospital-arizona-closeafter-medicare-stops-reimburse ments-over- safety (N.a.)
Thomas C. Frohlich, „Going, Going, Gone: America's Fastest-Shrinking Cities", USA Today, 8 aprilie 2016, http://www.usatoday.com/story/money/2016/04/08/24-7-wallstamerica- shrinking-cities-popu lation-migration/82740600 (N.a.)
O zonă puternic industrializată incluzând fabrici vechi, în special mai puţin profitabile sau deja închise. (N.t.)
Bonnie Henry, „Keeping Their Dream Alive", The Arizona Daily Star, 19 iunie 2008, p. El; Cindy Hayostek, „Haunted Theatre a Success", The Douglas Dispatch, 5 noiembrie 2002, http://www.douglasdispatch.com/news/haunted-theatre-asuccess /article_674369bc-6037-529a-8325-64394a4a8d6a.html; National Registry of Historie Places Nomination Form, publicat la 30 iulie 1976, http://focus.nps.gov/nrhp/GetAsset?assetID=684cabb7-8870-4872-bflfc- b0492928ffb6 (N.a.)

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Perla Trevizo si Luis F. Carrasco, „Artists Try to Help Paint New Future for Douglas", The Arizona Daily Star, 19 decembrie 2015, p. Al. (N.a.)
„Agents Find Drug Tunnel to U.S.", Associated Press, The New York Times, 19 mai 1990, p. 7; Monte Reel, „Underworld", The New Yorker, 3 august 2015, p. 22; Adam Higginbotham, „The Narco Tunnels of Nogales", Bloomberg Businessweek, 6-12 august, 2012, p. 56. (N.a.)
Nigel Duara, „Teen Drug Mules Are in for a Shock in Arizona; County Charges Them as Adults Instead of Freeing Them", The Los Angeles Times, 3 mai 2016, p. Al. (N.a.)
Perla Trevizo, „Beyond the Wall: Shifting Challenges on Rugged Arizona Line", The Arizona Daily Star, 10 iulie 2016, p. F9. (N.a.)
Devlin Houser, „Man in Sewer System Drops 55 Lbs. of Weed", The Arizona Daily Star, 27 februarie 2010, p. A9; Brenna Goth, „Creative Pot Smugglers Try «a Little Bit of Everything»„, The Arizona Daily Star, 28 septembrie 2011, p. Al. (N.a.)
Elahe Izadi, „What a Marijuana Bundle Dropped from the Sky Can Do to a Doghouse", The Washington Post, 28 septembrie 2015, https://www.washingtonpost.com/news/post-nation/wp/2015/09/28/what-a- mari juana-bundle-dropped-from-the-skycan-do-to-a-dog-house (N.a.)
Lawrence W. Cheek, „Heritage Hotels: Time Stands Still at Four Historic Arizona Hotels Rife with Amusing Quirks

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

and Characters of the Old West", The Los Angeles Times, 5 ianuarie 1992, p. LI. (N.a.)

Epilog. Caracatiţa din nuca-de-cocos

în America este iarnă timpurie. Viscolele sunt purtate de curenţii de aer, lăsând o dâră albă de zăpadă de-a curmezişul continentului, de la vest la est.

Sus, în munţii San Bernardino din California, zăpada se vălătuceşte printre pinii înalţi şi se aşază pe locurile de campare rămase libere de la Hanna Fiat. Se aşterne peste fabrica de rigips, acum tăcută, şi peste casele pustii din Empire, Nevada. în Dakota de Nord acoperă câmpurile adormite de sfeclă-de-zahăr. Zboară pe lângă depozitul Amazon din Campbellsville, Kentucky, şi pe lângă rulotele din apropiere, unde trăiesc lucrătorii CamperForce.

însă într-un mic orăşel din deşertul Sonoran soarele străluceşte şi temperaturile de după-amiază urcă până la 20 de grade Celsius. Migraţia anuală spre Quartzsite a început şi zeci de mii de nomazi din toată ţara se îndreaptă într-acolo. Se adună seara în jurul focurilor de tabără, spunând poveşti din anul care stă să se încheie, făcând planuri pentru cel care stă să înceapă.

Swankie Rotiţe s-a întors în Quartzsite după ce, la începutul toamnei, a muncit ca gazdă în camping în Colorado Rockies, unde şi-a sărbătorit cea de-a şaptezeci şi doua aniversare şi şi-a rupt trei coaste la serviciu. După ce s-a chinuit în nopţile reci în rulota ei neîncălzită, şi-a instalat un cort micuţ în interiorul vehiculului, strângându-l în jurul patului când merge la culcare. Ca

plan, se antrenează pentru o nouă provocare: să parcurgă pe jos Arizona Trail, în lungime de 1 287 de kilometri.

Silvianne Delmars a campat în apropiere de Swankie. Ziua lucrează într-un post de casieră la Gem World, un magazin din oraş care vinde cristale şi materiale pentru confecţionarea de bijuterii. într-o seară, la o agapă cu karaoke, şi-a făcut curaj să-şi cânte imnul „Regina Şoselelor" în faţa a vreo douăzeci şi cinci de persoane, care au aclamat-o şi au aplaudat-o. Şi se pregăteşte să iasă la prima ei întâlnire de şapte ani încoace — o să ia cina cu un rulotist chipeş pe care l-a cunoscut la cabana pădurarilor.

LaVonne Ellis s-a întors la Ehrenberg după un stagiu de două săptămâni la Standing Rock, unde s-a alăturat protestelor împotriva Conductei de transport din Dakota de Nord[240]. în liniştea deşertului, se luptă cu pana de inspiraţie ca să-şi termine nişte memorii scurte din copilărie, Bradul de Crăciun cu pene roşii, pe care le publică pe Amazon. („Linda May nu s-a îndoit niciodată de mine", se spune în secţiunea de mulţumiri.) Mai târziu face o incursiune în Los Algodones, pentru nişte ochelari de vedere ieftini. Ca plan, a născocit un nou vis: să cumpere pământ lângă Taos, în New Mexico, unde să-şi poată parca permanent un autobuz şcolar vechi, creându-şi astfel o bază de locuit între călătoriile cu furgoneta.

Bob Wells este şi el în Ehrenberg, pregătindu-se să găzduiască cea mai mare Reuniune a Vagabonzilor Motorizaţi organizată vreodată. Anticipând prezenţa a

sute de persoane, stabileşte reguli noi pentru cele două săptămâni de adunări, interzicând muzica dată tare şi câinii fără lesă. Şi elimină din calendarul de evenimente mesele tradiţionale de grup, imaginându-şi că vor fi prea dificil de organizat cu atâtea guri de hrănit.[241] (Şi încă nici nu ştie totul: mai mult de cinci sute de locuinţe mobile vor veni la evenimentul din acest an, atrase de filmuleţele puse de el pe YouTube.)

Curând vor mai sosi şi alţi nomazi. Printre ei se află şi David Swanson, fostul olar profesionist care trăieşte într-un Prius modificat. David este încântat să revină la Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi unde, cu un an în urmă, le-a oferit spectatorilor o prezentare a vehiculului său. Deocamdată este parcat în Padre Island, Texas. într-un mesaj pe care mi l-a trimis pe Facebook, descrie locul ca pe „un paradis nomad", unde atât maşinile, cât şi corturile pot campa legal pe plajă. Apoi mă întreabă: „Tu vii la RVM 2017?"

îi scriu, exprimându-mi regretul: „Am fost la ultimele trei RVM-uri şi mă ucide faptul că nu reuşesc să ajung şi de data asta". îi spun lui David că încerc să termin cartea pe care o scriu.

„Succes cu găsitul vorbelor!" îmi răspunde el vesel. „Să ai spor!"

Dar întrebarea lui David îmi rupe inima. După trei ani de documentare despre nomazi, să ratez acest RVM pare o greşeală. îmi tot repet regula principală a scrierii de nonficţiune: Povestea va continua să se deruleze în viitor, dar la un moment dat va trebui să te tragi deoparte.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Nu am dreptate în privinţa ultimei părţi totuşi, pentru că povestea m-a urmărit până acasă. în Brooklyn, căsuţele pe roţi sunt peste tot. Nu mă pot opri să nu le observ.
Pe o stradă laterală cu locuri de parcare fără plată, aproape de apartamentul meu din Boerum Hill, se află o dubă argintie Ford cu acoperiş înalt şi cu o nazar — o amuletă pentru gonirea deochiului — atârnată de oglinda retrovizoare. Geamurile sunt vopsite cu o culoare închisă, aproape de negru, şi au jaluzelele trase.
La mică distanţă de blocul în care locuieşte sora mea, în Bed-Stuy, este o rulotă veche staţionată peste drum de o parcare de camioane de marfa. în spatele cabinei este trasă o perdea care să asigure intimitatea. Folii izolatoare pentru menţinerea căldurii acoperă geamurile din spaţiul pentru dormit. Lângă roata de rezervă montată în spate, saci de gunoi şi fâşii de bandă adezivă acoperă o gaură unde, cândva, era un geam.
Mai multe autoutilitare şi uneori şi câte o rulotă parchează la marginea Prospect Park. Se adună lângă depozitele scunde din Gowanus şi Crown Heights, unde nu există vecini care să se plângă. Aceste adăposturi mobile sunt peste tot — un oraş invizibil, ascuns la vedere.
în seara de după prima zăpadă a sezonului vizitez Red Hook, una dintre ultimele zone industriale situate pe malul apei, în Brooklyn. Străzile lăturalnice sunt întunecate şi mărginite de un sortiment pestriţ de vehicule de serviciu — autoutilitare de construcţii, flote de vehicule pentru livrări, camioane de aprovizionare cu

alimente, vehicule utilitare — ce oferă o bună acoperire pentru furgonetiştii urbani amestecaţi printre ele. încep imediat să-i ochesc: o veche remorcă în formă de conservă de şuncă. O dubă Chevrolet Astro cu o perdea care să-l ferească de ochi indiscreţi pe locatar, dar care îl dă şi de gol, şi cu geamurile acoperite cu folii de plastic şi drapele americane. Un microbuz de navetă transformat, cu geamuri vopsite, capace de roţi într-un roşu viu şi o sobă cu propan sudată deasupra barei de protecţie din spate, care să asigure încălzirea atunci când motorul este oprit. O grămadă de dube moderne, cu jaluzelele trase.

Cea mai spectaculoasă locuinţă dintre toate este un fel de autobuz şcolar galben, mai scurt. Are ferestrele acoperite cu foi de metal, ca să împiedice complet vizibilitatea. Sclipind la marginea acoperişului, abia vizibile de jos, se află ramele de aluminiu a patru panouri solare perfect aliniate. O draperie atârnă în spatele parbrizului care este aburit pe dinăuntru — un alt amănunt care te dă de gol. Este parcată cu faţa spre East River, astfel încât să aibă vedere deschisă la Statuia Libertăţii.

Jurnalista din mine ar vrea să bată la uşă. Dar apoi îmi vin în minte amintirile parcatului clandestin — cum este să te ascunzi în spatele ferestrelor acoperite, cu inima bătând iepureşte la auzul paşilor unui străin care se apropie.

Mă îndepărtez.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Să întâlneşti atâţia nomazi în Brooklyn este revelator. Totuşi nu e pentru prima dată când acest proiect a avut impact atât de personal. Cam pe la jumătatea perioadei de documentare, am aflat că îl cunoscusem cu ani în urmă, la Burning Man, pe fiul mai mic al lui Swankie, inginer de software în Seattle. Mai târziu, LaVonne şi cu mine ne-am dat seama că una dintre prietenele ei apropiate este căsătorită cu un jurnalist, coleg de-al meu de la Berkeley. De ambele dăţi m-am întrebat: Care sunt şansele să se întâmple aşa ceva?

Poate că nu sunt chiar atât de mici. La urma urmelor, milioane de americani se confruntă cu imposibilitatea unei existenţe tradiţionale de clasă mijlocie, în multe case de pe tot cuprinsul Americii, mesele de la bucătărie gem de facturi neplătite. Luminile ard până târziu, în noapte. Aceleaşi calcule sunt făcute iar şi iar, din nou şi din nou, până la epuizare şi câteodată până la lacrimi. Salariu minus bonurile de la băcănie. Minus facturile de la medic. Minus datoriile de pe cârdul de credit. Minus costurile pentru utilităţi.

Minus împrumuturile de studii şi rata la maşină. Minus cea mai mare cheltuială dintre toate: chiria.

în prăpastia tot mai mare dintre credit şi debit atârnă o întrebare: La care parte din această viaţă eşti pregătit să renunţi ca să poţi trăi în continuare?

Majoritatea celor care se confruntă cu această dilemă nu vor ajunge să trăiască în vehicule. Cei care o fac sunt corespondenţii a ceea ce biologii numesc „specie

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

indicator” — organisme sensibile având capacitatea de a semnala nişte schimbări mai mari ale ecosistemului.

La fel ca nomazii, milioane de americani sunt forţaţi să-şi schimbe viaţa, chiar dacă transformările sunt, privite din afară, mai puţin radicale. Există multe feluri de a parcurge provocarea supravieţuirii. Luna asta o să sari peste mese? O să te duci la camera de gardă, la urgenţe, în loc să te duci la medicul tău? O să-ţi amâni facturile de pe cârdul de credit, sperând că nu vor trece la poprirea pe cont? O să ignori plăţile la curent electric şi gaze, sperând că lumina şi căldura nu vor fi întrerupte? Vei lăsa să se acumuleze dobânzile la împrumuturile de studii şi la rata maşinii, sperând că într-o zi vei găsi o modalitate de a ajunge cu ele la zi?

Aceste umilinţe subliniază o întrebare mai extinsă: Când încep alegerile imposibile să-i sfâşie şi să-i distrugă pe oameni sau societatea?

Lucrul acesta se întâmplă deja. Cauza matematicii gospodăreşti imposibil de gestionat, care-i ţine pe oameni treji noaptea, nu este un secret. Procentul de 1 % din vârf produce de optzeci de ori mai mult decât cei din jumătatea inferioară, dacă vom compara veniturile medii.[242] Pentru americanii adulţi aflaţi în jumătatea de jos a scalei veniturilor — undeva pe la 117 milioane de persoane — nivelul câştigurilor nu s-a schimbat din anii '70.

Asta nu este o diferenţă de salarizare, este un abis. Iar costul acestor divizări tot mai mari este plătit de fiecare.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

„Eu sunt, cumva, mai puţin interesat de greutatea şi circumvoluţiunile din creierul lui Einstein decât de aproape certitudinea că oameni cu tot atâta talent au trăit şi au murit pe câmpurile de bumbac şi în ateliere”, reflecta regretatul scriitor Stephen Jay Gould[243]. O diviziune de clasă din ce în ce mai profundă face ca mobilitatea socială să fie aproape imposibilă. Rezultatul de facto este apariţia unui sistem de caste. Acest lucru nu este doar greşit din punct de vedere moral, ci înseamnă şi o risipă enormă. Să negi accesul la oportunităţi unor largi segmente de populaţie înseamnă să arunci la gunoi rezerve uriaşe de talent şi capacitate intelectuală. De asemenea, s-a dovedit că diminuează creşterea economică.[244]

Măsura acceptată pe scară largă pentru calcularea inechităţii veniturilor are o vechime de o sută de ani şi se numeşte coeficientul Gini. Este standardul de aur pentru economiştii din întreaga lume, precum şi pentru Banca Mondială, CIA şi Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică cu sediul la Paris. Ceea ce dezvăluie această formulă este tulburător. Astăzi, Statele Unite reprezintă cea mai inechitabilă societate din rândul naţiunilor dezvoltate ale lumii.[245] Nivelul de inegalitate din America este comparabil cu cel din Rusia, China, Argentina şi Republica Democrată Congo, o ţară distrusă de război.[246]

Şi, pe cât de rea este situaţia acum, este posibil să devină şi mai rea. Asta mă face să mă întreb: Ce alte contorsiuni sau chiar mutaţii ale ordinii sociale vor apărea în anii ce

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

vin? Cât de mulţi oameni vor mai fi striviţi de sistem? Câţi dintre ei vor găsi o cale de salvare?
La câteva zile după ce ne-am cunoscut, Linda a observat, pe mâna mea dreaptă, un inel în formă de caracatiţă. „Ai văzut vreodată vreo caracatiţă în laborator, cât de deştepte sunt?" s-a minunat ea. „Sunt artiste ale evadării!"
Linda mi-a descris un film pe care-l văzuse online: „Deci este mâncare în celălalt acvariu, iar caracatiţa aia mare este în primul acvariu, singură. Se strânge până se strecoară pe un tub şi ajunge în al doilea acvariu". Apoi mai erau şi alte experimente. „Măreau încontinuu gradul de dificultate", a
adăugat ea. „De exemplu, a trebuit să desfacă un capac şi apoi să intre în tub."

Indiferent de situaţie, caracatiţa a reuşit să scape.

„Câteodată şi oamenii sunt la fel", am sugerat eu.

„Da, dacă încerci să ne închizi într-o cutie", a replicat

Linda, râzând.
Mă gândesc la această conversaţie mult mai târziu, când Linda postează un nou filmuleţ pe pagina ei de Facebook. Filmarea arată o caracatiţă traversând fundul oceanului. Deplasarea ei este anevoioasă şi ciudată, şi un cadru strâns arată de ce: caracatiţa transportă două jumătăţi goale de nucă- de-cocos. Brusc, sare într-una dintre ele

şi, trăgând cochiliile goale mai aproape de ea, îşi continuă călătoria, rostogolindu-se ca o bilă de bowling cu tentacule.[247]

Caracatiţa îşi crease un instrument atât pentru transport, cât şi pentru protecţie — un soi de casă mobilă din nucă-de-cocos. Un scufundător în Indonezia surprinsese momentul cu o cameră de filmat. Linda scrisese şi un comentariu despre „cea mai drăguţă şi mai deşteaptă caracatiţă din lume”.

Linda a pornit din nou la drum. Eliberată după jobul sezonier de la depozitul Amazon din Campbellsville, Kentucky, şi-a început călătoria spre vest. Gary a rămas să mai lucreze, aşa că de această dată călătoreşte singură, trăgând „Hanul înghesuit” după jeep, prin zilele scurte de iarnă şi prin nopţile lungi şi întunecate.

Prima ei destinaţie este Taos, New Mexico. Aici plănuieşte s-o viziteze pe Nautilus, preferata ei dintre Navele Terestre, şi să se consulte cu un arhitect în privinţa adaptării designului la nevoile ei. Apoi va merge mai departe, la

Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi. Şi după aceea va pleca spre deşertul de lângă Douglas, Arizona, ca să vadă cu ochii ei terenul acela, viitorul său.

însă la ieşirea din Taos, la bordul jeepului i se aprinde senzorul „Verifică motorul”. Aude că furtunile de zăpadă sunt în apropiere. Sperând să evite o defecţiune de vreme rea în timp ce conduce prin munţi, Linda reface itinerarul şi se îndreaptă direct spre Douglas.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Ajunge fără incidente. în prima noapte campează într-o parcare de lângă un Safeway abandonat, chiar dacă temperaturile din zori scad sub limita îngheţului. în ziua următoare, găseşte o parcare pentru rulote cu preţuri reduse, spre zona de nord unde se ţin târgurile din oraş. Un cuplu din Montana stă chiar pe locul de lângă ea. Cei doi trăiesc într-o rulotă Airstream de cinci metri, golită, care văzuse şi zile mai bune. Linda le spune despre Nava Terestră şi le arată un dosar plin cu planuri.

A doua zi vorbim la telefon. îmi spune că, în afară de abandonarea planului de a vizita oraşul Taos, întoarcerea ei din Kentucky a fost destul de uşoară. „Vremea a fost perfectă! Abia dacă m-a picurat un pic în tot timpul ăsta", îmi spune ea. Călătoria i-a luat doar trei zile. încă este în parcarea de rulote, care o costă numai 15 dolari pe noapte. Astăzi se dusese să facă un duş; în timpul călătoriei s-a descurcat numai cu şerveţele umede. „Am stat în rulota mea şi m-am odihnit", spune ea, lăsând să-i scape un oftat mulţumit.

Şi şi-a vizitat şi cele două hectare. Peticul de deşert pe care l-a văzut pentru prima dată în nişte fotografii de pe Craigslist, primăvara trecută, şi apoi într-un video pe telefon, vara trecută, a devenit tridimensional. Pământul este real, tangibil, nişte împrejurimi prin care a putut să se plimbe. Jură că a auzit chiar şi un şarpe-cu-clopoţei. „Este minunat".

Acum, viitorul pare alarmant de aproape. „Am 66 de ani", spune ea pragmatic. „Trebuie să grăbesc lucrurile pe-

aici. Vreau să fiu în stare ca, la un moment dat, să mă relaxez şi să mă bucur."

Detaliile vin ca un torent. Linda îmi spune că tocmai a cumpărat, cu 26 de dolari, un generator portabil de 4 000 de waţi — o reducere cu mai mult de 50 %. „Oh, Dumnezeule mare, am electricitate!" cântă ea. E zgomotos ca
un aspirator, dar asta n-o deranjează. Puterea lui depăşeşte cu mult firicelul de energie pe care-l obţine din panoul solar de 45 de waţi.

Linda îmi descrie cum a găsit în apropiere de terenul ei un serviciu ieftin de livrare a apei, care să-i poată umple nişte rezervoare mai mari. (Cu toate că Nava Terestră are cisterne în care să colecteze apă de ploaie, s-ar putea ca aceasta să nu fie suficientă şi va trebui să se descurce cumva şi cât durează construcţia.) îmi vorbeşte despre cadastrul terenului — trebuie să ştie cotele înainte de a reteza denivelările pentru permacultură. Şi mâine o să meargă la departamentul local de construcţii ca să afle ce restricţii are — cât de departe de drum trebuie să construiască — şi alte particularităţi de poziţionare. „Am citit deja pe website-ul lor că poţi ocupa cam o jumătate de hectar fără autorizaţie de clasificare", îmi spune. „Oricum, atât voiam şi eu."

Linda plănuieşte să înceapă construcţia după Reuniunea Vagabonzilor Motorizaţi. Gary a fost de acord să revină cu ea aici, după eveniment. Va veni şi LaVonne. împreună vor începe să construiască sera în care va creşte hrană

organică şi care le va oferi protecţie faţă de vicisitudinile vremii, cât timp va dura ridicarea casei în sine.

Acum, Lindei i se pare că vede casa, de parcă imaginile din dosarul ei s-ar fi trezit la viaţă. Nava Terestră pe care şi-o imaginase atât amar de ani se ridică dintr-un petic sterp de deşert. O construieşte cu propriile mâini hotărâte şi cu ajutorul unor prieteni care i-au devenit familie. Când o să fie gata — şi o să fie —, Nava Terestră îi va adăposti pe toţi. Cu sisteme regenerabile pentru hrană, apă, electricitate, încălzire şi răcire va fi o casă, dar deopotrivă şi un organism viu, o fiinţă care există în armonie cu deşertul. Le va supravieţui tuturor.

Acel viitor începe odată cu noul an, care este doar la câteva săptămâni distanţă. Linda şi-a planificat deja primul pas: săpăturile. A găsit un excavatorist care o taxează cu 35 de dolari pe oră, fără adaosuri pentru combustibil sau pentru deplasare. „Timpul de lucru începe când pune fundul pe scaun”, spune ea fericită. A vorbit cu manipulantul şi a rezervat o dată la final de ianuarie.

Faza aceasta ar trebui să dureze opt ore, îmi spune ea. Iată cum se va desfăşură:

Mai întâi, excavatorul curăţă drumul de acces năpădit de vegetaţie, deschizând o potecă spre proprietatea ei. Apoi o să cureţe de buruieni o alee, unde să poată parca „Hanul înghesuit”.

în cele din urmă, începe să lucreze la partea principală a construcţiei. Braţul excavatorului se întinde. Cupa se lasă tot mai jos. Dinţii de metal muşcă din pământ, iar şi iar,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

pe măsură ce excavatorul smulge vegetaţia aspră a deşertului. Tot ce atinge cedează în faţa lui: arbuştii încovoiaţi, cactuşii ţepoşi, bolovanii grei. Acestea sunt obstacolele care stau în calea viitorului Lindei. Unul câte unul, sunt ridicate şi înlăturate.

Curând, treaba e terminată. După plecarea excavatorului, Linda păşeşte pe solul drept şi neted lăsat în urmă. Acum, acest teren este pregătit pentru ea — o jumătate perfectă de hectar, ceva pe care să construiască.

Mulţi dintre cei din tribul Standing Rock şi comunităţile învecinate consideră conducta drept o ameninţare serioasă pentru apele din regiune, pentru vechile locuri de înhumare si pentru siturile culturale si istorice. (N.t.)

http://www.cheaprvliving.com/blog/rubbertramp-rendezvous-schedule- 2017 (N.a.)

Patricia Cohen, „A Bigger Economic Pie, but a Smaller Slice for Half of the U.S.”, The New York Times, 6 decembrie 2016, https://www.nytimes.com/2016/12/06/business/economy/a-bigger- economic-pie-but-a-smaller-slice-for-half-ofthe-us.html (N.a.)

Stephen Jay Gould, „Wide Hats and Narrow Minds”, New Scientist, 8 martie 1979, p. 777. (N.a.)

Sean McElwee, „Three Ways Inequality Is Making Life Worse for Everyone”, Salon, vineri, 3 aprilie 2015, http://www.salon.com/2015/04/03/3_ways_inequality_is_making_life_worse_for_everyone (N.a.) „Inequality Update”, Organisation for Economic Co-operation and Development, noiembrie

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

2016, https://www.oecd.org/social/OECD2016- Income-Inequality-Update.pdf (N.a.)

http://www.indexmundi.com/facts/indicators/SI.POY.GINI/rankings (N.a.)

https://www.facebook.com/LADbible/videos/2969897786390725^(N.a.

)Mulţumiri

în trei ani şi 24 000 de kilometri cunoşti mulţi oameni. Această carte există datorită bunătăţii lor. Le sunt recunoscătoare tuturor celor întâlniţi pe drum, care au împărtăşit cu mine înţelepciunea, glumele proaste, focurile de tabără şi cafeaua, şi tuturor celor de acasă, a căror susţinere a făcut posibilă această călătorie.

Am cea mai adâncă recunoştinţă pentru Linda May. Nu e puţin lucru să ai încredere în cineva şi să-i spui povestea ta, mai ales când cel care o scrie îţi dă târcoale, venind şi plecând, timp de trei ani, doarme într-o dubă în faţa casei fiicei tale şi aleargă în urma maşinuţei de golf cu care mergi la treburile de întreţinere a campingului, mâzgălind ceva într-un carneţel. Sper că rezistenţa Lindei — împreună cu isteţimea şi inima ei mare — să-i mişte şi pe alţii, aşa cum m-au mişcat pe mine.

Vreo două sute de nomazi mi-au oferit din timpul lor şi şi-au lăsat amprenta aici. Sunt prea mulţi ca să-i amintesc pe toţi, dar le mulţumesc în special următorilor: LaVonne

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Ellis, Silvianne Delmars, Bob Wells, Charlene Swankie (cunoscută drept „Swankie Rotițe"), Iris Goldberg, Peter Fox, Dansatorul Fantomă, Barb şi Chuck Stout, Lois Middleton, Phil şi Robin DePeal, Gary Fallon, David Roderick, Al Christensen, Lou Brochetti, Jen Derge, Ash Haag, Vincent Mosemann, David Swanson, Mike, Kat şi Alex Valentino şi, fireşte, lui Don Rotarul, bărbatul misterios.

O susţinere entuziastă am primit şi din partea Columbia School of Journalism, în special de la colegii mei Ruth Padawer şi David Hajdu. Rockefeller Foundation a oferit o lună la Bellagio Center, un loc devenit magic prin munca susţinută a lui Pilar Palaciâ şi a Claudiei Juech. Trupa mea de acolo (cunoscută drept „II Convivio") a împărtăşit camaraderie, o profundă înţelegere şi petreceri dansante spontane. O apreciere specială pentru fotograful Todd Gray, care a pus întrebările potrivite la momentul potrivit (şi mi-a făcut şi poze).

James Marcus, de la Harper's Magazine, a fost primul editor care a crezut în această poveste; el este, totodată, un model de decenţă umană. Printre ceilalţi aliaţi ai articolului din Harper's Magazine se numără: Giulia Melucci, Sharon J. Riley şi talentatul fotograf Max Whittaker, ale cărui imagini l-au şi ilustrat. Lizzy Ratner şi Sarah Leonard, de la The Nation, Clara Germani, de la The Christian Science Monitor, şi Alissa Quart, de la Economic Hardship Reporting Project, au susţinut, cu toţii, fragmente din ceea ce avea să devină o carte.

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM.

Joy Harris, grijuliul şi neînfricatul meu agent, „a prins” acest proiect de la început, cu profundă empatie. Editorul Alane Mason de la Norton a ţinut totul laolaltă cu o mână fermă. Adam Reed, Ashley Patrick, Kyle Radier şi Laura Goldin au fost, de asemenea, ajutoare nepreţuite. Michael Evans, Robert şi Karen Kopfstein, Jerry Hirsch, Stella Ru şi Stu Levin ne-au dat (la propriu) un acoperiş mie şi lui Halen. Ann Cusack m-a trimis la drum cu o trusă de prim ajutor incluzând tot felul de lucruri, precum Neosporin şi Irish Spring, alături de un mic drapel american. Lonnie şi Lonnie Jr, de la Nalley's Pit Stop din Douglas, Arizona, m-au tractat ca să mă scoată din noroi. Aaron, Bill şi echipa nebună de mecanici de la Conklin Cars, din Hutchinson, Kansas, au rămas peste program ca să- mi repare alternatorul.

Sunt recunoscătoare familiei mele: tatăl meu, Ron, m-a ajutat în calitate de copilot al lui Halen, în cea mai mare parte a călătoriei spre est. Mama mea, Susan (în curând „Dr. Bruder”), m-a învăţat cum să scriu încă din primele zile. Sora mea Megyn este aprigă şi minunată şi unul dintre cele mai grozave motive pentru care mă bucur că sunt acasă. Câinele Max (cunoscut şi drept Mutt-Mutt Wagglebutt) a oftat şi s-a cuibărit lângă mine în lungile nopţi de scris.

Sunt foarte norocoasă pentru comunitatea mea sau „familia logică”, incluzându-i aici pe: Douglas Wolk, Rebecca Fitting, Chris Taylor, Jess Taylor Wolfe, Caroline Miller, Josh şi Lowen Hunter, Sarah Fan, Chris Hackett, Sarah McMillan, Dorothy Trojanowski, Eleanor Lovinsky,

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

IBfBMIEHBIM

Marlene Kryza, Julia Solis, John Law, Christos Pathiakis, Robert Kutruff, Rob Schmitt, Stacey Cowley, David Dyte, B'Anna Federico, Nate Smith,
Raya Dukhan, Michael Evenson, Ellen Taylor, Clark McCasland, Martha Prakelt, Baris Ulku, Shel Kimen, Iva Roze, James Mastrangelo, Niambi Person Jackson, Amelia Klein, Anthony Tranguch şi David Carr, de care mi-e foarte dor. De asemenea, sunt recunoscătoare şi triburilor mele: Madagascar Institute, Flaming Lotus Girls, Illumination Village, 29 Hour Music People şi Dark Passage.
Complicea mea, Julia Moburg (cunoscută ca „Surferiţa Julia"), m-a ajutat să-mi păstrez echilibrul. Este mai bună decât maimuţele marmoset[248] şi mai mult decât merit. Această carte îi este dedicată celui mai bun prieten al meu, Dale Maharidge. în ultimii paisprezece ani, tu ai fost vocea care a răspuns la telefon, indiferent de oră. Noi, toţi, suntem ceea ce înseamnă o familie modernă. Maimuţe de talie foarte mică, recunoscute pentru spiritul lor de grup şi pentru grija pe care şi-o poartă unele altora. (N.t.)

Mulţumiri